

DE

1942 - TRIDESET LET - 1972

DELAVSKA ENOTNOST

18. DECEMBRA 1971 — ŠT. 50 — L. XXIX

pravi naslov za denarne zadeve ljubljska banka

JANEZ TRŠAN O PROGRAMSKI USMERITVI
SINDIKATA GRADBENIH DELAVCEV SLOVENIJE

Prevzemamo soodgovornost za razvoj panoge

Ko v našem sindikatu iščemo in programiramo dejavnost v prihodnji mandatni dobi, se vedno znova vračamo na tehnološki in organizacijski razvoj naših podjetij. In ko analiziramo, kaj smo dosegli doslej, kaj pa bi še morali doseči, smo prisiljeni poseči tudi v naš splošni družbenoekonomski razvoj. Tudi tu moramo biti prisotni, vendar predvsem tam, kjer je to neposredno povezano z našim razvojem, z razvojem naše panoge, in to v tehnološkem in v družbenem smislu.

Kljub potrebi, da sodelujemo v celovito zasnovanem družbenem gibanju, moramo upoštevati, da je naš sindikat vendarle specializirana politična organizacija, zato prevzemamo neposredno odgovornost za družbeno-ekonomski razvoj naše panoge, v reševanje preostalih družbenopolitičnih vprašanj pa posegamo kot politična organizacija.

Izhajajoč iz takega položaja naše organizacije lahko ugotovimo, da je v prihodnji mandatni dobi naša najbolj neposredna naloga razvoj organizacije, tehnologije in izobraževanja. Menimo, da bodo vsi naši problemi manjši in naše naloge lažje rešljive, če bomo bolj produktivni in s tem bolj bogati. Prepričani smo, da bomo tako in samo tako tudi našemu članstvu v prihodnje zagotovili stabilen in zanesljiv položaj.

Smo proti temu, da se borimo vselej samo za take minimalne osebne dohodke, ki zagotavljajo samo minimalno življenjsko raven, vendar ne brez upoštevanja produktivnosti dela.

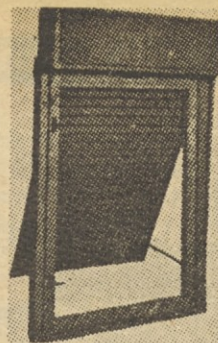
Naš primarni cilj je, da usposobimo delovne ljudi in razvijemo tehnologijo in organizacijo dela do take stopnje, da bo vsakdo s svojo produktivnostjo zaslužil mnogo več

(Nadaljevanje na 3. strani)

LOGATEC

VAM NUDI
KVALITETNA
OKNA
BALKONSKA
VRATA
IN ROLETE

Tovarna kondenzatorjev Iskra v Semiču se je s svojimi kvalitetnimi izdelki uveljavila na domačem in tujem tržišču. Proizvodnjo kondenzatorjev so v Semiču organizirali v velikih serijah in po najsodobnejših tehnoloških postopkih. Prav zaradi tega, ker proizvedejo kondenzatorjev mnogo več, kot jih terja domači trg, veliko teh izdelkov izvozijo na tuja tržišča.

BORIS SENEGAČNIK O ZASNOVI STATUTA SINDIKATA GRADBENIH DELAVCEV SLOVENIJE

»Jasno smo opredelili naloge«

Delegati, zbrani na I. kongresu sindikata gradbenih delavcev Slovenije, imamo odgovorno nalogo; ocenjujemo naše delo v minulih štirih letih, zaključujemo razpravo, ki se je razvila v obdobju pred kongresom v osnovnih sindikalnih organizacijah in v področnih odborih o naši bodoči programski usmeritvi. Poskusili bomo vsebino našega bodočega delovanja opredeliti tako, da bo le-to zagotavljalo večji vpliv delavcev na politiko na vseh ravneh, od delovne organizacije do federacije. Razen tega ima naš današnji kongres še eno pomembno nalogo — sprejemamo statut sindikata gradbenih delavcev Slovenije.

Dosežena stopnja razvoja samoupravnih odnosov v naši družbi odmerja sindikatom pomembno in odgovorno vlogo. Še bolj kot doslej morajo sindikati postati prava družbenopolitična organizacija delavcev, v kateri le-ti morejo in hočejo uveljavljati svoje razredne interese, kjer samostojno oblikujejo politiko organizacije in se z njo vključujejo v samoupravni sistem.

Novejši razvoj družbeno-ekonomskih in političnih odnosov, zlasti še dveletne izkušnje, ki jih imamo gradbinci na področju

samoupravnega in družbenega dogovarjanja, nam kažejo, da se krepi vloga strokovnih sindikatov. Menim, da ni treba posebej poudarjati, da si strokovnih sindikatov ne predstavljamo kot

vase zaprte cehovske organizacije, ki izključno in za vsako ceno uresničuje le interese članstva, zaposlenega v določeni gospodarski panogi in ne glede na delovne ljudi v drugih dejavnostih ter na potrebe in smeri splošnega družbenega razvoja.

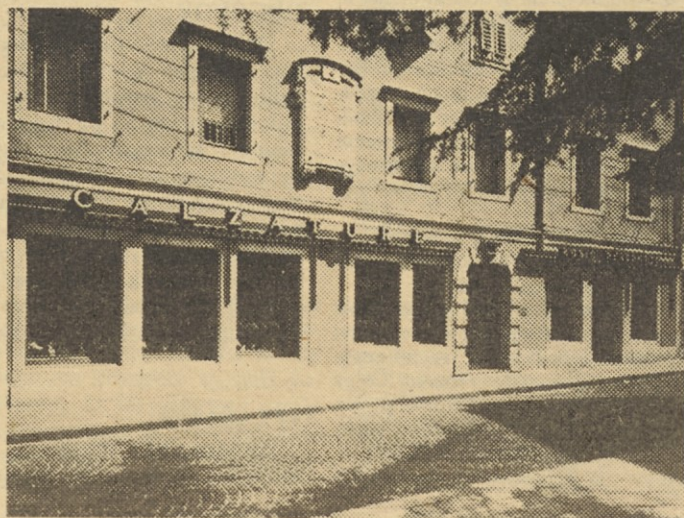
Sodim, da smo gradbinci vlogo, cilje in naloge svoje organizacije s statutom jasno opredelili.

(Nadaljevanje na 3. strani)

DOBRO ZNAN SUPERMARKET OBUTVE

»KOŠIČ BENEDIKT«

VIA RASTELLO 1-7 — TEL. 51-62 — GORICA — ITALIJA

Cenjenim odjemalcem se priporočamo, da nas obiščejo za nakup zimske obutve.

Na zalogi imamo veliko izbiro modernih moških in ženskih čevljev, vseh vrst škornjev,

otroško obutve, snežke itd.

Najnižje cene, največja izbira!

OBIŠČITE NAS —
PREPRIČALI SE BOSTE!

Mercator 461 PRODAJALN

HIGIENSKA PAPIRNA KONFEKCIJA

Tajloma

Sladkogorska SLADKI VRH

LJUBLJANA – V Domu sindikatov je bila 16. decembra razširjena seja izdajateljskega sveta ČZP Delavske enotnosti, na kateri so udeleženci obravnavali različne možnosti informiranja javnosti o delu sindikatov in sindikalnega članstva o delu in stališčih organizacije na vseh ravneh... Gradivo za to sejo je po sklepu prejšnje seje izdajateljskega sveta pripravil uredniški odbor Delavske enotnosti. Po daljši in tehrni razpravi so se udeleženci dogovorili, da bodo posredovali predsedstvu RS ZSS na prvo naslednjo sejo gradivo Delavske enotnosti in povzete razprave na izdajateljskem svetu ob enem s predlogom, da se ta organ odloči, kako bo organiziral javno razpravo o poteh in načinih obveščanja v sindikatih in o sindikatih ter o usmeritvi lista Delavske enotnosti.

LJUBLJANA:

NA LINIJI
323-554

OBISK IZ SPLITA

RAVNE NA KOROŠKEM

Občinski sindikalni svet Ravne na Koroškem je namenil letos 16.720 dinarjev za organizacijo spreveda dedka Mraza v vseh večjih krajih Mežiške doline ter za obdaritev socialno ogroženih otrok. Nekaj denarja bodo v ta namen združile delovne organizacije s področja občine Ravne na Koroškem.

(ma)

SEJA PREDSEDSTVA RS ZSS

Celovit socialni program naj zmanjša obseg socialnega razlikovanja

Mnogo kritičnih pripomb na predlog izhodišč izvršnega sveta pri financiranju splošne in kolektivne porabe v letu 1972 ● Sindikati zavračajo možnost zamrznitve osebnih dohodkov ● Sprejet je predlog družbenega dogovora o financiranju zdravstvenega zavarovanja v prihodnjem letu

Predsedstvo RS ZSS je v ponedeljek popoldne zelo kritično ocenilo predložena ekonomska izhodišča republiškega izvršnega sveta pri financiranju splošne in kolektivne porabe v letu 1972. Mnenja in predloge komisije RS ZSS glede teh izhodišč je predsedstvo soglasno podprlo, s tem da je nekatere zahteve še bolj opredelilo in poudarilo.

V svoji uvodni besedi za razpravo o tem vprašanju je podpredsednik RS ZSS Jože GLOBACNIK dejal, da so izhodišča predlagane bilance vgrajena v predvidena gibanja v Jugoslaviji, ki naj bi bila v znamenju povečanja gospodarske stabilnosti. Pri tem pa še vedno nismo dosegli političnih pogojev vsaj za minimalno stabilizacijo, predvsem pa niso v predlagano bilanco ustrezno vgrajene socialne posledice predvidenih ukrepov. Stabilnejših gospodarskih gibanj sicer res ni možno uresničiti brez zadrževanja vseh vrst porabe, vendar pa ob tem nujno potrebujemo celovit socialni program, ki bi pomenil radikalno spremenjeno razdelitev dohodka in s tem zmanjševanje obsega socialnega razlikovanja. Sindikati zato predlagajo, da v času sedanje zamrznitve cen izoblikujemo takšen celoviti so-

cialni program, ki bi zajel vse socialne vplive, zlasti na družine, in ponudil ustrezne rešitve, nosilec naloge naj bi bil izvršni svet SRS. Takšen celovit socialni program sindikati povezujejo tudi s politiko osebnih dohodkov; če takšnega programa ni, prihaja do teženj, da se posledice inflacije kompenzirajo z zvišanimi osebnimi dohodki, to pa potem še naprej sili v novo inflacijo stroškov in praviloma povečuje socialne razlike. Sindikati predlagajo, da do konca februarja, ko veljajo zamrznjene cene, pripravijo skupaj z izvršnim svetom SRS ukrepe, ki naj odpravijo stanje, ko pri različnih osebnih prejemkih in porabi v imenu socialno ogroženih dajemo subvencije tudi tistim, ki so jih najmanj potrebni. Sindikat tudi predlaga, da se subvencioniranje najemnin uredi do aprila prihodnjega leta.

ALI JE RES NUJNO,
DA SLOVENIJA SLEDI VSEM
GOSPODARSKIM TOKOVOM
V JUGOSLAVIJI?

Dejstvo je, da SR Slovenija sama zase ne more spremeniti gospodarskih tokov v Jugoslaviji – toda ali res mora svojo politiko vedno usklajevati s temi tokovi? O tem je predsednik ObSS Kranj Stane BOŽIČ dejal naslednje:

„Menim, da Sloveniji ni treba vedno korakati vstric z drugimi deli Jugoslavije, temveč da bi se morala najodločneje upreti nepravilnostim, ki se dogajajo v jugoslovanskem prostoru. Ni nujno, da bi bilo za Slovenijo sprejemljivo to, kar je sprejemljivo za druge dele naše države. Morali bi se boriti za takšno gospodarsko politiko, ki jo ocenjujemo kot pravilno – in v tem smislu bi morali slovenski sindikati vplivati tudi na ZSJ!“

S slednjim je Stane Božič mislil predvsem na govorice o zamrznitvi osebnih dohodkov, ki se baje pripravljajo. Slovenija je s samoupravnimi sporazumi že uresničila družbeno usmerjanje delitve dohodka in osebnih dohodkov in zato naj terja od ZSJ, da se tudi drugod vključijo v bitko za takšno usmerjanje. Nasploh pa je bil Stane Božič nezadovoljen z bilanco porabe v prihodnjem letu, ki je izdelana po starem in ne daje odgovorov na mnoga vprašanja, čeprav bi jih nujno morala dati.

Podobnega mnenja so o možnosti zamrznitve osebnih dohodkov bili tudi drugi razpravljavci:

Stjepan ŠAUBERT: „Sindikati smo najodločneje proti zamrznitvi osebnih dohodkov, saj imamo samoupravne sporazume o delitvi. Če pa bi izvršni svet to hotel storiti, potem bi moral poprej konsultirati sindikate in gospodarsko zbornico – partnerja v družbenem dogovoru o

usmerjanju delitve – ter nam predložiti tehtne dokaze, da je administrativna ureditev osebnih dohodkov upravičena.“

Andrej GRAHOR: „Če bi v Sloveniji prišlo do zamrznitve osebnih dohodkov, potem bi to pomenilo konec samoupravnega sporazumevanja ne samo pri nas, temveč v vsej Jugoslaviji!“

Vinko KASTELIC: „Zamrznitve osebnih dohodkov bi bili veseli samo tisti, ki bi sicer morali plačati davek na pretirane prejemke.“

Slavko OŽBOLT: „Zakaj pa smo se potem sindikati mučili s samoupravnimi sporazumi? Nikakor ne smemo pristati na zamrznitev dohodkov, sploh pa moramo biti odločnejši v uveljavljanju naših stališč in vztrajati pri njih, dokler ne bodo uresničena!“

Jože VIDIC: „Samoupravno sporazumevanje pomeni dolgoročno obvladovanje delitve in zato moramo pri njem vztrajati, družbeno dogovarjanje pa bi morali prenesti tudi na področje investicij in splošne porabe.“

KAKO VALORIZIRATI
KOD?

Predsedstvo je bilo enotnega mnenja tudi glede valorizacije kalkulativen osebnih dohodkov zaradi porasta življenjskih stroškov. O potrebnosti te valorizacije ni dvoma, vprašanje pa je, kdaj in kako jo izvesti, da bodo zaščiteni predvsem interesi delavcev in delavskih družin z nizkimi dohodki. Delovanje samoupravnih sporazumov bomo namreč lahko realno ocenili šele po zaključnih računih delovnih organizacij za

letošnje leto in zato bi najbrž tudi bilo najbolje, da valorizacijo izvedemo takrat. Ob tem pa je predsedstvo izrazilo nezadovoljstvo zaradi dejstva, da še vedno nimamo službe za spremljanje rezultatov samoupravnih sporazumov, čeprav je ustanovitve te službe že bil dosežen sporazum.

Predsedstvo je na koncu te razprave sklenilo, da bodo predstavniki sindikatov zastopali stališča svoje organizacije v skupščinski razpravi o porabi v letu 1972 in da bo o teh vprašanjih še pred koncem tega leta razpravljala tudi plenum RS ZSS. Nato je predsedstvo brez razprave sprejelo še predlog družbenega dogovora o financiranju zdravstvenega zavarovanja v prihodnjem letu, ki ga je pozitivno ocenilo.

M. P.

ZASAVJE:

Uresničiti sklepe kongresa

Prihodnje dni bodo delegati zasavskih osnovnih organizacij sindikata poročali članstvu o delu nedavnega kongresa sindikata industrije in rudarstva Slovenije v Kranju. To bo hkrati uvod v akcijo za uresničitev vseh stališč kongresa, za katere v revirjih sodijo, da so zelo pomembna.

Na zelo širok odmev so naletela stališča kongresa v zvezi s kritiko sedanje načina oblikovanja cen. Tudi v Zasavju namreč vse bolj ugotavljajo, da je bilo dosedanje samoupravno sporazumevanje o cenah zgolj farsa, ki nas je pripeljala v začaran krog vrtoglavih podražitev. Najkrajši konec pri tem so potegnili delovni ljudje, predvsem vsi tisti z nižjimi osebnimi dohodki – in teh je v Zasavju veliko! Osnovne organizacije sindikata v zasavskih industrijskih in rudarskih delovnih skupnostih sodijo, da bomo morali v prihodnje oblikovati tak sistem cen, ki bo onemogočal kakršnekoli špekulacije.

Sklep, pravzaprav zahteva, da naj bi na področju varstva zaposlenih ljudi uredili ali odpravili nekatere najočitnejše probleme, je prav tako doživel podporo članstva v Zasavju. Hrastniški rudarji so že pred časom predlagali, naj bi odpravili sedanji sistem obračunavanja boleznin delavcev na podlagi povprečnega osebnega dohodka iz leta pred nastopom bolezni, ker ta sistem ni pravičen in je prizadel številne proizvajalce. Stališče kongresa sindikata industrije in rudarstva o tem zato vsi v revirjih podpirajo in dodajajo, da bi ga morali čim prej uresničiti. V Zasavju tudi menijo, da bi kazalo uresničiti predlog o izplačevanju odpravnin v višini dveh povprečnih mesečnih osebnih dohodkov za delavce, ki odhajajo v pokoj. S tem bi jim vsaj deloma pomagali, saj nekateri čakajo na odločbo o pokojninah po več mesecev!

-m-

Po poti kongresnih sklepov

RO sindikata delavcev v prometu in zvezah Slovenije je sprejel delovni program

Republiški odbor sindikata delavcev v prometu in zvezah Slovenije je na svoji plenarni seji minulo sredo najprej obravnaval delovni program za naslednje obdobje. Razprava je opozorila, da jih največ nalog čaka pri uresničevanju sklepov zadnjega kongresa njihove organizacije ter pri uveljavljanju ustavnih dopolnil. Vsekakor pa izstopata dve nalogi: skrb za nadaljnji razvoj samoupravnega sporazumevanja, pri čemer bodo morali zasledovati zlasti probleme v zvezi s socialnim razlikovanjem in problematiko organiziranosti temeljnih organizacij združenega dela v prometu in zvezah. Plenum je ocenil, da gre pri tem za tako pomembna vprašanja, da bo vsaki teh zahtev treba nameniti po dve plenarni seji: prvo na začetku akcije, s katero bi opredelili najvažnejše probleme ter določili naloge sindikata, in drugo – ob zaključku – ko bi ocenili opravljeno delo in sprejeli stališča ter napotke glede razreševanja morebitnih pre-

ostalih vprašanj.

Druga točka dnevnega reda plenarne seje RO sindikata delavcev v prometu in zvezah je na določen način že pomenil začetek uresničevanja na tej seji potrjenega delovnega programa. Obravnavali so namreč naloge sindikalne organizacije pri nadaljnjem izpolnjevanju sistema samoupravnega sporazumevanja o delitvi dohodka in o osebnih dohodkih. Razpravljavci so se najprej zadržali ob vprašanju, ali pravkar sprejet samoupravni sporazumi morda povzročajo prekomerno zviševanje osebnih dohodkov, skrajna delujejo v škodo akumulacije delovnih organizacij. Člani plenuma so najprej ugotovili, da se izplačila gibljejo v mejah, določenih s sporazumi, drži pa, da so zasluge bolj povečala manjša kot večja podjetja te panog.

Člani plenuma so brez izjeme ugotavljali, da članstvo sindikalne organizacije od teh sporazumov, ki naj bi jih sprejeli izpopolnili, v prihodnje veliko pričakuje in da na splošno izraža pozitiven odnos do samoupravnega sporazumevanja in problematiki delitve dohodka in osebnih dohodkov. Vendar pa je res tudi to, da delavci člani o teh zadevah še vedno niso dovolj obveščeni.

Upoštevač vsebino sklepov zadnjega kongresa sindikata delavcev v prometu in zvezah Slovenije je plenum RO tega sindikata sklenil predlagati komisijam, ki so pripravile sedanje sporazume, kakor tudi osnovnim sindikalnim organizacijam in konferencam sindikata po delovnih organizacijah naj v najkrajšem času proučijo, katera vprašanja bi še morali zajeti s samoupravnimi sporazumi, da bi s tem zagotovili večjo izenačenost položaja delavcev, ki so zaposleni v različnih panogah prometa in zvez. Ob tem so člani plenuma poudarili, da je zadnji kongres njihove organizacije sprejel zahtevo delovnih skupnosti v prometu in zvezah, da je treba s samoupravnimi sporazumi urediti delovne razmere, skratka določiti, kje in kako se bodo delavci hranili med trajanjem delovnega časa, ki največkrat mineva med vožnjo, kakšnega varstva pri delu bodo deležni, kako bo z njihovimi službenimi oblekami in podobno.

M. P.

Pravna posvetovalnica DE

VPRAŠANJE:

Ko sem v podjetju omenil, da bom zaradi prenapornega dela moral delovno razmerje odpovedati in si poiskati primernejšo zaposlitev, mi je nadrejeni delavec obljubil razporeditev na ugodnejše delovno mesto z višjim osebnim dohodkom. Obljube pa delovna organizacija ni izpolnila.

Ali imam kakšno pravico do obljubljenega delovnega mesta in ali lahko zahtevam, da se me razporedi na to delovno mesto.

M. F. – LJUBLJANA

ODGOVOR:

Delovna organizacija razporeja delavca po svoji presoji, upošteva potrebe delovnega procesa. Delavec sicer lahko izrazi svojo željo po spremembi delovnega mesta in razporeditvi na katerokoli delovno mesto ali pa določeno delovno mesto, vendar je stvar pristojnega samoupravnega organa, ali bo takšno željo upošteval ali ne; vsekakor je to odvisno od potreb delovnega procesa. V konkretnem primeru pa ustna obljuba, čeprav nadrejenega delavca, nima nobene pravne veljave in vam tudi ne daje pravne osnove za kakršnokoli ukrepanje. O razporeditvi delavcev na delovna mesta namreč po zakonitih predpisih ne more odločati posameznik, temveč le samoupravni organ, ki je za to določen s statutom oziroma drugim samoupravnim aktom delovne organizacije.

MIRJANA LIPUŽIČ

VPRAŠANJE:

Podjetje, kjer delam, je pred kratkim podpisalo samoupravni sporazum in se s tem obvezalo, da bo spoštovalo tudi dogovorjena

merila o vrednotenju delovnih razmer. V praksi pa ravna drugače. Dodatek za težavnost delovnih razmer pri nas gre namreč v maso za osebne dohodke celotnega kolektiva. Ker je o tem vprašanju bilo že pismo v 35. št. DE, me zanima, ali je pravilno ravnanje naše delovne organizacije ali pa stališče, objavljeno v vašem časopisu?

M. R. – HRASTNIK

ODGOVOR:

Vsekakor je edino pravilno povsem jasno obrazloženo stališče objavljeno v članku, ki ga v svojem vprašanju tudi citirate. Gre namreč za stališče, ki ga je trdno zavzel sindikat, ki je sprejeto v samoupravnem sporazumu in katerega je podpisalo tudi vaše podjetje ter ga seveda zato mora spoštovati.

Povsem nedvomno je, da gre dodatek za delovne razmere tistemu, ki v določenih težavnih delovnih razmerah tudi dela, torej gre za individualno pravico delavca iz njegovega delovnega razmerja. Tako kot gre osebni dohodek za nadurno ali nočno delo le tistemu, ki tako delo opravlja, gre tudi dodatek za težavnost oziroma delovne razmere le delavcu, ki dela v težavnostnih razmerah (vlagar, ropot, preprih, itd.).

M. LIPUŽIČ

KUPON DE — Pravna posvetovalnica

DELEGATI PRIPOVEDUJEJO

Prevzemamo soodgovornost za razvoj panoge

Iz referata Janeza Tršana, predsednika RO sindikata gradbenih delavcev Slovenije, na I. kongresu tega sindikata

nizacij, ki bi morale pri graditvi nujno najtesneje sodelovati; sem štejem vse od odkupa zemljišča, urbanizacije, projektiranja, industrije gradbenega materiala in montažnih podjetij pa do gradbene operative. Posledica nepovezanosti je relativno draga gradnja. Napačno pa bi bilo iskati krivca za tako gradnjo samo v enem od naštetih dejavnikov.

Na tak razvoj je vplival tudi splošen gospodarski razvoj — predvsem visoka stopnja inflacije in izmaličeni tržni odnosi.

Prav sedaj si prizadevamo urediti te probleme, mislim na resolucijo o nadaljnjem razvoju stanovanjskega gospodarstva, zakon o programiranju in financiranju graditve stanovanj, program gospodarsko-družbenega razvoja Slovenije itd. Naš sindikat podpira ta prizadevanja, prav tako pa si bomo tudi sami prizadevali za uresničevanje zastavljenih nalog.

V sindikatu se zavzemamo za tak razvoj naše panoge, da bo tehnološko in organizacijsko hitro napredovala. S tem pa bomo omogočili našim delavcem bolj kvalificirano delo in tudi višje osebne dohodke, ki bodo rezultat produktivnejše proizvodnje. Le tak razvoj bo tudi družbi nudil cenejše storitve naše panoge.

Ko v sindikatu analiziramo dosednji razvoj naše panoge, ugotovljamo, da doslej ni bilo mogoče realno pričakovati, da bi dejavniki, ki neposredno vplivajo na racionalnost gradnje, delovali usklajeno. To bomo morali v prihodnje spremeniti. Ustvariti bomo morali sistem, ki bo selektiven in ki bo stimuliral dobre ter pokazal, kdo slabo dela.

Razvoj tehnologije je v neposredni odvisnosti od poklicnega usposabljanja proizvajalcev. In ker se zavedamo izredne pomembnosti tega področja, se bomo zavzemali za sistematično, ekonomično in funkcionalno usposabljanje fizičnih in umskih delavcev pa tudi za tako organizacijo kadrovskih služb v delovnih organizacijah, ki bodo strokovno dovolj močne, da bodo kos nalogam, ki jih narekuje pospešen tempo razvoja naše panoge.

Raven organizacijskega razvoja se mora dvigniti na medna-

Takoj po zaključku kongresa sindikata gradbenih delavcev Slovenije se je sestel novi republiški odbor na prvo konstituantno sejo. Na tej seji so izvolili predsedstvo republiškega odbora ter za predsednika vnovič izvolili Janeza Tršana, za tajnika pa Borisa Senegačnika.

rodno raven, če hočemo, da se bodo naše delovne organizacije vključevale v mednarodno delitev dela kot enakopraven partner. Zavzemamo se za to, da se naši delavci v tujini zaposlujejo v naših delovnih organizacijah in ne kot posamezniki pri tujih delodajalcih. Pri tem pa poudarjamo potrebo po skupnem nastopanju naših delovnih organizacij v tujini, smo proti temu, da vsako podjetje zase išče in izvaja dela v tujini.

Tako planiran razvoj naše panoge bo zahteval od naših delovnih organizacij izredne na-

pore. Tudi tega se v sindikatu zavedamo in prevzemamo nase del tega bremena. Obenem pa delovnim organizacijam priporočamo, da na najbolj odgovorna delovna mesta postavljajo delavce, ki sprejemajo program našega dela, ki so dovolj strokovno usposobljeni in pripravljeni sprejeti nova spoznanja in žrtvovati več, kakor so dolžni dajati. Take ljudi imamo, samo možnosti jim moramo dati!

Nič pa ne bo z našimi plani, če ne bomo v naših programih razvoja upoštevali tudi sodobnega družbenega razvoja, če ne bomo v naših delovnih kolektivih poglobljali in razvijali samoupravnih odnosov.

V sindikatu se zavedamo družbenega pomena ustavnih dopolnil; zato bomo v ta proces aktivno posegli. Naše delo pa bo predvsem usmerjeno k nadaljnjemu razvoju samoupravljanja v naših delovnih kolektivih.

Snovanje celotnega družbeno-ekonomskega sistema sloni na takem sistemu samoupravljanja v delovnih organizacijah, ki bo dejansko odraz avtentičnih interesov delovnih ljudi. Če se ne bi zavedali, da je samoupravljanje osnovni socialistični proizvodni odnos, bi razvoj tehnologije povzročil prepad med proizvajalnimi sredstvi in delovnimi ljudmi. Naše samoupravljanje kot osnovni socialistični proizvodni odnos pa je vzvod za moderno tehnologijo in organizacijo. Borimo se za splošen razvoj, zato se tudi borimo za sistem samoupravljanja, ki bo dejansko odražal cilje delovnih ljudi.

Vztrajati pa bomo morali tudi pri zahtevi, da se v sistemih samoupravnih organizacij v delovnih kolektivih podrobneje opredeli odgovornost individualnih in kolektivnih organov.

»JASNO SMO OPREDELILI NALOGÉ«

Iz referata Borisa Senegačnika, novega tajnika RO sindikata gradbenih delavcev Slovenije, na I. kongresu tega sindikata

stališčih do vprašanj, ki so širšega družbenega pomena, o skupnih političnih akcijah, zlasti o zadevah, ki so stvar solidarnosti delavskega razreda kot celote.

Gradbeništvo je dejavnost, ki je za nadaljnji ekonomski razvoj naše družbe posebnega pomena. Prav gotovo so delovni ljudje Slovenije in Jugoslavije živo zainteresirani za razvoj in odnose, ki vladajo v naši dejavnosti, in za uspešno opravljanje nalog, ki nam jih poverja širša družbena skupnost. Proizvajamo dobrine, ki so življenjskega pomena za družbo kot celoto. To naj bi normalno imelo za posledico tudi primerno družbeno oodgovornost.

V času aktivnosti pri sprejemanju samoupravnih sporazumov v gradbeništvo je bila dosežena visoka stopnja soglasnosti o tem, da je potrebno nekatera vprašanja, ki so skupnega pomena za delavce, zaposlene v tej gospodarski dejavnosti, v osnovnih načelih urejati enotno v vsej državi. Sad teh spoznanj je, denimo, podpisani jugoslovanski družbeni dogovor o minimalnih standardih življenjskih in delovnih razmer gradbenih delavcev in še mnogo drugih akcij. Ko se danes konstituiramo kot samostojna organizacija gradbenih delavcev v SR Slove-

niji, moramo opredeliti osnovna načela, ki nas bodo vodila pri povezovanju in sodelovanju s sindikati gradbenih delavcev iz drugih republik in pokrajin. Ta načela smo prav tako opredelili v statutu naše organizacije.

„Zaradi uresničevanja skupnih političnih ciljev in usklajevanja zadev skupnega pomena se sindikat gradbenih delavcev Slovenije lahko povezuje z ustreznimi sindikati v drugih republikah in pokrajinah in se skupno z njimi enakopravno dogovarja in soodloča o organiziranosti in delovanju na medrepubliški oziroma zvezni ravni ter o financiranju tega delovanja.“

Na ta način potrjujemo dosedanje prakso medrepubliškega sodelovanja v sindikatu gradbenih delavcev. Na medrepubliški ravni se zaenkrat še nismo dogovorili o oblikah sodelovanja in skupnih organih v sindikatu gradbenih delavcev. Verjetno bomo to opravili na prihodnjem kongresu sindikata gradbenih delavcev Jugoslavije. Kot sem že omenil, pozitivno ocenjujemo sedanji način delovanja našega zveznega odbora.

Osnovna organizacija sindikata je opredeljena kot temeljna oblika združevanja članstva.

V statutu ne določamo nekkih togih oblik, temveč le načela, ki naj nas vodijo pri snovanju take organiziranosti, da nam bo kar najbolj zagotavljala uresničevanje nalog, ki si jih zastavljamo.

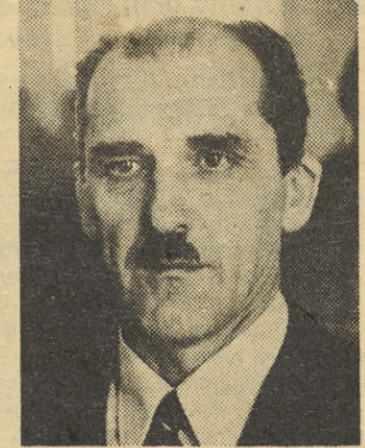
Prav je, da smo v predlogu statuta jasneje določili odgovornost izvoljenih organov sindikata do članstva in da smo posebej poudarili načelo javnosti dela sindikalne organizacije.

Letos prvič uveljavljamo tudi nov način volitev republiškega odbora sindikata gradbenih delavcev. Člane novega republiškega odbora smo izvolili na konferencah področnih odborov, predlagale pa so jih osnovne sindikalne organizacije. Nedvomno je tak način volitev bolj demokratičen in pomeni krepitev vloge področnih odborov na eni strani, na drugi pa seveda še bolj poudarja njihovo odgovornost pri snovanju in uresničevanju politike našega sindikata.

Pričakujem, da bo današnja razprava prispevala k dopolnjevanju predloga statuta in da bomo na kongresu sprejeli dokument, ki bo ustrezno urejal organiziranost in delovanje naše organizacije v prihodnjem obdobju.

Nekatere delegate I. kongresa sindikata gradbenih delavcev Slovenije smo vprašali za mnenje, ali je kongres po njihovem prepričanju pravilno ocenil probleme, s katerimi se srečujejo delovne skupnosti v gradbeništvo, in ali je tudi nakazal dovolj učinkovita pota njihovega razreševanja. Odgovorili so:

TONE ŽAGAR, „Obnova“ Celje: „Referati, ki smo jim prisluhnili, in dokumenti, ki smo jih dobili v roke, so se dokaj spretno izognili konkretni obravnavi in nakazovanju rešitev za probleme, ki danes najbolj težijo delavce v slovenskem gradbeništvo. S tem mislim predvsem na problematiko medesebnih delovnih odnosov, varstva pri delu in bolj kritičen odnos do vsebine

samoupravnega sporazumevanja. Ugotavljam pa, da je vsaj razprava še kar zadovoljivo, glede problematike samoupravnega sporazumevanja pa na sploh dobro zapolnila navedene pomanjkljivosti. Naš samoupravni sporazum kljub dolgim in temeljitim pripravam ter poprejšnjim izkušnjam namreč še zdaleč ni tak, kot smo si ga zamišljali; ni tak, kot naj bi ga skupna komisija pripravila na podlagi zahtev in interesov gradbenih delavcev, ampak je prilagojen tako, da bi bil po volji sindikatom in verifikacijski komisiji. Vse to, kar je bilo zamujenega in ne najbolje storjenega v prvi fazi sporazumevanja, bomo verjetno v prihodnjem obdobju lahko popravili, saj je zdaj že dokaj jasno, kaj hočemo, moramo in tudi smemo zagovarjati v prihodnje.“

VERA ŽNIDERSIČ, „Splošna vodna skupnost“ Maribor:

„Če upoštevam vse tisto, kar je bilo rečeno v poročilih in kasneje dopolnjeno v razpravi, bi rekla, da je

naš kongres odgovoril na vprašanja, ki jih čutimo na terenu, ki torej tako ali drugače težijo člane naše organizacije. Ostaja pa nam težji del naloge: kako tudi uresničevati vse tisto, o čemer smo se dogovorili na današnjem kongresu.“

DANILO GUSTINCIČ, „Stavbenik“ Koper:

„Usmeritev našega sindikata, kot jo je bilo čutiti na kongresu, se mi

zdi pozitivna, saj se očitno obračamo k bolj konkretnemu razreševanju vprašanj sistemskih in drugačnega značaja od česar je v bistvu odvisen standard v tej panogi zaposlenih delavcev. S tem ne mislim samo zagotovljenega najmanjšega zaslužka, za kakršnega se poteguje tudi naš sindikat, ampak splošno skrb sindikata gradbenih delavcev, da bi bolj vplival na izboljševanje splošnega in strokovnega znanja gradbenih delavcev, kajti šele to lahko trajno okrepi njihov družbeni položaj. Kljub temu pa se mi zdi, da smo, ne vem zakaj, premalo poudarili pomen in vlogo naše organizacije in Zveze sindikatov nasplo, da ob razreševanju družbenih in drugih

problemov pač ne bi smeli več nastopati kot nekakšna transmisija med odločujočimi dejavniki in delavskim razredom, ampak bi morali imeti večjo pravico do samostojnih stališč in možnost uveljavljanja teh stališč. S tega stališča gledano, bi se sindikati kot celota lahko z veliko večjim uspehom kot doslej borili za izboljšanje splošnega materialnega in družbenega položaja delovnih ljudi, v konkretnem primeru torej položaja gradbenih delavcev, ki je seveda odvisen od položaja njihove panoge. Vedeti namreč moramo, da gradbeništvo ne pomeni nekakšne harmonike, katere meh bi se širil ali ožil po melodiji instrumentov, ki jih godci uporabljajo, kot se jim zdi ali zljubi. Tudi gradbeništvo je organizirana gospodarska panoga, zato ga je treba ustrezno tudi obravnavati, sindikat pa si mora prizadevati, da bi do tega čimprej tudi prišlo!“

LOJZE JOŽEF, „Pionir“ Novo mesto:

„Občutek imam, da zaseda kongres v najbolj primernem času, ko ne le moramo, ampak tudi lahko razčistimo dileme, nejasnosti in pomisleke v zvezi s samoupravnim sporazumevanjem, kar trenutno naše kolektive tudi najbolj vznemirja. Kongres je po mojem prepričanju

odgovoril na vprašanja, ki nam jih v zvezi s samoupravnim sporazumevanjem postavljajo naši člani. Zelo pozitivna je bila tudi prevladujoča misel, naj bi v duhu stališč, sprejetih na našem kongresu, dopolnili sedanji samoupravni sporazum, ne pa ga razbijati v množico novih sporazumov. Taka pot, ki jo je kongres zavrnil, bi namreč pomenila, da bi vse skupaj morali začeti znova, da bi torej ne le podrli zdravro jedro sporazuma, ampak tudi prepričanje, ki ga nismo ustvarili brez dela in prek noči, da namreč lahko in da tudi moramo skupne probleme reševati skupaj, če naj bi naša panoga imela tudi večjo družbeno veljavo. Drži pa, da se s temi problemi zdaj ne bi več ubadali in tolikšni meri ali pa o njih niti ne bi več govorili, če ne bi, sam ne vem zakaj, podcenjevali pomena pravočasnega in objektivnega obveščanja naših delovnih ljudi. Kakor zdaj ugotavljam, je celo kongres v nekem smislu obšel pomen in vlogo obveščanja v krepitevi samoupravnih odnosov v naših kolektivih in tudi v družbeni skupnosti kot celoti.“

Ing. STANE PLEMENITAŠ, „Mezgrad“ Ljubljana:

„V razpravi smo lahko slišali precej konkretnih, utemeljenih in tudi uresničljivih pripomb s stališčem naše organizacije do razreševanja različnih vprašanj, predvsem pa do nadaljnjega razvoja samoupravnega sporazumevanja. Zato bi rekla, da je naš kongres načelno in praktično prav intoniral probleme naše panoge, kar daje upanje in možnosti, da se bodo tudi osnovne organizacije bolj ukvarjale z dejanskimi problemi in manj s postranskimi zadevami. Vseeno pa me moti, da smo kot sindikat gradbenih delavcev tako malo povedali o razvoju stanovanjskega gospodarstva, da tudi na tem področju zahtevamo bolj načrtno gospodarjenje, ki bi torej prispevalo k stabilizaciji gradbeništva in gospodarstva kot celote. Nam gradbenim bi namreč prav to omogočilo, da bi bolj načrtno usmerjali tudi svoj razvoj in s tem dosegali ugodnejše rezultate na vseh področjih.“

(Nadaljevanje s 1. strani)

kakor samo tisto, kar je potrebno za njegovo životvarjenje — tudi tisti z najnižjo kvalifikacijo.

Ena naših konkretnih zahtev za prihodnje mandatno obdobje je, da z razvojem tehnologije in organizacije znižamo — na skrajni minimum — število nekvalificirane delovne sile.

V sindikatu nismo zadovoljni z dosedanjim razvojem gradbeništva. Tržni pogoji so bili taki, da niso pospeševali iskanja bolj racionalnih, bolj ekonomičnih rešitev v tehnologiji in organizaciji dela. Jasno je, da je pogoj za hitrejši razvoj tehnologije specializacija pri delu; vendar trg tega v gradbeništvo ni dopuščal, kaj šele da bi stimuliral, saj je bilo tveganje v poslovanju specializiranega podjetja preveliko. Delovne organizacije so se v takih razmerah odločale za edino možno poslovno politiko — predvsem preprečevati neljubne posledice neekonomskega delovanja na tržišču. Temu cilju je bil podrejen poslovni cilj hitrejšega razvoja tehnologije in organizacije. Pogrešali smo jasno in stabilno politiko graditve in tak tehnološki organizacijski razvoj, ki bi zagotavljal naši panogi tudi solidno interno načrtovanje.

Skoraj v celoti smo bili brez tako zelo nujne povezanosti in medsebojne neodvisnosti, prav tako pa tudi odgovornosti orga-

(Nadaljevanje s 1. strani)

„Sindikat gradbenih delavcev Slovenije je enotna prostovoljna in samostojna družbeno-politična organizacija delavcev v gradbeništvo in industriji gradbenega materiala ter sorodnih dejavnosti na območju SR Slovenije,“ smo zapisali. Svojo povezanost in sodelovanje z drugimi deli delavskega razreda opredeljujemo takole:

„Zaradi usklajevanja interesov delovnih ljudi se sindikat gradbenih delavcev povezuje s sindikati delavcev ostalih dejavnosti in skupaj z njimi tvori Zvezo sindikatov Slovenije. V zvezi sindikatov posamezni sindikati soočajo in usklajujejo svoja stališča o vseh pomembnih vprašanjih, ki zadevajo dolgoročni in tudi trenutni interes naše družbe in vseh delovnih ljudi in se odražajo na položaj delavcev posameznih dejavnosti.“

Torej se zavzemamo za metodo dogovarjanja o skupnih

● RAVNE
NA KOROŠKEM
**Zakaj
osebni
dohodki
pod
1000 din?**

Predsedstvo občinskega sindikalnega sveta Ravne na Koroškem je na zadnji seji, bila je v torek, 14. decembra, sprejelo sklepe v zvezi z „akcijo 1000“ in razpravljalo o programu dela ravenskih sindikatov za leto 1972.

Na zadnji seji je namreč občinski sindikalni svet Ravne na Koroškem obravnaval uresničevanje akcije za odpravo osebnih dohodkov pod 1000 dinarjev in s tem povezane naloge ravenskih sindikatov. Ker so ugotovili, da je septembra še vedno 449 delavcev prejevalo manj kot 1000 dinarjev osebne dohodka, so naročili osnovnim organizacijam sindikata, da nemudoma ugotovijo, zakaj prejemajo delavci tako nizke osebne dohodke, koliko časa so zaposleni, koliko članov družin preživljajo in ali morda niso na poskusnem delu. Osnovne organizacije sindikata naj bi tudi priporočile samoupravnim organom in socialnim službam delovnih organizacij, da za izboljšanje gmotnega položaja zaposlenih z najnižjimi osebnimi dohodki spreminijo sistematizacijo in povečajo obseg dela in se v skrajnem primeru odločijo tudi za „dotiranje“ osebnih dohodkov teh zaposlenih. Samoupravnim organom delovnih organizacij pa so ravenski sindikati priporočili, da storijo vse, da zaposleni za izpolnjevanje delovnih obveznosti ne bi prejemali v prihodnje manj kot 1000 dinarjev osebne dohodka na mesec.

Ravenski občinski sindikalni svet meni, da je treba v sedanjem trenutku začeti z izboljševanjem gmotnega položaja delavcev, ki prejemajo najnižje osebne dohodke in je njihov življenjski standard najbolj ogrožen. (ma)

Naši delavci v tujini so del našega narodnega telesa

● Če bomo doma pravilno urejali probleme, potem se nam ni treba bati niti za politično opredeljenost naših zdomcev niti za njihovo pripravljenost, da se vrnejo v domovino

Predsedstvo in izvršni odbor RK SZDL Slovenije ter predsedstvo RS ZSS so v ponedeljek na skupni seji obravnavali problematiko zaposlovanja v tujini. Ta obravnava je vsestransko osvetlila položaj naših zdomcev in pokazala, kaj smo že oziroma kaj še moramo urediti za razrešitev problemov, povezanih z odhajanjem naših ljudi na začasno delo v tujino.

V svojem uvodnem govoru je predsednik RK SZDL Slovenije Janez Vipotnik med drugim dejal: „Domovina do teh svojih ljudi ne more biti ravnodušna, nasprotno, globoko mora biti zainteresirana za njihovo urejeno življenje in za ugodne socialne razmere, kajti tudi v tujini so del našega narodnega telesa, so del naše socialistične samoupravne skupnosti, tisti del, ki je najbolj izpostavljen raznarodovalnim in drugim vplivom ter pritiskom tujine.

Zato nas skrb za ljudi iz Slovenije, ki delajo v tujini, še toliko bolj zavezuje in terja učinkovito ukrepanje. Predvsem pa zahteva naše napore za urejanje notranjih razmer doma, da te razmere ne bodo vzbujale zaskrbljenosti pri delavcih, začasno zaposlenih v tujini, marveč bodo vzbujale zaupanje in vero v družbeno samoupravno ureditev, v svoj narod in svojo republiko ter v jugoslovansko skupnost, pomenile stabilnost in varnost, ki jo bodo čutili pri urejanju svojih življenjskih in delovnih razmer v tujini danes, in spet neposredno doživljali jutri, ko se bodo vrnili domov.“

Janez Vipotnik je nato dal besedo predsedniku Izseljenske matice DRAGU SELIGERJU.

PRELIVANJE DELOVNE SILE NI LE TRENUTEN POJAV

V Evropi danes dela – je dejal Drago Seliger – približno 8,5 milijona delavcev izven svojih državnih meja. Soočeni smo z objektivnim dejstvom ekonomske migracije na širšem, to je evropskem in svetovnem prostoru, katerega sestavni del smo. S politiko odprtih meja in z vključevanjem v mednarodno delitev dela smo se nujno srečali tudi s posledicami teh procesov. Ena od teh posledic je prelivanje delovne sile, ki ni le trenuten pojav, čeprav se je takšno mnenje dolgo ohranjalo v zavesti naše družbe.

Drago Seliger je poudaril, da je najbolj šibka točka naše družbene akcije pri usmerjanju ekonomske migracije njena enosmernost, to se pravi odliv delovne sile, ki ni v sorazmerju z njenim vračanjem, katerega narekujejo interesi našega gospodarstva in družbe. Najpomembnejši dejavnik in krogotoku migracije – delovne organizacije – ne kažejo dovolj zanimanja za učinkovitejšo razreševanje tega problema, čeprav mnogim primanjkuje delovne sile, zlasti strokovnjakov. SZDL in ZSS bi morali zato najresneje opozoriti na daljnosežne posledice takih razvojnih težav v gospodarstvu in družbi.

V imenu RS ZSS je uvodno besedo za razpravo o problematiki zaposlovanja v tujini posredoval ANDREJ ŠKERLAVAJ, ki je dejal, da bi bilo skrajno škodljivo dopuščati možnost za nekontrolirano delovanje zakonitosti tržišča delovne sile. Ohraniti moramo aktiven odnos do reševanja vprašan zaposlovanja in prelivanja delovne sile znotraj Jugoslavije in v mednarodnem obse-

gu. Za slednje še posebej velja, da mora problem ekonomskih migracij dobiti pomembnejše mesto v naših mednarodnih odnosih, v naših ekonomskih odnosih in ne nazadnje tudi v naši zunanji politiki.

Zaposlovanje v tujini in migracijska politika v celoti je izredno pomemben vidik politike zaposlovanja, ta pa je važen element politike razvoja; zato lahko te probleme kompleksno in dolgoročno rešujemo samo v mejah temeljnih družbeno-ekonomskih ukrepov. Gre za vprašanje dela slovenskega naroda, ki ga ne moremo in ne smemo prepustiti samemu sebi, ki dela in živi v razmerah kapitalističnega družbenega sistema, gre za vprašanje pomembnega dela slovenske kadrovske baze, ki se mu ne moremo in ne smemo odpovedati.

Z vidika delavskega in sindikalnega gibanja je izrednega pomena to, da smo se odločili za vključevanje naših delavcev v tuje sindikate. Tu ne gre samo za ugodnosti, temveč s tem konkretiziramo tudi načelo o mednarodni solidarnosti delavcev. Tudi samoorganiziranje naših delavcev bo s tem v zvezi postajalo vse pomembnejše, preko njegovih raznovrstnih oblik pa bomo lažje sodelovali s sindikati v državah, kjer delajo naši ljudje.

Anketa sindikatov o motivih odhajanja v tujino je med drugim pokazala, da z naraščanjem strokovne usposobljenosti in izobrazbe narašča tudi čas, ki ga ti ljudje preživijo na delu v tujini – zaradi boljše organizacije dela in vrednotenja dela nasploh. Zato moramo doma posvetiti večjo pozornost vrednotenju dela, kar velja tudi za odnose v delovnih organizacijah in za uredenost naše stanovanjske politike.

Smisel boja za legalizacijo in organiziranost zaposlovanja v tujini – je poudaril Andrej Škerlavaj – je pred-

vsem v tem, da se lahko ob organiziranem in statusno urejenem zaposlovanju kot država in družba laže borimo za izboljšanje položaja teh ljudi in za njihovo večjo medsebojno povezanost in povezanost z domovino. Bistvenega pomena pri tem sta uredenost in ažurnost sporazumov o zaposlovanju, socialnem in zdravstvenem varstvu. Zavzeti se moramo za njihovo izpopolnjevanje in za sklepanje novih sporazumov, službi za zaposlovanje pa bomo morali dati v bodoče večjo podporo, še posebej kar zadeva njeno čimtesnejšo povezanost z gospodarstvom.

V razpravi, ki je nato sledila, je JOŽE HARTMAN orisal delo komisije za manjšinska in izseljenska vprašanja pri RK SZDL, FRANCI STARE pa delo republiškega zavoda za zaposlovanje. Tov. Stare je med drugim opozoril, da zaradi recesije lahko pričakujemo večje vračanje naših delavcev v domovino, kar terja, da poprej uredimo denarna nadomestila v primerih, ko ostajajo brez svoje krivde brez dela. Stredstva za ta nadomestila so v tujini sami ustvarili s svojim večletnim delom.

VIDA TOMŠIČ je v svoji razpravi poudarila potrebo po usklajenem delu Socialistične zveze in sindikatov na zvezni ravni. Delavci, ki delajo v Zahodni Evropi, prihajajo domov prek Slovenije, zato bi, denimo, na meji morali dobiti letak v več jezikih, ki bi jih obvestil, kje bodo v vsaki republiki dobili potrebna obvestila. Za take stvari se moramo dogovoriti in jih skupaj financirati. Sicer pa je Slovenija dežela, iz katere delavci odhajajo na delo v tujino, hkrati pa tudi dežela, v katero ljudje prihajajo na delo. In čeprav si prizadevamo, da bi v zvezi z našim nadaljnjim razvojem prišlo čim več naših delavcev iz tujine nazaj v Slovenijo, lahko vseeno predvidevamo, da bo ta razvoj še povečal dotok de-

lavcev iz drugih republik. Za te delavce pa ne moremo imeti drugih meril, kot jih imamo za svoje delavce v tujini. To pa pomeni, da bi morali položaj delavcev iz naših drugih republik v Sloveniji spremljati in proučevati prav tako, kot proučujemo položaj naših delavcev na tujem.

STJEPAN ŠAUBERT je opozoril, da za sindikate glede zaščite interesov naših delavcev na tujem niso vsi tuji sindikati enako važni; zato bi morali razvijati mednarodne stike predvsem s sindikati tistih držav, kjer je največ naših delavcev. Skratka – potrebna je selektivna mednarodna dejavnost naših sindikatov, tisti njihovi stiki s tujimi sindikati, ki so motivirani za zaposlovanje naših delavcev v tujini, pa naj bodo zares podrejeni temu namenu.

KAKŠEN JE POLOŽAJ NAŠIH DELAVCEV V ZR NEMCIJI

MIŠO JURMAN je podrobno opisal delo zveznega sekretariata za zunanje zadeve v zvezi z našimi delavci na tujem in ob tem poudaril pomen dela naših diplomatsko-konzularnih predstavništev. V zadnjem času se je mreža in kadrovska zasedba diplomatsko konzularnih predstavništev v državah, kjer dela mnogo naših delavcev, sicer močno okrepila, vendar pa so potrebni še nadaljnji napori na tem področju.

TAŽO JANČAR, vicekonzul v Stuttgartu, je s številnimi podatki osvetlil družbeno-ekonomski položaj naših delavcev v ZR Nemčiji. Prva značilnost tega položaja je, da so naši delavci nekakšna rezerva delovne sile, ki naj umirja tržišče dela, seveda na lastne stroške – če so odpušteni, se večinoma sploh ne morejo prijavit kot nezaposleni – druga značilnost pa je, da so tudi za 15% slabše plačani kot nemški delavci enakih kvalifikacij. Mimo tega kakih 30% naših delavcev dela na nižjih delovnih mestih, kot so njihove kvalifikacije. Jugoslovani v ZR Nemčiji prispevajo tej državi kakih 13 milijard DM narodnega dohodka, plačajo približno 3,5 milijarde DM direktnih davkov, v nemških bankah pa imajo naložene kake 3 milijarde mark svojih prihrankov. Za zdravstveno zavarovanje plačujejo naši delavci v Nemčiji veliko več, kot pa znašajo stroški za njihovo zdraviljenje. Ta ugotovitev velja tudi za pokojninsko zavarovanje, za njihova prispevke za stanovanjsko gradnjo itd. Zaposlatelji so tudi pri otroškem dodatku; v Stuttgartu, de-

nimo, dobiva od 26.000 zaposlenih otroške dodatke samo 6000 delavcev, 1500 delavcev pa jih ne dobiva, ker zaradi dolgotrajnega postopka te pravice še niso uveljavili. Samo od obresti tega zaostanka bi lahko nastavili dva konzula, ki bi se ukvarjala izključno z urejanjem o troških dodatkov.

Tažo Jančar se je močno zavzel za usklajeno dejavnost vseh naših pristojnih dejavnikov, ne samo politično, temveč tudi operativno, saj posamezne strokovne službe same ne morejo urediti številnih problemov. Predvsem pa je poudaril, da so v zvezi z zaposlovanjem v tujini osnovni problemi pri nas doma; če bomo doma stvari ustrezno urejali, potem se nam ni treba bati niti za politično opredeljenost naših zdomcev niti za njihovo pripravljenost, da se vrnejo domov.

GEZA BAČIČ in ŠTEFAN SREŠTA govorila o usklajeni dejavnosti občini Murska Sobota pri urejanju problemov kakih 5000 delavcev iz te občine, ki so na začasnem delu v tujini in v zvezi z problemi „malobimernih dnarjev“. ŠTEFAN REDIČ iz Jesenice je opozoril na probleme tistih, ki se vsak dan vozijo na delo v Avstrijo in v Italijo in ki niso ne organizirani, ne zavarovani in ki jih delodajalci grobo izkoriščajo.

V razpravi so sodelovali še RATKO POLIČ, ZORA TOMIČ, MILAN FILIPIČIČ, BRANKO ŠEGOTA, JOŽE MAROLT in dr. IVO KASTELIČ, nato pa je BRANKO BABIČ predlagal, da se sklepi te skupne seje, ki so bili pripravljani kot predlog, ustrezno spremenijo in dopolnijo, ker je razprava celotno problematiko zaposlovanja osvetlila tako celovito, da se mora to odraziti tudi v njenih sklepih.

Sejo je zaključil podpredsednik RS ZSS JOŽE GLOBAČNIK, ki je predlagal ustanovitev delovne komisije (VLADO BEZNIK, DRAGO SELIGER, JOŽE HARTMAN, ANDREJ ŠKERLAVAJ in BRANKO BABIČ), ki bi na podlagi razprave dopolnila predložena stališča in ugotovitve o problemih naših zdomcev z akcijskim delom, kjer bi socialistični zvezi in sindikatom naložili konkretne naloge, hkrati pa sugerirali tudi drugim dejavnikom, kaj bi bilo potrebno urediti za izboljšanje položaja naših delavcev v tujini. Udeleženci skupne seje so ta predlog soglasno sprejeli in zadolžili omenjeno komisijo, da svoje delo zaključi do 20. decembra. Njene ugotovitve in stališča bodo objavili v prihodnji številki našega tednika. M. P.

KAKO UČINKOVITO OBVEŠČATI SAMOUPRAVLJAVCE

Oseбно pismo

Potem ko smo spoznali nekatere osnovne načine neposrednega informiranja ter njihove prednosti in pomanjkljivosti, je prav, če se podrobneje lotimo obravnavanja posrednih načinov informiranja. V naslednjih nadaljevanjih bom spregovoril o osebnem pismu, čestitki, izrazu sožalja, letaku, plakatu, diagramu o poslovanju, panoju za dnevni in lokalni tisk, oglasni deski, zidnem časopisu, občasnem biltnu, glasilu delovne skupnosti, razglasnem sistemu z zvočniki, mobilizacijski razstavi ter o filmu, s katerim se predstavlja delovno organizacijo.

Oseбно pismo, sporočilo, priporočilo ali prošnja je povsem osebno in neposredno na

prejemnika usmerjeno sredstvo za obveščanje, ki ga s pridom uporabljamo pri samoupravljalškem komuniciranju za navezovanje tesnejših stikov med člani delovne skupnosti ter za utrjevanje homogenosti kolektiva. Uporabno je zlasti v primerih, ko hoče neki organ upravljanja – delavski svet, poslovni ali drugi odbor, direktor ali kdo drug, nasloviti na posameznega člana delovne skupnosti ali na vse njene člane določeno sporočilo, priporočilo, poziv, zahvalo, priznanje itd.

Razumljivo je, da mora biti oseбно pismo napisano v osebnem tonu, gradnja besedila mora biti preprosta in razum-

ljiva, raba besed pa zelo pre-mišljena.

V osebnem pismu se mora tudi jasno videti, komu je namenjeno, kdo ga pošilja in v čigavem imenu se pisec obrača na naslovnika. Če je oseбно pismo napisano v drugi osebi ednine in sicer tako, da ustreza tako ženskam kot moškim, daje še bolj osebnosten vtis in večji občutek neposrednega obračanja

PRIMER: PISMO DELAVSKEGA SVETA PODJETJA ČLANOM DELOVNE SKUPNOSTI

*Spoštovana sodelavka!
Spoštovani sodelavec!*
Pričakujemo Tvojo pomoč in Tvoje sodelovanje! Čez dober teden se bo sestal naš delavski svet. Razpravljali in odločili bomo o tem, kako bi kljub nastali težavi še letos spravili pod streho novo skladišče za gotove izdelke. Gradbeno podjetje „Zid“ je namreč podražilo svoje storitve, kar pomeni za nas hudo dodatno breme: doplačati moramo še 900.000 dinarjev. Ker nimamo razpoložljivih sredstev in ker nam tudi banka ne more pomagati s kratkoročnim posojilom, smo pred težko odločitvijo: ali ustaviti gradnjo skladišča in s tem tvegati škodo na poslopu in na nezaščitenih

pisca na naslovljenca. V načinih vročanja osebnega pisma naslovljencem pa prednjači v učinkovitosti pošiljanje po pošti na njihove domove. Še bolj učinkovit način izročanja posebnega pisma, če gre za pohvalo, nagrado ali priznanje, pa je oseбно izročanje; in to, če je le mogoče, v prisotnosti drugih članov delovne skupnosti.

gotovih izdelkih ali pa pridobiti ves naš delovni kolektiv za namensko brezobrestno posojilo.

Če razdelimo nujno potrebnih 900.000 dinarjev s številom zaposlenih, bi v poprečju odpadlo na vsakogar med nami 450 dinarjev ali v desetih mesecih po 45 dinarjev kot mesečni obrok. Ker pa pričakujemo, da bi se v primeru razpisa posojila člani kolektiva v večji osebni dohodki izkazali tudi v večjem posojilu, bi bil po predvidevanjih za sodelavce z najnižjimi osebnimi dohodki mesečni obrok najbrž kakih 20 dinarjev.

Ker menimo, da je odločitev o razpisu brezobrestnega posojila edini izhod v sedanjih razmerah, in ker naj bo odločitev kolektivna, Te prosimo, da se s svojimi domačini in s sodelavci pogovoriš o tem. Če pa že imaš morebiti kak boljši predlog, Te prosimo, da nam ga sporočiš bodisi pisмено ali osebno.

S tovariškimi pozdravi in hvala za razumevanje!
Predsednik delavskega sveta
Jože Pelko

V....., 15. novembra 1971

Oseba oziroma osebe, ki so pooblaščené naslavljati osebna pisma, naj se na vsako tako tiskano pismo podpisajo. Dosti bolj osebno namreč učinkuje na prejemnika tako pismo kot

pa pismo, na katerem so podpisani natisnjeni.

DUŠAN REBOLJ
PRIHODNJIČ:
ČESTITKA IN VOŠČILNICA

Napovedi se uresničujejo

Mnogi so menili, da so predvidevanja, ki so si jih zastavili v Saleški dolini za razvoj gospodarstva v letih 1971-1975, preoptimistična. Sedaj lahko ugotovljamo ne samo to, da gospodarstvo velenjske občine dosega začetno raven gospodarjenja, pač pa da jo tudi močno presega. Tako so na primer predvideno stopnjo rasti celotnega dohodka za obdobje od 1971 do 1975. leta (23,5%) dosegli v letošnjem letu s 50,9%, stopnja rasti narodnega dohodka, ki naj bi se po srednjeročnem programu razvoja gibala med 23,5 in 26,5%, je letos znašala 30,7%. Tudi sred-

stva za poslovne sklade so skoraj za polnih 30% višja od povprečno predvidene stopnje rasti, le število zaposlenih v gospodarstvu za dober odstotek zaostaja za predvideno stopnjo rasti po srednjeročnem programu (10,4%).

Omeniti tudi kaže, da se je v letošnjem letu povečal delež gospodarskih organizacij v družbenem proizvodni od 70% v letu 1970 na zdajšnjih 74%. Za več kot polovico pa so se v zadnjem letu dni povečala sredstva za razširjeno reprodukcijo.

V Velenju ugotavljajo, da tudi na drugih področjih uspešno uresničujemo predvidevanja.

Letno bi morali zgraditi v Saleški dolini v družbenem sektorju najmanj 350 novih stanovanj; zdaj jih je v gradnji kakih 400. Občutno se bodo povečale tudi prodajne površine. V Velenju je bila zgrajena nova trgovina Mercatorja, prostore je uredila tudi Elektrotehna, v 5 stanovanjskih stolpnih ob Prešernovi cesti pa je tudi 750 kvad. metrov prodajnih površin. Do konca leta pa bo v Velenju zgrajena še nova veleblagovnica Nama s približno 2000 kvad. metrov prodajnih površin.

Počasneje, kot je bilo predvideno, napredujejo gostinstvo in turizem ter obrt. (vš)

diferencirana
uporabnost
baterij

ZMAJ

vam omogoča
optimalno
izkoriščanje energije

super
zlata — za zahtevne aparate
extra
srebrna — za navadne aparate
normal
črna — za razsvetljavo

DE SPET V AKCIJI: KAKO DO ZASLUŽKA 1.000 DINARJEV

GOVORIJU
DELAVCI
TRGOVSKO-
PROIZVODNEGA
PODJETJA
»GRAMEX«
LJUBLJANA

Delavce trgovsko-proizvodnega podjetja »GRAMEX« Ljubljana smo vprašali, kako ocenjujejo pobudo slovenskih sindikatov, naj bi ob koncu leta, ki se izteka, znašali najnižji osebni dohodki vsaj 1000 dinarjev za normalno delo v rednem delovnem času ter kje — po njihovem mnenju — v delovni organizaciji še obstajajo možnosti, da bi ta cilj čim prej dosegli in morda tudi presegl. Odgovorili so:

Jože HORVAT (prvi z leve), PK delavec v skladišču opečnih izdelkov, mesečni osebni dohodek med 1500 in 2000 dinarji; skrbi za ženo, hčer in brata: „Za to pobudo sindikatov sem slišal in se mi zdi v redu, samo — višji minimum bi moral sindikat zahtevati ob sedanji

draginji. S tisočakom danes ne more spodobno živeti niti samski delavec. Glede možnosti izboljšanja zaslužkov pa samo to-le: samo po sebi nič ne pride; vse, kar dobim, je zaslužno s trdim delom. Še več in še bolje bomo morali delati in kar najbolj zadovoljiti naše kupce — tak je naš ključ do višjih zaslužkov!“

Angelika ŠTRUMBELJ (druga z leve), PK prodajalka v oddelku tapet, zasluži kakih 1300 dinarjev mesečno, mož zaposlen, vendar zdaj v bolnišnici; skrbi za dva otroka: „Prav se mi zdi, da se je sindikat postavil za reveže, saj so prav tako člani sindikata kot tisti, ki dobijo pet in večkrat toliko, kot naj bi po predlogu sindikatov najmanj prejemal slovenski delavec. Če ne bi bila

taka draginja, bi bil tisočak za začetek in za samskega delavca še primeren, tako pa... Na drugi del vprašanja pa ne bi mogla odgovoriti kaj drugega kot to, da samo s pridnostjo in z dobrim delom, boljše kot zdaj, lahko računamo, da bi zaslužke sčasoma nasploh pomaknili navzgor!“

Vinko OBLAK (tretji z leve), KV prodajalec v skladišču instalacijske in sanitarne keramike, osebni dohodek povprečno 1800 din mesečno, samski: „Pri nas smo pobudo sindikatov že uresničili, vem pa, da se marsikje še borijo z velikimi težavami. Prav je, da se sindikat v tem smislu zavzel za delavce. Navsezadnje je po mojem to tudi edino, kar je zanje v zadnjem času

konkretno dobrega storil! Sicer pa smo pri nas do takih osebnih dohodkov, kot jih imamo, prišli z delom; z naglim in neprekinjenim porastom obsega poslovanja. To nam nalaga veliko dela in truda, ki — v primerjavi z drugimi podjetji — ni najbolje poplačan. Če zaradi potrebe po modernizaciji nečemo zaostati pri zasluških, ostaja samo ena pot: vsaj tako naglo napredovati, kot smo v zadnjih letih.“

Miloš MAKSIMOVIC (na desni), KV prodajalec keramičnih izdelkov, osebni dohodek med 1500 in 2000 din mesečno; žena zaposlena, brez otrok: „Načelno vzeto se mi zdi pobuda sindikatov v redu. Praktično vzeto pa bi bilo sindikalno prizadevanje veliko več vredno, če bi se

minimalni in tudi drugi osebni dohodki sproti valorizirali glede na naraščanje življenjskih stroškov. Možnosti za boljše gospodarjenje in s tem najbrž za višje zaslužke, vsaj mislim, da bi tako moralo biti, pa vidim predvsem v boljši organizaciji dela. Poglejte: keramične izdelke, ki jih prodajam, imamo uskladiščene na treh krajih v Ljubljani oziroma bližnji okolici. Zaradi tega je veliko nepotrebnega dela, nikoli nimaš pri roki vseh vzorcev, stranke pošiljaš iz skladišča v skladišče. Če bi bilo vse na enem mestu, bi z manj truda v istem času lahko prodal več in bolje zaslužil, pa tudi stranke bi bile bolj zadovoljne. Lahko pa povem, da se pripravljamo na gradnjo novih skladišč.“

KOMENTATORJEV STOLPEC

V naših gospodarskih krogih pa tudi v javnosti se zadnje čase uveljavlja prepričanje, da gospodarstva ne bomo umirili vse dotlej, dokler ne bomo bistveno spremenili strukture industrijske proizvodnje.

Sedanja struktura industrijske proizvodnje, ki je vse preveč usmerjena le na uvoz, odločno premalo pa na izvoz materialnih dobrin, že sama po sebi poraja nestabilnost in je tudi žarišče stalnih inflacijskih težav. Zato

Povečati konkurenčno spodobnost!

je nujno, da se pristojni organi republik v razpravi o srednjeročnem načrtu razvoja temeljito pogovorijo o osnovnih vprašanjih našega gospodarskega razvoja ter se končno tudi dogovorijo, katere gospodarske panoge in dejavnosti kaže razvijati in katere opustiti. Le s pomočjo takšnega konkretnega dogovora se pred sprejetjem srednjeročnega načrta družbenega razvoja Jugoslavije bo mogoče pravočasno preprečiti uveljavljanje interesov posameznih jugoslovanskih republik in pokrajin na škodo drugih. V novih razmerah, ko lahko republike enakopravno sodelujejo pri sprejemanju ekonomskih in političnih odločitev, pa je nedvomno precej več možnosti kot v preteklosti, da oblikujemo celovit program družbenega razvoja Jugoslavije. Hkrati s tem pa se razumljivo povečuje tudi odgovornost republik in njihovih organov za uresničitev programa razvoja.

V razpravi o tem, kako razvijati jugoslovansko gospodarstvo, se zastavlja tudi vprašanje, kakšna je vloga Slovenije v jugoslovanskem gospodarskem prostoru?

Znano je, da Slovenija uvaža sorazmerno več materialne proizvodnje, hkrati pa krije z izvozom manj svojega blagovnega uvoza kot v poprečju Jugoslavije. Čeprav je delež Slovenije v jugoslovanskem izvozu precejšen, odpade nanjo nesorazmerno več deficita v zunanjetrgovinski bilanci kot v drugih republikah. Kratkovidno in nespametno bi bilo, če bi dejstvo opravičevali za ugotovitvijo, da Slovenija sorazmerno več svoje proizvodnje izvažna na konvertibilno področje kot v poprečju Jugoslavije, češ, saj ustvarjamo sorazmerno več deviznih sredstev kot drugi. Gospodarsko nas lahko postavi na noge le takšen program gospodarskega in družbenega razvoja Slovenije, ki bo vključeval temeljito preobnovo sedanje gospodarske strukture in razvijal takšno, kakršno razvijajo razvite industrijske države, to je izvozno usmerjeno gospodarstvo. Le usposobitev za konkurenčni nastop v mednarodnem gospodarskem prostoru lahko slovenskemu gospodarstvu in našemu narodu okrepijo ugled in veljavo v evropski mednarodni skupnosti.

Nujen pogoj za uravnoteženje sedanjih neugodnih gospodarskih tokov pa je tudi razrešitev sistemskih vprašanj, kot so: emisijska in monetarno-kreditna politika, sistem razširjene reprodukcije, sistem ekonomskih odnosov s tujino oziroma zunanjetrgovinski in devizni režim, ki še vedno zavirajo gospodarski razvoj. Ze v sam sistem emisijske politike ter sistem razširjene reprodukcije moramo vgraditi elemente, ki bodo sami po sebi onemogočali sedanjo dokaj neodgovorno in anarhično gospodarsko politiko, hkrati pa moramo zaostri odgovornost pristojnih organov republik in zveze za uresničitev stabilizacijske politike tako na republiki kot na zvezni ravni. V. B.

Za jasnejši jutrišnji dan

Nihče izmed 280 delavcev trgovsko-proizvodnega podjetja »Gramex« Ljubljana ne zasluži manj kot tisočaka mesečno ● Vsi cilji podrejeni izboljšanju delovnih razmer

Staro resnico, da med delitvijo osebnih dohodkov v teoriji in praksi obstaja velika razlika, je potrdil tudi naš obisk v trgovsko proizvodnem podjetju GRAMEX Ljubljana. Medtem ko njihov pravilnik o delitvi sredstev za osebne dohodke zaposlenim zagotavlja zaslužek vsaj 800 dinarjev mesečno ob 100% opravljeni delovni dolžnosti, so tudi najnižji zasluži dejansko vsaj za petino višji. Tako se — razen enega samega primera — v vsem letošnjem letu ni primerilo, da

bi kdorkoli izmed 280 zaposlenih prejel manj kot tisočaka, če je le opravil predpisano število delovnih ur in pokazal vsaj povprečno pridnost in pripravljenost do dela.

Tistim, ki bi rekli, da si v Gramexu to lahko privoščijo, ker so trgovska organizacija, naj odgovori direktor Franc PLAZAR. Povedal je naslednje:

„V našem podjetju v zadnjih treh letih promet in dohodek povečujemo po letni stopnji 49%, število zaposlenih pa po

stopnji 18 do 20%. Bolj intenzivno pa tudi bolje organizirano delo je glavni vzrok, da vsa ta leta vlagamo v sklade vsaj po 48% dohodka, da imamo za trgovsko organizacijo zelo nizek povprečni zaslužek 1690 din mesečno in da pri tem praviloma nihče ne zasluži manj, kot pa zahteva sindikat. Vsak gospodarstvenik lahko že na podlagi teh podatkov presodi, da resnično ne živimo na račun navijanja cen, temveč da se za našimi rezultati skriva delo! Drži pa, da po veljavnem

pravilniku o delitvi sredstev za osebne dohodke zaposlene spodbujamo k čim boljšim učinkom na zelo različne načine, tudi s stimulacijo, ki jo vsake tri mesece enkrat priznamo ali pa tudi ne na račun pozitivne osebne ocene, ki siceršnji povprečni zaslužek posameznika poveča za kakih 6 do 7%.

Ko trdim, da smo do takih zaslužkov, kot jih imamo, prišli z delom, pa bi rad poudaril še nekaj! Naši ljudje s sedanjimi dohodki niso zadovoljni, ker vedo, da bi v slehernem, vsaj približno podobnem podjetju dobivali več ob manj dela. Tudi zaradi tega veljavni pravilnik prilagajamo določilom samoupravnega sporazuma in v osnovi spreminjamo pravilnik o delitvi osebnih dohodkov v našem proizvodnem obratu v Novi vasi pri Rakeku, kjer izdelujejo NOVOLIT izolacijske plošče. Spremembe na obeh področjih bodo nedvomno pomenile za nekaj višje startne osnove osebnih dohodkov. Računamo, da bo lestvica zaslužkov po novem pravilniku začela pri 900 dinarjih in da bodo individualni učinki zaposlenih ter faktor stimulacije za boljše delavce precej prispevali k zvišanju najnižjih in tudi povprečnih osebnih dohodkov, ne da bi to škodovalo akumulaciji, ki jo ustvarjamo.

To, o čemer govorim zdaj, pa razkriva še drugo stran medalje, čeprav namreč naši ljudje niso zadovoljni s sedanjimi zasluži,

ve seno vedo, da jih manj moti višina konkretnih zaslužkov kot pa razmere, v katerih posluje naše podjetje. Če bi vse drugo še nekako prenesli, si moramo zagotoviti vsaj primernejša skladišča, da bi našim delavcem izboljšali delovne razmere, kupcem pa olajšali in popestrili izbiro blaga, s katerim poslujemo in se tako še bolj prilagodili njihovim željam in potrebam. Zato smo se tudi pred časom odločili za tako skokovito naraščanje prometa ob sicer neprimerinih delovnih razmerah, želimo si namreč zagotoviti tako akumulacijo, ki nam je potrebna za financiranje obratnih sredstev in ki jo bomo potrebovali za gradnjo novih skladišč in drugih prostorov ob Vodovodni cesti v Ljubljani na površini 28.000 kvadratnih metrov. Ko bomo to nalogo opravili, se bo v našem podjetju šele lahko začelo normalno delo...“

Kakor je povedal komercialist Toni PODOBNIK, sicer predsednik osnovne sindikalne organizacije, kolektiv podpira uresničitev te zamisli, čeprav jo bo moral uresničiti za ceno žrtev, s še bolj intenzivnim delom in ob nižjih zasluških, kot jih nudijo sorodna podjetja. „Imamo pa vsaj zagotovilo, da bomo slednjic le delali kot ljudje na vsestransko urejenih in zavarovanih delovnih mestih,“ je zaključil predsednik sindikalne organizacije Toni Podobnik.

MILAN GOVEKAR

VEČ POMOČI KOPRSKI LUKI!

Pretirano poudarjanje republično-nacionalnega značaja posameznih jugoslovanskih luk, ki se mu pridružujejo politični vplivi pri usmerjanju blagovnih tokov, čedalje bolj škodi poslovnim ter ekonomskim načelom, po katerih se je doslej razvijala Luka Koper. Če ne bomo teh neekonomskih vplivov odstranjevali, grozi jugoslovanskim lukam dekoncentracija in drobitev

prometnih tokov, kar bo onemogočilo uvajanje sodobnih načinov transporta in večje pritegotvanje tranzita. Nazadnje bi to utegnilo imeti za posledico tudi postopno izolacijo slovenskega prometnega sistema.

Zaradi vsega tega se v koprski luki zavzemajo, naj bi se republiški organi in zbornice bolj odločno bojevali za koristi koprskе luke.

Pričakujejo vsaj enako podporo, kot jo uživajo, denimo, Trst pri italijanski vladi, ali pa Reka in Bar pri hrvatskih in črnogorskih republičkih organih. Predlagajo tudi, naj bi na ravni republike oblikovali posebne organe, pristojne za promet, ki bodo skrbeli za ustrezno tranzitno politiko, kar bi bilo nujno že zaradi decentralizacije funkcij federacije.

-ik

EXCORRADO

TONIC WATER

... v jugoslovanskih sindikatih

NE SPREGLEJMO
USPEHOV

SLOVENIJA

Na III. kongresu sindikata delavcev industrije in rudarstva Slovenije je posegel v razpravo tudi predsednik centralnega odbora sindikata delavcev industrije in rudarstva Jugoslavije. Zbranim delegatom je med drugim dejal:

„Želel bi vas spomniti, da smo ob reformi opredelili tudi nekatere cilje, ki smo jih vsem težavam navkljub vendarle dosegli. Tako smo si v prvi vrsti zadali, da je treba intenzivirati naše gospodarstvo in doseči višjo raven dohodka ter po tej poti zmanjševati zaostanek za razvitejšimi državami. V 1965. letu je Jugoslavija – upoštevaje notranjo kupno moč nacionalnih valut – za trikrat zaostajala za Zahodno Evropo, za 5,7-krat pa za ZDA. To razmerje se je v letu 1970 zmanjšalo na 2,74-krat v primerjavi z zahodno Evropo in na 4,9-krat v primerjavi z ZDA.“

Dosegli pa smo tudi drugi cilj, ki smo si ga zadali v sindikatih – prerazdelitev dohodka v prid standarda ter hitrejši porast realnih osebnih dohodkov. Tako so v primerjavi z letom 1964 porasli realni osebni dohodki v obdobju januar–avgust 1971: leta v industriji in rudarstvu za 48 indeksnih točk. In medtem ko je leta 1964 kar 81,2% zaposlenih v gospodarstvu imelo realne osebne dohodke do 400 din, jih je imelo letos v tej realni vrednosti le še 43,9%. Poleg povečanja porabe in spremenjene strukture porabe nekaterih živil na prebivalca, pa se je bistveno povečala poraba industrijskih proizvodov. Na področju izobraževanja se je povečalo število otrok, ki se šolajo, zmanjšala se je umrljivost otrok, poprečna stanovanjska površina na prebivalca pa se je povečala od 11 na 12,2 kvadratnega metra... Resnično dolg bi bil seznam naših uspehov.“

Po odmrz-
nitvi višje
najemnine

V večini jugoslovanskih mest bodo v prihodnjem letu – po odmrznitvi cen – zvišali stanovanjske najemnine. Dokončne odločitve doslej še ni sprejela nobena mestna skupščina, vendar pa so skoraj v vseh republičkih središčih že pripravili predloge za zvišanje najemnin. Ob tem se vsi strinjajo, da bo potrebno hkrati spremeniti tudi merila za subvencioniranje najemnin, da ne bi prizadeli delavcev z nizkimi osebnimi dohodki.

Najemnine bodo v Ljubljani po vsej verjetnosti povečali za 15%. V letu 1972 bo v Ljubljani opravljena tudi revalorizacija vrednosti celotnega stanovanjskega sklada.

BREST
POHIŠTVO

KAJ BO, ČE BO TEMA?

V skupnosti jugoslovanskega elektrogospodarstva pravijo, da bomo leta 1975 porabili že kakih 48 milijard Kvh električne energije. V letu 1973 je že verjeten primanjkljaj v višini milijarde KVh. V naslednjem letu bi lahko znašal že 2,5 mlrd KVh. Da bi se izognili pomanjkanju električne energije, pred-

Prenizki dodatki

Sindikati v Srbiji menijo, da otroški dodatek ne more zadovoljiti niti minimalnih potreb, zato prevladuje mišljenje, da bi morala višina otroškega dodatka rasti do 3. oziroma 4. otroka, potem pa naj bi za njegovo odmero uporabljali regresivno lestvico. Takšna rešitev bi najbolj ustrezala populacijski politiki in pla-

videvajo elektrogospodarska podjetja do leta 1975 naslednje nove objekte: BiH planira gradnjo HE Salakovac z močjo 220 megavati in HE Gabrovo s 76 megavati, TE Kakanj IV s 110 megavati in Gacko s 100 megavati. Črna gora namerava graditi TE Plevljak z 210 megavati in HE Peručica II s 132 me-

niranju družine v ožji Srbiji. Razen tega bi morali starejši otroci, ki hodijo v šolo, prejemati višji dodatek kot predšolski. Glede otroškega varstva pa so skoraj povsod sprejeli predlog o ustanovitvi republiškega solidarnostnega sklada, iz katerega bi dobivalo pomoč 62 nerazvitih občin.

gavati. Na Hrvaškem naj bi zgradili do 1975. leta HE Zakučac II s 130 in Obrovac z 78 megavati, TE na mazut na Reki oziroma Sisku z močjo 250 megavati in plinsko elektrarno s 70 megavati; vendar še ne bodo mogli kriti potrebe Hrvaške, zato predvidevajo, da bodo zgradili oziroma zakupili TE Tuzlo IV z 200 in Obrenovac z 250 megavati. Slovenija predvideva gradnjo TE Šoštanj IV s 320 megavati, HE Kobarič s 56 megavati in hidroelektrarno Pohorje s 150 megavati. V Srbiji pa naj bi zgradili TE Obrenovac s 30 megavati in HE Vlasina II z močjo 70 megavati.

Če bi bili vsi ti objekti zgrajeni, bi imeli 1975. leta pozitivno energetska bilanco s presežkom 1,2 milijarde kilovatnih ur. Če ne, bo tu in tam v Jugoslaviji tudi tema!

Zakaj z administrativnimi prijemi?

Kot je znano, je zvezni izvršni svet ob koncu novembra zamrznil vse cene z utemeljitvijo, da bi se naprej naraščale, če ne bi sprejeli odločnih ukrepov. Z določitvijo roka – konec februarja prihodnje leto – je hkrati odmeril čas, v katerem naj bi pripravili ukrepe za uveljavljanje politike, ki naj bi zagotovila, da cene v tržnih razmerah ne bodo naraščale mimo tako pomembnega družbenega dogovora, kakršen je načrt srednjeročnega razvoja Jugoslavije. Osnutek tega načrta namreč predvideva, da bi cene v prihodnjih petih letih ne smele naraščati za več kot 5% na leto. Zvezni izvršni svet je opredelil tudi naloge, ki jih bo treba opraviti do konca februarja prihodnjega leta: do takrat bo treba sprejeti gospodarsko politiko za leto 1972 in številne konkretne sklepe za njeno uresničenje. Sprejeti bo treba tudi načelne sklepe o spremembi gospodarskega sistema in srednjeročnega načrta, samoupravne sporazume in družbene dogovore o delitvi dohodka in osebnih dohodkov ter različne druge ukrepe, ki so nujni, če hočemo tržišče stabilizirati. ZIS „bo storil vse, kar je v njegovi moči, da bi te predloge pravočasno pripravil in predložil, pričakuje pa, da se bodo tudi drugi nosilci družbenih pooblastil enako odločno zavzemali za te cilje.“

Dela je za pičle tri mesece več kot preveč, še posebno zato, ker se ga nekatere republike in pokrajine niti še niso resno lotile. Razen tega se še vedno pogovarjamo o pristojnostih posameznih republičkih vodstev za dajanje soglasij k pomembnim zveznim odločitvam. Ni še jasno, kdo v republikah ima glavno besedo – dogovarjanje brez udeležencev s pooblastili za sklenitev dogovora pa ne more biti kaj prida uspešno.

Tako je v vprašanem, kdo naj daje soglasje za zvezne odločitve, povezane tudi razprava o tem, ali naj bi, podobno predsedstvu SFRJ, tudi republike imele svoja predsedstva. Sodeč po tem, kar je bilo doslej povedanega, republiškega predsedstva s tem inenem še ni, so pa znatne razlike o vlogi in pristojnosti, ki jih predvide-

vajo za posamezna predsedstva republičkih skupščin. V Crni gori so, denimo, dokončno zavrgli idejo o republičkem predsedstvu, v Srbiji o tem še niso razpravljali, v BiH pa je za zdaj odločeno, da bodo imeli predsedstvo skupščine z nekoliko širšimi pristojnostmi kot so dosežane, vendar brez pravice odločanja. Druge republike predvidevajo v svojih ustavnih amandmajih predsedstva skupščin, vendar pa se predlagane rešitve med seboj znatno razlikujejo. Na Hrvaškem prevladuje ideja, da bi predsedstvo sabora ne smelo prerasti v poseben organ republike, čeprav naj bi okrepili njegovo iniciativno in usklajevalno funkcijo. V Sloveniji pa, kot je znano, dajemo predsedstvu skupščine mnogo večje pravice. Predstavljalo naj bi republiko, obravnavalo vprašanja splošnega političnega pomena in, kar je najvažnejše, usklajevalo stališča splošne politike razvoja Slovenije. Slišati pa je tudi drugačna mnenja, kar je potrjila seja komisije CK ZK Slovenije za družbenopolitični sistem, na kateri so ocenili, da se predsedstvo, kakršno je predlagano, lahko spremeni v samostojni organ, ki bi deloval namesto skupščine. Podobno razpravljajo tudi v Makedoniji.

Vse takšne in druge nejasnosti pri samoupravnem konstituiranju republičkih samoupravnih in oblastnih organov nedvomno motijo samoupravno dogovarjanje med jugoslovanskimi republikami in pokrajinami, zavlačujejo sprejem pomembnih odločitev in slabijo učinkovitost stabilizacijskih ukrepov. Zato bi v času zamrznjenih cen kazalo razen cen utrditi tudi samoupravno organiziranost jugoslovanske skupnosti narodov in narodnosti, sicer bomo v prizadevanjih, da odpravimo gospodarski nered, še naprej posegali po državno-administrativnih ukrepih. Kaj takšni ukrepi, kakršna je tudi sedanja zamrzitev cen, izražajo, pa dobro vemo: nesposobnost, da bi se spopadli z vroči sedanjih gospodarskih razmer in le kratek, nasilen premor pred sprejemom objektivno nujnih ukrepov.

TE DNI
SO REKLIPredsednica CK ZKH
KA PLANINC na zadnji
CK ZKH:

Le z ustvarjanjem enotnosti ki jo zdaj začenjamo urediti, vati, z ustvarjanjem enotnosti partije v Titovem duhu bomo lahko preprečili, da se ne morda ponovilo to, kar se je zgodilo zdaj. Ne le zavoljo obveznosti do tovariša Tita, ampak tudi iz obveznosti do našega ljudstva, do delavskega razreda Hrvaške, do mladine, do hrvaške inteligence smo dolžni okrepiti našo enotnost pri uresničevanju socializma. Našemu ljudstvu smo dolžni zagotoviti mirno življenje in nadaljnjo socialistično gradnjo. To je naša največja odgovornost, to je poslanica te seje vse članom Zveze komunistov Hrvaške. To terjajo od nas delovno ljudstvo Hrvaške. Razprava v dveh dnevih je pokazala, da naš centralni komite dovolj močan, da prevzame to breme odgovornosti na svoje rame in to naloge v celoti uresniči.

Predsednik RK SZDL Slo-
nije JANEZ VIPOTNIK
skupni seji izvršnega odbora
in predsedstva SZDL Slo-
nije in predsedstva ZSS:

Na zadnji konferenci SZDL pa tudi že mnogokrat prej smo izražali trdno voljo, da v družbi z delovnimi ljudmi vseh krajev Jugoslavije tvorno gradimo našo širšo domovino na načelih, smo jih zapisali v program. Zato je razumljivo, da smo izredno občutljivi za vse, kar se dogaja v Jugoslaviji in v njenih posameznih krajih. Vse nas zaskrbljuje nesocialistični in protinacionalni pojavi, ki so v tem trenutku postali najbolj od izraza na Hrvaškem. Zelo dobro in zelo dolготereno se zavedamo, da ni nič naravnega pred temi pojavi in da nastopil čas, ko je potrebno odločnost na vsakem koraku in vsepovsod za ohranitev socialistične samoupravne smeri našega razvoja. Samokritičnost do lastnih slabosti, ki jih seveda ne manjka tudi na Slovenskem, predvsem pa njihovo odločno odpravljanje nam šele daje pravo biko biti kritični do slabosti drugih narodov in narodnosti Jugoslavije, zlasti če ogrožajo razvoj vsejugoslovanske skupnosti vsakega naroda in narodnosti pri sebi. Samokritičnost do lastnih slabosti in njihovo odločno odpravljanje pa je hkrati v tem trenutku tudi najboljša pomoč tovarišem na Hrvaškem, da čim prej prebrodijo krizo in strme svoje napredne sile za nadaljnji razvoj samoupravne socialistične republike Hrvaške in jugoslovanske skupnosti narodov in narodnosti.

Predsednik Izvršnega sveta
SR Srbije MILENKO BOJANIĆ
v skupščinski razpravi:

Ze dlje se zavedamo potrebe po večjih skupnih prizadevanjih za rešitev nekaterih problemov, od katerih je odvisna ureditev položaja, predvsem pa umiritev vseh vrst porabe. Hkrati pa tem pa zapažamo številne negativne pojave, kot je na primer regionalno zapiranje trga, kar lahko vidimo tudi v naši republiki. To se odraža v tem, da se najprej razrešujejo lastni problemi, da se najprej plačajo obveznosti svojemu gospodarstvu, da se najprej zagotovijo kratkoročna ali dolgoročna posojila za „svoje“ blago, za prodajo „svojih“ izdelkov itd. Menim, da bi morali vsi skupaj biti pozorni na take pojave in se odločno boriti proti vsem oblikam zapiranja trga, ker ogrožajo njegovo enotnost. Veliko bolj se moramo zavezati za skupno urejanje gospodarskih razmer v Jugoslaviji.

Pokol
govedi

Po ocenah na sestanku proizvajalcev, predelovalcev in strokovnjakov, ki je bil v pokrajinski gospodarski zbornici Vojvodine, živinorejci že leta niso bili tako vznemirjeni zaradi naše živinoreje. Zato so tudi sprejeli stališče: če kdo potrebuje mleko, naj ga tudi plača toliko, kot stane, sicer se bo klanje živine nadaljevalo. Pravzaprav se bo začel „finale pokola“. Na 1,5 mil. ha obdelovalne zemlje v Vojvodini je ostalo le še kakih 130.000 krav na obeh sektorjih oziroma približno 75.000 glav manj kot pred dvema letoma.

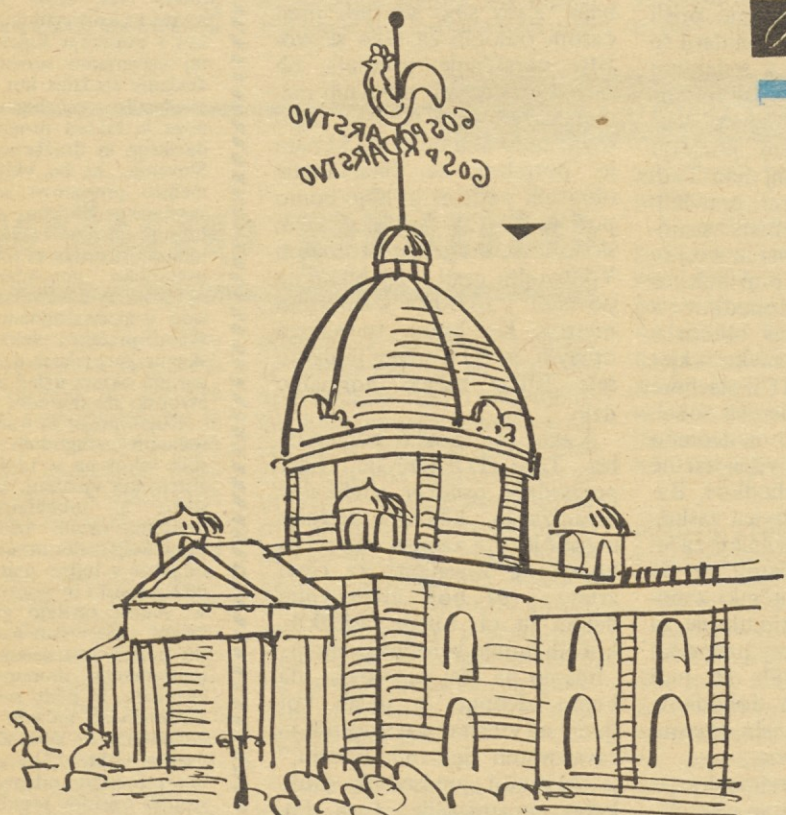
ZAKAJ SAMO
OBLJUBE?

Med Titogradom in Kolašim, to je na Mali Reki, gradi podjetje Mostogradnja iz Beograda enega izmed največjih objektov na progi Beograd-Bar. Gre za železniški most, ki bo najvišji v Evropi in po zadnjih podatkih tudi na svetu. Objekt bi moral biti gotov še letos, pa ne bo, ker delavci Mostogradnje s kompletno me-

hanizacijo že mesece čakajo mostno konstrukcijo, ki pa je Djuro Djaković iz Slavonskega Broda in mariborska Metalna nikakor ne pošljeta. „Namesto mostu prihajajo samo obljube,“ izjavljajo graditelji. Če konstrukcije ne dobimo takoj, se bo montaža zaradi neugodnih vremenskih razmer podaljšala za leto dni.“

JELOVICA

LESNA INDUSTRIJA ŠKOFJA LOKA

ČESTITA VSEM OBČANOM OBČINE ŠKOFJA LOKA
ZA OBČINSKI PRAZNIK.HKRATI PRIPOROČAMO NAŠE KVALITETNE IZDELKE IZ PROGRAMA STAVB-
NEGA POHIŠTVA

Prava smer

PODOBE NAŠEGA ČASA

Od tistega lepega dne, ko si je sekretar zavoda za proučevanje splošne družbene inertnosti nabiral po mestu izkušeni za nadaljnjo akcijsko učinkovitost (kar smo zelo nadrobno opisali), je minilo nekaj tednov, zavod pa je še naprej dremal spanje pravičnega. V proračun so se redno stekala sredstva, a delavski razred ni rekel ne bev ne mev. Zato pa so učinkovito delovali ljubljanski študentje. Sejali so od sedmih zvečer do treh zjutraj, več noči zapored, in kar je kdo še tako neumnega rekel, je naš socialistični tisk takoj zapisal in s tem objektivno informiral našo javnost.

V Ljubljani smo začeli ustanavljati akcijske odbore za realizacijo remontirane ustave, kar so nekateri toplotno pozdravili, nekateri pa demokratsko izražali ustvarjalno skepso. Kar naenkrat se je tudi razvedelo, da naši otroci nimajo dovolj šol in vzgojno varstvenih ustanov, zato so odgovorne subjektivne sile, ob množični podpori zainteresiranih staršev, učiteljev in vzgojiteljev razpisali referendum. Le-ta je nepričakovano uspel (v primerjavi z mariborskim), nakar se je začel zakulisni prepir o tem, kdo ima za ta uspeh največ zaslug: iniciativni odbor na čelu z mestnim županom, ki je v režiji Ljubljanskega dnevnika držal v rokah zeleno telefonsko slušalko in se

neposredno pogovarjal z Ljubljanci (kot dobri dedek Mraz), ali pa občinski politični aktivni na čelu z nekim tovarišem iz občine Vič. To bistveno dilemo na današnji stopnji družbenega razvoja Slovenije smo v Ljubljani razrešili tako, da smo, podobno kot vedno ob taki priložnosti, krivdo za predstavitev tega „boja mož“ naprtli sredstvom javnega obveščanja, konkretno neki neidentificirani tovari-

Aha, sekretar zavoda za raziskavo splošne družbene inertnosti vendar! Saj res, kaj pa dela?
Zavrtim ustrezno telefonsko številko in ga pokličem:
— Halo, Janez, kaj delaš? Kaj je novega?
— Nič posebnega! Imaš ti kakšno direktivo, kakšen zaupen namig? Kaj je v ospredju?
— Socialna diferenciacija!
— In kdo je zadolžen za to perečo problematiko?

Kronika (ne)ustreznih dogodkov

šici, ki je o tem poročala v radijskem dnevniku, in enemu izmed urednikov Dela. Jaz osebno pa sem bil od odgovornih faktorjev zaprosen: ne pisati in ne razburjati ljudi! Ne se igrati z razpoloženjem volivcev.

Já, jasno! Dragi naši volivci, pred nami so spet volitve. Dobro premislite, koga boste volili. Poglejte vendar, kaj zdaj počenja Tone Tinta!

Kajne, kako hitro lahko človeka potegne za seboj situacija, da ne zna razločevati zrna od plev in brez pomisleka govori nekaj v tri dni. Kaj je že moja tema?

— Vsi subjektivni faktorji. Skratka — vse ljudstvo.
— Aha, že razumem! To je nekaj podobnega, kot je v Sloveniji mesec boja proti alkoholizmu, ne?
— Kako to misliš?
— Mislim, kot če bi se bojevali zoper alkoholizem ljubitelji dobre kapljice.
— Jezen odložim slušalko. Nekaterim ljudem pa človek res ne more do živga. Takšnemu žilavemu Janezu še posebno ne. Kaj storiti? Če drugače ne bo šlo, bo slej ko prej treba organizirati ustrezne kadrovske premike. Tako je, ni slaba ideja.
VINKO BLATNIK

Igrače, igrače...

Zato moramo igrače še posebno skrbno izbirati. Saj je od izbire igrača odvisno, kako se bo igral in s tem, kako in česa se bo posredno učil (razne spretnosti, natančnosti, vztrajnosti in podobnega).

V trgovini izbiramo predvsem skrbno in lepo oblikovane igrače. Še pomembnejše je, da izberemo igračo, ki bo primerna otrokovi starosti in stopnji duševnega razvoja. Na primer, če kupimo triletnemu sinu komplicirano mehanično zložljivo, ki je sicer lahko zelo dobra igrača, se bo z njo nekajkrat poskusil igrati, potem pa jo bo odložil, ker ji še ni dorastel. In ko bo naslednje leto dobil leseno sestavljavko, ki je za 4-letnega dečka sicer primerna,

starosti otroka, toda plastične igrače na splošno niso preveč obstojne. Boljše so lesene, posebno iz trših vrst lesa.

Tretjič — če je akcija igre 90% v rokah otroka in le 10% v igrači — je igrača dobra. Za otroka bo igrača, ki sama opravi 90% igre, nezanimiva. Primerjajmo igračko, ki jo navijemo oziroma gre na baterijo, s škatlo lesenih kock. Če dobi majhen deček kužka, ki sam hodi in miga z glavo, je torej 90% igre v kužku. Vse, kar lahko deček naredi, je, da kužka navije (razen, seveda, da ga razdere in s tem uniči, kar se običajno tudi zgodi!). S kockami je popolnoma drugače. Kombinacij in načinov igranja z njimi je brez števila. Zato izbi-

pimo v trgovini, se lahko po vrednosti igre meri s to preprosto škatlo.

Četrtoč — dobra igrača je zabavna. Razlikovati moramo trenutno zanimanje in trajnejše veselje otroka do igrače. Seveda bo predšolski otrok z veseljem sledil dirki navitega avtomobilčka po sobi — vendar le nekaj ur. Zopet za primerjavo lesenih kocke, s katerimi se bo igral dan na dan.

Petič — igrača mora biti otroku primerna. Še posebno starši, ki poznajo vse posebnosti svojih otrok, naj se večkrat vprašajo: bo igrača primerna otrokovi stopnji razuma, njegovi starosti, bo primernejša za fantka kot za deklico? Bo ustrezna otrokovim osebnim interesom pri igri, bo primerna njegovi telesni velikosti, se bo lahko z njo igral sam ali bo potreboval družbo?

Ne kupujte cenenih igrač, ker se hitro polomijo in pokvarijo. Zapomnite si, da je boljša dražja (lesena ali kovinska) in s tem trajnejša igrača, kot šest poceni igrač.

Je že tako, da dobi otrok okoli 40% igrač, ki mu jih kupujejo starši, ravno ob novoletnih praznikih. Roko na srce, v tem času radi malo pretiravamo in otroke z raznimi dobrotami dobesečno zasujemo. Toda le kupite vse, kar ste se namenili — izbira je velika in opravilo sila prijetno — le vsega naenkrat ni treba podariti. Nekaj igrač shranite in jih dajte otroku v časovnih presledkih dveh ali treh mesecev po Novem letu (še posebno, če dobi otrok darila tudi od sorodnikov). Verjemite, da bo dobro predvsem za otroka, saj bo imel več od igre, če bo dobival igrače posamič in ne vse naenkrat v velikanskem kupu pod novoletno jelko.

M. KUNČIČ

ZAVAROVALNICA SAVA

Centrala: LJUBLJANA, MIKLOŠIČEVA CESTA 19/1
Poslovne enote: CELJE, ČAKOVEC, JESENICE, KOPER, KOPRIVNICA, KRANJ, KRŠKO, MARIBOR, MENGEŠ, MURSKA SOBOTA, NOVA GORICA, NOVO MESTO, POSTOJNA, TRBOVLJE IN LJUBLJANA s poslovalnicama Zagreb in Rijeka

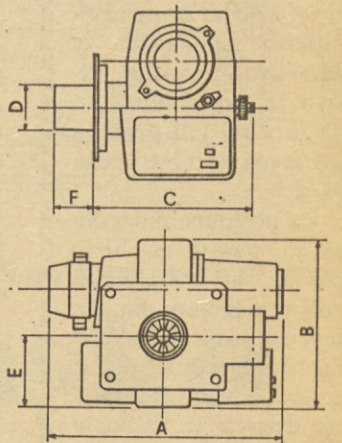
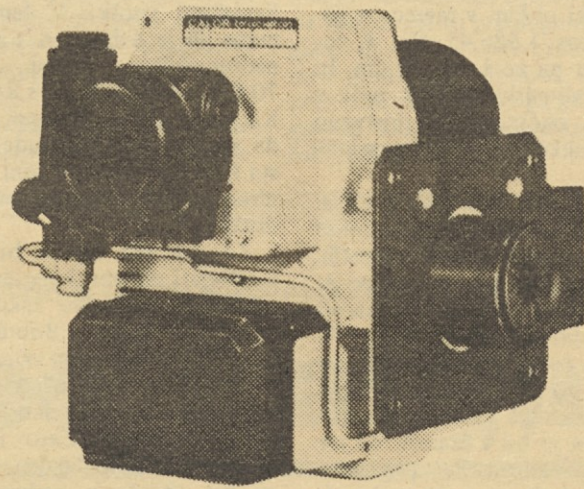
GORILNIKI Tik-Lamborghini

TIK KOBARID

GO 3,5
GO 4
GO 7
GO 7,5

Gorilniki GO 3,5, GO 4 in GO 7 so namensko konstruirani za ugraditev v manjše kotle za centralno ogrevanje, generatorje toplega zraka, kuhinjske štedilnike, itd. Moderni tehnično izpopolnjeni gorilniki daje vrsto prednosti uporabe kot:

- Delovanje brez šuma, kar daje možnost uporabe gorilnika v prostorih, kjer je ta lastnost posebno zaželjena.
- Mala dimenzija gorilnika omogoča minimalno uporabo razpoložljivega prostora.
- Popolno izogrevanje goriva, daje inštalaciji ekonomičnost in ne povzroča onesnaženje ozračja zaradi dimnih plinov.
- Avtomatska naprava zagotavlja pravilno delovanje gorilnika s pomočjo fotocelice in upravljanje gorilnika na daljavo s pomočjo sobnega in kotlovega termostata.

Tehnični podatki

Tip	Max. poraba goriva kg/h	Toplotna kapaciteta Kcal/h		Moč elektromotor. 220/50	Max. viskoz. goriva pri 20° C
		min	max		
GO 3,5	3,5	20 400	35 700	HP 0,125	1,6° E
GO 4	4	35 400	40 800	HP 0,125	1,6° E
GO 7	7	40 800	71 400	HP 0,125	1,6° E
GO 7,5	7,5	71 400	76 500	— —	— —

Izmere v mm

Tip	A	B	C	D	E	F
GO 3,5	310	235	200	65	100	40
GO 4	310	235	215	65	100	40
GO 7	310	235	215	77	100	50
GO 7,5	— —	— —	— —	— —	— —	— —

Na posvetovanju o aktualnih problemih v osnovni zdravstveni dejavnosti in v specialistični in bolnišnični dejavnosti v Ljubljani, ki sta ga minuli tork sklicala MESTNI SVET ZVEZE SINDIKATOV in MESTNA KONFERENCA SZDL, so govorili o vprašanih, ki neposredno zadevajo občane takrat, ko potrebujejo zdravstveno pomoč. Kje so vzroki za dolgo čakanje v ordinacijah, zlasti v specialističnih ambulantah in kaj storiti, da tega ne bo več, kako zavreti črno prakso zlasti v zobozdravstvu ind., to so bila vprašanja na posvetovanju, ki sicer niso nova, se pa vedno krajših presledkih ponavljajo. — V naši družbi šele dozoreva spoznanje, da je dobro zdravje posameznika in družine zlasti pa proizvajalca temelj gospodarskega napredka skupnosti in šele sedaj prav

vemo, da bi bilo treba teoretično in praktično opredeliti vrednost življenja, zdravja in zdravstvenega varstva, misel, ki je na posvetovanju niso ovrgli. Zlasti je ta misel pomembna zavoljo tega, ker bo v kratkem treba zavzeti tudi stališča do predloga financiranja zdravstvenega varstva za leto 1972, ki ga pripravlja Skupnost zdravstvenega zavarovanja delavcev v Ljubljani. Na posvetovanju so tudi ugotovili, da je v zadnjem času zdravstvo v Ljubljani ob precejšnji politični podpori napredovalo. Poudarili pa so, da mnogi problemi v zdravstvu niso nastali zgolj po krivdi zdravstvenih delavcev in da bo posledje treba več skupne akcije in upoštevanja rentabilnosti, če hočemo, da bomo vedno ponavljajoče se probleme v zdravstvu rešili.

Zakaj le delavci?

V revirjih ima solidarnost dolgoletno tradicijo. Krepi jo tudi rudarska solidarnost, ki je še prav posebej pomembna in jo v Zasavju še zmeraj negujejo in razvijajo, ker pomeni bistveni in sestavni del dobrih odnosov med njimi in tudi med drugimi ljudmi. Žal, pa zadnji čas vse pogosteje med to solidarnost kani ščepec pojavov, ki zares nimajo ničesar skupnega z njo. Za primer, o katerem te dni v revirjih precej govorijo ljudje, naj navedemo samo tale pojav: krvodajalstvo sodi nedvomno med najbolj humano dejanja, med najbolj otipljive elemente solidarnosti. In ko so pred kratkim na skupnem posvetovanju trboveljske Socialistične zveze, osnovnih organizacij sindikata podjetij in občinskega odbora Rdečega križa govorili o letošnjih akcijah na področju krvodajalstva, so se ustavili in zamislili tudi nad tem podatkom: od 575 darovalcev krvi za potrebe trboveljske bolnišnice je bilo več kot 95 % fizičnih delavcev in samo peščica intelektualcev oziroma darovalcev iz vrst delovne inteligence. In ne samo to: predstavniki občinskega odbora RK so povedali, kako grobo so bili zavrnjeni, ko so zaprosili za sodelovanje delovno organizacijo, kjer so zaposleni skoraj izključno umski delavci. Vodstvo tega kolektiva jim je kar po telefonu zabrusilo: „Pustite nas pri miru!“ Komentar k temu je odveč ali vsaj bil bi odveč, če bi šlo samo za osamljen pojav. Toda na posvetovanju so predstavniki osnovnih organizacij sindikata povedali še nekaj dru-

gih primerov, ki nazorno kažejo, da se solidarnost začne in neha pri delavcih, pri neposrednih proizvajalcih in da ne prestopa njihovega praga. Resda je krvodajalstvo prostovoljna odločitev vsakega posameznika, toda če smo ta dejanja ovrednotili kot stopnjo družbene zavesti in pripravljenosti pomagati sočloveku v sili, potem bi jo morali nedvomno razširiti na vse sloje prebivalstva, tako kot to piše tudi v resoluciji Republiške skupščine Slovenije, ki jo je lani sprejela in s tem dala krvodajalstvu družben pomen in širino in ga celo vstela v vsakdanjo samoupravno prakso in samoupravne odnose. V zvezi s tem so na trboveljskem posvetovanju odkrili še drugo plat te medalje. Povedali so namreč, da pomagajo s krvjo v trboveljski bolnišnici vse večjemu številu ponesrečencev v prometnih nezgodah. Ugotovili so, da ima vsak peti trboveljski občan svoje vozilo, da pa je med njimi največ uslužbencev in delovne inteligence, zelo malo pa delavcev ali rudarjev. Krvodajalcem je vseeno, komu pomagajo z njihovo krvjo, za njih je pomembno samo to, da rešujejo življenja sočloveku, ne glede na to pa bi se morali zamisliti nad tem vsi ljudje, torej tudi tisti, ki bi lahko pomagali sočloveku v stiski, pa tega ne storijo. Resnično je znano geslo: „Samo kri nadomesti kri!“ in če bi ga vzeli dobesedno, bi med trboveljskimi krvodajalci bilo po vsej verjetnosti tudi več drugih, ne samo fizičnih delavcev.

—m—

Upravičena potreba

Splošno bolnišnico v središču revirjev so dogradili pred več desetletji s prispevki rudarjev, iz skladov nekdanje bratovske skladnice. Po vojni so jo večkrat obnavljali in preurejali, dokupovali opremo, vendar zmeraj s sodelovanjem zasavskih delovnih kolektivov, ki so bili vedno odprtih rok pri tem.

Vse večje potrebe, predvsem pa skrb za izdatnejšo modernizacijo tega osrednjega zasavskega zdravstvenega zavoda pa so narekovale kolektivu trboveljske bolnišnice, da se je lotil priprave programa za preureditev nekaterih oddelkov, za izboljšanje posteljne standarda in večjo usposobljenost te ustanove za njeno osnovno dejavnost. Načrt modernizacije ne predvideva nobene razširitve, zato so ga na republiškem sekretariatu za zdravstvo in socialno varstvo že tudi odobrili, to pa je storil tudi republiški zavod za zdravstveno varstvo.

Za postopno modernizacijo, izvajali naj bi jo pet let, bo treba zbrati enajst milijonov din. Pri tem računajo na povešanje stopnje prispevka iz zdravstvenega zavarovanja delavcev na območju ljubljanskega komunalnega zavoda za 0,2 %. Poleg tega je v tem programu financiranja predvidena manjša udeležba zasavskih podjetij in kolektiva trboveljske bolnišnice.

Revirji so upravičeni na boljši standard v trboveljski bolnišnici, kjer imajo še zdaj bolniške sobe s po osem in deset posteljami. Seveda pa gre pri modernizaciji tudi za to, da bodo vsi štirje oddelki, kolikor jih imajo v tem zavodu, ustrezno opremljeni in kos svojim nalogam.

OB NENEHNO NARAŠČAJOČIH ŽIVLJENJSKIH STROŠKIH JE Z »BOLEZNIHO« PRAVI ČUDEŽ PREŽIVLJATI DRUŽINO

Nadomestila so krivična!

Na III. kongresu sindikata delavcev industrije in rudarstva je delegat Železarne Ravne na Koroškem, Lojze JANEŽIČ v svoji razpravi o programski usmeritvi za obdobje do leta 1975 načel tudi probleme nadomestil osebnega dohodka za čas bolezenske odsotnosti. Poudaril je, da je sicer določilo o tem v programski usmeritvi popolnoma v skladu z veljavnim zakonom o zdravstvenem zavarovanju in o obveznih oblikah zdravstvenega varstva, ki je bil sprejet julija 1970. leta, vendar je trdno prepričan, da ni v skladu s hotenji sindikata in da je zlasti v nasprotju s časom in razmerami v katerih živimo. Po zdaj veljavnem načinu obračunavanja boleznin je namreč močno problematično določilo, da se boleznine izplačujejo v višini 80 %, 90 ali 100 % poprečnega osebnega dohodka v letu pred nastopom boleznin.

„Preden pa spregovorim o konkretnem primeru,“ je dejal Lojze Janežič, „vas moramo, tovariši delegati, seznaniti z dejstvom, da so znašali življenjski stroški štiričlanske družine v ravenski občini v mesecu avgustu letos 1.586,45 din, v novembru pa že 1.746,40 din. In ker življenjski stroški tudi v drugih občinah niso bistveno nižji, lahko naš primer posplošimo.“

Za primer smo vzeli dva kvalificirana rudarja, ki po kodeksu delata na istih delovnih mestih. Prvega poimenujmo delavec A, drugega pa delavec B. Delavec A je zbolel v novembru 1970. leta in je bil na bolniškem dopustu do konca oktobra letos. Delavec B pa je zbolel v aprilu letos in je bil v staležu do novembra letos. Pa poglejmo, kakšno boleznino sta prejela oba naša delavca!

Če bi šlo za poklicno bole-

zen, bi oba delavca po veljavni zakonodaji prejela 100 % nadomestilo osebnega dohodka. Tako bi delavec A prejel 1.243,22 din, delavec B pa 1.492,26 din ali za 20 % več kot delavec A! Upošteva je 100 % zaslužek v mesecu avgustu letos, ki je znašal 1.647,28 din, je delavec A dejansko dobil nadomestilo v višini 75,4 %, delavec B pa 90,6 % nadomestilo.

Če bi šlo za drug vzrok boleznin, bi bila oba delavca za prvih 60 dni upravičena do 80 % nadomestila osebnega dohodka. Tako bi delavec A prejel 994,62, delavec B pa 1.193,72 din ali za 20 % več kot delavec A. Za bolezen, daljšo kot 60 dni, pa bi prejela oba delavca 90 % nadomestilo. Tako bi delavec A prejel 1.118,92 din, delavec B pa 1.343,10 din ali spet za 20 % več kot delavec A. Tako je v primerjavi z zaslužkom v avgustu letos prejel delavec A samo 68 % nadomestila, delavec B pa 81,5 % nadomestila. V nobenem primeru pa delavca nista dobila 90 % nadomestila. Še poraznejša pa je primerjava s prej omenjenimi življenjskimi stroški. V tem primeru jih je delavec A s svojim nadomestilom pokrivil le s 70,5 %, delavec B pa s 84,6 %. Kar pa je obema skupno, je to, da sta oba naredila čudež, ker sta s takim nadomestilom sploh ohranila pri življenju sebe in družino.

Zavoljo teh dejstev bi želel predlagati našemu kongresu, da zahteva spremembo zakona o odmeri boleznin. Bolniki so namreč po sedanjem obračunu boleznin preveč oškodovani, kar že omenjena primera dovolj jasno potrjuje. Zato naj bi predlagali zakonodajalcu, naj bi se pri obračunu nadomestila upošteval popreček osebnega dohodka treh mesecev pred na-

stopom staleža. Za trenutek naj se povrnem k že omenjenima primeroma; očitno je, da gre za bistveno različni osnovi za obračun nadomestila; tako je bila v letu 1969 osnova 1.243,22 din, v letu 1970 pa 1.492,26 din. Če pa bi pri določitvi osnove upoštevali trimesečno poprečje pred nastopom boleznin, bi znašala ta osnova v prvem primeru 1.520,70 din, v drugem primeru pa 1.522,84 din. V tem primeru pa razlika sploh ni več omembe vredna.

V VELENJU TUDI LETOS SREČANJE

Občinski sindikalni svet Velenje vabi delavce iz občin Velenje in Mozirje, začasno na delu v tujini, na srečanje, ki bo v sredo, 29. decembra 1971 ob 16. uri v prostorih restavracije ob velenjskem jezeru ● Udeleženci srečanja bodo pozneje gosti na večeru narodno-zabavne glasbe v Domu kulture Velenje ● Vstopnice za prireditev bodo dobili na srečanju

Po podatkih iz aprila 1971 je s področja občine Velenje začasno na delu v tujini 385 občanov, največ jih je v Zvezni republiki Nemčiji (265) in Avstriji (40). Do leta 1965 jih je odšlo v tujino 90, predlanskim 67, lani 77 itd. Med tistimi, ki so začasno na delu v tujini, prevladujejo osebe v starosti od 20 do 24 let, teh je kar 111, sledijo jim občani stari od 25 do 29 let (88) in od 30 do 34 let (48), medtem ko je starejših nad 50 let samo 10.

Zanimivi so tudi podatki o šolski izobrazbi. Osnovno šolo ima 109 delavcev, ki so začasno na delu v tujini, kvalificiranih in

visokokvalificiranih je 132, s srednjo, višjo in visoko šolo pa 23 itd. In še podatki o poklicih: industrijskih delavcev je 215, trgovcev 10, zaposlenih v storitvenih dejavnostih 26, strokovnih delavcev 15 itd.

TUDI LETOS SREČANJE Z DELAVCI!

Občinski sindikalni svet Velenje je prvokrat pripravil srečanje z delavci, začasno zaposlenimi v tujini, lani. To prvo srečanje je uspelo, zato so se na OSS Velenje dogovorili, da ga bodo pripravili tudi letos. Srečanje bo v sredo, 29. decembra. Po srečanju bodo delavce, za-

poslene začasno v tujini, povabili v Dom kulture na prireditev, na kateri bodo nastopili godbeniki iz Velenja in Šoštanja, mešani pevski zbor Svobode Šoštanj in Šaleški oktet. Predstavlili jim bodo tako delček domovine.

ZA NAŠE ROJAKE V TUJINI — POSEBNA ŠTEVILKA „INFORMACIJ“

Komisija za obveščanje pri Občinskem sindikalnem svetu Velenje bo pred srečanjem z delavci, začasno zaposlenimi v tujini, izdala posebno številko Informacij Občinskega sindikalnega sveta Velenje. Dogovorjeno je, naj bi v teh „Informacijah“ objavili podrobne podatke o možnostih ter o pogojih za zaposlovanje, o možnostih zasebnega dela, o tem, kako rešiti stanovanjsko problematiko, objavljeni bodo tudi podatki o davčni politiki, nakazane bodo možnosti za varstvo in šolanje otrok ter za dopolnilno izobraževanje itd. Skratka: v tej posebni številki „Informacij“ želijo v Velenju zbrati res vse tiste informacije, ki jih naši delavci, zaposleni začasno v tujini, večkrat iščejo, pa jih največkrat ne dobijo.

(vs)

VELEBLAGOVNICA

nama

- priporoča potrošnikom hitre, sodoben in cenen nakup vseh potrebčin za sebe, za družino, za dom in za gospodinjstvo
- potrošnikom nudi blago na obročno odplačevanje
- za tuje kupce je v hiši menjalnica

LJUBLJANA

Potrošniki lahko izbirajo blago v poslovalnicah:

TRGOVSKA HIŠA, Ljubljana, Tomšičeva 2
BLAGOVNICA S STANOVANJSKO OPREMO,

Ljubljana, Wolfova 1

KONFEKCIJA ELITA, Ljubljana, Čopova 7
BLAGOVNICA NAMA, Škofja Loka
BLAGOVNICA NAMA, Kočevje

Za enako stopnjo uresničevanja sporazumov

Odbor za prosveto in kulturo Republiškega zbora Skupščine Slovenije, ki se je minuli teden vključil v razpravo o predlogu družbenoekonomskih in finančnih izhodišč za financiranje splošne in kolektivne potrebe v letu 1972, bo predložil konkretne spremembe predloge. V uvodni razpravi je sicer podana kritika, da v dokumentu bolj govorimo o pričakujemo in manj, kaj smo storili, da bi negativno vpluvalo na razvoj ustavit. Odtod vira tudi druga ugotovitev, namreč, da je zato tudi tehnika predlaganih izračunov proračunska, posledice — razen ob katerih odločitvah — pa zato pravilovske. Ob tem, ko je bila podana polna podpora predlaganemu izhodišču, da se namreč splošna in kolektivna potreba v naslednjem letu zadržita ob rastjo družbenega proiz-

voda, pa so glede na konkretno obravnavanje področja vzgoje in izobraževanja ter kulturnih dejavnosti v predloženem gradivu Izvršnega sveta SRS predlagali tri amandmaja.

Prvič, odbor bo predlagal, da se med izhodišči zapiše načelo, da naj bo stopnja uresničevanja samoupravnih sporazumov o delitvi dohodka in osebnih dohodkov za vsa področja družbenih dejavnosti enaka.

Drugič, v načelu odbor odklanja tudi začasno odtujitev presežnih sredstev, ki so se nabrala pri samoupravnih skupnostih. Konkretno pa bo predlagal, da se presežna sredstva pri Kulturni skupnosti Slovenije v celoti namenijo za sanacijo osebnih dohodkov do splošno dogovorjene enake stopnje uresničevanja samoupravnih sporazumov vseh družbenih dejavnosti. Predlagal pa bo, naj se Izobraževalni skupnosti SRS pusti vsaj polovica presežnih sredstev oziroma toliko, da bi z njimi lahko ta interesna skupnost krila osebne dohodke v višini dogovorjene enakega odstotka uresničevanja samoupravnih sporazumov.

Kot tretje bo odbor terjal, da se v gradivu Izvršnega sveta SRS, kjer je predlagan finančni izračun sredstev za Izobraževalno skupnost SRS, popravi dosedanja formulacija, na osnovi katere mnogi razumejo, kot da predlagan izračun zagotavlja celo več sredstev, kot jih ta skupnost potrebuje. V dogovoru s predstavniki Izobraževalne skupnosti SRS so sklenili, naj dobe poslanci na mizo kratko informacijo, iz katere bo jasno razvidno, kakšne bodo posledice, če ostane pri dosedanjem predlogu Izvršnega sveta in kakšne bi bile posledice, če bi bil osvojen predlog odbora za prosveto in kulturo Republiškega zbora.

K tem predlogom poskušajmo vsaj nekaj povzeti iz razprave. S prvim predlogom, ki pravi, da naj bi za vsa področja družbenih dejavnosti zagotovili uresničevanje samoupravnih sporazumov v enakem odstotku, odbor tudi podpira odločno zahtevo Izobraževalne skupnosti SRS s tem v zvezi. Poročali smo že, da je izvršni odbor Izobraževalne skupnosti SRS poslal pred dnevi pismo predsednikom Skupščine in Izvršnega sveta SRS, Gospodarske zbornice SRS in predsednikom vseh republiških organov družbenopoli-

tičnih organizacij z zahtevo, da se deajo za skupno mizo in se o tem dogovore.

Glede drugega predloga o tem, da naj se presežna sredstva do določene višine ali v celoti puste samoupravnim skupnostim, je treba povedati naslednje. Predstavnik Izobraževalne skupnosti SRS so tudi na tem mestu povedali, da se ne strinjajo, da bi se z njihovimi presežnimi sredstvi pokrivali dolгови, ki so jih storili drugi, saj oni niso trošili ničesar mimo dogovorov. Pač pa so se preko načrtovane rasti oblikovali osebni dohodki drugod in to je povzročilo presežke tudi pri njihovih denarnih virih. Zakaj bi bili torej kaznovani tisti, ki so se dogovora držali. Predstavnik Kulturne skupnosti SRS pa je pojasnil, da bo njihovo predstavo predlagalo skupščini, naj bi presežke namenili za sanacijo osebnih dohodkov na ravni enotno dogovorjenega odstotka uresničevanja meril iz samoupravnih sporazumov. Povedal je, da so zaostajanja osebnih dohodkov v kulturi najbolj očitna, saj dosegajo ponekod komaj 65 ali 70 % vrednosti iz sporazumov. Po podatkih RO Sindikata delavcev družbenih dejavnosti zaostajajo osebni dohodki v kulturi za 17 %. Slišali pa smo tudi na odboru, da so na primer osebni dohodki v SNG Ljubljana doseženi komaj 70 %, v Filhamoniji pa celo le 62 % glede na vrednost iz sporazumov. Republiški sekretar za prosveto in kulturo je ugotovil, da bi za devet kulturnih institucij, ki naj bi jih odšel na novo financirala v celoti Kulturna skupnost Ljubljana, potrebovali dodatnih tri in pol milijona N-din poleg sredstev iz rednih virov, če bi jim v prihodnjem letu hoteli zagotoviti osebne dohodke vsaj 90 % glede na samoupravne sporazume. Odbor je sklenil podpreti zahtevo, da se ta sredstva zagotovijo. Ob tem pa so na odboru tudi ugotovili, da bi morali tudi občinskim skupščinam priporočiti, naj puste temeljnimi kulturnim skupnostim presežna sredstva za sanacijo osebnih dohodkov.

SONJA GAŠPER ŠIČ

IZOBRAŽEVANJE ZAPOSLENIH

Socialna diferenciacija tudi v izrednem študiju

V prejšnji številki smo zapisali na osnovi ugotovitev Zvoneta SKANDALIJA, samostojnega svetnika Republiškega sekretariata za prosveto in kulturo, da prihaja do najvišjega nadstropja učenosti pri nas v Sloveniji, se pravi na univerzo, komaj četrtnina izrednih študentov. Referat o izrednem študiju na visokih in višjih šolah, ki ga je imel tov. Skandali na mariborskem simpoziju „Izobraževanje — nujnost in način sodobnega življenja“, pa je aktualen toliko bolj, ker nam avtor ponuja v premislek mnoge razloge za sedanje stanje izrednega študija na Slovenskem, vse do opozorila, da je tudi v izrednem študiju prisotna socialna diferenciacija.

Zanimiva je njegova naslednja ugotovitev, ki je na tem mestu sicer ne moremo na drobno argumentirati z vsemi številkami, zato povzemamo le njeno vsebino.

Delež srednjih strokovnih kadrov je v strukturi zaposlenih v SR Sloveniji nizek, po stanju iz leta 1969 je bil komaj 7,13 %. Istočasno pa je mogoče ugotoviti, da je od 10.000 izrednih študentov v šolskem letu 70/71 kar 60 % takih, ki imajo štiri letno tehniško ali njej ustrezno šolo (gimnazije in vzgojiteljske šole so tu izvzete). Anomalija ni v tem, da je vpis izrednih študentov s štiri letno tehniško ali njej ustrezno šolo previsok, marveč v neealčnosti šolanja na srednji stopnji, saj je priučenim in poklicnim delavcem pot do popolne srednje šole še vedno zaprta. In tako se je — kakorkoli se že sliši čudno — slabemu učnemu rezultatu izrednih študentov zahvaliti, da ni odstotek srednjestrokovnega kadra v gospodarstvu še nižji.

Nič manj ni zanimiva ugotovitev, da je komaj 30 % izrednih študentov vpisalo študij tehniških in biotehniških strok, čeravno jih od skupnega števila 10.000 prihaja kar 70 % iz gospodarstva in čeravno ima 60 % izrednih študentov za seboj štiri letno tehniško ali njej ustrezno šolo. Glede na sedanje in bodoče potrebe po tehniških strokovnjakih je seveda tako razmerje v njihovi usmeritvi neugodno. In kaj vpliva na odločitve študijske smeri pri izrednih študentih?

Med izrednimi študenti, ki prihajajo iz gospodarstva, je več takih, ki prihajajo iz uprav in manj onih iz proizvodnih obratov. Prvi imajo glede na poklicno delo ugodnejše pogoje za študij. Zaradi nedograjene sistema nagrajevanja po delovnem učinku pa je tudi za one iz proizvodnje privlačnejša perspektiva zaposlitve v službah. Ne nazadnje vpliva na to tudi že pretirano poudarjanje pomena ekonomskih, pravnih in upravnih strok za uspešno delovanje proizvodnje.

Ze uvodoma sem zapisala, da med drugim Zvone Skandali v svojem referatu o izrednem študiju na visokih in visokih šolah opozarja, da je tudi v izrednem študiju prisotna socialna diferenciacija. To opozorilo je oprl na podatke Zavoda za statistiko SRS „Diplomanti“ (za leto 1969 in 1970). Gradivo nas seznanja namreč s tem, da je med diplomanti — izrednimi študenti komaj 7,5 % tistih, ki so jim starši delavci in kmetje, 60 % tistih, katerih starši so strokovnjaki, umetniki, politični delavci in vodilno osebje, 32 % pa tistih, katerih starši so finančni, pisarniški ali njim sorodni delavci. Do take diferenciacije je gotovo prišlo že ob vpisu, pri diplomantih se je ta podoba gotovo le še bolj izostrila. Socialni in materialni položaj staršev je namreč aktiven dejavnik pri karieri njihovih, čeravno že odraslih in zaposlenih otrok, ugotavlja Skandali. Odprto pa pušča vprašanje, kakšno vlogo ima pri tem delovna organizacija.

S. G.

TRBOVELJSKA ŠOLA V NARAVI

Otroci na smučeh

Letos organizirajo v središču revirjev že sedmič zapovrstjo otro v naravi združeno s pokikom smučanja. Številni zasavski šolarji bodo tako prišli na račun bodisi v tečajih smučanja, ki jih pripravljajo društva, bodisi v šoli na prostem, za katero se, mimogrede povedano, letos ogrevajo tudi v Hrastniku. Letos bodo imeli šole na prostem učenci petih razredov

osnovnih šol iz Trbovelj v planinskem domu na Mrzlici.

Izkušnje, ki so si jih pri organiziranju šole v naravi nabrali v središču revirjev, bodo letos lahko koristno uporabili. Med drugim so spoznali, da s šolo ne smejo več odlašati do konca januarja, temveč je treba izkoristiti že prvi sneg, če ga je le dovolj za nemoteno učenje smučarskih spretnosti. Letos računajo, da ga bo na Mrzlici dovolj in da bodo lahko v celoti uresničili predvideni program.

V trboveljski šoli na prostem se je od takrat, ko so z njo začeli, pa do danes, zvrstilo že okrog 1000 učencev petih razredov tamkajšnjih osemletk. To je nedvomno lepo število in če nič drugega, so učenci spoznali osnovne spretnosti na smučeh, ki so jih lahko kasneje izpopolnili bodisi sami ali pa v okviru trboveljskega smučarskega društva, ki vzorno skrbi za naraščaj.

Se nekaj je treba povedati. Vsa leta nazaj so organizacijo šole na prostem združeno s pokikom smučanja finančno podprli tudi delovni kolektivi. V Trbovljah tudi letos pričakujejo, da šole v naravi ne bodo odrekli pomoči. Sicer pa bo dala denar tudi Temeljna izobraževalna skupnost, nekaj

bodo primaknila šolska vodstva, nekaj pa bodo prispevali starši. Za šestdnevno bivanje na Mrzlici bodo starši prispevali največ po 150 din, otroci socialno ogroženih družin pa bodo imeli ali poseben popust ali pa ne bodo plačali ničesar. —m

Ko so odborniki slovenjgraške občinske skupščine na zadnji seji obravnavali predlog za spremembo proračuna občine za letošnje leto — mimogrede bodi zapisano, da bodo zbrali v občinskem proračunu okrog 945.000 dinarjev več, kot so računali na začetku leta — so se ustavili tudi ob predlogu, naj bi 150.000 dinarjev namenili za dodatno financiranje dejavnosti občinske uprave. Skupaj naj bi torej v

letu 1971 namenili za financiranje redne dejavnosti slovenjgraške občinske uprave skoraj 2.140.000 dinarjev. V obrazložitvi k predlogu spremembe občinskega proračuna je bilo zapisano, da je „potrebno upoštevati nujne izdatke, ki so v zvezi tudi s predvideno uveljavitvijo samoupravnih sporazumov pri delu državnih organov...“

Eden od odbornikov iz vrst prosvetnih delavcev je vprašal, kako je mogoče, da že zdaj, pred koncem leta, zagotavljajo dodatna sredstva za financiranje redne dejavnosti občinske uprave, in sicer zaradi uveljavitve samoupravnih sporazumov, točneje za zvišanje osebnih dohodkov. Odgovora na to vprašanje pravzaprav ni do-

bil, prav tako pa je zaman čakal na odgovor tudi na vprašanje, kako slovenjgraška občinska skupščina nasploh gleda na uveljavljanje samoupravnih sporazumov o usmerjanju in delitvi dohodka in osebnih dohodkov, zlasti še s stališča, ker Temeljna izobraževalna skupnost Slovenj Gradec nima denarja, da bi lahko na šolah izplačali osebne dohodke prosvetnim delavcem v višini, kot jo prav tako omogoča in dovoljuje samoupravni sporazum. Po krajši razpravi so odborniki predložene spremembe občinskega proračuna sprejeli; proti predlogu so glasovali trije odborniki, med njimi tudi odbornik — prosvetni delavec, ki ga odgovori, kolikor so odgovori bili, niso zadovoljili.

Slovenjgraškega primera na noben način ne kaže sploševati. Je pa značilen primer miselnosti oz. odnosov, ki se vladajo v naši družbi in ki bi jih kazalo čimprej menjati. Čeprav gre samo za 150.000 dinarjev, pa je to vendarle manifestacija miselnosti in prakse, da si lahko posamezni dejavniki znotraj naše družbe, neodvisno od stanja na drugih področjih, med prvimi, če že ne prvi, zagotavljajo pravice, ki jim sicer gre do in jim jih tudi nihče ne želi oporekati. Gre pravzaprav za pomanjkanje solidarnosti!

Slovenjgraška občinska uprava si je, seveda po odločitvi odbornikov, odrezala nekaj zajetnejši kos kruha, prosvetni delavci pa si ga, vsaj za zdaj, še niso mogli.

Za četrtino več abonentov

Mestno gledališče ljubljansko iz leta v leto pridobiva novo publiko. Letošnjo sezono ima to gledališče že 7331 stalnih obiskovalcev — abonentov. To pa je kar za četrtno več kot lansko sezono. Da bi zadostilo vsem, je Mestno gledališče ljubljansko letos moral razpisati dva dodatna, torej nova abonmaja, tako da jih ima zdaj skupaj že 22.

IZKUŠNJE OD DRUGOD • IZKUŠNJE OD DRUGOD • IZKUŠNJE OD DRUGOD • IZKUŠNJE OD DRUGOD • IZKUŠNJE OD DRUGOD • IZKUŠNJE OD DRUGOD • IZKUŠNJE OD DRUGOD

Poklicni vodič po italijansko

Mladini torinske province je na voljo vodič za izbiro poklica

Dobro organizirana država teži za tem, da so mladi in njihovi starši kar najbolje seznanjeni z možnostmi šolanja po končani osnovni šoli. Presenetil pa me je lično in vsebinsko bogato opremljen VODIČ ZA IZBOR POKLICA, ki ga izdaja Konzorcij za tehnično izobraževanje Torinske province v Italiji (Consortio provinciale per l'istruzione tecnica). Naloge Konzorcija, na katere zelo pozorno opozarja vodič, so pospeševanje in izpopolnjevanje tehničnega izobraževanja in ustanavljanje centrov za učno in poklicno usmerjanje (tovrstne ustanove v naši republici nimamo).

Vodič v prvem delu nazorno prikazuje tudi vlogo in kraje delovanja centrov za učno in poklicno usmerjanje ter opozarja na šolske in druge ustanove za izobraževanje na II. stopnji z možnostmi nadaljevanja študija na fakultetah in drugih višjih šolah. Hkrati

vodič opozarja na druge možne oblike pridobivanja poklicne izobrazbe in izpopolnjevanja strokovnih znanj. V tem delu vodič tudi opozarja na potrebnost izobraževanja na drugi stopnji za nadaljnji mladeničev razvoj ter na možnosti dodelitve štipendije.

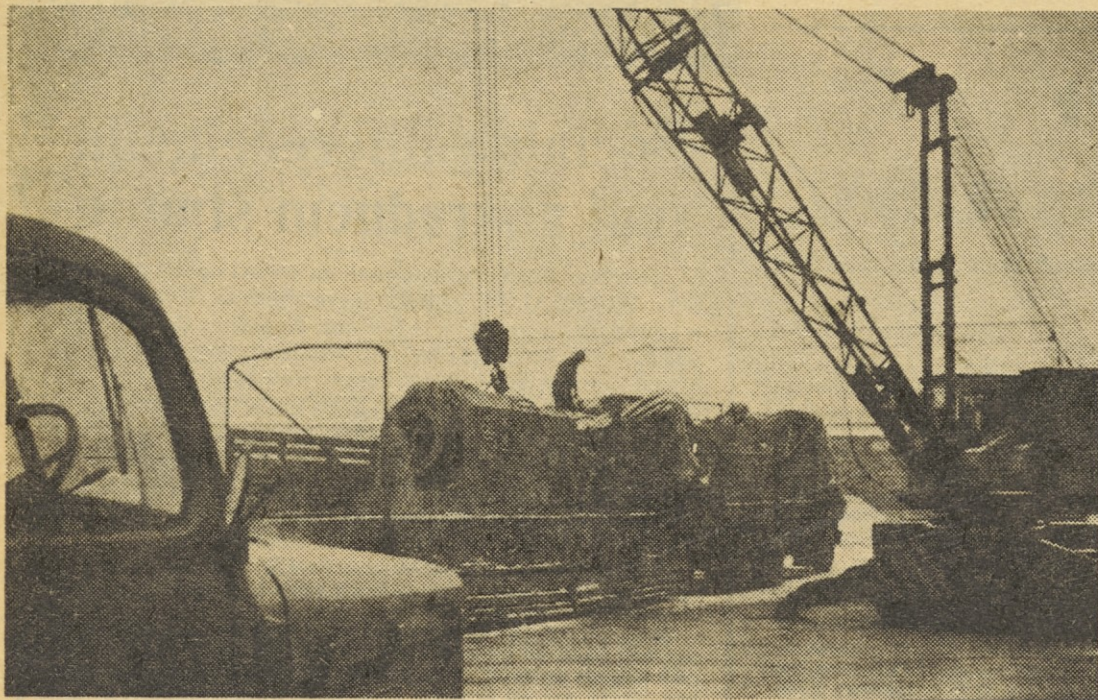
Drugi del vodiča opisuje vse šole druge stopnje (splošne in strokovne), ki delujejo v Torinski provinci in jih priznava ministrstvo za izobraževanje Italije. Značilnost tega prikaza je, da so za vsako šolo naštet: vpisni pogoji (zahtevana predizobrazba), čas trajanja šolanja, naziv, ki ga slušatelj dobi po končanem uspešnem šolanju, možnosti zaposlitve v stroki in panogi, možnosti nadaljnega šolanja in sicer na katerih višjih šolah in fakultetah, predmetnik razčlenjen na letnike s številom učnih ur za posamezen predmet ter državne in druge šole, ki to izobraževanje organizirajo. Pri nekate-

rih šolah vodič tudi opozarja kandidate, koliko poudarka daje šola določenim znanjem.

Tretji del vodiča je za moje pojme nekaj posebnega in hkrati najbolj zanimiv del, ker prikazuje vrste tečajev za strokovno usposabljanje in za pridobitev poklicne izobrazbe ter tako imenovane svobodne tečaje za poklicno in tehnično izpopolnjevanje, ki jih organizirajo v Torinski provinci. Tečajji so namreč naštet po zvrsteh z označbo, katera šolska in druga izobraževalna ustanova jih priraja ter kraj, kjer je izobraževalna ustanova.

Bržkone bi bilo smotrno tudi v naši republici izdati podoben vodič za izbiro poklica. Sicer je Republiški zavod za zaposlovanje že izdal nekaj podobnega, se pa njegova vsebina nanaša samo na posamezno poklicno šolanje in je zato ta vodič preveč enostranski.

ANTON KUKOVICA

V kolektivu Opekarn Ljubečna so se že pred leti odločili, da zgradijo novo tovarno za opečne izdelke. Več let so štedili sredstva. Ko pa jim je preteklo leto priskočila na pomoč še banka, so hitro prijeli za delo. V Ljubečni je že sedaj veliko gradbišče. Pravzaprav največje po osvoboditvi. Na prostoru, kjer bo stala ena najbolj sodobnih opekarn pri nas, dela kar več podjetij. Med graditelji so gradbena podjetja, cestno podjetje, vodna skupnost, kmalu pa se jim bodo priključili še drugi. V Ljubečno pa že prihaja tudi prva oprema. Na fotografiji vidimo, kako razkladajo enega izmed delov strojne opreme, ki prihaja iz uvoza. — Tekst in foto: MB

Še pod poprečjem

Čeprav so letos v vseh zagorskih podjetjih povečali osebne dohodke zaposlenih, je še vedno v občini okrog 620 delavcev, ki zaslužijo manj kot 1000 dinarjev na mesec. Zato bo treba akcijo za odpravo osebnih dohodkov pod 1000 dinarji na mesec nadaljevati, kajti po mnenju občinskega sindikalnega sveta, ki pozorno

spremlja in usmerja akcijo, ne bodo mogle vse delovne organizacije ustvariti možnosti za to, da bi te probleme že po novem letu odpravili. V delovnih organizacijah bodo morali prvenstveno izboljšati organizacijo dela, izpopolniti nekatere vrste opreme in zmanjšati stroške. Prav to pa bo, kot je videti, najtežje, saj skoraj v vseh

delovnih organizacijah ugotovljajo, da kljub odkrivanju novih rezerv izdatki naraščajo. Podatki o gibanju osebnih dohodkov v zagorski občini kažejo tudi, da se povečuje število zaposlenih, ki dobivajo od 1000 do 1200 dinarjev osebne dohodke na mesec. Ob koncu septembra je bilo delavcev s tolikšnimi osebnimi dohodki v gospodarstvu negospodarstvu 738, medtem ko je bilo delavcev, ki so dobivali od 1200 do 1400 dinarjev osebne dohodke 56 in tistih, ki so zaslužili od 1400 do 1600 din na mesec 52. Zanimiv je podatek, da je v Zagorju ob Savi dobivalo 3000 dinarjev na mesec 88 zaposlenih. V zagorskem gospodarstvu so osebni dohodki zaposlenih po podatkih za letošnje polletje bili pod republiškim poprečjem za 3%.

V škodo trgovine

Predstavniki nad 100 trgovinskih organizacij Slovenije so na sestanku v Ljubljani odločno zahtevali, naj bi zvezni predpis o obveznem depozitu pri investicijah v višini 30% ne obvezoval trgovskih organizacij. Poudarili so, da je trgovina del proizvodnje in da se investicije v trgovini ne smejo obravnavati drugače kot investicije v industriji. Če bi zmanjšali investicije v trgovini, bi to istočasno pomenilo zmanjšanje proizvodnje. Prav tako predstavniki slovenske trgovine menijo, da to pomeni kršitev suverenosti republik oziroma nacionalne ekonomske politike.

SATURNUS PRAZNUJE SVOJ PETDESETI ROJSTNI DAN

STRMO NAVZGOR

Že dvajset oskarjev za embalažo

Minilo je pol stoletja, kar je Emil Lajovic ustanovil v Ljubljani manjše podjetje, v katerem naj bi izdelovali kovinsko embalažo.

To je bil zametek in obnem rojstvo današnje ljubljanske tovarne Saturnus. Iz obrtniške delavnice je zrasla ena naših najmočnejših delovnih organizacij s 1.700 delavci in 220 milijoni dinarjev prometa letno.

V SLOGI JE MOČ

„V letu 1957 smo v tovarni po zaslugi strojne delavnice preuredili zadnji proizvodni stroj od skupnega na mehanični pogon. V obdobju 1959–1960 smo izdelali perspektivni plan za obdobje sedmih let, ki je predvideval izgradnjo nove tovarne za proizvodnjo avto-elektrike. Glede na močno razširitev proizvodnje tako po asortimentu kot količini, smo v letu 1960 preimenovali tovarno iz „Saturnus“, tovarna kovinske embalaže“ v „Saturnus, kovinsko predelovalna industrija“. Z dozidavo tovarne za proizvodnjo avto-elektrike smo bili prisiljeni glede na perspektivni razvoj iskati novo lokacijo...“ pripoveduje Zdravko Rakušček, direktor tovarne Saturnus.

V letu 1961 se je pripojilo k Saturnusu dvoje podjetij: Agroindus iz Zaloga in Juvnil iz Polja. Ti dve enoti sta postali pozneje zamekta dveh novih tovarn v okviru Saturnusa.

NA NAJVIŠJI RAVNI

V času delavskega samoupravljanja se je Saturnus razširil od 8.550 kvadratnih metrov zazidane površine na 27.040 kvadratnih metrov v letošnjem letu. S porastom potreb po izdelkih Saturnusa, zlasti konzerv, je bilo potrebno misliti na modernizacijo proizvodnje tako, da je kupil kolektiv v obdobju 1967–1969 najmodernejšo opremo za tiskarno in proizvodnjo konzerv.

Tako je danes obrat Zaloga svojo opremo na ravni sodobnih zahodnoevropskih tovarn. Ne zaostaja ne po produktivnosti ne po kvaliteti.

Razumljivo je moderniziral kolektiv tudi ostale svoje obrate: orodjarno, obrat za proizvodnjo avto-elektrike itd.

Od leta 1956 dalje je investirala kolektiv Saturnusa v moder-

nizacijo več kot 64 milijonov novih dinarjev. Skoraj vse investicije so šle izključno iz lastnih sredstev. Zato so se delavci pogosto zavestno odrejali boljšim osebnim dohodkom in s tem višjemu osebnemu standardu.

V ilustraciji hitre rasti podjetja Saturnus le nekaj skromnih podatkov:

Medtem ko je npr. leta 1951 predelal kolektiv komaj 762 ton pločevine, je bo v letošnjem letu že več kot 20.000 ton! In dalje: če je znašal letni promet Saturnusa pred dvajsetimi leti le milijon dinarjev, je narasel do letošnjega leta že na blizu 220 milijonov novih dinarjev oziroma za precej več kot 200-krat!

Razumljivo se je tudi število zaposlenih v minulih dveh desetletjih precej povečalo. Danes šteje kolektiv že 1.700 delav-

cev, pred dvajsetimi leti pa jih je komaj 500.

SODELOVANJE NA VSEH PODROČJIH

„Saturnus“ ni rasel le v strogem „fizičnem“ smislu, temveč tudi orientacijsko, kadrovsko, strokovno...“, razlaga direktor Zdravko Rakušček. „Smelo lahko trdimo, da so delavci Saturnusa zorali ledino in odigrali pionirsko vlogo pri razvoju in vpeljavi embalaže za konzervno industrijo v Jugoslaviji. Prva in edina strokovna literatura s področja proizvodnje, uporabe in ostalih tehnoloških vprašanj v zvezi z embalažo, je zaslug naše tovarne. Vsakoletno izobraževanje kadrov v vseh mogočih oblikah pa je plod nesebičnih in požrtvovalnih medsebojnih odnosov. Skrb in smisel za napredne in moderne

tehnološke dosežke je bila kadrom v Saturnusu osnova, da se je kolektiv povezal s številnimi znanstvenimi institucijami, s katerimi danes skupno zasleduje, raziskuje in posreduje najnovejše dosežke s področja embalaranja in tiskanja kovinske embalaže. Sodelujemo z Jugoslovanskim inštitutom za prehrambeno industrijo iz Novega Sada, z Jugoslovanskim inštitutom za tehnologijo mesa iz Beograda in z Zavodom za zdravstveno varstvo. Sodelovanje temelji na konkretnih programih, ki jih izdelujemo vsako leto sproti. Priznanje in dokaz za kvaliteto in solidno proizvodnjo nedvomno predstavlja med drugim tudi podelitev 20 jugoslovanskih oskarjev za embalažo...“

NOVA VELEBLAGOVNICA

V CELJU VAM NUDI

BOGATO IZBIRO

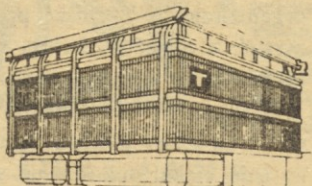
BLAGA ZA ŠIROKO

POTROŠNJO.

OBIŠČITE NAS —

ZADOVOLJNI BOSTE!

- Štiri etaže
- Darilni bon
- Dvajset oddelkov
- Dostava na dom
- 20.000 različnih izdelkov
- Menjalnica
- Bife

Veleblagovnica T Celje, Gubčeva 2 TEHNO-MERCATOR

V Kranjski gori, slovenskem smučarskem centru št. 1, na velikem gradbišču dokončujejo velik nov hotel kategorije last jeseniške Gorenjke, ki se bo med drugim lahko pohvalil tudi pokritim plavalnim bazenom. Naj povemo, da Gorenjka že sprejema rezervacije za silvestrovanje v svojem novem hotelu. Poleg tega sta v gradnji še dva hotela. Enega gradi ljubljanski Kompas (na našem posnetku). Izgotovljen bo prihodnje leto in bo za razliko od vseh drugih podobnih objektov v Kranjski gori kategorije A. Vse eden, ki bo verjetno malce pripomogel k temu, da v tem sicer lepem gorenjskem kotičku pozimi ob večerih ne bo povsod tako dolgčas... (Foto: A. Ul.)

Osebni dohodki prehitevajo storilnost

Celjski sindikati o bistvenih elementih razvojne orientacije v osnutku srednjeročnega programa razvoja občine

Na zadnji seji občinskega sindikalnega sveta Celje so podobno kot na seji občinske konference ZKS podprli bistvene elemente razvojne orientacije v osnutku srednjeročnega programa razvoja občine. Ugotovili so, da so letošnji dosežki v gospodarstvu zaradi konjunkture in inflacijskih gibanj sicer ugodni, da pa kljub temu rast v primerjavi s posameznimi dosežki v regiji in republiki še zaostaja.

Pri programiranju razvoja v letih 1971–1975 so sestavljavci osnutka srednjeročnega programa izhajali predvsem iz programov delovnih organizacij. Nekatera investicijska vlaganja v rekonstrukcije so že v teku in mnoga od teh bodo že v prihodnjem letu dajala prvi dohodek. V osnutku srednjeročnega programa je dan večji poudarek porastu investicijskih vlaganj v predelovalno industrijo. Pri urejanju problemov v negospodarskih dejavnostih nameravajo v prihodnjih letih zbirati zlasti sredstva občanov s

samoprispevom. Družbeni proizvod celotnega gospodarstva celjske občine naj bi se po programu povečeval letno za 12,5%. Od tega bi se povečal v industriji za 15%, v trgovini, ki se je zadnja leta v Celju zelo razvila, pa 12% na leto. Pomembno je, da bodo investicijska vlaganja v naslednjih letih do leta 1975 dala možnost za zaposlitev tudi 3000 novim delavcem.

Ob razpravi o osnutku srednjeročnega programa razvoja celjske občine so spregovorili tudi o naraščanju proizvodnih stroškov, ki bodo v prihodnje odločilni pri tem, ali bo neko podjetje konkurenčno in sposobno nastopati bodisi na domačem bodisi na tujem tržišču. Razen tega bo treba tudi zavezati povečevanje osebnih dohodkov nad stopnjo porasta produktivnosti. To zlasti velja za tiste delovne organizacije, ki so že sedaj z visoki osebnimi dohodki nad občinsko ravni.

Znano je, da so se v letošnjem tričetrtletju v nekaterih

celjskih organizacijah zvišali osebni dohodki veliko več, kot pa je porasla produktivnost. Precej so se v celjski občini povečali izdatki za reprezentanco, dnevnice in kilometrine. Zbrani podatki kažejo, da so v delovnih organizacijah s področja gospodarstva udeleženi stroški s 13,2% na izplačane osebne dohodke, v negospodarskih dejavnostih pa z 11,2%.

V razpravah o teh problemih je predsednik občinskega sindikalnega sveta Celje IVAN KRAMER dejal, da bi lahko, če bi za 10% zmanjšali v delovnih organizacijah izdatke za reprezentanco, dnevnice in kilometrine, osebne dohodke delavcem, ki so najnižje plačani, zagotovili 2000 delavcem v Celju najnižji osebni dohodek 1000 dinarjev. Tako v celjski občini ne bi bilo nikogar več, ki bi pri polnem delovnem času in normalni delovni obveznosti prejel nižji osebni dohodek kot 1000 dinarjev na mesec. M. BRECL

ZAKLJUČEK ŠPORTNIH IGER OSS RADLJE

LOVORIKA KOVAČEM IN LIVARJEM Z MUTE

Občinske sindikalne športne igre, ki sta jih organizirala občinski sindikalni svet Radlje in občinska zveza za telesno kulturo, so končane.

Na zaključni svečanosti, ki je bila v Vuzenici, je predsednik občinskega sindikalnega sveta

Radlje, Borut Šeško, podelil nagrade, diplome in priznanja najboljšim ekipam in posameznikom. Največ točk so zbrali kovači in livarji iz tovarne na Muti in s tem osvojili prvo nagrado tisoč dinarjev. Drugo in tretje mesto in nagrade so osvojili električarji iz HE Vuhred in učitelji iz osnovnih šol Muta iz

Vuzenica, ki so tokrat prvič združili svoje športne sile. Na tekmovanju je sodelovalo deset ekip v petih športnih disciplinah.

V teku so že druge športne igre 71/72, ki se jih bo udeležilo še večje število sindikalnih podružnic.

kw

TRBOVLJE

Košarkarski turnir

V soboto, 4. decembra, je bil v telovadnici osnovne šole Ivana Cankarja košarkarski turnir za pokal občinskega centra za telesno kulturo. Udeležile so se ga ekipe gimnazije, tehnične, elektro in strojne šole, ekonomske

srednje šole, industrijske kovinske šole in ekipa strokovno izobraževalnega centra iz Zagorja. Po tradiciji je zmagala TEŠŠ, vendar to pot z večjimi težavami kot prejšnja leta.

J. LAZNIK

● BREŽICE

Tradicionalno srečanje

Za dan republike je bilo v Brežicah tradicionalno med-občinsko športno srečanje sindikalnih organizacij iz Brezic in Sombora. Srečanje je bilo že peto po vrsti in se je to pot končalo v korist Brezic z rezultatom 5:1 v panogah oziroma 10:2 v točkah. Organizatorji srečanja so bili predstavniki Brezic, ki so letos že tretjič osvojili prehodni pokal in ga s tem osvojili v trajno last.

Predstavniki obeh občin so tekmovali v nogometu, kegljanju, odbojki, šahu, namiznem tenisu in streljanju. Iz rok Ivana Hincaka, predsednika občinskega sindikalnega sveta Sombora, je prejel prehodni pokal Franc Voljčanšek, predsednik občinskega sindikalnega sveta Brezice. Srečanje predstavnikov obeh občin bo prihodnje leto v Somboru.

M. JARANOVIC

ŠPORT V NOVOGORIŠKI TOVARNI MEBLO

KORAK NAPREJ

Pred letom dni so ustanovili v novogoriški tovarni pohištva Meblo v okviru sindikata koordinacijski odbor za športno dejavnost. Za začetek so ustanovili sekcije za kegljanje, smučanje, odbojko, nogomet, streljanje in šah. Najbolj aktivni so bili kegljači, smučarji in odbojkarji.

Vodstvo sindikata je dodelilo športnikom 20.000 dinarjev, ki so jih porabili za nakup potrebne opreme in kritje stroškov tekmovanj. Prihodnje leto bodo gradili športna igrišča v neposredni bližini tovarne, kjer bodo našli svoj prostor nogometaši, odbojkarji in igralci tenisa.

R. KOLENC

V OBČINI ŠKOFJA LOKA SPET KORAK NAPREJ NA PODROČJU TELESNE KULTURE

Še vedno premalo učiteljev

Škofjeloška občina šteje med tista slovenska območja, kjer so na področju telesne kulture storili v minulih letih razmeroma zelo veliko. Vso politiko telesne kulture usmerja tu Svet za telesno kulturo in telesno vzgojo kot politični izvršilni organ občinske skupščine. Občinska zveza za telesno kulturo, kot družbenopolitična organizacija, skrbi za vsesplošen napredek telesne kulture v občini, za množično dejavnost in za tekmovanja v občinskem merilu.

Občinska zveza za telesno kulturo Škofja Loka nima svojega poklicnega uslužbenca, kar vpliva razmeroma zelo neugodno na celotno dejavnost. Občinska zveza skrbi za programe dela in s tem v zvezi za potrebne predračune. Prav tako deli Občinska zveza za telesno kulturo telesnovzgojnimi organizacijami vsa sredstva, ki jih prejema iz proračuna občinske skupščine.

Sredstva občinske zveze za telesno kulturo so v minulih letih precej narasla. Medtem ko je razpolagala leta 1968 z 80 tisočaki, je leto dni pozneje s 120.000 dinarji, lansko leto z 220.000 in letos že z 272.000 dinarji.

Občinska zveza za telesno kulturo razpolaga tudi s sredstvi športne stave in lota, ki so namensko dodeljena za investicije novogradnje in adaptacije športnih objektov. Ta sredstva so iz leta v leto manjša in so znašala za minulo leto le 6582 dinarjev; razdeli jih občinska zveza za najnujnejša popravila športnih objektov v občini in s tako minimalna, da o kakršnih investicijah sploh ni govora.

PEREČE KADROVSKE POTREBE

V občini Škofja Loka je pet osnovnih šol, ena gimnazija in tri strokovne šole. Na popolnih osemletkah je 3.357 učencev, na gimnaziji in poklicnih šolah pa je 807 mladih ljudi.

Kvaliteta telesne vzgoje na vseh šolah je v minulih letih vidno napredovala. Pohvale vredna je tudi družbena skrb za gradnjo telovadnic pri osnovnih šolah. Pomembne športne uspehe beležijo dalje šolska športna društva, ki so dosegla na številnih tekmovanjih v pokrajinskem, republiškem in državnem merilu zares zavidanja vredne rezultate.

Ob vseh teh in tudi drugih razveseljivih ugotovitvah pa imamo po drugi strani opravka z nekoliko manj spodbudnimi dejstvi. V občini je namreč skupno le 11 učiteljev telesne vzgoje, ki „pokrivajo“ 13 delovnih mest. Z manjšim številom ur poučujeta na osnovnih šolah Zeleniki in Žiri še dva učitelja. Visoko izobrazbo imata v občini le dva, višjo pa le štiri učitelji telesne vzgoje. Vsi ostali nimajo predpisane izobrazbe.

To seveda ne pomeni, da delajo ti učitelji, ki so brez predpisane izobrazbe, slabo. Nasprotno: trudijo se in v številnih primerih zanjejo uspehe. Zal pa posamezniki vse preveč odlagajo svoje študijske dolžnosti, kar ima vrsto negativnih posledic tako za njih same, kot tudi za šolarje, ki jih poučujejo.

Kadrovski problem je torej na področju občine Škofja Loka razmeroma pereč. Še posebno, če upoštevamo vse večjo aktivnost šolskih športnih društev, ki dopolnjujejo redno telesno vzgojo, potrebujejo pa seveda svoje mentorje — strokovnjake.

NOVI ŠPORTNI OBJEKTI

Kar tri osnovne šole: „Cvetko Golar“ Škofja Loka, Zeleniki in Gornja vas so dobile nove telovadnice in nekaj športnih igrišč na prostem. Tolikšno število lepih in dragocenih športnih objektov je v kratkem času zgradilo le nekaj slovenskih občin. Zato gre poštovno telesnovzgojnimi delavcem v Škofjeloški občini, ki so se zavzeli za vse te novogradnje, zares vse priznanje.

Prav je, da ob tem povemo tudi naslednje: igrišča za šolo v Škofji Loki čaka že poldrugo desetletje na dokončno ureditev. Vanj je bilo vloženih že več kot 200 tisoč novih dinarjev, igrišče pa je žal še vedno nedograjeno. Gospodarska škoda je torej več kot na dlani, da ne omenjamo glavne posledice takšnega ravnanja, velike vrzeli pri vzgoji mladega rodu.

CELJE SPREJEM ZA ORGANIZATORJE REKREACIJE

Pretekli teden je Občinski sindikalni svet v Celju pripravil svečan sprejem za organizatorje rekreacije v delovnih organizacijah. Sprejem so pripravili ob sprejemu visokega priznanja „Bloudkove nagrade“ za razpisno množično udeležbo občanov v raznih oblikah rekreacije.

mb

BREST POHISTVO

JESENSKI DEL TEKMOVANJA V KEGLANJU

Na avtomatskem kegljišču Ingrada v Celju se je začel jesenski del tekmovanja v kegljanju za občinsko sindikalno prvenstvo. Med prijavitljenimi je 41 moških in 16 ženskih ekip. Po spomladanskem delu vodi med moškimi ekipami Elektro, med ženskimi pa Železarna.

mb

RAZSTAVA O TELESNI KULTURI

V muzeju revolucije v Celju je Občinska zveza za telesno kulturo iz Celja pripravila razstavo 25-let telesne kulture. V njej je prikazala delovanje in uspehe društev v celjski občini.

mb

Sredstvo za ohranitev svežine in vitalnosti

medex poljuven

NOVO MESTO

V organizaciji občinskega odbora ZZB Novo mesto je bilo v nedeljo, 21. novembra, republiško šahovsko in strelsko prvenstvo za invalide, na katerem je sodelovalo blizu 100 tekmovalcev iz vseh večjih slovenskih mest. Organizacija tekmovanja je bila solidna, zbrane športnike pa je pozdravil predsednik zveze za športno rekreacijo invalidov Slovenije Stane Lavrič in zastopnik občinske organizacije ZZB Novo mesto Miloš Jančič. Govornika sta poudarila, da je glavni namen tega tekmovanja, da se športnorekreativna dejavnost na Dolenjskem še bolj poživlja.

S. DOKL

Prehodni pokal TT Prebold

Minulo nedeljo je bila v Preboldu zaključna akademija sindikalnih športnih iger občine Žalec. Na njej so podelili pokale, priznanja in nagrade. Prireditev je organiziral Občinski sindikalni svet Žalec ter uredništvo Novega tednika in radia Celje. Na sliki vidimo predsednika Občinskega sindikalnega sveta, Vena Saterlja, ki predaja prehodni pokal predstavniku TT Prebold, ki je letos osvojila prvo mesto. Tekst in foto: TONE TAVČAR

JESENSKA PRVAKA TAM IN SWATY

Te dni se je končal jesenski del občinskega sindikalnega nogometnega prvenstva Maribora. V prvi skupini je naslov jesenskega prvaka zasluženo osvojila ekipa TAM-obrat Studenci. Od devetih srečanj ni izgubila niti enega in tako zasluženo vodi s štirimi točkami prednosti pred drugouvrščeno ekipo Elektrokovine. Preseneča slaba uvrstitev lanskega sindikalnega prvaka ekipe Mariborskega tiska, ki je po jesenskem delu komaj na tretjem mestu. V drugi skupini zasluženo vodi Swaty pred ekipami TAM I, Metalno in Primatom. Ekipa TAM I je nepričakovano na drugem mestu, saj je bila v začetku prvenstva v drugi skupini glavni favorit. O končnem zma-

govalcu te skupine je težko prognozirati, saj je razlika med voličim Swatyjem in četrto-uvrščeni Primatom samo tri točke. V obeh skupinah so bile

tekme do sedaj zelo zanimive, v drugem delu pa lahko pričakujemo še bolj borbena srečanja.

D. ZAGORAC

Ekipa Metalne je to pot pristala na tretjem mestu

● CELJE

Ekipi Ingrada najboljši

Končni vrstni red: 1. Ingrad, 2. Klima, 3. Aero, 4. Železarna, 5. EMO, 6. Prosveta, 7. Cetus, 8. Postaja LM, 9. Cinkarna, 10. PTT, 11. Libela, 12. Kovinotehna, 13. do 15. Žična, Obnova in Zlatarna, 16. Toper, 17. Občina. Članice so tekmoval v spomladanskem in jesenskem delu. Tudi v tej konkurenci je bila najuspešnejša ekipa Ingrada, ker so spomladanske zmagovalke Prosvete precej popustile. Tako je končni vrstni red po obeh delih naslednji: 1. Ingrad, 2. Savinja, 3. Prosveta, 4. Železarna, 5. Toper, 6. Cinkarna, 7. do 8. Kovinotehna in Cetus, 9. Občina.

T. GORŠIČ

TRGOVCI Z NOVCI...

Po podatkih strokovne službe Mestnega sindikalnega sveta Ljubljana so v masi porasli osebni dohodki v prvih devetih mesecih na področju Ljubljane v primerjavi z istim obdobjem lani za 25%. Toda, glede na to, da je število zaposlenih letos za 7% večje v primerjavi z lanskim letom, so narasli osebni dohodki na zaposlenega le za 17%.

Na povečanje mase izplačanih osebnih dohodkov sta vplivali v prvi vrsti področji trgovine in gostinstva, kjer je masa osebnih dohodkov narasla za 34%.

Ljubljanski mestni sindikalni svet si je na področju politike o sebnih dohodkih v minulih dveh letih močno prizadeval, da nihče ne bi dobil za svoje redno mesečno delo manj kot 800 in pozneje manj kot 1000 dinarjev. Prizadevanja so bila razumljivo usmerjena na to, da naj delovni kolektivi z ustreznimi organizacijskimi in drugimi ukrepi zagotove tako produktivnost dela na vseh delovnih mestih, da bodo lahko dvigali osebne dohodke tudi doslej najslabše plačanim delavcem.

So bila prizadevanja mestnih sindikatov uspešna? Glejano tako ali drugače: meseca septembra je bilo v Ljubljani še vedno blizu 2% zaposlenih, ki so prejeli za polno delovno obveznost manj kot 800 dinarjev na mesec in blizu 7% zaposlenih, katerih mesečni prejemki so znašali med 800 in 1000 dinarjev na mesec. V mesecu marcu je bilo na področju Ljubljane še vedno 13.500 delavcev, ki so zaslužili manj kot 1000 dinarjev na mesec.

In letošnji povprečni mesečni osebni dohodki Ljubljančanov? Na voljo so nam le podatki za drugo četrtletje. Ti pravijo, da so znašali povprečni osebni dohodki v gospodarstvu 1751 dinarjev na mesec, v negospodarstvu pa 1816 dinarjev.

In osebni dohodki po gospodarskih področjih? Na prvem mestu so tudi to pot, tako kot vedno, trgovci oziroma trgovina (1983). Na drugem mestu so zaposleni v gradbeništvu (1822), na tretjem turistični delavci (1783), na četrtem delavci v prometu (1784), na petem zaposleni v obrti (1668) in še na šestem delavci v industriji (1665). Podatki so nedvomno zelo zgovorni. Opozarjajo na težko razumljiva nesorazmerja in da v marsikaterem primeru še vedno ne vemo oziroma nočemo vedeti, kdo pije in kdo plača.

Tudi osebni dohodki po panogah se v primerjavi z leti nazaj niso bistveno spremenili. Seveda močno prednjačijo projektanti (3251), ki jim slede delavci v elektrogospodarstvu (2282), zaposleni v cestnem prometu (1964), v kemični industriji (1883) itd.

In kje zaslužijo še vedno najmanj? Kje drugje, kot prav v industriji! In to v lesni (1362), v tekstilni (1452) in v papirni industriji (1521).

V tovarni nogavic Polzela

FOTO: A. AGNIO

POSLOVNO IN TEHNIČNO SODELOVANJE V JUGOSLOVANSKEM ZLATARSTVU

ZLATE NITI

Minuli teden so v Celju podpisali pogodbo o poslovno-turističnem sodelovanju slovenskih zlatarjev s sorodnimi delovnimi organizacijami v Zagrebu (Rubin), Splitu (Tehničar), Sarajevu (Zlatarstvo), in Prizrenu (Filigran). Teh pet povezanih podjetij iz štirih republik predstavlja okrog 70% jugoslovanske zlatarske proizvodnje.

Pobudo za povezavo zlatarjev družbenega sektorja v jugoslovanskem obsegu je dala celjska Zlatarna, ki je sedaj najbolj aku-

mulativno podjetje v Celju in ki je pred tem že povezala slovenska zlatarska podjetja (Zlatarstvo iz Trbovelj, Atelje za zlatarstvo in Aurodent iz Ljubljane). Slovenske zlatarske organizacije so najprej uspešno poslovno sodelovale, potem pa so se tudi združile.

S pogodbo, o kateri so že prej razpravljali in jo tudi sprejeli samoupravni organi iz vseh prizadetih delovnih organizacij, se pet podjetij povezuje zaradi skupnih interesov in nastopov

na tržišču. Podjetja bodo skupaj nastopala pri zahtevkih za zlato in ostali reprodukcijski material, skupaj bodo proučevali potrebe domačega in tujega tržišča, nabavljali reprodukcijski material v tujini, skupaj pa bodo tudi usklajevali proizvodne in razvojne programe.

Ob tem, ko so podpisali pogodbo, so se v Celju tudi že konkretno dogovorili o načelih in logah. Najprej je na vrsti dogovorjanje za skupni uvoz reprodukcijskega materiala. Ta uvoz bo prevzelo za vsa podjetja celjsko podjetje, ki ima izkušnje in ustrezne strokovnjake. Razen tega so se na sestanku v Celju dogovorili tudi že o smernicah proizvodnih programov za prihodnje leto.

Najnovejši primer povezave v jugoslovanskem zlatarstvu vse, kakor kaže, da tudi v tej stroki republiške meje ne morejo biti ovira za dogovarjanje in povezovanje.

M. BREČIČ

Pred dnevi je pri Tovarni nogavic na Polzeli zrasel nenavaden, velik balon. Ljudje, ki so hodili mimo, so se spraševali, kaj je to. To je novo skladišče iz plastične mase za tovarno nogavic, ki je eno redkih v Jugoslaviji.

Foto: T. TAVČAR

OBISKALI SMO TOVARNO GOSPODINJSKE OPREME »GORENJE« VELENJE

Na vrhu izvozne lestvice

Osnovna naloga za prihodnje leto: doseči 150 milijonov dolarjev realizacije in iztržiti z izvozom 25 milijonov dolarjev ● Po predlogu srednjeročnega razvojnega načrta naj bi »Gorenje« povečalo realizacijo na najmanj 500 milijonov dolarjev

V Gorenju zposlujejo zdaj že nad 6.500 delavcev, iz tovarna Gorenja pa pride že več kot 65% celotne jugoslovanske proizvodnje strojev in opreme za gospodinjstva. Tako se uvrščajo med 5 najvažnejših proizvajalcev opreme in strojev za gospodinjstva v Evropi.

Iz leta v leto močno povečujejo obseg proizvodnje in izvoza. Računajo, da bodo v letu 1972 pri 7.500 zaposlenih dosegli najmanj 150 milijonov dolarjev realizacije.

Zdaj pride na dan iz tovarna Gorenja 1.500 pralnih strojev, okrog 3.000 štedilnikov, 1500 hladilnikov in okrog 2000 ma-

lih gospodinjskih aparatov. Večanje obsega proizvodnje pa poguje tudi nenehno rast izvoza.

V letu 1972 bo Gorenje iztržilo z neposrednim izvozom najmanj 25 milijonov dolarjev. Izdelki Gorenja se pojavljajo na tržiščih Zvezne republike Nemčije, Avstrije, Francije, Velike Britanije, Združenih držav Amerike, v skandinavskih in nekaterih vzhodnoevropskih državah.

Prav zdaj končujejo srednjeročni program razvoja Tovarne gospodinjske opreme Gorenje Velenje. Napovedi obetajo, da bodo tudi v prihodnje dosegali takšno rast obsega in vrednosti proizvodnje, kot ga nekateri

znani proizvajalci strojev in opreme iz Zvezne republike Nemčije, kot AEG, Siemens, Bauknecht itd. Od 150 milijonov realizacije, ki naj bi jo dosegli prihodnje leto, pa naj bi 1978. leta prešli že kar na 500 milijonov dolarjev realizacije. To bodo dosegli z nadaljnjo modernizacijo tehnologije ter s povečevanjem proizvodnje, proučujejo pa tudi uvedbo nekaterih novih programov. Izoblikovati želijo kar najbolj trden program nadaljnega razvoja in usmeritve, s tem pa bodo nakazali tudi razvoj druge industrije, ki sodeluje z Gorenjem.

V Gorenju je ob prizadevanjih za večjo proizvodnjo v sre-

dišču pozornosti skrb za zaposlene in za njihov standard. Gorenje je zadnji dve leti močno povečalo gradnjo stanovanj, pred meseci so izročili namenu sodobno restavracijo in veliko samopostrežno trgovino, v teku so priprave za izgradnjo lastne vzgojnovarstvene ustanove, v tovarni bodo odpravili delo žensk v nočni izmeni itd.

Pravzaprav sploh ni akcije v občini, pri kateri Gorenje ne bi sodelovalo, pa naj gre za gradnjo nove šole, vzgojno varstvene ustanove, knjižnice oziroma kopalnega bazena, ali za modernizacijo ceste in za gradnjo drugih komunalnih objektov.

M. L.

Naši predlogi

Na zadnji seji komiteja IS Slovenije za ekonomske odnose s tujino so ugotovili, da se ti odnosi ne razvijajo v okviru zastavljenih nalog. Velika zaskrbljenost komiteja je razumljiva zlasti glede na to, da je naša republika pretežno usmerjena v izvoz, pri čemer pa je treba upoštevati, da je slovenska industrija v glavnem predelovalna in zaradi tega potrebuje mnogo reprodukcijskega materiala in opreme, ki jo uvaža iz tujine. Poleg tega Slovenija izvažna na konvertibilna področja in tako mora plačati visoko ceno, ker prihaja do prelivanja konvertibilnih sredstev v dinarska. Zato je omenjeni organ sodil, da bi bilo nujno treba dosedanje ukrepe dopolniti, predvsem kadar gre za spodbujanje izvoza na konvertibilno področje. Predlagal je že vrsto ukrepov za povečanje izvoza, ki naj bi jih sprejela federacija, vendar s svojimi predlogi ni uspel. Slovenija je proti linearnim izvoznim premijam. Sodimo namreč, da bi bilo treba zmanjšati uvozne carine za reprodukcijski material ter kreditirati izvoz na daljši rok kot je sedanj.

DE

DELAVSKA ENOTNOST

POŠEBNA IZDAJA
18. DECEMBRA 1971

III. kongres Sindikata delavcev industrije in rudarstva Slovenije

Kranj, 7. in 8. decembra: V dvorani občinske skupščine se je zbralo več kot štiristo delegatov, gostov in drugih udeležencev III. kongresa Sindikata delavcev industrije in rudarstva Slovenije. Kongresa so se udeležili razen uglednih predstavnikov domačega političnega življenja tudi predstavniki Sveta ZSJ, centralnega odbora ter predstavniki republiških in pokrajinskih vodstev tega sindikata. Kongresu so prisostvovala tudi štiri delegacije strokovnih sindikatov iz avstrijske Štajerske in Koroške ter ena iz beneške regije. Po obeh uvodnih referatih je v plodni

(Nadaljevanje na 2. strani)

Dragi tovariš TITO!

Delegati III. kongresa sindikata delavcev industrije in rudarstva Slovenije ti pošiljamo iskrene pozdrave. Prepričani v uspeh našega delovnega kongresa ti zagotavljamo, da bodo programske naloge, ki jih danes sprejemamo, v celoti usklajene s sprejetimi ustavnimi dopolnili in političnimi stališči, sprejetimi na 21. seji predsedstva ZKJ.

Ta naš program sprejemamo v interesu delavskega razreda Slovenije in Jugoslavije in pomeni našo obveznost za družbeno akcijo v naslednjem obdobju.

Kranj, 8. decembra 1971

*III. kongres sindikata
delavcev industrije in
rudarstva Slovenije*

(Nadaljevanje s 1. strani)

razpravi sodelovalo več kot 40 delegatov in gostov.

Čeprav v slovenski javnosti deležen prej premalo kot dovolj pozornosti, pa je III. kongres Sindikata delavcev industrije in rudarstva Slovenije zagotovo pomenil enega najpomembnejših dogodkov našega družbenopolitičnega življenja v minulih dneh. K temu je nedvomno pripomoglo dejstvo, da so zborovalci v Kranju jasno in neposredno povedali, kaj in kako naj bi v prihodnjem obdobju delala njihova organizacija, ki združuje blizu 240.000 delavcev. Očitno je tudi, da hoče Sindikat delavcev industrije in rudarstva Slovenije postati vse pomembnejša družbenopolitična sila na Slovenskem. Dva razloga govorita za to. Najprej ta, da je III. kongres sprejel statut Sindikata delavcev industrije in rudarstva Slovenije, s katerim postaja ta organizacija samostojna in enotna organizacija delavcev, ki pri svojem delu izhaja iz samo-

upravne družbene prakse in iz samoupravljanja kot temeljnega družbenoekonomskega odnosa na vseh področjih družbenega življenja. Nato dejstvo, da je kongres sprejel bogato programsko osnovo za delovne organizacije v prihodnjih štirih letih. Soglasna podpora delegatov, njihov prispevek temu, da bi se dokument še obogatil in konkretiziral, pa pričra o tem, da je programska usmeritev realna in jasna, da članstvo v njej gleda možne in nujne okvire skupne aktivnosti.

Poročevalec

Godba velenjskih rudarjev je pričakala delegate

Tretjemu kongresu v pozdrav

SLAVKO ZALOKAR, predsednik Skupščine občine Kranj:

Stejem si v prijetno dolžnost, da v imenu Skupščine občine Kranj pozdravim III. kogres Sindikata delavcev industrije in rudarstva Slovenije in povem, da

smo počaščeni, ker bo sindikat delavcev industrije in rudarstva kot prvi izmed strokovnih sindikatov imel svoj kongres izven republiškega središča, in to prav pri nas v Kranju.

Smo v obdobju, ko morajo ukrepi, ki smo jih že sprejeli, oziroma ukrepi, ki jih še pripravljamo, učinkoviteje prispevati k nadaljnji stabilizaciji v splošni porabi in k stabilizaciji naše gospodarstva nasploh. Prepričan sem, da bo tudi ta kongres prispeval koristne pobude in trdno podprl stabilizacijo.

Smo tudi v obdobju načrtovanja smernic bodočega družbenega življenja in dela. In mislim, da bomo razvoj lahko usmerili tako, da bo zagotovljeno sodoločanje neposrednih proizvajalcev.

Vodstvo sindikata delavcev industrije in rudarstva se najbrž ni po naključju odločilo, da bo ta kongres v Kranju. Odločitev je bila nedvomno pogojena z dejstvom, da ima mesto Kranj za seboj že pomembno tradicijo in-

dustrijskega centra. Zaradi položaja našega mesta sta se v Kranju že zgodaj začela razvijati trgovina in obrt, ki je še pred prvo vojno začela preraščati v zametke sedanje industrije. Pred I. svetovno vojno je bilo v Kranju 300 delavcev; zvečine zaposlenih v tekstilni in gumarski stroki, ki sta se začeli na našem območju najprej razvijati.

Neposredno pred zadnjo vojno pa je bilo v Kranju zaposlenih že kakih 4500 industrijskih delavcev, ki so se skupaj z drugimi delavci borili za uveljavitev svojih pravic.

Svoj razmah pa je industrija v Kranju doživela po II. svetovni vojni. Zdaj je v Kranju razvita zelo pestra industrijska struktura: elektromehanika, gumarska, tekstilna, lesno predelovalna, čevljarska, kovinska in druga industrija. V kranjski industriji je zaposlenih že 13.500 delavcev, ki ustvarjajo 61 % celotnega družbenega proizvoda občine Kranj.

Sorazmerno dolga industrijska tradicija v našem mestu ima svoje dobre pa tudi slabe strani. Prednost je prav gotovo v tem, da je rast industrije sorazmerno stabilna, da se je izoblikoval delavski razred z delavsko tradicijo, delovnimi navadami itd. Slabosti industrijske tradicije pa se kažejo predvsem v veliki izkoriščenosti delovnih naprav.

Kljub nerešenim vprašanjem v zvezi z modernizacijo zastarele industrije si naši delavci zelo prizadevajo, da bi svoja podjetja vseeno modernizirali in prilagodili sodobnemu gospodarjenju, da bi svoje izdelke torej lahko prodajali na domačem in na svetovnem trgu. Zaradi tega se marsikdaj odpovedujejo tudi osebnim dohodkom. Položaj naše industrije pa je težaven tudi z avlo tega, ker mora uvažati večino surovin in reprodukcijskega materiala. Delovne skupnosti kranjskih tovarn so vsa, za to potrebna sredstva, same ustvarile.

Ker bodo delegati iz naših občin prav gotovo govorili tudi o naši industriji, mi dovolite, da povem samo nekaj splošnih ugotovitev o razmerah v občini Kranj.

V občini Kranj živi 57.000 občanov. Od tega jih je zaposlenih približno 24.000, od tega

polovica žensk. V gospodarskih dejavnostih je zaposlenih 21.000 delavcev, v negospodarskih dejavnostih pa približno 3.000. Zaradi velikega števila zaposlenih žensk se v naši občini v toliko bolj odražajo problemi družbenih služb, zlasti tistih, ki skrbijo za varstvo, vzgojo in izobraževanje, zdravstveno varstvo itd. Zato ni naključje, da se je prav v naši občini gospodarstvo, še zlasti pa industrija že zelo zgodaj na osnovi dogovarjanja lotilo razreševanja problemov družbenih služb. Ze leta 1963 je bil v Kranju, kot prvi slovenski občini, izveden referendum o samoprispisku. Drugi referendum o samoprispisku pa smo v Kranju izvedli v minulem letu.

Zaradi tako izpričane zavesti in skrbi za skupno reševanje pomembnih družbenih problemov, se tako usmeritev po mojem prepričanju mora odraziti tudi v srednjeročnem in dolgoročnem razvojnem programu. Prepričan tudi sem, da so odnosi, ki jih uveljavljamo z ustavnimi spremembami, samo logična posledica že prehojene poti.

Zelim vam čim bolj uspešno delo na kongresu in izražam prepričanje, da bodo na tem mestu izrečena stališča, pobude in mnenja v marsičem koristila tudi Kranju. Zelim vam, d bi se pri nas dobro počutili!

STANE BOŽIČ, predsednik občinskega sveta Zveze sindikatov Kranj:

V imenu našega sindikata in vseh sindikalnih organov iz naše občine najtopeje pozdravljam vse vas, ki ste se danes tu zbrali, da bi se na kongresu pogovorili o naših nalogah, ki bodo v prihodnje pomenile tudi našo skupno obveznost.

Za vse nas, ki živimo in delamo v Kranju, pomeni lepo priznanje odločitev, naj bo kongres v našem mestu. Prav tako pa to za nas pomeni tudi večjo obveznost za uresničevanje tistih sklepov in stališč, ki se bodo izoblikovali na današnjem kongresu kot naša skupna naloga in naša skupna izhodišča za delo v prihodnje.

Tudi v tem trenutku je za našo sindikalno organizacijo izrednega pomena, da ima pred

seboj jasno začrtane naloge pri povečevanju materialnega in kulturnega bogastva ter dviganju standarda delavcev; naloge, ki jih mora opravljati pri razvijanju demokratičnih in samoupravnih odnosov med delovnimi ljudmi in končno še tiste naloge, ki so postavljene pri nas kot tisto organizacijo, ki naj skrbi za človeške odnose in socialno varnost našega delovnega človeka. Prepričan sem, da bodo ti problemi našli pravo vsebino in mesto tudi v razpravah delegatov in gostov.

Prepričan tudi sem, da bomo v razpravi ostali na realnih tleh in da bomo v dokumentih III. kongresa Sindikata delavcev industrije in rudarstva Slovenije začrtali tiste naloge, ki jih bomo lahko v prihodnjem obdobju tudi uresničili.

Zelim, da bi se vsi udeleženci kongresa kar najbolj prijetno počutili v našem mestu.

FRITZ MAITZEN, predstavnik skupne delegacije sindikatov avstrijske Štajerske in Koroške:

Drage kolegice in kolegi!

V imenu skupne delegacije sindikatov avstrijske Štajerske in Koroške vas pozdravljam in se zahvaljujem za prisrčno povabilo na vaš kongres. Vabilo smo z veseljem sprejeli, saj vaše in naše sindikate že dolga leta povezujejo prisrčne vezi, kar nedvomno koristi skupnemu delu in uresničevanju skupnih teženj sindikatov.

Naše sodelovanje izhaja iz solidarnosti delavstva vsega sveta in ne ostaja samo pri besedah. Ponosni in srečni smo, da je temu tako, kajti taka praksa nas utrjuje v prepričanju, da se bodo stiki in sodelovanje med vašimi in našimi sindikati samo še nadaljevali in poglobljali. K temu bodo prav gotovo precej pripomogli tudi pristrčni stiki, ki jih imamo z mnogimi vašimi sindikalnimi delavci in drugimi predstavniki sindikata.

Dragi kolegi in kolegice! Solidarnost med nami kot ljudmi, še zlasti pa solidarnost med sindikalnimi organizacijami z obeh strani meje, naj tudi v prihodnje pomeni temelj sodelovanja in razvoja tega sodelovanja. Dovolite mi, da v tem smislu zaželim vašemu kongresu uspešno delo, veliko vztrajnosti in konkretnih rezultatov pri praktičnem delovanju, pri uresničevanju vsega tistega, o čemer se boste dogovorili na tem mestu.

Se enkrat vam vsem skupaj želim veliko sreče in uspehov pri delu.

PAOLO MAROSTEGAN,
predstavnika delegacije Sindacato elettrici – CISL, Veneto:

Z velikim veseljem in spoštovanjem vas pozdravljam v imenu članstva Sindacato elettrici – CISL, Veneto ter vam prinašam naše najtoplejše želje za uspešno delo. Vaše delo naj poteka v znamenju dialektike in zgoščene politične debate, prav tako pa

tudi v znamenju upoštevanja vseh komponent interesov delavcev, ki jih zastopate!

Nova razsežnost sindikata sedemdesetih let se poraja iz obilice idej in izkušenj zadnjih let, iz zavestnega in silovitega porasta števila delavcev, ki hočejo med drugim porušiti pregrade, ki jih ločujejo, da bi tako ustvarili bolj pravično in bolj pošteno družbo. Boj delavcev je zato smerjen proti tisti družbi, ki še ni odpravila izkoriščanja, neenakosti in privilegijev. Sindikat mora torej uveljaviti svoje hotenje po obnovi in napredku, upreti se mora slehernemu konservativizmu, izkoriščanju, boriti se mora proti sleherni obliki oblastništva.

Danes hočejo delavci vsega sveta tak sindikat, ki jim bo resnično zagotovil svobodo in mir in ki bo znal to narediti tako, da bi bile te najvišje dobrine last vseh. Delavci hočejo tak sindikat, ki se bo znal v mednarodnem merilu dosledno boriti:

– proti vsem režimom, ki omejujejo temeljne politične in sindikalne svoboščine;

– proti rasizmu, kolonializmu in imperializmu, ki tlačijo narode;

– proti starim in novim oblikam fašizma v svetu, da bi se tako lahko povsod uveljavila načela individualne in kolektivne svobode;

– proti vsaki oboroženi akciji, ki je uperjena proti hrepenjenju po svobodi in ki bi ogrozila suverenost posameznih držav.

Moramo se boriti za pravice delavcev vseh držav ne glede na raso, versko in politično pripadnost, proti vsem režimom, ki kratijo elementarne človeške pravice in svoboščine.

Zdelo se mi je, da vam moram to povedati v imenu Sindacato elettrici – CISL, Veneto na tako pomembnem zborovanju, kakršno je vaše. Hkrati pa vam želim uspešno delo ter da bi vaše odločitve okrepile delavski razred.

Dobra recepcijska služba – dobra organizacija

To, kar bomo sprejeli, bo naša skupna naloga in osnova naše skupne aktivnosti

● REFERAT PREDSEDNIKA REPUBLIŠKEGA ODBORA STJEPANA ŠAUBERTA NA III. KONGRESU SINDIKATA DELAVCEV INDUSTRIJE IN RUDARSTVA SLOVENIJE

Tovarišice in tovariši delegati,

dokument, ki je pred vami, je skupen predlog vseh tistih, ki so s komisijo za pripravo sklepov kongresa v javni razpravi, na volilnih konferencah in na drugih predkongresnih sestankih sodelovali pri snovanju načrta za bodoče delovanje našega sindikata. Sindikat delavcev industrije in rudarstva Slovenije je številčno najmočnejši in zaradi tega njegov odnos do družbenih problemov močno vpliva na opredeljenost zveze in drugih sindikatov. To nalaga kongresu, da s toliko večjo pozornostjo opredeli svoj odnos do vprašanj, ki naj bodo predmet aktivnosti našega sindikata.

Na II. konferenci Zveze sindikatov Slovenije smo definirali politične cilje in naloge sindikatov Slovenije, za katere je značilno, da konstruktivno in racionalno združujejo mnenja sindikatov Slovenije tako o dolgoročnih kot o neposrednih interesih članov. Menim, da je to ena od njihovih najbolj pozitivnih lastnosti. O tistem, kar je spoznano, in o tistem, o čemer imamo jasna stališča, je treba govoriti konkretno in jedrnato. Ko je republiški odbor imenoval komisijo, ki naj pripravi predlog

tega kongresnega dokumenta, smo si kot osnovno nalogo zadali predložiti kongresu dokument, ki bo zvest temu načelu. Zato bi se rad že takoj na začetku zahvalil vsem članom komisije in strokovnim sodelavcem, ki so pripravljali ta dokument, prav tako pa tudi tistim, ki so v javni razpravi prispevali k temu, da je dokument postal takšen, kakršen vam je predložen. Nekaj časa je sicer v javni razpravi nastajal nesporazum, ker so bile zaradi pomanjkanja časa objavljene le teze za sklepe, ki pa so nujno manj dognane v svojih formulacijah in ne dajejo realne teže obravnavanim problemom.

Ni dvoma, da tudi v tem predlogu niso zajeti vsi problemi, ki bi po mnenju te ali one organizacije sindikata morali priti v sklepe. Če bi to storili, bi sicer storili uslugo predlagatelju, ne verjamem pa, da tudi organizaciji, saj bi dokument razširili do te mere, da bi postal po obsegu nerealen ali pa bi postal skupek tudi manj pomembnih stališč, katerih uresničevanje ne zadene celotne organizacije.

Vnaprej bi se rad opravičil, ker v teh uvodnih besedah ne bom ponovil že nič kolikokrat izrečene ocene o sedanjem stanju, ker ga ne bom osvetljeval z množico števil. Globoko spoštujem izkušnje iz

preteklosti; vsak od nas je tudi delček nje, toda v nas je tudi bodočnost in nanjo bi rad usmeril vašo pozornost. Izkoristimo svoje znanje in spoznanja o tistem, kar smo počeli doslej, upoštevajmo uspehe, ki smo jih dosegli, razloge in situacije, kjer nismo bili uspešni in s tega stališča ocenimo tisto, kar si zapisujemo v ta dokument, ki naj bo osnova za naše bodoče delovanje!

I. SAMOUPRAVNI POLOŽAJ DELAVCEV V ZDRUŽENEM DELU

Ni dvoma, da velja osnovna pozornost sindikalnih organizacij razvoju samoupravljanja. To je tudi razlog, da so v dokumentu na prvem mestu problemi, ki zadevajo samoupravni položaj delavcev v združenem delu. Z množico podatkov je možno ponazoriti materialne probleme, ki neposredno vplivajo na dejanski samoupravni položaj delavcev, ki neposredno vplivajo na materialni položaj delovnih organizacij. Tudi tukaj bi lahko navedli vrsto podatkov, s katerimi bi utemeljili svoje nezadovoljstvo nad stanjem, ki je, in s katerimi bi lahko dokazovali obstoječe zveze med razvojem materialnih in družbenih odnosov. Pri tem ne mislim na podatke, ki povedo, kolikšen delež narodnega dohodka ali kolikšna novo-ustvarjena vrednost ostaja na voljo delovnim kolektivom, temveč na podatke in spoznanja o tem, s kolikšnim deležem novoustvarjene vrednosti gospodarimo na način, ki je lasten samoupravnim odnosom. Zdi se mi, da je obravnavanje suhoparnih podatkov o deležu narodnega dohodka v delovni organizaciji – ki je nekaj nad 60 %, biti pa bi moral višji – nevarno zaradi tega, ker nas zavaja stran od resnice, da sama alokacija sredstev še ne pove, ali z njimi gospodarimo na samoupravni način ali ne. To pravim zaradi tega, ker smo – tudi v sindikatih – pogosto priča razpravam, ki izzevnijo v zahtevo, da bi moral večji delež novoustvarjene vrednosti ostati delovni organizaciji. To vprašanje ni nepomembno, nasprotno – menimo, da je eno od pomembnejših. Je pa, če ga postavimo tako – kot odstotni odnos – izrazito kvantitativno vprašanje, vprašanje veličine. Zastaviti bi morali tudi vprašanje o kvaliteti odnosa. To vprašanje pa krepko zadeva ne le tisti del narodnega dohodka, s katerim delovne organizacije še ne razpolagajo, temveč tudi tisti del, ki že sedaj ostaja na voljo delovnim organizacijam. Ali bi namreč lahko zatrčili, da se tisti del sredstev, s katerim razpolaga delovna organizacija, uporablja na samoupraven način, da pa se tisti, ki je izven nje, na nesamoupraven način? Kakor vidite, je vprašanje poenostavljeno do netočnosti.

Zaradi tega v predlogu programa ne govorimo o veličinah, čeprav posredno govorimo tudi o njih, temveč o vsebini samoupravnih odnosov, ki so jim materialni odnosi osnova. Tako je tudi treba razumeti zavzemanje za takšno gospodarsko poli-

tiko, ki bo – kot pravimo v predlogu dokumenta – „krepila materialno osnovo samoupravljanja in zagotavljala samoupravne pravice delavcev“.

Prizadevanja za uresničevanje ustavnih dopolnil bi degradirali na raven kampanje, na formalno prilaganje internih aktov ustavnim dopolnilom, če ne bi skladno z družbenoekonomsko vsebino ustavnih dopolnil iskali praktičnih rešitev za uveljavljanje takšnega sistema dela, gospodarjenja, samoupravljanja in medsebojnih odnosov, v katerem bo delavec v združenem delu neodvisno od svojega položaja v proizvodnji razpolagal z rezultati svojega dela. Praktično to pomeni, da se bodo vse organizacije in organi sindikata morali angažirati pri uresničevanju položaja temeljne organizacije združenega dela, delavcev v temeljni organizaciji združenega dela, odnosov med organizacijami združenega dela, in to s posebnim poudarkom na razreševanju kritičnih vprašanj, ki zadevajo družbenoekonomski položaj delovnih organizacij združenega dela, ki poslujejo kot dislocirani obrati.

Kot vidite, še posebej poudarjam družbenoekonomski položaj tako imenovanih dislociranih obratov. V sindikatih že dlje dozorevajo spoznanja, da je reševanje te problematike odločilnega pomena za nadaljnji razvoj samoupravnih odnosov, za razvoj tehnologije in za hitrejši napredek integriranih celot. Nejasni, zamagljeni, nesamoupravni in celo neenakopravni družbenoekonomski odnosi med tako imenovanimi matičnimi podjetji in dislociranimi obrati povzročajo škodo na obeh straneh. Delavci v dislociranih obratih jemljejo svoj položaj kot nujno zlo. Ker so pač nerazviti in brez industrijskih izkušenj ter znanja in neafirmirani na trgu, morajo v nekaterih primerih pristajati na odnose, ki niso samoupravni in ki za nekatere pomenijo celo materialno izkoriščanje. Bolj ko pa se razvijajo in bolj ko osvajajo proizvodnjo ter industrijske navade, bolj pogosti so spori tehnološke, samoupravne in ekonomske narave. Na drugi strani pa člani matičnih kolektivov tudi ne morejo imeti kdo ve kako dobrega občutka o samoupravnih odnosih, ki so samoupravni bolj zanje in v katerih si posredno ali neposredno prilajajo številne pravice svojega dislociranega dela. V takih razmerah oba dela sicer istega kolektiva izgubljata zaupanje v družbenoekonomsko pravičnost takšnega samoupravnega sistema.

Že uvodoma smo ugotovili, da pomeni uresničevanje materialnih interesov samouprave razpolaganje z vso novoustvarjeno vrednostjo. Če naj delavec v družbenem delu doseže ta cilj, potem je sestavni del njegovega neposrednega interesa tudi tisti del sredstev, ki so zavoljo ekonomskega sistema v banki, v trgovini, zavarovalnici, v različnih skladih in proračunih. Razprava o teh sredstvih in snovanje družbenoekonomskih odnosov, ki zadevajo ta sredstva, je bistvenega pomena za našo aktivnost. Danes pravimo, da delovni kolektivi

Avditorij tretjega kongresa

razpolagajo s tako malo denarja, da je velik del njihove tekoče proizvodnje odvisen od sredstev iz tujih virov; to pa je anomalija! Seveda pa iz tega povsem normalno sledi enostavna – toda kruta resnica, da ta odnos v razširjeni reprodukciji še veliko manj ustreza.

In zdaj prihajamo do problema: čeprav bi s svojimi sredstvi kolektivi v celoti gospodarili na samoupraven način, je to manjši del sredstev, saj je že dinamika tekoče proizvodnje, kaj šele razširjene reprodukcije, odvisna od finančnih odločitev izven delovne organizacije. Ko v dokumentu poudarjamo „nujnost učinkovitejšega razvoja samoupravnih odnosov ... v denarnih zavodih, v eksportnih podjetjih, trgovini itd.“, s tem želimo poudariti, da so tudi sredstva, ki so pri teh organizacijah, del celotnih družbenih sredstev. Brez celovite samouprave spet lahko sprejemamo še tako dobre in proučene sklepe o svoji organizaciji za danes ali za jutri, vendarle to ne pomeni ničesar vse dotlej, dokler se izza takšnega sklepa – finančno seveda – ne postavi neka banka, neko veliko trgovsko podjetje, samoupravni ali drugi skladi itd. Velike tehnične in tehnološke poteze zahtevajo veliko denarja in v vseh teh primerih se bistveni del finančne konstrukcije ne zaključi v delovni organizaciji; to pa pomeni, da o celoti sklepajo v relativno ozkih „pristojnih“ organih izven delovne organizacije. Delovni organizaciji seveda ostaja še druga možnost – in to tudi zelo pogosto izko-

riščajo – da svoja majhna sredstva sproti porabi za nikoli dokončano rekonstrukcijo, modernizacijo itd. O vezanju lastnih sredstev z inozemskim kapitalom pa so organi delavskega samoupravljanja praviloma samo informirani.

Kar zadeva poglavje o samoupravnem položaju delavcev v združenem delu v našem dokumentu, bi rad opozoril le še na problem konfliktnih situacij. V zadnjem obdobju – tudi ob pripravah predloga programske usmeritve – je del pripomb in predlogov veljal temu, da se naj izrečemo o vprašanju, ali naj sindikat prekinitvev dela obsodi ali pa jo vodi. V dokumentu se zavzemamo za tak položaj in tako aktivnost sindikalnih organizacij, da bistvenih odločitev ne bodo sprejemali mimo njih. To seveda ni problem formalne pozicije sindikata, to ni odvisno samo od tega, kako je sindikat opredeljen v statutu, v nekem poslovniku itd. Bolj kot to je pomembno, koliko in za kaj je sindikat angažiran, koliko in za kaj se zavzema. Izkušnje nas učijo, da pasiven odnos sindikalne organizacije do nekega žgočega problema naše organizacije ne odvezuje odgovornosti, ko iz problema nastane konflikt! Sindikat je lahko, denimo, zelo neaktiven pri sprejemanju pravilnika o delovnih razmerjih in vendar ne more ostati ob strani, ko se zaostrijo odnosi na tem področju! Zavzemamo se torej za to, da naj bi bile sindikalne organizacije na vseh ravneh aktivne že pri snovanju odnosov in ne šele pri reševanju nesoglasij in sporov. In vendar do teh prihaja; zato

dokument zahteva od sindikalne organizacije, da se do konflikta opredeli. Zdi se nam, da je opredelitev do konflikta pomembnejša kot pa iskanje načelnega odgovora ali voditi ali obsoditi, denimo, določeno prekinitev dela. Seveda pa v praktičnem življenju opredelitev o vsebini in vzrokih za konflikt lahko pomeni obsodbo pa tudi podporo . . .

II. GOSPODARJENJE, DOHODEK IN OSEBNI DOHODKI

V razpravah o družbenoekonomskih razlogih za družbeno usmerjanje delitve dohodka in osebnih dohodkov smo večkrat ugotavljali, da trg – pa ne le naš, jugoslovanski – ne deli samo po delu. Sodobne družbe trg obvladujejo, ga usmerjajo, korigirajo – in vendar je malokatera ekonomija s posledicami takega delovanja trga trajneje zadovoljna. Kar pomnim, se ukvarjam s pogoji za gospodarjenje, ki so vedno za koga nepravilni – ti so po navadi glasni – za druge pa vir dohodka, ki ni posledica lastnega dela – slednji so po navadi tihi ali pa so zagovorniki stanja.

Odpiranje naše ekonomije do drugih ekonomij postavlja ostreje kot v izolirani družbi vprašanje sodobnosti proizvodov, konkurenčnosti, načina produkcije, sposobnosti prilagajanja itd. Dinamična proizvodnja, takšna, ki vedno grozi, da bo v primerjavi z drugimi slabša, dražja ali nerentabilna, nosi v sebi elemente nestabilnosti. To, kar je danes nepogrešljiv proizvod, jutri zamenja drug proizvod, ki je uporabnejši ali cenejši. Način proizvodnje, ki je včeraj prinašal velike dobičke, spravijo tehnološke spremembe pri sosedu na rob rentabilnosti. Brez zavednega in organiziranega družbenega poseganja na to področje se vsi elementi delovanja trga odrazijo na dohodku delovne organizacije in potencirano tudi na osebnih dohodkih zaposlenih. Z družbenim usmerjanjem delitve dohodka in osebnih dohodkov dobivamo elemente in možnosti za pravičnejšo presojo odnosov v delitvi dohodka pa tudi odnosov v pogojih za nastajanje dohodka. V tem smislu je družbeno usmerjanje delitve dohodka in osebnih dohodkov lahko močan element večanja socialne varnosti zaposlenih. Ne-le da gradimo osnove za ekonomsko bolj utemeljeno vrednotenje živiga dela, s smotrnim in strpnim razvijanjem sistema družbenega dogovarjanja in samoupravnega sporazumevanja o delitvi dohodka in osebnih dohodkov tudi zagotavljamo pravočasnejši vpogled v upravičenost neke proizvodnje.

Naš trg je vse prej kot stabilen. Porast cen ni normalen. Vzroki in učinki, so, zdi se mi, že pre-pogosto spoznani. V tej množici ocen smo si včasih celo v nasprotju. To področje je postalo že nekak poligon za teoretike, praksa pa ostaja nespremenjena. Tudi letos cene rastejo, in to po strukturi zelo neugodno. V življenjskih stroških odpade na živila približno 50 %, nadaljnjih 25 % pa gre za stanovanje, kurjavo, razsvetlavo, obleko in

obutev. Pri takšni strukturi življenjskih stroškov je seveda vsako njihovo zviševanje hud udarec predvsem za tiste z nizkimi osebnimi dohodki, saj jim osnovne življenjske potrebe praktično poberejo ves osebni dohodek. Ker smo ob koncu leta, se za sindikate, ki so podpisniki splošnega družbenega dogovora o usmerjanju delitve, zastavlja vprašanje korekcije kalkulativnih osebnih dohodkov v splošnem družbenem dogovoru. Pri tem se bo treba odločiti za višino in za način povečanja. Razmisliti bo treba, ali želimo ohraniti sedanje razpore med posameznimi obračunskimi skupinami kalkulativnih osebnih dohodkov, kar pomeni povečati vse skupine za enak odstotek, ali pa bomo predlagali hitrejšo naraščanje kalkulativnih osebnih dohodkov za obračunske skupine nižjih kvalifikacijskih kategorij. Osebo mislim, da bi pri letošnjih in poznejših korekcijah sprejeli sistem valoriziranja kalkulativnih osebnih dohodkov v družbenem dogovoru, kot ga uporabljajo skupščine socialnega zavarovanja pri valorizaciji pokojnin – torej vsem enak odstotek povečanja in na to še nek absoluten znesek povečanja. Glede višine valorizacije bo verjetno odstotek, povzročen zaradi povečanja življenjskih stroškov, nesporen, bo pa sporen odstotek zaradi povečanja družbene proizvodnosti dela in skladnosti z ekonomsko politiko republike.

Že v dosedanjem delovanju republiškega odbora in njegovih organov pa tudi ob pripravljanju predloga tega dokumenta je bil pogosto predmet razprave sedanji način oblikovanja cen. Enostavno rečeno, gre za dvoje: prvič, odklanjamo sistem formiranja cen, v katerem končne potrošnike predstavlja trgovina; kako naj vendar trgovina predstavlja potrošnika, ki bo plačeval „samoupravno doseženo ceno“, ko pa ta trgovina zavoljo marže ni zainteresirana za ekonomsko še upravičeno nizke cene, temveč je zainteresirana za tisto čimvišjo ceno, ki jo bo trg še sprejel. In drugič: menda bomo le začeli ločevati plevel od zrnja in spoznali, da je dosedanje samoupravno sporazumevanje o cenah farsa in da temu v normalnih ekonomijah rečemo monopolno dogovarjanje o cenah in imajo proti takemu sporazumevanju celo ustrezne zakone z zelo ostrimi določili. Mi pa smo prišli tako daleč, da tisto, kar je drugod najbolj varovana skrivnost – namreč monopolno dogovarjanje – uradno registriamo pri gospodarski zbornici kot samoupravni sporazum. Proklamiramo samoupravno sporazumevanje kot našemu sistemu svojstven način urejanja medsebojnih odnosov – toda bojim se, da je sedaj veljavno dogovarjanje o cenah medvedja usluga tej ideji.

V pripravah dokumenta so nas člani in organizacije opozarjali, da moramo sedaj, ko postajamo država, ko številni zvezni zakoni nehajo veljati in ko si sami snujemo norme ravnanja, bistveno spremeniti sistem prispevkov in davkov. Dokument ugotavlja, da „sedanji sistem prispevkov in davkov

prizadene zlasti panoge z velikim številom zaposlenih, ker obremenjuje predvsem živo delo“.

Enako sodimo, da je treba odpraviti dosedanje različne stopnje prispevkov na osebne dohodke pri različnih vrstah del. Sedanji sistem namreč navaja k špekuliranju z nadurnim delom, delom na domu, honorarnim delom, avtorskimi honorarji, z delom po pogodbah itd. Prav te vrste osebnih dohodkov so bile in, žal, še vedno so vir dohodkov brez dela, vir dohodkov izven samoupravne kontrole in seveda s tem tudi vir socialnega razlikovanja.

Morda je krivo dejstvo, da mnogi delavci še vedno ne razumejo v celoti namena družbenega usmerjanja delitve, toda odpraviti moramo miselnost, da po samoupravnih sporazumih o delitvi dohodka izgublajo na pomenu interni akti za delitev osebnih dohodkov in drugi kriteriji o udeležbi posameznika na dohodku delovne organizacije. Noben samoupravni sporazum ne more opredeliti deleža posameznika pri dohodku. To je slej ko prej naloga sistemov za delitev osebnih dohodkov v delovnih organizacijah, ki zaradi samoupravnih sporazumov nikakor ne izgublajo svojega pomena, saj le-ti neposredno posegajo le v delitev dohodka, medtem ko v delitev osebnih dohodkov posegajo samo posredno.

O dosedanjih spoznanjih glede družbenega usmerjanja delitve dohodka in osebnih dohodkov je v poročilu že nekaj rečenega. S sedanjimi izkušnjami, če bi jih seveda že na začetku mogli imeti, bi marsikaj v spoznavanju lahko bilo drugače in boljše. Že danes dozorevajo spoznanja, da bo treba v nadaljnjem procesu spoznavanja spremeniti nekatere določbe v družbenem dogovoru in nekaterih samoupravnih sporazumih. Toda ne zato, ker so sedaj zapisane slabe, temveč zato, ker so možne še boljše rešitve. Vedno pogosteje je možno slišati dokaj utemeljene kritike tistega, kar je sporno ali ni dobro. Zastavlja se vprašanje, kaj sedaj. Dejal bi, da so te kritike, če so obrnjene nazaj, v ocenjevanje bitke po bitki, žal, nekoliko pozne, da pa so izredno dobrodošle tudi zdaj, če skupaj iščemo rešitve za naprej. Tiste, ki so obrnjene nazaj in ne iščejo poti naprej, so lahko tudi zlonamerne. Verjetno ni noben greh, če po dosedanjih spoznanjih rečemo, da bi lahko bil sistem oblikovanja mase kalkulativnih osebnih dohodkov drugačen, da sedanji favorizira spričevala; ugotovili smo že, da je področje zadovoljevanja skupnih potreb delavcev v sporazumih dokaj neenotno urejeno, kar je verjetno posledica tovrstnega določila družbenega dogovora; vedno bolj velja ocena, da je treba spremeniti določila v družbenem dogovoru in kriterije v samoupravnih sporazumih, ki zadevajo najvišje osebne dohodke; odprto je vprašanje sankcij za neizpolnjevanje nekaterih določil iz samoupravnih sporazumov; v

Med razpravo

metodi za spremljanje delovanja samoupravnih sporazumov je po mojem mnenju neprimerno rešen problem izplačil za delo po pogodbah. Verjetno pa je takih vprašanj še več, zato bi bilo prav, da jih v današnjih in naslednjih razpravah ne-le odpremo, temveč da poskusimo poiskati nanje tudi ustrezne odgovore.

III. IZOBRAŽEVANJE, KULTURA IN KADRI

V dokumentu o političnih ciljih in nalogah sindikatov Slovenije je bistvena pozornost posvečena izobraževanju in kadrom. Enako v srednjeročnem družbenem planu Slovenije. V teh dokumentih – pa tudi drugih – ugotavljamo, da s stanjem sedaj nismo zadovoljni, še več, dokaj pogosto proklamiramo zelo ambiciozne načrte. Nekatere od teh že uresničujemo, za druge se bo treba še dolgo zavzemati, še se bomo morali odrejati in boriti. Bojim se, da nas, denimo, osip na osnovnih šolah bolj skrbi kot primerjalni statistični podatek, čeprav bi moralo strah vzbujati tisto, kar je izza tega podatka – delavec namreč, ki se zaposli, ne da bi končal vsaj osnovno šolo, delavec, ki je vedno znova potencialno brezposeln, pa tudi ko je zaposlen, je prej podoben delavcu v preživelih družbenih razmerah kot pa tistemu idealu, ki bi s svojim znanjem moral nastopati kot samostojen subjekt v samoupravnih socialističnih odnosih. In pri tem nastopata vsaj dva problema, imenujemo ju denar in čas. Delavca je možno zelo hitro priučiti nekemu delu. To delo bo lahko opravljal celo dobro. Toda brez splošne izobrazbe bo; kar zadeva tehnologijo, se bo vedno znova priučeval. Kar pa je

IV. DELOVNE RAZMERE IN VARSTVO PRI DELU

še pomembnejše, ta delavec je prikrajšan pri možnostih za uveljavitev svojih samoupravnih pravic v najširšem smislu. Delavec brez zadostne splošne izobrazbe in brez solidne strokovne izobrazbe se vedno znova težko prilagaja tehnološkim spremembam, v smislu družbenih odnosov pa je le proklamiran subjekt. Verjetno je sedanj sistem strokovnega usposabljanja res razkošen, saj imamo za večino poklicev triletno šolanje, morda ga je res treba popestriti z uvajanjem polpoklicev, poklicev, za katere ni potrebna popolna osemletka. Morda je to za opravljanje nekega dela dovolj, ni pa dovolj za enakopravno življenje v samoupravni skupnosti in ni dovolj, da bi bil delavec svoboden, ni dovolj za to, da bi delavec želel tehnološki napredek in sodobnejše stroje, ni dovolj za to, da bi ta delavec lahko go-podaril. V dokumentu se zavzemamo, da bi že moralo obvezno šolanje omogočiti delavcu izobrazbo za prvo zaposlitev. Tega ni mogoče uresničiti že danes, želimo pa, da se družba, kakršna je naša, usmeri v takšen sistem izobraževanja, kjer bo to resničnost.

Kar zadeva sindikate, nas sedanje stanje ne more zadovoljiti tudi z razrednih stališč, ker preti nevarnost, da ob vedno sodobnejši tehnologiji, ob vedno sodobnejši tehniki informacij, ob vedno večji koncentraciji in povezanosti tehničnih zmogljivosti ter pri sedanjem sistemu izobraževanja za deio in ob delu velik del delavcev s svojo izobrazbo temu razvoju ne sledi in objektivno prihaja – če to hočemo ali ne – v odvisnost ali celo pod vpliv tehnokratske in menažerske strukture. To ni le problem denarja in zdi se mi – čeprav v sindikatih na to že nekaj časa opozarjamo – da je pri tem skoraj važnejši element čas, ker bomo tega teže nadomestili, če ga je sploh možno nadomestiti. Če v statistikah ugotavljamo, da imamo pri nas, denimo, premalo pralnih strojev in da bi v primerjavi z drugimi naprednimi narodi bilo bolje, da jih imamo več, potem je to „pomanjkljivost“ možno rešiti v letu ali dveh: spodbudili bomo to proizvodnjo, dali ugodne namenske kredite in čudež je storjen! Toda kaj storiti z dejstvom, da je v strukturi vseh delavcev več kot 60 % brez strokovne izobrazbe – od teh pa dve tretjini z nepopolno osnovno šolo – in da je celo v tekočem prilivu med zaposlene kakih 47 % delavcev brez strokovne usposobljenosti. Tega problema ni moč rešiti čez noč. Tu čudežev ni!

Zaradi tega je problem izobraževanja dolgoročen problem, za njegovo rešitev pa bi se sindikati morali zavzemati mnogo odločneje in bi mu morali dati že sedaj tudi vsako materialno prednost.

Vsi podatki o strukturi študentov kažejo, da delež študentov iz delavskih vrst upada. Zavzemamo se za takšno štipendijsko in kadrovsko politiko, ki bo odpravila pomanjkljivost, da se inteligenca reproducira iz lastnih vrst.

Zavedali smo se, da bo eno od najpomembnejših vprašanj, ki jih načena kongresni dokument, problem nočnega dela žensk in mladine. Na tem področju nas čaka nekaj kratkoročnih in nekaj dolgoročnih nalog. V zadnjem času smo bili neposredno ali posredno kritizirani skorajda kot krivci za današnji obseg nočnega dela žensk in mladine. Mirno pa lahko rečemo, da smo doslej storili, kar je bilo možno. V sedanjem družbenem razpoloženju – brez ustreznega družbenega razpoloženja pa to ne gre – je republiški odbor pripravljen zaostri kritereje za dajanje svojih soglasij k nočnemu delu. Predsedstvo je sklenilo, da republiški odbor ne bo dal soglasja, če poprej o tem ne bo razpravljala osnovna organizacija sindikata in če zahtevka za nočno delo žensk in mladine ni potrdil delavski svet. V tem smislu – kot vidite – že pristopamo k uresničitvi našega kongresnega dokumenta. K dosedanjim kriterijem za dajanje soglasja, ki zadevajo predvsem pogoje dela – nočnem času, smo dodali dva nova, ki naj spodbudita sindikalno organizacijo in delavski svet podjetja k razmišljanju o nujnosti in racionalnosti nočnega dela žensk in mladine, ker so prepoznali primeri, da osnovna organizacija sindikata izve za zahtevek za uvajanje nočnega dela šele od republiškega odbora. Zahtevamo pa, da tudi upravni organi opravijo svoj del posla in najmanj, kar je, preprečijo nočno delo brez dovoljenja in kakor to zakon lepo pravi, kaznujejo tiste, ki kršijo zakonska določila.

Dolgoročnejši je problem postopne ukinitev nočnega dela za ženske in mladino. Potreben bo seveda diferenciran nastop. Ni vseeno, ali gre za panogo, kjer dela ponoči samo neznatno število žensk, in to res občasno, ali pa gre za panogo, kjer dve tretjini zaposlenih žensk dela v takih pogojih gospodarjenja, da šele s tretjo izmeno poslujejo rentabilno. Zaradi tega pravimo, da bodo potrebni programi za ukinitvev nočnega dela žensk in bi morali postopati približno tako, kot smo ravnali pri uvajanju skrajšanega delovnega tedna. Že sedaj pa lahko rečemo, da bo ta odločnost sindikatov, da se usmerimo k postopnemu ukinitvanju nočnega dela žensk in mladine, razlog za mnoge konflikte, če bodo sindikati na tem področju osamljeni in če ne bomo dobili podpore drugih družbenopolitičnih organizacij. Podpora bi morala biti pravzaprav v tem, da postane ukinitvanje nočnega dela žensk in mladine sestavni del srednjeročne ekonomske politike Slovenije.

Pri nastajanju samoupravnih sporazumov smo zaradi argumentiranega in enotnega nastopanja sindikatov uspeli vnesti številna določila, ki pomenijo primerno in usklajeno vrednotenje pravic iz dela. Mislim predvsem na nadurno delo, na vrednotenje nočnega dela, rednega dela ob nedeljah, na nadomestila za čas boleznj itd. Ta določila niso z

zakonom zavarovana. Pri uresničevanju samoupravnih sporazumov bo zato potrebno enako enotno in enako vztrajno prizadevanje, da bomo ta določila spoštovali tudi v praksi. Če se bomo neupoštevovanju teh določil uprli že pri prvem primeru, bomo uspeli, pri petdesetem ali stotem primeru bo teže. In še več: menim, da bi morali izpopolnjevanje samoupravnih sporazumov izkoristiti za to, da dosežemo enotnejše obravnavanje tudi nekaterih drugih elementov, pri katerih smo sedaj zelo neenotni.

Zakaj ne bi bili enotnejši glede kriterijev, ki opredeljujejo dolžino letnega dopusta, zakaj ne bi bili enotnejši in bolj usklajeni, ko gre za politiko gospodarjenja in delitve stanovanj, ko gre za izobraževanje itd. To so lahko in po mojem mnenju bi tudi morale biti sestavine samoupravnih sporazumov.

V. DELOVNA RAZMERJA

O problemu delovnih razmerij smo deloma že govorili v prejšnjih poglavjih, na tem mestu bi rad opozoril kongres le na stališče, ki ga predlagamo in ki zadeva status službe pravne pomoči. Odločno se moramo upreti ponavljajočim se poskusom, da bi zmanjšali neposredno vlogo sindikalnih organizacij pri zaščiti pravic članov. Za sindikat ne more biti dovolj tehtnega razloga, ki bi mu v svoji posledici onemogočil zastopanje članov v delovnih sporih pred rednimi sodišči. Ne bi rad delal primerjav z Zahodom, vendar je ni sindikalne organizacije – kjerkoli že – ki ne bi imela te pravice, in vendar pri nas – namesto da bi razmišljali, kako pravice in vpliv pravnih služb pri sindikalnih razširiti – morda celo z uvedbo posebnega senata za delovne spore – doživljamo poskuse, da bi na tem področju sindikate omejili in jim zaprli vrata sodišč. Nosilec takih idej ne bi rad očitel tendencioznosti, ker se mi zdi, da je vzrok dosti bolj prozaičen: gre za zaslužek! Mislim pa, da bi bil za sindikate ta zaslužek advokatov zelo drag.

VI. ZAPOSLOVANJE

O odnosu sindikatov do vprašanja tehnološke brezposelnosti je v nastajanju samoupravnih sporazumov bilo že dosti rečeno. Enako v poročilu o delovanju republiškega odbora. To, kar bi lahko tu omenili, je dejstvo, da stopamo v čas, ko je kljub relativnemu pomanjkanju denarja laže priti do sredstev za investiranje kot do kadrov, ki bodo te investicije oživel. V Sloveniji že čutimo pomanjkanje delavcev. Četudi bi se vsi, ki so na začasnem delu v tujini, vrnili domov, bi še vedno potrebovali približno 70.000 delavcev iz drugih republik. Modernjši tehnološki postopki sicer zahtevajo manj delavcev, hkrati pa razvoj storitvenih dejavnosti anulira to prednost. Ker smo še vedno navajeni na čase, ko je bilo delavcev dovolj, nas mnoge končane investicije kadrovsvo presenetijo in že smo

pri novačenju in snubljenju, pri začasnem preplačevanju posameznih poklicev itd. Če bo šlo tako naprej in če ne bodo anomalije v politiki zaposlovanja odpravljene bodisi s samoupravnimi sporazumi ali drugače, bomo kaj hitro prišli v položaj, ko bo – kljub vsem slabostim – emigracija bolje organizirana kot migracija in imigracija.

Slovenska družba se je pred leti odločila preusmeriti perspektivne premogovnike. Razlogi so splošno znani. Pred leti smo imeli zvezni predpis, ki je premogovnikom, ki se preusmerjajo, torej ne hajo biti premogovniki, dajal nekatere olajšave. Ker preusmeritev premogovnikov – in izkušnje Slovenije to dokazujejo – ni dejanje od danes do jutri, se zavzemamo, da bi tudi tem premogovnikom, ki se še vedno preusmerjajo ali se bodo preusmerili v drugo dejavnost, zagotovili enake olajšave.

In ob tem, ko govorimo o premogovnikih, samo še misel, ki morda ne sodi povsem v poglavje o zaposlovanju, zadeva pa premogovnike. Vedno večji del premogovne produkcije je usmerjen v termoelektrarne. Republiški odbor se zavzema – in prosim kongres, da ga pri tem podpre – da bi materialni položaj premogovništva obravnavali v sklopu energetike – pri tem mislim na politiko cen in razširjeno reprodukcijo. Kako naj sicer planiramo razvoj elektrogospodarstva?

VII. STANOVANJSKA PROBLEMATIKA

Čeprav so s ponovno zamrznitvijo cen vprašanja ekonomskih ali stroškovnih stanarin nekoliko odložena (v predlogu programske usmeritve je nastal posečen lapsus in je na str. 11 namesto „stroškovnim“ napisano „strokovnim“ najemninam; predpostavljamo seveda, da prihajamo do ekonomskih in stroškovnih najemnin na strokoven način), bi vendarle radi izrazili zaskrbljenost, ker v razmišljanjih o stanovanjskem gospodarstvu prepagosto „nehote“ pozabljamo na edino možno rešitev, to je na hkratno korekcijo najemnin in uvedbo sistema subvencioniranja najemnin delavcem z nižjimi osebnimi dohodki. Zatorej ponovno poudarjamo v dokumentu, da „zavračamo zvišanje najemnin brez hkratnega sistema subvencioniranja“.

V zelo kratki 2. točki tega poglavja se zavzemamo za graditev cenejših najemniških stanovanj, seveda s primernim standardom. Morali bi verjetno pripisati še to, da imajo načela, kako je stanovanje drago, xda je stanovanje potrošna dobrina, da je potrebno povečati osebni interes delavcev za pridobitev stanovanj itd., žal, še premnogo izjem. Kar poglejte v svoje delovne kolektive: če hočemo kadre, jim moramo dati stanovanja. Potem pa – ko v delovni organizaciji „imamo kadre“ – rečemo: za stanovanje je potrebno prispevati tudi iz lastnega žepa. V prvem in drugem primeru so to redkokdaj kvalificirani ali polkvalificirani delavci, saj le-ti niso „niti kadri“

niti nemorejo kaj „bistvenega prispevati“. Sindikalne organizacije se morajo zato zavzemati tudi za socialne kriterije pri delitvi stanovanj. Ne sramujmo se tega! Če se ne bomo za to zavzemali, potem v delovnih organizacijah z nekaj tisoč zaposlenimi in pri nekaj deset stanovanjih letno tak član delovnega kolektiva ne bo imel nobenega upanja, da bo prišel do stanovanja, razen če gre v tujino in si ga tam prisluži.

VIII. ORGANIZIRANOST SINDIKATA

V predlogih kongresnih dokumentov ste dobili tudi predlog statuta, ki naj ga sprejme ta kongres. O tem bo posebej govora. Sam bi rad omenil le dve vprašanji:

– v prizadevanjih za uresničitev XV. ustavnega amandmaja smo se zavzemali, naj bi bilo mesto in vloga osnovne organizacije sindikata opredeljeno v statutu delovne organizacije. Zaenkrat nam to še ni povsod uspelo, prizadevali pa si bomo, da bo. Ker pa zadeva organizacijo sindikata v celoti, tudi 7vezo sindikatov, se v dokumentu zavzemamo za ustrezne jasnejše opredelitve o njihovi družbeni vlogi in položaju kot delu samoupravnega sistema in v celotnih družbenih odnosih. To je naloga, ki nas čaka v pripravi in pri uresničevanju druge faze ustavnih sprememb;

– aktivno in racionalno delovanje v sindikalni organizaciji in uspešno delo v sindikatih ni stvar samo dobre volje, temveč tudi znanja. Delo v sindikatih ni konjiček. Problemi, s katerimi se ukvarjamo, se ne dajo rešiti samo z zavzetostjo in z emocijami, ker so zapleteni, zahtevni in z dolgoročnimi družbenoekonomskimi posledicami. Pri- znanjmo si, da naše izobraževanje, izobraževanje sin-

dikalnih kadrov za delo v sindikatih še daleč ne ustreza odgovornim zahtevam, ki jih nalaga položaj organizacije. Saj se trudimo: organiziramo krajše in daljše seminarje, pošiljamo brošure, tiskamo glasilo, včasih nam kakšna seja izzveni po seminarско itd. V dokumentu se zavzemamo, da bi vsi sindikati skupaj, v Zvezi sindikatov ustanovili stalno sindikalno šolo. Nekaj lepih priložnosti, da bi to že storili, smo, žal, zamudili. Toda danes je seveda bolje kot jutri! Zavedamo se, da je najboljša osnova za izobraževanje lastna aktivnost in hotenje posameznika, da bi znal več in da bi delal bolje. Toda od tega organizacija ne more živeti. Zaradi tega se zavzemamo za organizirano in kontinuirano obliko izobraževanja sindikalnih kadrov, ki bo ustrezala duhu časa in ki bo skladna z našimi nalogami.

Dobro koncipiran predlog dokumenta ne potrebuje utemeljitve in vendar sem menil, da je treba reči teh nekaj besed o tistih točkah programa, pri katerih bi sicer prišlo do nesporazuma ali pa jim je po mojem mnenju potrebno posvetiti posebno pozornost. Kot ste lahko opazili, o nekaterih točkah nisem govoril. Prosim vas, da v razpravi ocenite predloženi dokument, da ga z dokazi podprete ali ovržete; toda vse udeležence prosim, naj razpravljajo tako, da bi komisiji za dokončno redakcijo dokumenta olajšali delo. To pomeni, da moramo vsi skupaj pri razpravljanju upoštevati, da je uresničevanje dokumenta, ki ga bomo sprejeli, naša skupna naloga in naj bo zaradi tega realen in jasen. Tako sprejet dokument bo lahko osnova za našo skupno aktivnost in predvsem za enoten odnos vseh članov, organizacij in organov našega sindikata do tistih nalog, ki si jih v dokumentu nalagamo v imenu tistih, ki so nas za kongres izvolili

Za delovno predsedstvo ne velja oznanjeni odmor

Sindikata je toliko, kolikor si ga sami želimo in kolikor smo ustvarjalni pri delu

● REFERAT PODPREDSEDNIKA REPUBLIŠKEGA ODBORA SREČKA MLINARIČA NA III. KONGRESU SINDIKATA DELAVCEV INDUSTRIJE IN RUDARSTVA SLOVENIJE

S tem, ko sprejemamo statut Sindikata delavcev industrije in rudarstva Slovenije, sprejemamo tudi določilo, da je naš sindikat enotna, samostojna in prostovoljna družbenopolitična organizacija. Statut sam bo dejansko potrdil to, kar smo v bistvu že

dosedaj delali, saj smo zaradi svoje organiziranosti že do sedaj samostojno oblikovali svoje odločitve in snovali svojo politiko: pri delu nismo imeli nobenih ovir na nobeni ravni – od osnovnih organizacij do Zveze sindikatov – kadar smo s stališči in dokazi nastopali javno in organizirano ter s svojimi akcijami uresničevali zastavljene naloge.

Dogovorili smo se, da mora statut jasno izhajati iz naše samoupravne družbene prakse in iz samoupravljanja kot temeljnega družbenoekonomskega odnosa na vseh področjih družbenega dela. Dosedanja aktivnost našega sindikata dokazuje, da postajamo vedno bolj pomemben dejavnik v celotnem samoupravnem mehanizmu naše družbe, da samostojno oblikujemo lastno politiko, s katero se vključujemo v naš samoupravni sistem. To hkrati tudi pomeni, da nismo vase zaprta organizacija, ki bi se borila za ozke interese svojih članov, temveč da smo organizacija delavskega razreda, ki poli-

tično združuje in organizira zaposlene v industriji in rudarstvu z namenom, da si člani s pomočjo svoje organizacije varujejo pravice, ki jim gredo iz delovnega razmerja. Delavci se združujejo v sindikatu zato, da bi lažje uresničevali svoje posamične in skupne interese: uveljavljali samoupravljanje, si zboljševali delovne in življenjske razmere, ustvarjali večji dohodek in čim pravičnejšo delitev – skratka boljši družbeni in osebni standard.

V sedanjih fazi razvoja samoupravnih odnosov se pojavljajo neizogibna nasprotja med silami, ki se bijejo za samoupravno družbo, in silami, ki tak razvoj ovirajo. V teh razmerah ima sindikat kot najširša organizacija delavcev še posebno odgovorno politično vlogo. Kot družbenopolitična organizacija ustvarja namreč možnosti za čim bolj neposredno in popolno samoupravljanje.

Sindikati delavcev v industriji in rudarstvu Slovenije odločno vztraja na stališču, da se morajo koristiti in potrebe njegovih članov uskladiti s koristmi vseh zaposlenih. To pa pomeni, da ne smejo biti naše zahteve demagoške in neracionalne, ker bi v tem primeru odvrčale pozornost delavcev od hotenj, zavoljo katerih se združujejo. Zato bo tudi osnovna organizacija sindikata temeljna organi-

zacija, v kateri delavci uveljavljajo svoje interese. Vsebina in metode njenega delovanja morajo torej ustrezati zahtevam članstva in časa, prav sedaj na primer uveljavljanju ustavnih dopolnil, usmerjanju delitve dohodka in zatiranju birokratskih pojavov in posledic socialnega razlikovanja, ki ovirajo neposredno delavsko samoupravljanje. Seveda nikoli ne smemo zanemariti proučevanja življenjskih in delovnih razmer, socialnih problemov in problemov na področju odnosov med proizvajalci, pa naj gre za posameznike ali skupine. Dolžnost sindikalne organizacije je tudi, da daje pobudo za ustrezno reševanje vseh takih problemov.

Ne smemo pozabiti, da so sindikalni organi na vseh ravneh samo izvršilni organi sindikata, ki zagotavljajo možnosti za njegovo dejavnost. Zato tudi morajo organi sindikata v delovnih skupnostih pravočasno zaznavati probleme, ki tarejo člane naše organizacije. Organi se pri svojem delovanju ne smejo odtrgati od članstva in si tudi ne lastiti pravic in dolžnosti, ki gredo vsem članom sindikalne organizacije.

Sindikat delavcev v industriji in rudarstvu samostojno oblikuje svoje naloge, cilje in stališča, samostojno nastopa in ukrepa za njihovo uresničitve in za uresničevanje politike, ki zadeva delovnega človeka na področju industrije in rudarstva. Hkrati se zavestno in ustvarjalno vključuje v oblikovanje skupne politike sindikatov ter sprejema nase dolžnost, da si bo prizadeval za uresničevanje dogovorjene skupne politike. Te obveznosti zadevajo članstvo in organe naše organizacije na vseh ravneh.

Programske usmeritve in akcije, ki jih sprejemamo vsake štiri leta, so lahko uspešne le tedaj, če izhajajo iz problematike osnovne organizacije sindikata in iz resničnih interesov članstva. To pa pomeni, da je sindikata toliko, kolikor si ga sami želimo in kolikor smo ustvarjalni pri svojem delu. Naša organizacija bo namreč imela pri članstvu ustrezno veljavo in ugled samo tedaj, če bo le-to čutilo, da lahko z njeno pomočjo in v njej rešuje praktične probleme svojega življenja in dela in da lahko s svojim organiziranim delovanjem vpliva na obravnavo, sklepanje in akcije pristojnih družbenopolitičnih dejavnikov. Nedejavnost, nesposobnost, strah pred odgovornostjo, kadar je treba zavzeti stališča, pa so lahko vzroki za pomanjkanje akcij v nekaterih delovnih organizacijah. Ne moremo torej pričakovati, da bi nesposobne sindikalne organizacije in organi – pa naj bodo na katerikoli ravni, uživali ugled in zaupanje članstva.

Statut ne predpisuje nobenih togih shem za organizacijo sindikata in tudi ne metod za njegovo delovanje: vsak član sindikata ali njegov organ ima široke možnosti vplivati na ustvarjano delovanje svoje organizacije. V statutu so nekatere novosti, med njimi tudi kar zadeva volitve organov sindikata. Članstvo je sicer že doslej lahko neposredno

vplivalo na kadrovsko politiko pri svojih organih in na način njihove izvolitve, poslej bo ta pozitivna praksa – namreč da člani sindikata neposredno volijo tudi člane republiškega odbora – usklajena s statutom. Izvoljeni člani organov sindikata pa bodo zato veliko bolj odgovorni svojim volivcem, s čimer bomo utrdili doslej marsikdaj preveč šibko povezanost med članstvom in organi sindikata. Tako ni naključje, da imamo v statutu zapisano, da izvoljeni člani republiškega odbora dajejo po izvolitvi slovesno izjavo, ki se glasi: „Izjavljam, da s polno odgovornostjo prevzemanj dolžnost voljenega člana republiškega odbora Sindikata delavcev v industriji in rudarstvu in da bom uresničeval sprejeto politično sindikalnih organov, uresničeval njihove sklepe ter pri svojem delu upošteval interese članov sindikata. Pri tem se bom ravnal po statutu sindikata in po ustavi ter drugih samoupravnih predpisih.“

Če nalagamo izvoljenim članom sindikata dolžnosti in odgovornosti, jih moramo hkrati tudi zaščititi pred morebitnimi, sicer redkimi neveselostmi, ki jih povzročajo bodisi posamezniki ali skupine v delovnih organizacijah, ker bi jim hoteli omejevati možnosti za sindikalno delovanje. Prav tako je poudarjena zaščitna vloga sindikata, kadar gre za pravice, ki izhajajo iz delovnih razmerij, in zaščita tistih, ki se z utemeljenimi argumenti potegujejo za odpravo napak v delovni organizaciji. Pri tem moramo seveda dobro ločevati zrno od plevele, kritikarstvo od konstruktivne kritike in resnega od malomarnega delavca, ki pod pretvezo svobodnega izražanja poskuša razbijati našo enotnost.

Člani sindikata so dolžni aktivno sodelovati v svoji organizaciji in uresničevati sprejete sklepe, za kar pa jim mora delovna organizacija zagotoviti potrebne pogoje tudi s svojimi internimi predpisi, zlasti pa jim mora zagotoviti ustrezno obveščeno o svojem položaju in o problemih, ki zadevajo člane kolektiva.

Kongres naj bi torej sprejel statut ne kot neki formalen odraz konstituiranja v samostojno organizacijo in tudi ne kot nekaj, kar bi bilo nad nami in kar bi nas celo utesnjevalo. S statutom, s takšnim, kot je predložen, si moramo odpreti možnosti, da bomo enotno delovali in organizirano nastopali. V njem moramo videti možnosti, da bi v celotni organizaciji dosledno prevladali odnosi, ki bi resnično omogočali izražanje in uveljavljanje mnenja našega članstva, usklajevanje interesov posameznika z interesi skupnosti, kakor tudi usklajevanje naših sedanjih z zgodovinskimi interesi delavskega razreda.

Teh nekaj uvodnih besed nisem povedal zaradi obrambe predloženega statuta v vsaki njegovi posameznosti in formulaciji. Pripombe iz javne razprave, ki so bile dane na osnutek, so v tem predlogu že upoštevane. Verjetno bo tudi razprava na kongresu dala še nekaj koristnih pobud, ki bodo obogatile naš statut.

STANE KENIG, predsednik nadzornega odbora:

Poročilo nadzornega odbora zajema obdobje od 1967 do 1971. leta. Nadzorni odbor je v tem času skladno s pravilnikom in navodili o financiranju in materialnem poslovanju sindikalnih organov redno nadzoroval finančno in materialno poslovanje

republiškega odbora Sindikata delavcev industrije in rudarstva Slovenije. Te preglede je upravljal redno in kot določa pravilnik – ob vsakem pregledu z zapisnikom ugotovil stanje ter o tem poročal predsedstvu in plenumu republiškega odbora. Predsedstvo in plenum sta trimesečno potrjevala obračune, ob koncu vsakega leta pa zaključni račun.

Dohodek republiškega odbora je članarina od redne participacije 237.396 članov, vključenih v 668 osnovnih organizacij sindikata v industriji in rudarstvu SR Slovenije. Ugotovili smo; da se članarina redno odvaja in da dohodek stalno narašča. Nadzorni odbor meni, da je porast dohodka normalen, saj je na to vplivalo stalno zviševanje osebnih dohodkov v delovnih organizacijah na eni ter povečevanje števila članstva na drugi strani.

Pri svojih rednih pregledih je nadzorni odbor ugotovil, da so bili dohodki in izdatki republiškega odbora skrbno planirani in da ni bilo večjih odstopanj. Le v nekaj primerih sta predsedstvo

in plenum republiškega odbora ravnala drugače, vendar je šlo za sredstva iz rezervnega sklada, ki so bila namenjena za pomoč ob potresu v Banja Luki, za izredno večjo pomoč nekaterim organizacijam in članstvu, za dodatno financiranje darilnega kongresa in podobno.

Nadzorni odbor je ugotovil, da je republiški odbor Sindikata delavcev industrije in rudarstva Slovenije v tej mandatni dobi s svojimi sredstvi gospodaril kot dober gospodar, jih uporabljal skladno z doseženim dohodkom, ostanek dohodka pa vsako leto po zaključnem računu vlagal v sklade in s tem krepil svojo materialno in finančno osnovo.

Nadzorni odbor je tudi ugotovil, da je bilo finančno knjigovodsko poslovanje vodeno pravilno in ažurno.

Na osnovi vseh teh ugotovitev nadzorni odbor meni, da ni nobenega zadržka, da ne bi izglasovali razrešnice dosedanjem organu republiškega odbora Sindikata delavcev industrije in rudarstva Slovenije.

Iz razprave na III. kongresu

FRANC KOBENTAR, Železarna Jesenice

Oblika neposrednega samoupravljanja delovnih skupin se je v kratkih dveh letih, odkar obstaja, izkazala dobra in za tako številen kolektiv, kot je naš železarski, tudi edino možna. Naše delovne skupine – ta oblika samoupravne organiziranosti je zdaj namenjena predvsem obveščanju kolektiva o dogajanjih v podjetju, sicer pa nepošrednim proizvajalcem samim, da sploh lahko izražajo svoja mnenja, predloge, stališča in vprašanja – namreč odpirajo neslutene možnosti za sodelovanje delavcev v samoupravljanju pri demokratizaciji medsebojnih odnosov in pri njihovem povezovanju.

V zvezi s tem je sindikalna organizacija postavljena pred problem, kako pomagati pri ustvarjanju takih razmer, da bodo člani delovne skupnosti o teh zadevah lahko odločali samostojno. Naloga ne bo lahka,

predvsem pa ne bo enostavna v tako velikih kolektivih, kot je naš. Menim, da bomo morali naše delovne skupine upoštevati v sistemu dela in v organizaciji proizvodnje. Vključiti jih bomo morali tudi v sistem učinkovitega obveščanja, da bi jih po tej poti kasneje mogli vključiti v sistem odločanja.

Zaradi vsega tega menim, da bomo morali v programski usmeritvi naše organizacije še posebej poudariti pomen in vlogo sistema obveščanja kot enega izmed temeljnih pogojev za uveljavitev ustavnih dopolnil. Izkušnje namreč že zdaj kažejo, da delavci želijo in da celo zahtevajo boljše obveščanje; da pozdravljajo razumljiva in izčrpna poročila o poslovanju; da imajo k takim poročilom večkrat tudi konstruktivne pripombe in mnenja. Prav izkušnje iz dosedanjega dela delovnih skupin, zlasti tistih v organizacijah združenega dela, kjer so se skupine že vključile v

sistem organizacije dela in proizvodnje, nas spodbujajo in nam

vplivajo upanje, da bodo delavci – samoupravljalci v njih resnično uveljavljali svoje pravice in dolžnosti, če bodo te delovne

skupine dejansko dobro organizirane. Po drugi strani pa bodo tudi temeljne organizacije združenega dela dobile svoj pravi smisel, če bo zagotovljena njihova baza. Sicer pa bomo le stari oblikam nadeli novo fasado ...

Našel sem nekaj praktičnih izkušenj, ki se mi zdijo dosti bolj pomembne, kot pa je pomembna še tako dobro obdelana samoupravna interna zakonodaja. Strinjam se, da je treba sestaviti interne samoupravne akte, da ti akti pomenijo osnovo samoupravnega položaja delavcev v organizacijah združenega dela. Sodim pa, da to še ni dovolj. Zamislimo si samo tiste samoupravne akte, ki jih zahtevajo pozitivni predpisi in ki so za organizacije združenega dela obvezni. Teh aktov je precej, njihovih določil pa še veliko več. Praksa kaže, da določil internih samoupravnih aktov ne poznajo niti vodilni delavci v podjetjih in da je marsikdaj to njihovo neznanje krivo za različne napake ter celo kršitve samoupravnih pravic delavcev. Pri delavcih samih pa je še slabše – celo pri tistih, ki sodelujejo v samoupravnih organih. Ti delavci namreč pogosto ne vedo, da so njihove pravice sploh kje zapisane in kakšne so. Zato menim, da bi morali to točko programske usmeritve dopolniti v tem smislu, da razen izpolnjevanja samoupravnih aktov, usmerimo naša prizadevanja v to, da delavce nenehno seznanjamo z njihovimi pravicami in dolžnostmi, da jim omogočamo vpogled v samoupravne akte, da poskrbimo za nekak register, ki bi delavcem omogočal, da v teh aktih hitro najdejo tista določila, za katera se zanimajo.

RUDI KORTNIK, Rudnik lignita Velenje

Dokument o programski usmeritvi sindikata delavcev industrije in rudarstva Slovenije v glavnih težah ustreza doslej izoblikovanim stališčem članstva. Zaradi tega v imenu našega članstva lahko izrečem soglasje k temu dokumentu, vendar s pripombo, da bi ga v nekaterih točkah morali še dopolniti. S takšno željo sodelujem tudi v razpravi, ker menim, da smo se v

sindikatih in ob dosedanjih aktivnostih premalo prizadevali za oblikovanje konkretne politike razvoja in načrtovanja gospodarstva v Sloveniji oziroma smo ta vprašanja preveč prepuščali drugim organom. Argumentiranim političnim stališčem sindikata na vseh ravneh moramo torej dati več poudarka, več publicitete, ne nazadnje pa tudi več veljave.

Konkretno pa predlagam naslednje spremembe in dopolnitve programskih smernic našega sindikata:

1. V materialu Programska usmeritev gospodarjenja, dohodka in osebnih dohodkov v II. poglavju, naj dobi svoje mesto – vendar v posebni točki – tudi sodelovanje sindikatov in njihova trajna aktivnost pri načrtovanju in snovanju razvojnih politik. V zvezi z vsem tem bi proizvodnji surovin, vključno premoga, morali priznati ustrezno mesto in pomen.

2. V IV. poglavju naše programske usmeritve, točka 4, osmi odstavek, naj bi dodali: „Zato naj se odpravijo dosedanje oblike obdavčevanja nadurnih osebnih dohodkov v primerih, kjer je takšno delo potrebno zaradi značaja delovnega procesa in tržnih razmer ter ga ni mogoče nadomestiti z zaposlitvijo novih delavcev. Poleg tega kongres sodi, da se mora prispevek od nadurnega dela stekati v sklad dolgoročnega zavarovanja in mora kot tak predstavljati skupaj z rednim osebnim dohodkom osnovo za določanje višine pokojnine.“

3. V VII. poglavju programske osnove naj bi dopolnili in spremenili točko 3. Glasila naj bi se: „Za stanovanjsko gradnjo izločena oziroma zbrana sredstva je treba porabiti kar najbolj racionalno. Sindikat soglaša le s tako načrtovano politiko nadaljnjega razvoja, upravljanja in gospodarjenja na stanovanjskem področju, ki bo temeljila na delovni organizaciji kot osnovni celici, ki mora skrbeti za stanovanja svojih delavcev. Občinska skupščina kot temeljna družbenopolitična skupnost pa ima dolžnost in pravico, da s samoupravnimi dogovori zbira sredstva za reševanje stanovanjskih problemov drugih struktur občanov.“

Zato sindikat predlaga ustanavljanje samoupravnih interesnih skupnosti za področje stanovanjske izgradnje, organiziranih na ravni družbenopolitičnih skupnosti in v delovnih organizacijah, ki same upravljajo s stanovanjskim skladom prek svojih stanovanjskih enot, ki jim je tudi treba dati ustrezen status. Občinske in osnovne organizacije sindikata naj podpro ustanavljanje takih stanovanjskih interesnih skupnosti.“

SREČKO ČERNE, Kemična tovarna Moste, Ljubljana

Predlog programske usmeritve sindikata delavcev industrije in rudarstva Slovenije za obdobje od 1971. do 1975. leta že v I. poglavju poudarja vlogo sindikata pri ureditvi ustavnih dopolnil o temeljnih organizacijah združenega dela (TOZD), ki so bistvenega pomena za ureditve samoupravnega položaja delavcev. Tak poudarek je nedvomno nujen in potreben, vendar se mi zdi, da je nekoliko preveč načelen in za osnovne organizacije sindikata tudi prelo konkretne. Tako, denimo, samoupravni sporazumi o združevanju dela in sredstev, ki jih TOZD sklepajo med seboj, niso omenjeni v predlogu programske usmeritve, čeprav jim dajeja XXI. in XXII. ustavno dopolnilo velik pomen. Po teh dopolnilih so samoupravni sporazumi o združevanju dela in sredstev celo temeljni akt v delovni organizaciji, saj statut ne more biti v nasprotju s samoupravnim spo-

razumom. To je nova in velika kvaliteta pri uveljavljanju resničnih samoupravnih odnosov, za katere se sindikat vseskozi zavzema, zato pa mora tudi programska usmeritev sindikatov dati temu večji poudarek.

Zapisati bi morali tudi stališče sindikata v postopku sprejemanja samoupravnih sporazumov med TOZD. Zelo važno je, da vsi delavci v TOZD poznajo vsebino predlogov teh sporazumov, da besedila sporazumov in statutov torej ne bi pomenila le mnenje komisije, ki jih je pripravila, in organov upravljanja, ki jih sprejmejo, ampak da bi izražala želje in voljo vseh članov delovne skupnosti. Pred sprejetjem samoupravnih sporazumov je treba delovnim ljudem v podjetjih pojasniti pomen in nove kvalitete teh sporazumov.

Tudi doslej smo imeli organe samoupravljanja v delovnih enotah in na ravni podjetja, vendar je bil odnos delavskega sveta podjetja do svetov delovnih enot oziroma svetov TOZD pogosto odnos podrejenosti nižjega višjemu. Bolj ali manj so namreč vsi sklepi svetov enot temeljili na sklepih delavskega sveta podjetja, splošne akte svetov delovnih enot pa je ponavadi tudi moral potrditi delavski svet.

Zdaj se vse to v osnovi spreminja in bo nedvomno prispevalo k večji učinkovitosti in „čistosti“ samoupravljanja. Temeljne pravice odločanja so v rokah delavskih svetov TOZD. Le-ti odločajo o vseh zadevah

družbene reprodukcije, o pridobivanju in delitvi dohodka, s samoupravnim sporazumom o združevanju dela in sredstev pa prenašajo določene pristojnosti na centralne organe upravljanja in na centralna služba podjetja itd. Zato se delovno področje delavskega sveta podjetja in poslovnega odbora giblje v mejah tistih zadev in pristojnosti, ki so jih TOZD s samoupravnim sporazumom prenesele na enotno podjetje. S tem bo novi delavski svet podjetja razbremenjen vseh rutinskih poslov, razen tistih seveda, ki mu jih nalagajo zakon in predpisi.

Te stvari poudarjam zaradi tega, ker so v 4. točki I. poglavja predloga programske usmeritve poudarjene naloge organov sindikata, da si tudi v prihodnje prizadevajo za izpolnjevanje samoupravnih aktov ter za študijsko in analitično spremljanje že uresničenega. Ta načelna ugotovitve osnovnim organizacijam sindikata verjetno ne bo zadoščevala, zlasti še, če vemo, da se ustavna dopolnila neposredno uporabljajo, saj so prenehale veljati številne določbe temeljnega zakona o podjetjih, temeljnega zakona o ugotavljanju in delitvi dohodka, zakona o sredstvih gospodarskih organizacij in temeljnega zakona o volitvah delavskih svetov in drugih organov upravljanja.

V programski usmeritvi bi tudi morali poudariti način sprejemanja samoupravnih sporazumov o združevanju dela in sredstev; povedati bi morali, da je v takih primerih nujno potreben referendum ali kakšna druga oblika, ki bi zagotovila, da so vsi ljudje v TOZD še pred končnim sprejetjem sporazumov seznanjeni z njihovimi določili. V nasprotnem primeru bi se namreč lahko primerilo, da bi o samoupravnih sporazumih in o prenašanju pravic ter odgovornosti na skupne organe odločala le ozka skupina delavcev – predvsem tistih, ki so sodelovali v pripravah sporazumov in drugih aktov o prenosu pristojnosti.

Inž. FRANC PAVLOVČIČ, Avtomontaža, Ljubljana:

Menim, da bi moral imeti sindikat kot najbolj množična po-

litična organizacija delavcev v proizvodnji, gospodarstvu in drugih dejavnostih odločilen vpliv sankcijskega značaja na korekcijo neljubih deformacij in odpravo napak, za katere vemo, da jih ni malo in ki niso v interesu poštenega delovnega človeka in s tem tudi ne naše ustave in naših zakonov. Na tem področju torej lahko sindikat odigra zelo pomembno vlogo; lahko se postavi v posebno in za našo družbo specifično vlogo ter kot tak deluje kot zelo progresiven dejavnik pri graditvi samoupravnega socializma. Naši napor pri stabilizaciji gospodarstva, odpravi nelikvidnosti in uveljavitvi konvertibilnega dinarja se nam tako ne bi izjalovili, kakor so se, žal, pri prvi in pri drugi reformi in kakor se morda bodo celo pri najnovejši stabilizaciji.

Že na I. konferenci v Ljubljani sem predlagal, naj se v tem smislu dopolni predlog statuta. Ker se pa v tem primeru doslej ni nič premaknilo, predlagam kongresu naše organizacije, naj bi 2. člen predloženega statuta dopolnili z naslednjo formulacijo:

„Sindikat kot najširša, najštevilnejša družbenopolitična organizacija delavcev v proizvodnji ima odločilen vpliv, tudi sankcijskega značaja, na odpravo napak in korekcijo deformacij, ki niso v interesu poštenega delovnega človeka in našega članstva kot celote.“

Hkrati izrekam zahtevo, da bi moral sindikat voditi svojo kadrovsko politiko neodvisno in to

na vseh ravneh in v vseh organih. Tako bi se v konfliktnih situacijah laže opredeljeval v interesu svojega članstva. Opredeljevati pa se mora, saj je tako zapisano v naših dokumentih.

Ob zaključku svoje razprave pa bi kongresu in novo izvoljenemu republiškem odboru predlagal, naj bi pripravili izvleček iz danes sprejetega statuta, primeren za v sakdanjo rabo: za delo v osnovnih sindikalnih organizacijah, pri informiranju delavcev, njihovem sprejemanju v članstvo in podobno.

MIRKO BABIĆ, sekretar republiškega odbora sindikata delavcev industrije in rudarstva Srbije:

Tovarišice in tovariši! Pripadla mi je posebna čast, da v imenu republiških odborov našega sindikata iz Bosne in Hercegovine,

Hrvatske, Srbije, Crne gore, Makedonije in pokrajinskih odborov Kosova ter Vojvodine iskreno pozdravim vaš kongres z željo, da vse, kar ste si zapisali v vaš program, z uspehom tudi uresničite.

Ko sem prebiral gradivo, pripravljeno za kongres, ko sem poslušal predsednika Sauberta, sem prišel do sklepa, da je v vseh naših organizacijah marsikaj podobnega, kakor tudi, da se borite na podoben način in da tako opravljate naloge članstva, ki ga predstavljate.

Slednje tudi potrjuje, da naše organizacije ne sodelujejo samo na kongresih, ampak tudi med njimi in da smo veskozi izmenjavali izkušnje iz našega dela in delovanja. Ta naša prizadevanja moramo v prihodnje še okrepiti, ker delamo v času, ko morajo tudi sindikalne organizacije prispevati k uresničevanju ustavnih sprememb in k uresničevanju sklepov II. kongresa samoupravljalcev, čemur pa nekateri tako trdovratno nasprotujejo.

In tudi vaši dokumenti vsebujejo nalogo, da moramo zlomiti odpore in s tem uspešno opravljati naloge, ki jih pred nas postavlja naše članstvo!

ZVONE ŽAGAR, Mestni odbor sindikata delavcev industrije in rudarstva Ljubljana:

S predlogom novega statuta Sindikata delavcev industrije in rudarstva Slovenije opredeljujemo organizacijo našega sindikata kot enotno, samostojno in prostovoljno družbenopolitično organizacijo delavcev industrije in rudarstva Slovenije. Skladno s tem in drugimi določili, ki jih vsebuje osnutek statuta, bomo morali izvesti tudi nekatere organizacijske spremembe v sindikatu industrije v Ljubljani in v odnosih med Zvezo sindikatov in sindikatom industrije. Te spremembe narekujejo tudi ugotovitve ankete, ki smo jo poslali vsem izvršnim odborom osnovnih organizacij sindikata, ter stališča predsednikov iz 805 izvršnih odborov osnovnih organizacij sindikata, ki so jih le-ti izrekli na posebnih posvetih.

Na anketo, ki smo jo poslali vsem izvršnim odborom osnovnih organizacij sindikata, je odgovorilo 67 odborov ali 52 % anketiranih, leti pa združujejo 28.000 članov ali 73 % vsega našega članstva. Na vprašanje, kako ocenjujejo dosedanje delovanje mestnega odbora sindikata industrije in mestnega sveta Zveze sindikatov je 65 izvršnih odborov ali 97 % ocenilo to delo kot dobro oziroma zadovoljivo, dva odbora na vprašanje nista odgovorila, noben izvršni odbor pa ni slabo ocenil tega delovanja.

Za tako zelo ugodno oceno izvršnih odborov osnovnih organizacij našega sindikata o aktivnosti mestnega odbora in mestnega sveta ZS pa je več razlogov. Eden izmed njih je nedvomno v odgovoru na drugo vprašanje: ali sta vam mestni odbor sindikata in mestni svet Zveze sindikatov nudila pomoč in oporo pri konkretnem reševanju problemov? Od 67 izvršnih odborov, kolikor se jih je odzvalo na našo anketo, jih je 30 ali 45 % odgovorilo, da je tako pomoč potrebovalo in da so jo tudi dobili. Le trije odbori ali 4,5 % pa je ugotovilo, da so tako pomoč sicer potrebovali, je pa niso dobili.

Naslednje vprašanje, na katero smo želeli z našo anketo dobiti odgovor, se je glasilo: ali menite, da so sindikati strokovnih dejavnosti, ki se povezujejo v mestni svet Zveze sindikatov, primerno organizirani, da lahko zadovoljujejo osnovne interese delavcev po posameznih panogah, ki jih združujejo? Na to vprašanje je 45 izvršnih odborov ali 80,5 % odgovorilo, da je sedanja organizacija primerna, trije odbori ali 4,5 % pa ocenjuje, da ta organizacija ni primerna, 10 izvršnih odborov ali 15 % pa se o tem vprašanju ni izreklo.

Na vprašanje, kaj storiti za večjo učinkovitost sindikatov v Ljubljani, je večina osnovnih organizacij odgovorila, da je nujna še trdnejša povezava, in to neposredna, osebna med člani izvršnih odborov in člani mestnega odbora ter mestnega sveta Zveze sindikatov.

Na podlagi teh in drugih podatkov in ugotovitev lahko rečem; da smo v sindikatu industrije v Ljubljani iz spremljevalca in ocenjevalca družbenih dogajanj postali sooblikovalci družbenega življenja. Posegli smo v razreševanje mnogih aktualnih problemov – članstvo pa soglašajo, da na tej poti vztrajamo tudi v prihodnje.

Naslednja ugotovitev, ki sledi iz doslej povedanega, pa je, da članstvo v Ljubljani ugodno ocenjuje sedanjo organiziranost sindikatov v našem mestu. Zato mislim, da bi morali tako organiziranost še naprej razvijati in jo tudi uzakoniti v statutu našega sindikata. Dejstvo namreč je, da predloženi osnutek sindikata delavcev industrije in rudarstva v ničemer ne upošteva mestne in regionalne organizacije našega sindikata. Očitno pa je, da tako organizacijo imamo že zdaj, da jo je članstvo sprejelo in da tudi dobro ocenjuje njeno delo. Zato predlagam, da v vseh členih našega statuta, kjer je govora o organiziranosti sindikatov, vnesemo in s tem uzakonimo tudi delovanje mestne oziroma področne organizacije sindikata delavcev industrije in rudarstva Slovenije. To je tudi zahteva ljubljanskega članstva.

STONE ZUPAN, Železarna Jesenice:

Za našo družbo kot celoto, za naš samoupravni mehanizem je sramotno, da se mora s takimi vprašanji, kakršna predstavlja nočno delo žensk in mladine, ukvarjati sindikalna organizacija namesto inšpektorjev, v katerih pristojnost bi ta vprašanja po vsej logiki sodila. Toda če se zovoljo nepojmljive „demokracije“ s tem že ukvarjamo, naj bo naša ost tudi obrnjena v pravo smer. Pri tem pa se moramo zavedati, da velja s tem povezana vprašanja proučiti z vseh zornih kotov. Šele potem smemo karkoli konkretnega storiti. Ni namreč vseeno, kaj razumemo s pojmom ženske. Lahko gre za samsko žensko, za mater-samohranilko, za poročeno ženo z otroki ali brez njih. Strinjam se tudi s tezo, da za žensko ne bi smelo biti nočnega dela. Kdaj in kako

priti do tega, pa je drugo vprašanje.

V industriji in rudarstvu je zaposlenih 42 % žena. V Železarni Jesenice jih imamo 956; izmed njih jih 184 dela na tri izmene. V oddelku, kjer pri troizmenškem obratovanju delajo ženske, bi se brez večjih tehničnih premikov, ki so možni ali pa tudi niso možni, njihovem delu le težka odrekli. Ob dohodku, ki ga ima poprečni delavec v naši železarni, za nas ni sprejemljiva rešitev, da bi zovoljo ukinitev nočnega dela žensk ostal v družini en sam hranilec. Ob neprestanem zviševanju cen bi s tako odločitvijo ogrozili precejšnje število družin, ki si zdaj pomagajo s tem, da sta hkrati zaposlena mož in žena.

Kot sem že povedal, se strinjam s tezo, da je treba odpraviti nočno delo žensk. Vendar je očitno, da tega ne moremo storiti takoj, da tega tudi ne smemo storiti za vsako ceno. Gre torej za nalogo, ki jo bo posamezni kolektiv rešil v krajšem ali v daljšem času. V času, ki ga rešitev tega vprašanja zahteva, pa bi seveda morali narediti tisto, kar lahko storimo, da bi nočno delo vsaj olajšali.

Vsekakor pa drži, da je zaposleni ženski najbolj pomagano, če je poskrbljeno za varstvo otrok. Glede tega smo doslej vse premalo naredili in, priznajmo, da za to ni nobenega opričičila. Naša stanovanja so prav tam, kjer bi bilo varstvo najbolj potrebno – torej v industrijskih predelih – zvečine zelo raz-

košno grajena. Po naših cestah se prevažajo težki milijoni; gradimo luksuzne trgovine, celo maxi-market, otroke pa za čas službene odsotnosti privezujemo za nogo k postelji, jih zaklepamo ali pa prepuščamo ulici. Čeprav razreševanje teh vprašanj nedvomno pomeni nalogo širše družbene skupnosti, mislim, da je interes našega članstva za ureditev teh zadev tako močan, da moramo tudi kot sindikat zastaviti ves svoj vpliv.

Povedal bi še nekaj o predlagani vsebinski usmeritvi naše organizacije. Strinjam se z vsem, kar je zapisano, vendar s pripombo, da je program zelo pomanjkljiv. Res je, da še ni dolgo, kar smo sledili razpravam slovenskih komunistov o socialnih razlikovanjih v naši družbi. Opravičil, da se naša organizacija zaradi kratkega časa, ki je minil od konference slovenskih komunistov, ni dovolj opredelila teh vprašanj, pa vseeno ne morem razumeti in sprejeti. Prav tako je zelo skopo tudi tretje poglavje programske osnove, ki obravnava izobraževanje, medtem ko je zdravstveno varstvo in zdravstveno zavarovanje iz gradiiva sploh izpuščeno. Če upoštevam zahtevo kmetov po skupnem zdravstvenem in starostnem zavarovanju, bi rekel, da bi se morali tudi o tem pogovoriti. Zakaj v naših dokumentih o tem molčimo?

Ko sem prebiral prvo številko DE, ki je izšla po konferenci ZKS, sem v njej zaman iskal podpore oziroma usmeritve naše organizacije po poti stališč konference, o kateri DE sploh ni poročala.

Vprašam vas, kje smo, kam gremo?

Mar so tudi vrhovi slovenskega sindikata tako zastrupljeni z dinarji, da ne morejo več razumeti, da mora postati za našo organizacijo zakon vse tisto, kar so postavili na dnevni red delegati te konference. Z lastnega stališča, s stališča delavca, ki mora delati in živeti z denarjem, ki ga zasluži v tovarni, mi je tako delovanje nerazumljivo in ga tudi obsojam. Ta delavec od tistega skromnega, kar ima, redno plačuje članarino, da bi lahko njegova organizacija nemoteno delovala, njega pa varovala pred

škodljivimi vplivi, ki se pač rojevajo in razraščajo v vsakem sistemu. Mislim, da bi moralo biti tako! Po vsem tem, kar sem povedal, sami presodite, ali je ali pa ni tako.

JANEZ MENCINGER, MTT Maribor:

Vse prevečkrat smo v zadnjih letih analizirali probleme tekstilne industrije in daleč premajhni so bili premiki na boljše, da bi o naših uspehih na dolgo in široko razpravljali tudi na tem mestu. Opozoril bi rad le na to, da se tekstilci že dolga leta borimo, da bi dobili potrebna finančna sredstva, mislim kredite, s katerimi bi pospešili modernizacijo naših podjetij. Samo modernizacija pa za nas pomeni tisto rešitev, ki bi pripomogla, da bi naša panoga lahko bila rentabilna tudi ob dvoizmenskem delu in da bi torej lahko odpravili nočno delo.

Tekstilci še predobro vemo, da so nove naprave zelo drage in da se morajo, če želimo napredovati v korak z razvojem v svetu, amortizirati vsaj v desetih letih. Če vemo, da je treba odšteti za 24 sodobnih brezčolničnih tkalskih strojev, tolikim pa naj bi stregla ena tkalka, kar milijardo starih dinarjev, da skratka toliko stane samo eno sodobno opremljeno delovno mesto tkalke, si moramo takoj odgovoriti na vprašanje, ali je sploh smotno, če bi tako drage stroje izkoriščali le v dveh izmenah. Jasno je, da to ne bi bilo smotno. Torej moramo obraditi nočno izmeno in jo zasedeti z moškimi, ker smo si zadali, da bomo odpravili nočno delo žensk. Moški so nekoč že bili tkalci, vendar je to zaradi nizkih osebnih-dohodkov postalo žensko delo, saj so se moški lahko zaposlovali na novih delovnih mestih, ki so se po vojni odpirala v drugih industrijskih panogah, ki smo jih — resnici na ljubo povedano — zgradili tudi z denarjem, ustvarjenim v takrat akumulativni tekstilni industriji. Če torej želimo moške spet privabiti v tekstilno industrijo, bi morali bistveno spremeniti politiko osebnih dohodkov, po drugi strani pa odpirati nova delovna mesta za ženske, ki bi izgubile delo zaradi tega, ker bi njihovo delo v nočni izmeni prevzeli

moški. Če teh dveh vprašanj ne bi razreševali hkrati, bi resno ogrozili družinske proračune, ki jih zdaj „rešujejo“ zaposlene žene tudi na račun troizmenskega dela.

Ze teh nekaj dejstev kaže, da tekstilna industrija sama — torej brez širše družbene pomoči — ne more razrešiti vprašanj, ki se pojavljajo ob enem ob naših prizadevanjih in hotenjih, kako čimprej odpraviti nočno delo žena. Mislim, da tekstilci to tudi smejo zahtevati, saj smo vsa povojna leta morali razumeti potrebe po graditvi druge industrije, čeprav je zaradi tega naša panoga postajala vse bolj revna in zanemarjena.

Ker torej tekstilci ne moremo takoj ukiniti nočnega dela žensk in mladoletnih oseb, se moramo postopno pripravljati na prehod na delo v dveh izmenah. Program za to pa mora biti skrbno izdelan, nadzor nad izvajanjem pa zagotovljen in sankcioniran. Glede vsega tega menim:

— dokler bodo ženske še morale delati tudi v tretji izmeni, jim je treba posvetiti vso skrb: predvsem je potrebno urediti dodatke za nočno delo, poskrbeti za toplo malico, zagotoviti urejene delovne razmere, strokovni nadzor in sistematično zdravstveno varstvo. Delno so te stvari že urejene s samoupravnim sporazumom, ki predvideva dodatke za nočno delo v višini od 25 do 40 ;

— investicijske elaborate je treba izdelati tako, da bo izračun rentabilnosti temeljil na

dvoizmenskem delu. Uvedba tretje izmene z moško delovno silo lahko torej rentabilnost poslovanja samo še poveča;

— podjetja naj bi pripravila programe prehoda na dvoizmensko obratovanje. Ti programi bi morali vsaj okvirno predvideti datum ukinitve nočnega dela žena.

Vse dokler ne bomo mogli ukiniti nočnega dela žensk, se bomo razen vsega drugega sprejemali tudi z vprašanjem beneficirane delovne dobe za ženske, ki delajo v treh izmenah. Tak način dela naj bi se štel na način, kot se v drugih panogah vrednotijo neprimerne delovne razmere. Delovne razmere je mogoče urediti drugače in je verjetno bolje investirati v izboljšanje delovnih razmer kot pa skrajševati delovno dobo. Dokler torej še imamo nočno delo, ga je treba primerno vrednotiti, poskrbeti moramo za beneficirano delovno dobo tistih, ki delajo ponoči.

JOŽE ČEBELA, Iskra-Commerce, Ljubljana:

Pred delovnimi organizacijami, zlasti gospodarskimi, je pomembna in odgovorna naloga, kako uresničiti ustavna dopolnila, še posebej pa 21. in 22. dopolnilo k ustavi SFRJ, ki določata samoupravni položaj delavcev v združenem delu. Menim, da bi sindikat delavcev v industriji in rudarstvu moral v prihodnjem obdobju tudi skrbeti za uresničevanje teh določil. Zavedati se namreč moramo, da so že in da pri uresničevanju ustavnih dopolnil, še bodo nastopale določene objektivne pa tudi nekatere subjektivne težave, ki bodo otežkočale uveljavljanje sprejetih načel. Naša dejavnost pa mora biti — prvič — usmerjena v konkretno uresničevanje ustavnih dopolnil in drugič, ne sme biti kampanjska, temveč jo moramo zasnovati tako, da bi vsakemu delavcu v združenem delu omogočila odločanje o njegovih rezultatih dela. Pri tem poudarjam, da mora biti delavcem ne le v gospodarstvu, ampak povsod in na vseh ravneh omogočeno odločanje razširjeni reprodukciji. Razen vsega drugega bi lahko tudi na ta način in na

vseh ravneh preprečili neekonomske investicije.

Organiziranje temeljnih organizacij združenega dela, v katerih bodo delavci nosilci vseh pravic in obveznosti in v katerih se bodo na podlagi samoupravnega sporazumevanja združevali v raznovrstne oblike asociacij, tudi pomeni zelo odgovorno nalogo našega sindikata. S tem bomo namreč preprečili, da bi določene strukture delavskemu razredu odtujevale njegove pravice.

Prav na kratko naj spregovorim še samoupravnem sporazumevanju o delitvi dohodka in osebnih dohodkov. Nisem trdno prepričan, da je to, čemur smo priče zdaj, v celoti samoupravno sporazumevanje. Čeprav se namreč strinjam s tem, da mora imeti država ali družba – kakor komu lepše zveni – pravico, da lahko poseže s svojimi ukrepi na področje delitve dohodka in osebnih dohodkov, sem vseeno prepričan, da mora sporazumevanje in dogovarjanje o teh vprašanih v bistvu izhajati iz prizadetih gospodarskih in drugih organizacij.

Menim tudi, da bi sindikati morali posvetiti veliko več skrbi nagrajevanju delavcev tako po rezultatih živega kot tudi minulega dela. Glede slednjega je veliko dilem, slišimo za najbolj različna mnenja in stališča. Če pa se hočemo dejansko približati nagrajevanju po delu, načelno pa smo se do tega že zdavnaj opredelili, moramo tudi minulo delo upoštevati kot sestavni del delitve po delu. Minulo delo po

mojem prepričanju namreč ne more biti samo neka fikcija ali pa vizija bodočnosti, temveč mora čimprej postati sestavni element nagrajevanja, če naj v celoti uresničujemo pravice delavcev v organizacijah združenega dela.

Končno bi poudaril, da bi morali v programsko usmeritev našega sindikata vključiti tudi mnoge od sklepov, sprejetih na III. konferenci slovenskih komunistov, ki je razpravljala o socialnem razlikovanju. Mnogi teh sklepov neposredno zadevajo položaj delavcev v združenem delu in bi že zaradi tega morali postati sestavni del programske politike in usmeritve naše organizacije.

FRANC JEVNIKAR, Lito- stroj, Ljubljana:

Če ocenjujemo doslej prehojeno pot družbenega usmerjanja delitve dohodka in osebnih dohodkov ter samoupravnega sporazumevanja na tem področju, potem moremo ugotoviti, da so sindikati kot podpisniki splošnega družbenega dogovora in kot tisti, ki so izrekli svoje mnenje k posameznim samoupravnim sporazumom, odigrali pozitivno vlogo ter opravili ogromno delo. Sindikati so uspeli domala slehernemu delovnemu človeku pojasniti načela in hotenja samoupravnega sporazumevanja, uspeli so uresničiti enotnost pogledov na tem tako zelo občutljivem področju delitve. To so uspeli kljub dejstvu, da so morali marsikdaj manevrirati med lokalnimi in osebnimi ter družbenimi interesi, pa tudi kljub dejstvu, da so v tem procesu neprizadeto stale ob strani znanstvene institucije.

Danes lahko ugotovimo, da so samoupravni sporazumi v bistvu zajeli vsa načela – tako s političnega kot z ekonomskega vidika – družbenega usmerjanja delitve. V svojem bistvu niti eden od samoupravnih sporazumov ni nezakonit. Kar pa je že nesoglasij, so posledica nepoznavanja pravil igre.

Zal danes ugotavljamo, da je po opravljenem prvem delu sporazumevanja, ko so v delovnih kolektivih sprejeli te sporazume, sindikati pa nanje izrekli svoje soglasje, prišlo do nekakšne kri-

ze, anonimnega dela, zavlačevanja in prepričevanja. Naš prvotni uspeh se je tako začel izgubljati. Posledica tega so tudi pogoste kritike na sindikate, pravzaprav na verifikacijsko komisijo, pri čemer očitki veljajo predvsem zavlačevanju pri verificiranju in temu, da obravnavanje sporazumov poteka za zaprtimi vrati in v ozkem krogu.

Kje so zadržki, da nekateri samoupravni sporazumi še vedno tiče v postopku verifikacije? Mar je res tako težko presoditi, ali je posamezni samoupravni sporazum v skladu z zakonom ali ne? Če upoštevamo, da se začne tripartitno delo že v fazi priprave osnutka sporazuma, po mojem mnenju sam akt verifikacije ne more biti posebno težaven. Seveda pa nastane zadrega tedaj, če hoče biti kdo nezmožljiv in v svoji razsodbi edino zveličaven.

Konkretno: kaj je vzrok za zadrževanje verifikacije samoupravnega sporazuma kovinske in elektroindustrije? Zakaj verifikacijska komisija ne izda sklepa o tem, ali je sporazum v skladu z zakonom ali ne in zakaj se poslužuje samo oblike pismenega izrekanja mnenja. Takega mnenja pač ni mogoče upoštevati in obravnavati kot sklepa, to je lahko samo poziv za ponovno razpravo. Toda zakaj spet razpravljati o zadevah, ko pa so se prizadete delovne organizacije že izrekle! Tako jasno izražene volje kot prav v tem samoupravnem sporazumu, doslej še nisem zasledil nikjer drugje. Ta

sporazum dosledno upošteva načelo, da temeljni osebni dohodek na proizvodnji, da je izpolnitev proizvodnih nalog pogoj za izplačilo osebnih dohodkov v njihovih kalkulativnih vrednostih. Kaj je narobe, če grupacija kovinske in elektroindustrije vztraja pri osebnih kvalifikacijah, ko odmerja kalkulativne osebne dohodke?!

INŽ. IVAN BOH, Lesna industrija, Litija

Ko smo v podjetju v poletnih mesecih razpravljali o osnutkih in končnem besedilu našega samoupravnega sporazuma, je javna razprava podprla prizadevanja sindikatov in drugih dejavnikov, da bi napravili več reda pri delitvi dohodka in osebnih dohodkov. Če smo si bili v razlagi potrebe po samoupravnem sporazumevanju enotni, pa smo se precej razhajali glede višine terenskega dodatka, kar po zakonu tudi predstavlja predmet samoupravnega dogovarjanja. V pisemnih materialih sindikata, Skupščine SRS in drugih dejavnikov nismo zasledili stališča ali podrobne razlage terenskega dodatka. V podjetju pa smo se zavedali, da bi to vprašanje zlahka preraslo v problem, če teh stvari ne bi na primeren način uredili še pred podpisom samoupravnega sporazuma. Zato smo zahtevali pojasnila pri različnih naslovih. Bila so skopa in le načelna. Še najbolj jassen odgovor smo dobili pri nekem strokovnem sodelavcu republiških sindikatov, ki je dejal, da gre za problem, ki ga je treba vnovič proučiti, da pa do nadaljnjega velja pri terenskih dodatkih zgornja meja 700 dinarjev.

Na sestanku so mi mizarji monterji dali nalogo, naj na tem mestu vprašam, kako naj monter – po mnenju podpisnikov splošnega družbenega dogovora – živi in dela na terenu v Kranjski gori, Poreču, Zadru, Petrinji in drugod s 23,30 din terenskega dodatka na dan, če pa mora za stanovanje dnevno plačati od 15 do 50 dinarjev in za tri obroke hrane vsaj 30 dinarjev. S tem zneskom ne morejo shajati niti monterji gradbenih podjetij, ki jim podjetja organizirajo ceno hrano in prenočišče. V našem primeru, ko sta na posameznem

delovišču najmanj dva ali največ 10 monterjev, so razmere očitno še bolj pereče.

Ceprav nam je funkcija terenskega dodatka popolnoma jasna, posredujem v razmislek primerjavo med delavcem, ki je za 15 dni odšel na službeno pot in delavcem, ki ga je podjetje za enak čas poslalo na terensko delo. Delavec na službenem potovanju bo prejel 15 dnevnic po 80 din in povračilo za 15 nočnin po 50 dinarjev, torej skupaj 1.950 dinarjev, delavec na terenu pa bo za enako dobo dobil le 350 din. Razlika je očitna in neopravičljiva.

Kdor meni drugače, naj to dokaže našim monterjem.

ANDREJ JANC, INA – Predelava nafte Lendava:

Več kot tretjina vseh zaposlenih v lendavski in ljutomerski občini dela v obratih, ki so jih odprla podjetja s sedežem drugod v Sloveniji ali v drugih republikah. Kakšen je materialni in samoupravni položaj teh delavcev?

Pravni status teh obratov večina statutov delovnih organizacij opredeljuje kot organizacije združenega dela z nekaterimi samoupravnimi pravicami. Samo dvema obratoma je priznan status samostojne organizacije združenega dela, tako denimo INA – Nafta Lendava, ki ni pravna oseba, in Mlekopromet Ljutomer, ki je pravna oseba.

Vsi dislocirani obrati imajo svete obratov oziroma svete

enot. Povsod so s statutom predvideni tudi zbori delovnih ljudi. Zato pa dislocirani obrati – z izjemo „Nafta“ in „Mlekoprometa“ – nimajo svojih kolektivnih in individualnih izvršilnih organov niti svojih samoupravnih organov. V splošnih aktih matičnih podjetij pa je na sploh zelo malo originalnih norm, ki bi jih kolektivi enot izoblikovali na lastno pobudo in na podlagi specifičnih izkušenj in razmer.

Anketa med zaposlenimi v dislociranih obratih je pokazala, da so delavci povezani z matičnim podjetjem samo po predstavniki, ki so izvoljeni v delavski svet podjetja. Delavce dislociranih obratov po ugotovitvah ankete tudi moti, da je premalo sestankov, na katerih bi imeli možnost vplivati na samoupravljanje in kjer bi bili na organiziranje način bolje informirani o dogajanjih.

V večini dislociranih obratov se dohodek ugotavlja in deli na ravni podjetja. Tako so tudi rezultati dela enot skriti v poprečnih podjetjih, in nič čudnega ni, če delavci pogosto mislijo, da jih matično podjetje izkorišča.

Omejevanje normativnih pristojnosti delavcev v dislociranih obratih seveda pomeni krnitev njihovega samoupravnega položaja. To velja predvsem za praktično zanikanje temeljne samoupravne pravice, ki izhaja iz položaja samostojne organizacije združenega dela, da namreč delavci v njej samostojno ugotavljajo in delijo dohodek. Ugotovimo pa lahko, da večina dislociranih organizacij združenega

dela nima svojih pravilnikov o ugotavljanju in delitvi dohodka. Močno omejen samoupravni položaj delavcev v dislociranih enotah zato preprečuje, da bi delavci teh enot aktivno posegali v razreševanje vprašanj širšega družbenega pomena v svoji občini in tudi v krajevni skupnosti. Izkušnje kažejo, da dislocirane enote zaradi svojega položaja sploh ne sodelujejo pri reševanju materialnih vprašanj na področju šolstva, otroškega varstva, zdravstva in stanovanjske zgradnje ali pa so ta njihova prizadevanja, ker pač ne gospodarijo s sredstvi, zelo skromna.

Menim, da bodo morali sindikati tako v programski usmeritvi kot v praksi posvetiti veliko več pozornosti tudi ekonomski samostojnosti in celovitosti samoupravnih pravic dislociranih obratov, kajti sedanje razmere ne ustrezajo doseženi stopnji samoupravnega in družbeno ekonomskega razvoja. Zato bo potrebno, da skladno z XXI. in XXII. ustavnim dopolnilom opredelimo ekonomske in samoupravne pravice teh obratov in jim na podlagi družbenih dogovorov in samoupravnih sporazumov izberimo pravičnejše mesto v naši samoupravni družbi.

EVGENIJ VALJAVEC, Tekstilindus, Kranj

Sodim, da bi lahko odkrito in javno priznali, da je v našem gospodarstvu nekaj nezdravega, da je potreben energičen operativni poseg, če hočemo, da bo bolnik ozdravel.

Dokler bodo delovne organizacije poslovale v takih pogojih kot zdaj, ko denimo, za oskrbo z osnovnimi surovinami skrbi zvezna administracija, cene proizvodov določa Zvezni zavod za cene, proizvajali pa naj bi po vseh zakonitostih tržnega gospodarstva in izdelke prodajali doma ali na tujem tako, da bi še vedno ostal „dobiček“, iz te moke ne bo dobrega kruha! Razen tega stalno poudarjamo, naj bosta pridobivanje in delitev dohodka taka, da bosta ustrezala vsem pogojem, ki jih kot dobri gospodarji moramo upoštevati!

Nedavni odlok Zveznega izvršnega sveta o zamrznitvi cen nedvomno zasluži vso našo podporo, saj je bil sprejet z očitnim

namenom, da bi zavrl doseđano nebrzdano rast cen in življenjskih stroškov, a čeprav gre za nujen ukrep, ne smemo prezreti njegovih očitnih pomanjkljivosti. Prvič, odlok je bil sploh veliko prepozno sprejet, ker so na trgu takorekoč že uzakonjene različne deformacije in neskladja med cenami in ker še vedno čakamo na objektivne sistemske rešitve, tako kar zadeva primarno kot sekundarno delitev. Pristojni organi sicer zagotavljajo, da bo ta regulativa pripravljena in sprejeta, preden bo prenehal veljati odlok o zamrznitvi cen. Vendar nam doseđanje izkušnje dovoljujejo dvomiti v izpolnitev teh obljub in obstaja bojazen, da se bodo neskladja ohranila tudi vnaprej.

Drugič pa lahko ugotovimo, da ta odlok varuje in zagotavlja boljše pogoje poslovanja tistim dejavnostim in podjetjem, ki so imela večjo veljavo in močnejši glas v pristojnih organih ter so tudi bolj hitela s poviševanjem cen. Če vzamem za primer bombažne predilnice in tkalnice, ki izredno močno občutijo take podražitve domačega reprodukcijskega materiala, lahko vidimo, da so se v enajstih mesecih letos različne vrste premoga podražile za 50 do 65 %, kavstična soda za 60 do 100 %, koruzni dekstrin za 49 %, glauberjeva sol pa v šestih mesecih za 44 %. Hkrati pa velja dodati, da bombažne predilnice in tkalnice niso poviševale cen, čeprav so naraščale tudi cene uvoženega repro-

dukcijskega materiala in so naraščali drugi poslovni stroški.

Pri vsem tem pa nas tekstilce še posebej skrbi, kako bomo reševali težave zaradi občutne podražitve naše osnovne surovine, to je bombažnih vlaken. Cene teh vlaken so na svetovnem trgu trenutno za 30 % višje kot so bile v prejšnji sezoni, za domača vlakna pa napovedujejo celo podražitev za več kot 40 %. To se bo že v novem letu močno odrazilo na poslovnih stroških. Zato je veliko vprašanje, kdo bo in kako bo ob sicer zamrznjenih cenah reševal te težave ter kdo bo prevzel odgovornost za nezadržan ekonomski položaj bombažnih predilnic in tkalnic.

STANKO RAT, „Metalna“, Maribor:

Zaradi pomanjkanja dela v letih 1967 in 1968 so morali proizvajalci investicijske opreme, mednje šteje tudi Metalna, pač v boju za naročila, sprejeti plačilne pogoje, kot so jih vsilili investitorji. Le-tem pa so pogoje diktirali pristojni organi, med njimi tudi Jugoslovanska investicijska banka, ker je investitorjem dajala soglasje za sklenitev poslov pod pogojem, naj določeno vrednost opreme kreditirajo domači proizvajalci ali pa bi tudi to opremo uvozili. Ker so se v našem podjetju posamezne pogodbe realizirale po dveh ali treh letih, so posledice razmer v letih 1967 in 1968 nastopile šele lani in letos. Ko smo sklepali pogodbe pod omejenimi pogoji, so nam bili obljubljeni določeni krediti, zaradi restrikcij na področju kreditiranja pa so zdaj vsi ti posli v celoti nepokriti. To je prvi vzrok naše nelikvidnosti.

Pri gotovinskih poslih, kjer je plačilo zagotovljeno z bančnim jamstvom o zagotovljenih sredstvih, so plačila zaradi stalnega pomanjkanja sredstev zadržana za 60 do 80 dni. Najbolj kritično pa to postane tedaj, ko je z investitorjem že vse urejeno in poslovni banki izročena celotna dokumentacija, moramo pa čakati tudi po več mesecev, da se plačila realizirajo. Vzrok: tudi banka nima potrebnih sredstev.

Zaradi spremenjenih predpisov o posovanju bank pa je bila v zadnjem času uvedena

Lastnih sredstev za pokrivanje tega dela kredita jugoslovanska industrija nima, zaradi restrikcij pa tudi ne more dobiti tovrstnih kreditov pri poslovnih bankah. Zaradi pomanjkanja sredstev so se razmere pri izvozu tako zaostriale, da celo za gotovinske posle, kjer se oprema takoj plača, financira pa jih mednarodna banka, katere član je tudi Jugoslavija, že leto dni ne moremo dobiti nobenih kreditov niti za pripravo izvoza, kaj šele za pokrivanje 40 % deleža. Zaključeni pa imamo za več kot 11 milijonov dolarjev takih gotovinskih poslov, ki jih ne moremo realizirati, ker nimamo ne sredstev za uvoz ne za plačilo domačim dobaviteljem. Zaradi zamud pri dobavah so predstavniki mednarodne banke že posredovali pri naših bankah, da bi odobrile premostitvene kredite, vendar je bila ta intervencija vse doslej brezuspešna. Pri dobavi trenutno zamujamo za 6 mesecev. Posledice tega bodo težke, morda celo usodne, saj izvedbene garancije glasijo na 100 % vrednost zaključenih pogodb, tako da bi v tem primeru posledice čutilo celotno jugoslovansko gospodarstvo.

Kader, ki naj bi razmišljal o perspektivi podjetja, racionalnosti poslovanja, zmanjševanju stroškov in posebnih zadevah, zaradi opisanih razmer sploh ne utegne opravljati te svoje prvotne naloge, saj razmišlja samo o tem, kako bi zagotovil denar. Problemi pa se zdaj zastrujejo še s tem, ker podjetje ni več sposobno nabavljati potrebnega materiala in plačevati uslug teh storitve, zato pa tudi ne more izpolnjevati pogodbenih obveznosti in planskih nalog. Velike količine materiala nam ležijo na carini, ker nimamo sredstev, da bi material plačali, zato pa uvoznih poslov ne moremo niti prijavljati, kaj šele, da bi plačali carino. Podobni problemi so pri domačih dobaviteljih. Vse to je eden glavnih vzrokov, da smo letos za 20 % zaostali za planskimi predvidevanji. Pri vseh podražitvah v letu 1971, ki jih v celoti ne moremo prenesti na investitorje, pa tudi zavoljo zaostajanja za planom, se nam povsem razumljivo zmanjšuje tudi poslovni uspeh. To pa razmere v podjetju samo še zastrujejo.

LEOPOLD MRAK, Iskra — Elektromehanika Kranj

Vključevanje v mednarodno delitev dela pomeni za številne gospodarske organizacije življenjsko nujnost. To še posebej velja za elektroindustrijo, v kateri delam tudi sam. Tehnologija na tem področju tako hitro napreduje, da se razmerja med našimi in tujimi dosežki prejšnjimi povečujejo kot zmanjšujejo. Če se bomo hoteli vključevati v mednarodno delitev dela, bomo zato morali bolj skrbeti za modernizacijo naše proizvodnje in v te namene vlagati tudi ustrezna sredstva, ki pa jih ima gospodarstvo premalo. Statistike kažejo, da so naše gospodarske organizacije bolj obremenjene z različnimi datjavami in prispevki kot pa tuja konkurenca. Zato bi morali sindikati odločneje podpirati zahteve za razbremenitev gospodarstva, saj to v končni posledici pomeni tudi boj za izboljšanje materialnega položaja delavcev.

V poročilu za kongres je bilo odmerjenega precej prostora samoupravnemu sporazumevanju o delitvi dohodka in osebnega dohodka, ki smo ga v naši republiki letos ob močni podpori sindikatov začeli uresničevati. To smo tudi morali storiti, da bi že tako velike deformacije na področju delitve dohodka in osebnih dohodkov postopno le začeli odpravljati. V prihodnje pa bi, po mojem, morali zelo paziti, da s sporazumevanjem ne bi podirali načela stimulacije in načela nagrajevanja po delu. S samoupravnim sporazumevanjem bi se, skratka, morali približevati nagrajevanju po rezultatih dela, medtem ko naj bi presežno delo pomenilo ustrezne gospodarske naložbe v razširjeno reprodukcijo in v družbeni standard.

S tem je povezanih veliko kadrovskih momentov, od katerih sta najbolj pomembna strokovni in socialni moment. Strokovni je bolj omejitvenega, socialni pa bolj zaščitnega značaja. V sedanjih fazi moramo računati z obema. Vendar se nehati vzbujajo dileme glede možnosti delitve na podlagi takih normativnih predpostavk in gibanja cen, ko tudi določanje najnižjih osebnih dohodkov ne pokriva življenjskega minimuma in ko

praksa, da investitor potrjuje račune in izda plačilni nalog šele tedaj, ko mu banka zagotovi, da ima sredstva na voljo. Vse dotlej pa mora investitor iskati najrazličnejše vzroke, da faktur ne potrudi. Pri plačevanju investicijske opreme takih formalnih vzrokov seveda zlepa ne zmanjka. Vse to, o čemer govorim, pomeni drugi glavni vzrok naše nelikvidnosti. Ne gre za nepomemben problem, saj nam kupci dolgujejo 80 milijonov dinarjev, sami pa nimamo sredstev niti za izplačilo osebnih dohodkov.

Tretji vzrok naše nelikvidnosti predstavlja vrednost naše proizvodnje, ki se je od leta 1966 do zdaj podvojila. Če naj bi poslovali normalno, bi se morala ustrezno povečati tudi obratna sredstva. Zaradi nizke akumulativnosti in restrikcij pri kreditiranju gospodarstva pa so se skupna sredstva, s katerimi financiramo redno proizvodnjo, zmanjšala za 10 % v primerjavi z letom 1966. Čeprav ne bi bilo problemov zavoljo omenjenih prvih dveh vzrokov nelikvidnosti, pa pri zmanjšanju skupnih sredstev in hkratnem povečanju proizvodnje za 100 % vseeno ne bi mogli normalno poslovati.

Poseben problem nastaja pri izvozu investicijske opreme. Znano je, da določene opreme ni mogoče prodajati drugače kot na kredit. Pri kreditiranju pa morajo podjetja najmanj 40 % vrednosti kredita zagotoviti iz lastnih sredstev ali pa iz kreditov, ki jih dobijo pri bankah.

vemo, da dohodki niso bili doseženi na osnovi dela ali znanja. Tretjo dilemo pa pomeni možnost povečane migracije strokovnih kadrov iz Slovenije v sosednje države.

Vso skrb pa bi v prihodnje morali posvetiti tudi dopolnjevanju samoupravnih sporazumov, da bi delitev uskladili med panogami in tako v gospodarskih kot tudi v negospodarskih dejavnostih. Gospodarske organizacije različnih dejavnosti so namreč zavoljo naše gospodarske politike v zelo različnem gospodarskem položaju, kar ponekod močno vpliva na dohodek podjetij in s tem na osebne dohodeke zaposlenih. Zato menim, da bi se morali sindikati bolj vztrajno zavzemati za

uresničitev ustavnega načela, da so na enotnem jugoslovanskem trgu delovni ljudje in organizacije združenega dela enakopravni pri opravljanju dejavnosti in pridobivanju dohodka na podlagi za vse enotnega delovanja tržnih zakonitosti, družbenega usmerjanja gospodarstva ter družbenega razvoja na temeljih samoupravljanja.

Inž. FRANC PEČOVNIK, Termoelektrarna Šoštanj:

Slovensko elektrogospodarstvo kot celota ugotavlja, da sluje za izgubo, ker se stroški proizvodnje, prenosa in nakupa električne energije ne pokrivajo z denarjem odjemalcev elek-

trične energije. Pri tem je znano, da kupci plačujejo električno energijo po ceni, ki jo določijo Izvršni svet SR Slovenije, kar pomeni, da je dotok denarja v elektrogospodarstvo in na račun prodane energije s predpisom določen ter omejen. Posledica tega je, da smo v slovenskem elektrogospodarstvu v devetih mesecih letos imeli za 44 milijonov dinarjev izgube in da bo po zaključnem računu za leto 1971 ta izguba znašala kakih 60 milijonov dinarjev. Da bi imeli boljšo predstavo o višini že dosežene oziroma predvidene izgube, naj navedem samo podatek, da bi pri sedanjih cenah električne energije in po kritju stroškov goriva, rednega in investicijskega vzdrževanja, drugih materialnih stroškov, pogodbenih in zakonskih obveznosti elektrogospodarstvu ostalo 25,2 milijona dinarjev za nujne sklade in za razširjeno reprodukcijo v primeru, če bi vsi zaposleni brez plačila opravljali svoje delo.

Podatki, ki jih navajam, torej demantirajo mišljenje o pretirano visokih osebnih dohodkih v elektrogospodarstvu, ki naj bi pomenili glavni vzrok sedanjih težav pri preskrbi z električno energijo. Resnica pa je taka, da znaša delež osebnih dohodkov v proizvodnih stroških samo 13,78 % in da so prav zaradi nizkih osebnih dohodkov v nekaterih elektrogospodarskih podjetjih v letošnjem letu začeli zapuščati delovne organizacije najboljše delavci. Tako je samo iz Termoelektrarne Šoštanj v devetih mesecih letos odšlo 24 VK in KV delavcev. To se je zgodilo v času, ko se pripravljamo na začetek obratovanja nove TE Šoštanj III. Delavci pa še odhajajo in smo se znašli pred problemom, kako pridobiti in usposobiti nove delavce, ki bi bili sposobni oskrbovati nove naprave. Elektrarna, kakršna je TE Šoštanj III, velja danes kakih 600 milijonov dinarjev, zaposluje pa približno 75 ljudi. Na pravočasno in polno zasedbo delovnih mest, s tem pa na nemoteno obratovanje, ki bi gospodarstvu zagotovilo prepotrebno energijo, bo torej prav gotovo odločilno vplivala višina osebnih dohodkov. Iz tega, kar sem povedal, pa je razvidno, da ni prav, če krivdo zaradi težav v elektrogospo-

darstvu v tolikšni meri valimo samo na prejemke zaposlenih.

Poudaril sem že, da so elektrogospodarstvu s predpisi določene meje gospodarjenja in da je deficitno. Če torej želimo to gospodarsko panogo dokončno urediti in organizirati, ji moramo jasno opredeliti položaj v našem gospodarstvu ter ji z zakonom predpisati take meje gospodarjenja, da bo rentabilno poslovanje — upoštevajoč zakone ekonomike — resnično možno. Vedeti moramo, da vse dotlej, dokler elektrogospodarstvo v družbi ne bo imelo jasno začrtane poti in perspektive, tudi ne bo mogoče uresničiti načel družbenega dogovarjanja in samoupravnega sporazumevanja.

Velik problem je tudi integracija elektrogospodarstva, ki še vedno ni stekla. Prav tako še ni zadovoljivo rešeno vprašanje vrednotenja dela v hidro in termoelektrarnah. Vzrok je v tem, da so tiste elektrogospodarske grupacije, ki pozitivno poslušajo, zainteresirane, da bi še naprej zadržale sedanj način gospodarjenja in zato, razumljivo, zavlačujejo z integracijo. Druge, mislim predvsem na termoelektrarne, pa se bodo vedno bolj pogrezale v deficit, čeprav proizvajajo tako energijo, ki je kupcu na voljo v vsakem trenutku in ne samo v času obilnih voda. O teh in drugih vprašanjih se elektrogospodarska podjetja še niso uspela sporazumeti. Očitno pa je, da gre tudi za druge probleme, ki elektrogospodarstvo razdvajajo in onemogočajo integracijo. Jasno pa je, da bodo

tudi vprašanja, ki zadevajo notranjo organizacijo elektrogospodarstva, morali naši oblastni in politični organi skupaj z elektrogospodarskimi podjetji čimprej razrešiti. Pogoj za uspešno rešitev pa je, da bi ti organi vnaprej jasno opredelili položaj elektrogospodarstva v odnosih s preostalim gospodarstvom.

KAREL JAKOPIČ, Iplas, Koper:

Če so investicijski načrti in programi izdelani do potankosti, bi moral biti vpliv investicij na materialni položaj delavcev samo pozitiven. Delavci dobro vemo in se zavedamo, da se moramo odločiti za novogradnje, modernizacijo proizvodnje in za nove tehnološke postopke, kajti vse to pomeni pot k sodobni industrijski proizvodnji in vključevanje v krog razvitih delovnih organizacij. Za vse to pa je potrebno veliko finančnih sredstev, ki pa jih večina delovnih organizacij nima in jih zato skuša zbrati na kakršenkoli način. Samoupravni organi odobravajo take težnje, odobravajo gradnjo novih objektov za proizvodnjo novih vrst izdelkov. Dogaja pa se, da finančnih sredstev zmanjka že dosti prej, preden sploh pride do poskusnega obratovanja. Ne glede na vzroke, med katerimi so nestabilnost cen, neracionalna poraba in tehnične pomanjkljivosti najbolj pogosti, se v takih primerih najdemo pred vprašanjem, kje dobiti sredstva za dokončanje začelih investicij. Pogosti so v tem primeru predlogi, naj bi delavci v te namene prispevali tista sredstva, ki bi jih sicer lahko po zaključnem računu delili. Delavci navadno take predloge sprejmejo z razumevanjem, ker se zavedajo posledic, ki bi nastopile, če investicij ne bi dokončali. Zavedajo pa se tudi, da bo tisto, kar so vložili, čez leta prispevalo k izboljšanju standarda. Vendar pa praksa razkriva, da imajo delavci od teh sredstev malo ali nič. V novih obratih so potrebni novi kadri, ki jim je treba nuditi boljše osebne dohodek, kot pa jih imajo delavci v „stari“ proizvodnji. Novim kadrom je največkrat treba zagotoviti tudi stanovanja. Tako gredo sredstva stanovanjskega sklada za nove

delavce, dolgoletni člani kolektiva pa še naprej ostajajo v nepriemernih stanovanjih. Ob vsem odrekanju torej delavcem ostaja samo zavest, da so pripomogli k odpiranju novih delovnih mest. Ti delavci sicer razumejo potrebo po solidarnosti, vedo, da so dolžni prispevati tudi v tem smislu, vendar tako ne more biti v nedogled. Zato predlagam, naj se sindikati borijo za to, da bi pri investicijah vselej predvideli in zagotovili tudi sredstva za nakup stanovanj za potrebe novih kadrov, kakor tudi to, da bi bili delavci deležni večjih pravic iz minulega dela.

Zel bi tudi, da bi sindikati bolj skrbeli za aktivno vključevanje vsega delavstva v doga-

janja gospodarskih organizacij. Nikoli ne bom pozabil besed, ki jih je izrekel Mijalko Todorović v Trbovljah, da se namreč delavec zastoj trudi in poti ob stroju, če pa se hkrati ne zanima, kako se gospodarji z ustvarjenimi sredstvi. Delavci moramo biti budni, predani, ne smemo omahovati, kadar gre za izigravanje naših pravic, pa čeprav se še vedno dogaja, da so posamezniki zaradi tega preganjani na najrazličnejše načine in s takšnimi ali drugačnimi posledicami. Za vzor si vzemimo predvojnje komuniste-delavce, ki so žrtvovali vse, ki so nam priborili to, kar imamo danes, čeprav se nam zdaj ni treba boriti v tistem smislu, kot so se morali oni boriti.

MILAN RUKAVINA-ŠAIN, predsednik centralnega odbora sindikata delavcev industrije in rudarstva Jugoslavije:

Iz kongresnega gradiva so jasno razvidni rezultati, ki jih je dosegla vaša organizacija, zlasti pa so očitni rezultati v industrijskih delovnih organizacijah. Pa tudi na jugoslovanskem področju smo v času od reforme do danes dosegli pomembne rezultate.

Zel bi vas spomniti, da smo ob reformi opredelili tudi nekatere cilje, ki smo jih vsem težavam navkljub vendarle dosegli. Tako smo si v prvi vrsti zadali, da je treba intenzivirati naše gospodarstvo in doseči višjo raven dohodka ter po tej poti zmanjševati zaostanek za razvitejšimi državami. V 1965. letu je Jugoslavija – upoštevaje notranjo kupno moč nacionalnih valut – za trikrat zaostajala za Zahodno Evropo, za 5,7-krat pa za ZDA. To razmerje se je v letu 1970 zmanjšalo na 2,74-krat v primerjavi z Zahodno Evropo in na 4,9-krat v primerjavi z ZDA.

Zahteva po doslednem uresničevanju osnovnih ciljev reforme ob stalnem oblikovanju ustreznih socialne politike mora mobilizirati naše delovne ljudi tudi za boljše izkoriščanje razpoložljivih sredstev. Tako, na primer, po nekaterih ocenah stopnja izkoriščenosti kapacitet v industriji ne dosega niti 70 %, v poprečju pa industrija ne dela niti v polgredni izmeni. V teh in drugih primerih tudi vidimo možnosti za učinkovitejši razvoj celotne družbe, s tem pa tudi standarda zaposlenih. Dohodek za delitev v delovni organizaciji je znašal v jugoslovanski industriji v letu 1970 le 25.741 din na delavca, v Sloveniji nekaj več – 30.865 din. To pa je premalo za naše povečane potrebe, zato moramo tudi sindikati prispevati svoj delež pri angažiranju delavcev za povečanje dohodka.

Naša aktivnost v naslednjem obdobju mora biti bolj usmerjena v dosledno uresničevanje ustavnih dopolnil, zlasti pa XXI. in XXII. amandmaja, ki urejata vprašanje združenega dela. Sindikati morajo v sedanjem trenutku razvoja družbenoekonomskih odnosov prispevati tudi k uveljavitvi ne samo temeljnih

in drugih oblik združenega dela, temveč tudi naše družbe kot celote, in to na podlagi neposrednega odločanja delovnih ljudi.

In zdaj še nekaj besed o predlogu srednjeročnega programa razvoja. Na predsedstvu našega sindikata smo dvakrat obravnavali osnutek in predlog srednjeročnega plana za obdobje od 1971. do 1975. leta, svoje pripombe smo posredovali Svetu ZSJ in vsem pristojnim organom v federaciji. Osebnostno mislim, da bo moral biti realiziran plan razvoja Jugoslavije do leta 1975, predvsem plan stabilizacije našega gospodarstva, še posebej pa industrije in rudarstva, pri čemer čakajo tako vas, kot vsako temeljno organizacijo združenega dela odgovorne naloge in dolžnosti.

Naš sindikat je letos že nekajkrat opozoril, da kasnim s sprejemanjem sistemskih rešitev, zaradi česar bo leto 1972 pomenilo le prehodno obdobje, tako da bo možno zaznati sadove stabilizacije šele v letu 1973. Upošteva je razmere v delovnih organizacijah industrije in rudarstva Jugoslavije, ki so čedalje bolj pereče, v našem sindikatu tudi sodimo, da problemov ne bo več možno reševati s kratkoročnimi rešitvami, temveč da je potrebna načrtna in zavestna ter dolgoročna akcija. Z drugimi besedami to pomeni, da ne smemo upati v uspeh, če ne sprejmemo tako plana kot tudi najpomembnejših sistemskih rešitev, in to na področju politike cen, zunanjetrgovinskega in deviznega režima ter v kreditno-bančnem sistemu. Po našem mnenju je tesno povezano z nadaljnjim razvojem socialističnih samoupravnih odnosov vprašanje, kako pospešiti razširjeno reprodukcijo, manj pomembno tudi ni vprašanje, kako zasnovati novi davčni sistem.

Zanesljivo pa je, da delavski razred ne bo sprejel nobene rešitve, ki ne bo zagotavljala, da se krepi njegova vloga v celotni družbeni reprodukciji. Zato se tudi zavzemamo za dosledno in realno možno uporabo ustavnih amandmajev, zlasti pa XXI. in XXII. ustavnega dopolnila. Da pa bi tako politiko v naslednjem obdobju tudi uresničili, se mora delavski razred v svoji akciji tudi

bolje organizirati in si zlasti s pomočjo sindikatov zagotoviti dominanten položaj v razmerju sil v naši družbi – in to na vseh ravneh samoupravnega in družbenega odločanja!

Dosedanja nasprotovanja razvoju samoupravljanja kot socialističnega družbenega odnosa pa tudi najnovejša nasprotovanja uresničitvi ustavnih dopolnil, zlasti tistih delavskih, so za nas zelo poučna. Poučna v tem smislu, da smo proizvajalci pri vzpostavljanju razmerja sil od temeljne organizacije združenega dela pa do najvišje ravni družbenega odločanja največkrat „potegnili ta kratko“, kot pravimo.

Zadostuje, če opozorim samo na usodo presežka dela oziroma na delitev dohodka, pri kateri združeno delo odloča ali neposredno vpliva le v zelo skromnem obsegu. Tako je znašala v letu 1970 stopnja splošne akumulativnosti v industriji in rudarstvu Jugoslavije 11,4 %, stopnja interne akumulativnosti pa samo 6,3 %. Te stopnje pa se po panogah zelo razlikujejo, saj se gibljejo od 2,2 % pa do 13,8 %.

V industriji in rudarstvu Jugoslavije dela kakih 108.000 delavcev manj kot 160 ur mesečno, 115.000 delavcev pa več kot 200 ur mesečno, preostalih 84,9 % delavcev pa dela nekatere med obema skrajnostima. In če upoštevamo slednje, potem lahko ugotovimo, da 469.401 delavec ali 37,3 % zaposlenih prejema manj kot 1000 dinarjev

osebnega dohodka mesečno. Ti podatki in številne analize, ki so nam na voljo, nedvoumno izpričujejo potrebo, da spremenimo razmerja v globalni delitvi, da bi vsaj deloma izboljšali položaj delovno intenzivnih panog.

Ob tej priložnosti tudi moram opozoriti na zgodovinski pomen uvodnega in sklepnega govora tovariša Tita na XXI. seji predsedstva ZKJ. Titov govor in soglasen sklep predsedstva pomenita najbolj uspelo interpretacijo občutkov in želja, prizadevanj in socialistične opredelitve delavskega razreda Jugoslavije. Za to ne dajemo samo podporo Titovim besedam in stališčem predsedstva, temveč jih jemljemo tudi kot lastno oceno in spoznanje ter zagotavljam, da jih bomo dosledno uveljavljali. Titov govor pomeni sestavni del naših prizadevanj in smernik v naši akciji proti razrednemu sovražniku in vsem oblikam nacionalizma in šovinizma.

ELIZABETA KODRIČ, Vzila Gorica, Nova Gorica

Menim, da bi morali probleme s področja izobraževanja in strokovnega usposabljanja obravnavati tako s stališča problemov, ki obstajajo zaradi splošne nizke in neustrezne izobrazbene ravni zaposlenih, kot s stališča splošnih problemov, ki izvirajo iz neustrezne mreže srednjih, strokovnih in drugih šol II. stopnje, pa tudi v vidika problemov, ki nastajajo v zvezi s funkcionalnim in racionalnim sistemom ter organizacijo izobraževanja ob delu.

Vedeti moramo, da dokončana osemletka pomeni osnovo, na kateri naj bi se razvijalo vsako nadaljnje poklicno izobraževanje oziroma dopolnilno izobraževanje. V nekaterih delovnih organizacijah so to določilo še precizirali in omejili možnost zaposlovanja novih delavcev brez končane osemletke za vsa ali pa vsaj za bolj zahtevna delovna mesta. Zato naj se osnovne sindikalne organizacije zavzemajo za splošno izobraževanje predvsem tistih članov kolektiva, ki niso dokončali osnovne šole.

Iz osnovnih šol prihaja vsako leto približno 30 % mladih ljudi,

ki šolanja niso zaključili z uspehom. Ob tem se zastavljata dve nalogi. Prvič gre za to, kako doseči, da bi večji odstotek mladine uspešno dokončal osemletko in si tako zagotovil možnosti za boljše vključitev v proizvodno in družbeno delo. Drugič pa gre za to, kako zmanjšati odstotek vseh zaposlenih, predvsem mlajših, ki nimajo dokončane osnovne šole. Ne mislim samo na formalno izobrazbo, ampak na tako osnovno, splošno družbeno in strokovno izobrazbo vseh zaposlenih, kot jo zahteva sedanji in perspektivni razvoj našega gospodarstva in družbenih odnosov ter večja vloga človeka kot proizvajalca in ustvarjalca.

Kar zadeva drugo skupino problemov, bi pripomnila, da v Sloveniji že nekaj let opažamo, da starši in mladina želijo, da bi se večina tistih, ki z uspehom končajo osnovno šolo, šolala naprej na šolah II. stopnje. Ob tem pa nastaja problem ustreznih in zadostnih zmogljivosti naših srednjih šol. Obstaja pa tudi problem neenakomernega razvoja šol II. stopnje oziroma neskladje med razvojem teh šol in potrebami ter perspektivami gospodarstva. Opažamo sorazmerno hitrejšo povečevanje kapacitet gimnazij, ekonomskih in administrativnih šol kot pa tehniških in poklicnih šol. Če na ta vprašanja gledamo s stališča interesov delovnih organizacij, ugotovimo, da tudi njim samim manjka usklajenejši sistem vsebine izobraževanja z ene ter potrebe z druge strani. Glede na to

bi tudi v delovnih organizacijah morali kar najbolj razvijati možnosti izobraževanja ob delu, ki bi zaposlenim omogočalo stalno izpopolnjevanje glede na zahteve in spremembe v organizaciji in tehnološki dela ter družbenega razvoja.

Da ne bi govorila samo o prepogostem nerazumevanju za ustrezno in sistematično izobraževanje v delovnih organizacijah, si oglejmo še drugo plat tega procesa v naši družbi, to je funkcijo izobraževalnih ustanov, ki organizirajo posamezne oblike funkcionalnega izobraževanja že zaposlenih. Dogaja se, da seminarje, posvetovanja in predavanja z enakimi vsebinskimi programi organizira v istem času po več izobraževalnih ustanov. Ali ne bi veljalo razmisliti o tem, če ni v naši republiki celo preveč ustanov, ki se ukvarjajo v glavnem s splošnim in družbenim izobraževanjem? In kar je še bolj bistveno: ali niso tudi zaradi tega cene njihovih storitev tako zelo visoke? Vprašujem se, ali nismo premalo odgovorni za tovrstno porabo sredstev, ali sploh in kako ocenjujemo kvaliteto opravljenih storitev, kdo sploh preverja kalkulacije teh storitev? Dalje: ali je prav, da plačujejo delavci, ki se izobražujejo na posameznih vrstah in stopnjah šol, delavskim univerzam ali posebnim oddelkom rednih šol tudi do 40 in več odstotkov svojega osebnega dohodka?

LUCIJAN VEVER, — „Tomos“ Koper:

Rad bi spregovoril o nujnosti ustanovitve sklada solidarnosti v delovnih organizacijah, ki naj bi služil za regresiranje dohodka ostarelim in oslabelem delavcem.

Pred leti je bilo obalno področje pretežno kmetijsko, brez kakršnekoli industrijske tradicije. Zaradi različnih gospodarskih in političnih vzrokov je bilo treba začeti z gradnjo industrijskih in drugih objektov. Pri hitrem tempu razvoja industrije in drugih dejavnosti se je odpiralo vprašanje, kje in kako dobiti delovno silo. Dobili smo jo seveda s podeželja, vendar ne samo mladih ljudi, ampak tudi mnogo žensk in oseb, starih 40 in več let. Mnogi od njih so že desetletje in več zaposleni pri istem

podjetju. Delali so in še delajo na različnih tudi zdravju škodljivih delovnih mestih. V prvih letih so ti ljudje dosegali in presegali normative. Temu primeren je bil tudi njihov osebni dohodek. Sčasoma pa je njihova delovna storilnost začela upadati. Zato, ker niso več presegali normativov, je bil njihov osebni dohodek nižji. Zaradi varnosti pri delu so bili mnogi taki delavci premeščeni na druga, slabše vrednotena delovna mesta. To se je ponovno odrazilo na višini njihovih osebnih dohodkov. Končno pa bi mnoge teh delavcev zaradi navedenega vzroka sploh morali prenesti na druga delovna mesta, vendar zaradi ekonomskega položaja vztrajajo na sedanjem delovnem mestu, zavedajoč se, da si s tem skrajšujejo življenjsko dobo.

Če si ogledamo današnjo strukturo zaposlenih v naši industriji in v drugih panogah gospodarstva, ugotovimo, da gre v pretežni meri za mlade ljudi, ki imajo pred seboj še celo delovno bodočnost. Prav ti mladi bi se morali zavedati, da njihovi starejši tovariši niso prispevali samo za to, da so njihovi mlajši sodelavci sploh prišli do zaposlitve, temveč so prispevali tudi za to, da so mlajši sodelavci prišli do kvalifikacij. Mislim, da bi mi vsi morali imeti več razumevanja ne samo za materialni položaj teh ljudi, ampak bi morali izražati tudi razumevanje v moralnem pomenu besede. Sodim, naj bi del skrbni in nalog s tega področja prevzel sklad za regre-

siranje, iz katerega bi del svojega osebnega dohodka dobili ostareli ali oslabei delavci. To ne bi bila socialna podpora, temveč delno povračilo tistega deleža, ki so ga vložili v deset in več letih dela v posameznem podjetju.

BORUT ŠNUDERL, pomočnik republiškega sekretarja za delo:

Kot član verifikacijske komisije bi želel spregovoriti nekaj besed tudi o delu tega organa.

O verifikaciji ljudje pogosto takole razmišljajo: o samoupravnem sporazumu smo razpravljali v kolektivu, pripravili smo več osnutkov, dobili soglasje sindikatov – sedaj pa se je zadeva ustavila na verifikacijski komisiji. In potem: kdo pa tem ljudem daje pravico, da zadržujejo verifikacijo, kdo so, da lahko posegajo v to, o čemer smo se že sami sporazumeli.

V verifikacijski komisiji pa menimo, da njena naloga ni samo potrjevati ali zavračati sporazume, temveč da je treba tudi predlagati, kaj naj bi v predlogih sporazumov še izboljšali. Menimo, da je samo tak način dela verifikacijske komisije pravilen, čeprav je seveda pogosto deležen kritike. Člani komisije se tudi dobobra zavedamo, da nismo nezmožljivi, lahko se zmotimo, tak očitak tudi sprejmemo in smo pripravljeni zmoti popraviti, ne sprejemamo pa stališča tistih, ki ocenjujejo naše delo kot neupravičeno vmeša-

vanje na področje, ki je v izključni pristojnosti podpisnikov sporazumov.

O teh in drugih pogledih na postopek verifikacije bi se seveda dalo še veliko povedati. Morda pa bo bolj zanimivo vprašanje, kako daleč smo prišli pri sporazumevanju.

S področja gospodarstva je bilo predloženih 36 samoupravnih sporazumov, od katerih jih je bilo 34 tudi verificiranih. Od skupnega števila samoupravnih sporazumov, ki jih je v Sloveniji 75, pa je doslej že verificiranih 70 sporazumov. Med neverificiranimi samoupravnimi sporazumi pa je sporazum panoge, ki zaposluje zelo veliko delavcev. Gre za samoupravni sporazum kovinske in elektroindustrije.

Dolžan sem pojasniti, čemu prav ta sporazum še ni verificiran.

Samoupravni sporazum za kovinsko in elektroindustrijo uporablja kot svoj bistveni element kalkulativne osebne dohodke, ki bistveno odstopajo od zneskov v družbenem dogovoru. Ta odstopanja naraščajo tem bolj, čim višja je kategorija. A da se ne bi napak razumeli – nihče ne nasprotuje dobremu gospodarjenju, visoki strokovnosti kadrov – vendar pa morajo tudi njihovi višji osebni dohodki temeljiti na večjih delovnih rezultatih, nikakor pa ne morejo biti vnaprej zagotovljeni. Zastavlja se tudi resno vprašanje, kaj bodo rekli vsi drugi podpisniki samoupravnih sporazumov, ki so s kalkulativnimi osebni dohodki ostali na ravni družbenega dogovora. Družba pa se je z družbenim dogovorom odločila o tem, kakšno naj bo medsebojno razmerje med osebni dohodki, zato je tudi določila tako višino kalkulativnih osebni dohodkov. Družbeni dogovor pa je bil slednjič sklenjen tudi na temelju stališča konference slovenskih sindikatov. Zato se komisija tudi ni mogla odločiti, da bi verificirala tako zelo neusklačen samoupravni sporazum; res pa je tudi, da ga je zelo težko zavrtni, saj bi taka odločitev prizadela kakih 80.000 zaposlenih.

Kar pa zadeva očitak, češ da verifikacijska komisija zavlačuje

z verifikacijo nekaterih sporazumov, naj pripomnim le to, da je komisija dobila popolne samoupravne sporazume – torej z vso predpisano dokumentacijo – šele sredi novembra. In če bi se togo držali črke predpisa, bi lahko rekli, da niti tedaj še niso bili predloženi vsi potrebni podatki.

Slednjič, da sklenem svojo razpravo – naj poudarim, da sprejemanje samoupravnih sporazumov ni lahka naloga. Pri doseganju delu je odigrala odločilno vlogo prav sindikalna organizacija. Zavedati pa se moramo, da bo uresničevanje samoupravnih sporazumov še težje, kot je bilo njihovo sprejemanje.

RADO KANTUŽAR, Zavasovski premogovniki Trbovlje:

Vnaprej se moram opravičiti, ker s svojo razpravo ne bom bistveno posegel v dokument o programski usmeritvi našega sindikata; zato pa bom osvetlil nekatere momente, s katerimi se srečuje sindikat največje delovne organizacije v Zasavju.

S svojo razpravo se želim oglašati v imenu zasavskih rudarjev, spregovoriti hočem o problemih v premogovništvu, ki so v Zasavju še posebno pereči. Mislim, da tudi ne kaže osvetljevati celotne problematike, saj je javnosti bolj ali manj znana. Vnovič želim opozoriti le na tisto, kar je za nas najvažnejše – to pa je predvsem perspektiva premo-

govništva. To temo smo že dosti-krat načelnjali, na najrazličnejših ravneh in v najrazličnejših organi- in organiziranih našega družbe-nega življenja. Toda jasnega odgovora doslej še ni. Se vedno se namreč pojavljajo najrazlič-nejše trditve, da je premogov-ništvo v zatonu, da nima prihod-nosti, čeprav je bilo po drugi strani že nekajkrat neizpodbitno dokazano, da energetska bilanca Slovenije vsaj v bližnji prihod-nosti ne more biti popolna, če ne upoštevamo tudi premoga. Še zlasti se je to pokazalo letos.

Vse to omenjam zavoljo tega, da bodo delegati in gosti na kon-gresu razumeli, kakšne posledice je ta nejasnost pustila v našem kolektivu, verjetno pa tudi v vseh drugih premogovnikih na Slovenskem. Zavoljo nejasne pri- hodnosti tudi ne more biti prave- ga delovnega vzdušja, saj kollektiv ne vidi pred seboj jasnega cilja in socialne varnosti za daljše obdobje.

Rudarji pa vidimo svojo pri- hodnost v energetiki, zato tako zelo poudarjamo potrebo, da moramo pri snovanju energetske bilance za prihodnje obdobje enakopravno upoštevati vse vire. Zavoljo tega tudi rudarjem ni vseeno, kako se rešujejo proble- mi v našem elektrogospo- darstvu, saj je razvoj in gospo- darjenje v premogovništvu v mnogočem odvisen od elektro- gospodarstva. In če upoštevamo še gospodarske razmere, vse spremljevalne pojave inflacije, s katero se otepmo, ki pa odlo- čilno vplivajo na ekonomski polo- žaj delovnih ljudi, potem je raz- umljivo, da je v našem kolekti- vu moralo priti do zborov del- lavcev, na katerih je članstvo energično zahtevalo od vodstva podjetja in od sindikalne organi- zacije, prav tako pa tudi od vseh drugih pristojnih organov, da se čimprej rešijo pereči problemi rudarjev. Delavci zahtevajo odlo- čno akcijo, ki naj zagotovi sta- bilnejši položaj in izboljša stan- dard rudarjev pa tudi drugih del- lavcev. Naš kolektiv hoče vedeti, koliko časa bomo še zanimivi za slovensko gospodarstvo, vedeti hoče, kakšna bo njegova usoda.

Tako v predloženi programski usmeritvi našega sindikata kot tudi v referatu predsednika naše- ga sindikata je izrečena zahte- va, da moramo problem premo-

govnikov reševati hkrati s pro- blematiko celotne energetike. To je nedvomno pravilna pot in zato rudarji podpiramo ta priza- devanja.

Razen vprašanja o perspek- tivah premogovništva sta za našo sindikalno organizacijo in samo- upravne organe odločilnega po- mena še dve vprašanji. Gre za cene in za kredite za moderni- zacijo.

Kar zadeva cene, lahko re- čem, da smo naše zahteve že zdavnaj posredovali pristojnim organom. Pred nedavnim je pri- šlo do nekaterih popravkov, ven- dar moram kar takoj dodati, da te, nekoliko višje cene premoga ne zagotavljajo podjetju bistveno boljšega položaja, zlasti ne, če upoštevamo napovedano revalo- rizacijo osnovnih sredstev! Za- vedamo se tudi, da dviganje cen ni najprimernejši ukrep za reše- vanje naših problemov, ker ta porast cen slej ko prej povzroča porast cen vseh drugih proizvo- dov.

Kot rečeno, predstavljajo za nas drugi problem krediti, ki naj bi omogočili mehaniziran odkop premoga. Tudi to svojo zahtevo smo že zdavnaj predložili pristoi- jnim organom – vendar doslej še ni bila ugodno rešena. V zad- njem času smo sicer dobili pre- cej zagotovil, da so tako RS ZSS kot izvršni svet in drugi organi naklonjeni našim predlogom. Upamo pa, da ne bo ostalo samo pri obljubah!

Dovolite pa mi, da kongresu sporočim naslednje zahteve za- savskih rudarjev:

1. Pri uveljavljanju stabiliza- cijskih ukrepov je zavoljo divja- nja cen zaskrbljujoče nazadoval standard zlasti delavcev z nižjimi osebnimi dohodki. Urejanje cen mora biti zato zasnovano na ena- kopravni podlagi, torej mora vel- jati tudi za premog!

2. Čimprej je treba izdelati energetske bilanco SRS in pri tem enakopravno upoštevati vse vire.

3. Modernizacija premogov- nikov je nujna, da bi le-ti lahko rentabilno poslovali. Zato je tre- ba v letu 1972 urediti vprašanje kreditiranja modernizacije pre- mogovništva, da bomo lahko na- stopali na tržišču enakopravno z drugimi panogami industrije.

4. Pristojni organi – izvršni svet, sindikati, gospodarska

zbornica in drugi – naj proučijo tudi druge možne načine reševa- nja problemov premogovništva, pa naj že gre za regrese ali za druge oblike pomoči.

HAROLD KARNER, „Go- renje“ Velenje:

Ne nameravam polemizirati o nujnosti urejanja delitve dohod- ka in osebnih dohodkov, ker smo o tem že veliko govorili. Opozoril bi le na nekatere teore- tične nejasnosti, ki so pripeljale do nesporazumov med verifika- cijsko komisijo in skupnimi kom- isijami delovnih organizacij.

Dejstvo je, da gospodarski si- stem nima vgrajenih instru- mentov, ki bi normalno stimu- lirali oziroma ki bi sploh urejali neko normalno delitev. Ker tega ni, sklenjeni samoupravni spo- razumi pomenijo kompromis.

Ker so nekateri delegati že go- vorili o sporazumih, bom po- jasniti samo to, zakaj so kalku- lativni osebni dohodki v elektro in kovinski industriji v po- vprečju za 10 % višji od kate- gorij v družbenem dogovoru. Če pogledam o našo panogo, vidimo, da gre za poseben način dela, za delo na montažnih trakovih. Ta način dela pa zahteva zelo veliko stopnjo specializacije, ki pa one- mogoča kakršnokoli ustvarjalno zadovoljstvo delavca. Tako delo že zaradi tega lahko nekaj višje ovrednotimo. Ritem tekočega traku pa terja tudi velik psiho- fizični napor, kar lahko ocenimo kot težje delovne razmere. Norm

v naši panogi skorajda ne moremo vpeljati. S tem ne mislim reči, da jih ni, ampak hočem samo povedati, da individualno stimuliranje ne pride v poštev. Tudi to je eden vzrokov za kalkulativne osebne dohodke, kot jih predlagamo.

Verifikacijska komisija nam zdaj očita, da vse to priznavamo tudi pri višjih kategorijah. Na ta očitek odgovarjam: zaradi sorazmerja! Očitki, da stimuliramo v glavnem delavce z visoko izobrazbo, niso umestni, ker je takih delavcev v naši panogi le 3% ali drugače rečeno: njihov delež v masi kalkulativnih osebnih dohodkov ni velik. Doktorje znanosti pa lahko v kovinski in elektroindustriji preštejemo na prste!

Pri izračunu faktorja stimulacije smo skušali izbrati samo-svojo pot. Tudi za tiste, ki so zasnovali formulo za izračun faktorja stimulacije. Po družbenem dogovoru nihče ne more trditi, da so našli najboljšo in v vseh primerih veljavno rešitev. Tudi naša rešitev pomeni empirično delo in bo samo čas potrdil ali pa ovrgel njeno veljavnost.

MARJAN BERIČIČ, Rudnik živega srebra Idrija:

Najvažnejša naloga sindikalne organizacije je, da varuje delovnega človeka in njegove pravice. Dosegli smo tudi, da bomo delavcem z različnimi dodatki za nočno in nedeljsko delo priznali določene pravice zaradi posebnih delovnih razmer. Če smo vse to uredili, pa smo na področju proučevanja vplivov dela na delovnega človeka, skratka na njegovo izčrpanje, ostali na začetu.

Ne bo odveč, če ponovim, da je rudarstvo glede na delovne razmere ena najbolj prizadetih dejavnosti. Čeprav je rudarjem priznan beneficirani delovni staž, analize povedo, da se ljudje v jami izčrpajo prej, kot pa si pridobijo pravico do upokojitve z beneficiranim delovnim stažem. Odnos do delavcev v rudniku se torej izraža v reševanju njegovih socialnih problemov, ne pa v dejanskem proučevanju in analiziranju vpliva delovnih razmer ter njih izboljševanju.

Zelo pozitivno se mi zdi, da smo pri samoupravnem sporaz-

umevanju le prišli iz anonimnosti in ozke podjetniške miselnosti, da smo se začeli dogovarjati znotraj panog in da se bomo sčasoma sporazumeli tudi med panogami, kako naj prav in pošteno vrednotimo vplive delovnih razmer. Po mojem vse to pomeni doslej največji dosežek samoupravnega sporazumevanja o delitvi dohodka.

Deformacije naše potrošniške miselnosti izvirajo iz premalo usklajenih osebnih in družbenih interesov. Osebne interese vedno znova potiskamo v ospredje, za splošne družbene interese pa menimo, da jih smemo odložiti na čas, ko bo to nujno potrebno: o zdravstvu bomo, denimo, govorili takrat, ko bomo potrebovali zdravstveno pomoč. To sem moral povedati, da bi bilo bolj razumljivo, kako se v praksi spopadamo s problematiko vpliva delovnih razmer. Drži sicer, da jih

na nek način vendarle rešujemo, saj je v delovnih normativih dejansko zajet tudi vpliv delovnih razmer. Toda kako?

Za delovne razmere v našem rudniku so značilni živosrebrni hlapi, žarčenje, silikoze itd., vendar teh delovnih razmer ne analiziramo, uporabljamo le določene tabele in izkušnje iz tujine, ki najbrž sploh niso primerne za naše razmere. To vprašanje torej rešujemo z dodatki rudarjem. Pravzaprav pa to sploh niso dodatki, ampak nadomestilo za nekaj, kar rudarji izgubljajo. Izgubljajo pa – zdravje! Interes socialistične družbe pa ni v tem, da bi dajali nadomestila, temveč

da odpravljamo vzroke, to je slabe delovne razmere. Sindikat ne more mimo te naloga.

Takega širokega znanstvenega raziskovanja delovnih razmer, kakršno bi dejansko bilo potrebno, prav gotovo ne moremo utesniti v ozke podjetniške interese in vendar je dejstvo, da pričnemo govoriti o raziskavah šele takrat, ko nas nekdo k temu spodbudi, namesto da bi bila to stalna naloga.

Decentralizacija in specializacija zahtevata vse tesnejše in bolj strokovno povezovanje vseh, ki so zainteresirani za rešitev istih ali podobnih vprašanj. Zato moramo biti močnejše organizirani v skupščinah in v različnih drugih institucijah; ti organi naj bi tudi videli tisto, česar mi izva podjetniških vrat ne vidimo. Spodbudili naj bi nas, da delamo tam in tisto, česar ne vidimo.

Naša naloga je zato zagotoviti študij delovnih razmer, da bi tako vplivali na manjše fiziološko izčrpanje človeka. Te raziskave pa nam morajo služiti kot argument, da bodo pristojne službe in organi v podjetjih pospešeno razreševali s tem povezana vprašanja in probleme. Sindikat naj bo pobudnik take akcije v republiškem in v medrepubliškem okviru.

V prehodnem obdobju, dokler ne bi bila študija izdelana, dokler ne bi bistveno izboljšali delovnih razmer, pa se zavzemam za visoko vrednotenje vpliva teh razmer, kajti samo to nas bo prisililo, da bomo tudi resnično ukrepali.

INŽ. RAFAEL KOPUŠAR, Tovarna usnja, Šoštanj:

V prvih povojnih letih je bila usnjarsko predelovalna industrija visoko akumulativna in je zato družbi lahko dajala znatna sredstva. Zaradi tega in zavoľjo zastarelosti ta industrija v kasnejših letih ni več mogla ustvarjati zadostne akumulacije, ki bi ji omogočala modernizacijo in primerne osebne dohodke. Zato lahko danes ugotovljamo žalostno resnico, da je položaj te panoge gospodarstva v Sloveniji in v Jugoslaviji zelo težak in da smo, v primerjavi z drugimi gospodarskimi panogami, v izrazito neenakopravnem položaju. Mi-

nulo poslovno leto je, denimo, kar 70 % delovnih organizacij naše panoge zaključilo z negativno bilanco. Med njimi, razen ene, sicer ni bilo slovenskih usnjarn. S tem pa hočem povedati, da tudi v usnjarnah znamo in hočemo dobro gospodariti.

Zanimivi so podatki o izvozu v letošnjem letu. V prvih devetih mesecih je naša panoga izvozila za 16 milijonov dolarjev izdelkov, od tega za 10 milijonov dolarjev proizvodov na konvertibilna področja. Primerjalni podatki za to obdobje hkrati povedo, da je bilo razmerje med izvozom in uvozom 3:1, medtem ko imajo kovinska, tekstilna, kemična in elektro industrija negativno zunanjetrgovinsko bilanco. Pri tem, ko usnjarska industrija dosega tako ugodno razmerje med izvozom in uvozom, mora pokrivati tudi uvoz surovih kož, saj na domačem trgu lahko dobi samo polovico potrebnih količin. Nobena zahodna država s tržnim gospodarstvom pa ne pozna carin na uvoz surovih kož, medtem ko moramo tako carino pri nas plačevati. Nasprotje z našo prakso pa končno ponazarja podatek, da v nekaterih državah celo spodbujajo usnjarne, da bi predelovale čimveč uvoženih kož!

Usnjarska industrija je zelo prizadeta tudi glede plačilnih pogojev, dajatev in uvoznih predpisov. Močno nas je prizadel tudi liberaliziran uvoz usnja. Na ta način nekatere tovarne čevljev dejansko uvažajo usnje s sredstvi usnjarn. Uvoz namreč morajo plačati vnaprej, zato pa

ostajajo dolžniki domačih usnjarn. V prvih devetih mesecih letos so dobile usnjarne plačila šele po 180 dneh. Z zadovoljstvom sicer ugotovijam, da to ne velja za slovensko obutveno industrijo, ki navkljub uvozu redno poravnava svoje obveznosti do usnjarn.

Moti nas tudi to, da se pri uvozu usnja in čevljev premalo upoštevajo naši standardi, medtem ko morajo usnjarne v celoti proizvajati po jugoslovanskih standardih. Nismo proti kvaliteti, želimo in zahtevamo pa vsaj enakopraven položaj.

Ze večkrat so bile izdelane analize in predlogi za spremembo instrumentov, zlasti še kar zadeva stimulacijo izvoza na Zahod, povračila carinskih dajatev, nižje carinske stopnje za opremo iz uvoza, ki je doma ne proizvajamo ali pa ni dovolj kvalitetna, toda rezultatov doslej ni. Močno pomanjkljiv in preveč tog je zunanjetrgovinski režim pri uvozu različnih pomožnih materialov, zlasti tistih, ki jih domača kemična industrija sploh ne izdeluje.

Zaradi navedenih in drugih problemov predlagam naslednje dopolnitve kongresnih dokumentov:

1. Poudariti moramo, da so cene izdelkov usnjarske industrije že od vsega začetka pod družbeno kontrolo, cene surovih kož in pomožnih materialov pa se oblikujejo prosto, kar je popolnoma zgrešeno.

2. Nujno je treba tudi usnjarski industriji zagotoviti primerne kredite, saj jih je v zadnjih 15 letih prejela tako malo, da se zaradi tega ni mogla razvijati tako, kot bi pravzaprav omogočal razvoj naše panoge v svetu.

Kreditni za uvedbo sodobne tehnologije so potrebni tudi zato, ker našo panogo zaradi sedanjih razmer in pogojev gospodarjenja zapuščajo mnogi delavci, zlasti pa strokovni kader. Če se bo ta proces nadaljeval, bo proizvodnja usnja stagnirala ali celo nazadovala, kar pa ne bi bilo gospodarno ob tako veliki čevljarski, galanterijski in konfekcijski industriji, ki se še vedno močno in perspektivno razvija ter bi v takem primeru morala uvažati vedno več usnja.

3. Delavci usnjarn odločno podpiramo programske usme-

ritve našega sindikata, da se borimo za spremembo sedanjega sistema prispevkov in davkov, saj je prav naša industrija tista, ki ima največ živega dela obdavčenega po sedanjem sistemu. Tudi to je eden izmed vzrokov za neenakopraven položaj, v kakršnem se je znašla usnjarska industrija.

LOJZE JANEŽIČ, Železarna Ravne na Koroskem:

V programski usmeritvi za obdobje do leta 1975 je v IV. poglavju 4. točke govora tudi o nadomestilu osebnega dohodka za čas bolezenske odsotnosti z dela. Določilo petega odstavka je sicer popolnoma v skladu z

veljavnim zakonom o zdravstvenem zavarovanju in o obveznih oblikah zdravstvenega varstva, sprejetega v juliju 1970. leta; trdno pa sem prepričan, da ni v skladu s hotenji sindikata, zlasti pa je v nasprotju s časom in razmerami, v katerih živimo. V zdaj veljavnem načinu obračunavanja boleznin je namreč hudo problematično določilo, da se boleznine izplačujejo v višini 80, 90 ali 100 % poprečnega osebnega dohodka v letu pred nastopom bolezni.

Predno pa spregovorim o konkretnem primeru, vas moram, tovariši delegati, seznaniti z dejstvom, da so znašali življenjski stroški štiričlanske družine v ravenski občini v mesecu avgustu letos 1.586,45 din, v novembru pa že 1.746,40 din. In ker živ-

ljenjski stroški tudi v drugih občinah niso bistveno nižji, lahko naš primer posplošimo.

Za primer smo vzeli dva kvalificirana rudarja, ki po kodeksu delata na istih delovnih mestih. Prvega poimenujmo delavec A, drugega pa delavec B. Delavec A je zbolel v novembru 1970 leta in je bil na bolniškem dopustu do konca oktobra letos. Delavec B pa je zbolel v aprilu letos in je bil v staležu do novembra letos. Pa pogledajmo, kakšno boleznino sta prejela oba naša delavca!

Ce bi šlo za poklicno bolezen, bi oba delavca po veljavni zakonodaji prejela 100 % nadomestilo osebnega dohodka. Tako bi delavec A prejel 1.243,22 din, delavec B pa 1.492,26 din ali za 20 % več kot delavec A! Upoštevaje 100 % zaslužek v mesecu avgustu letos, ki je znašal 1.647,28 din, je delavec A dejansko dobil nadomestilo v višini 75,4 %, delavec B pa 90,6 % nadomestilo.

Ce bi šlo za drug vzrok bolezni, bi bila oba delavca za prvih 60 dni upravičena do 80 % nadomestila osebnega dohodka. Tako bi delavec A prejel 994,62 din, delavec B pa 1.193,72 din ali za 20 % več kot delavec A. Za bolezen, daljšo kot 60 dni, pa bi prejela oba delavca 90 % nadomestilo. Tako bi delavec A prejel 1.118,92 din, delavec B pa 1.343,10 din ali spet za 20 % več kot delavec A. Tako je v primerjavi z zaslužkom v avgustu letos prejel delavec A samo 68 % nadomestilo, delavec B pa 81,5 % nadomestilo. V nobenem primeru pa delavca nista dobila 90 % nadomestila. Še poraznejša pa je primerjava s prej omenjenimi življenjskimi stroški. V tem primeru jih je delavec A s svojim nadomestilom pokrival le s 70,5 %, delavec B pa s 84,6 %. Kar pa je obema skupno, je to, da sta oba naredila čudež, ker sta s takim nadomestilom sploh ohranila pri življenju sebe in družino.

Zavoljo teh dejstev bi želel predlagati našemu kongresu, da zahteva spremembo zakona o odmeri bolezni. Bolniki so namreč po sedanjem obračunu boleznin preveč oškodovani, kar že omenjena primera dovolj jasno potrjuje. Zato naj bi predlagali zakonodajalcu, naj bi se pri obračunu nadomestila upošteval popreček osebnega

dohodka treh mesecev pred nastopom staleža. Za trenutke naj se povrnem k že omenjenima primeroma: očitno je, da gre za bistveno različni osnovi za obračun nadomestila; tako je bila v letu 1969 osnova 1.243,22 din, v letu 1970 pa 1.492,26 din. Če pa bi pri določitvi osnove upoštevali trimesečno poprečje pred nastopom bolezni, bi znašala ta osnova v prvem primeru 1.520,70 din, v drugem primeru pa 1.522,84 din. V tem primeru pa razlika sploh ni več omembe vredna.

Predlagati pa bi morali tudi valorizacijo nadomestil osebnega dohodka iz naslova bolezni, in to na 6 mesecev. S temi spremembami pa bi bržčas bistveno zmanjšali kršitve bolniške discipline, ljudje bi bolj pazili na svoje zdravje in zato hitreje okrevali, saj se jim med boleznijo ne bi bilo več treba pehati za dodatnim zaslužkom.

Ob tem naj dodam, da bi morali urediti tudi predpise o nadomestilu pri porodniških dopustih. Slednjič naj omenim še limitiranje višine dohodkov na člana družine pri določanju cenzusa za otroški dodatek. Kljub že uveljavljanju in še napovedanim spremembam o višini otroškega dodatka, se moramo sindikati zavzeti za pravičnejše razdeljevanje tega dodatka, in to v razponu med dvema cenzusoma in seveda tudi v različnih višinah. Pri nas sodimo, da bi bil tak način pravičnejši, bolj human in morda celo bolj stimulativen, saj se navsezadnje res ne moremo pohvaliti z kdo ve kako spodbudnim prirastkom.

Ce kongres sodi, da so predlagane spremembe dovolj življenjske in da jih je možno uresničiti, potem naj bi jih republiški odbor posredoval v nadaljnjo obravnavo.

ŠTEFAN ŠIMUNOVIČ, Iskra, Tovarna usmerniških naprav, Novo mesto:

Pri razmišljanju o tem, kako se lotiti uresničevanja ustavnih dopolnil, ki zadevajo poglobljanje samoupravnih odnosov v združenem delu, smo sindikati v Novem mestu prišli do spoznanja, da nam je za politično akcijo najprej potrebna ocena sedanjih razmer. Zato smo se od-

ločili, da zberemo podatke o sedanjem samoupravnem položaju delavcev v enotah združenega dela, na tej podlagi pa naj bi nato programirali svoje politično delo. V analizi smo zajeli 47 delovnih enot in ugotovili, da med njimi prevladujejo organizacije združenega dela z nekaterimi samoupravnimi pravicami. V teh enotah je vsebina samoupravljaljskih funkcij še precej centralizirana, kar velja zlasti za kadrovska vprašanja, za razvojno politiko in za dohodkovna razmerja. Ugotovili smo tudi, da so to enote, ki zvečinoma lahko realizirajo svojo vrednost na tržišču.

Ugotovili smo, da so temeljna vprašanja samoupravljanja še vedno preveč zaprta v ozke kroge centralnih samoupravnih organov, kakor tudi to, da so takšne razmere bolj rezultat objektivnih družbenoekonomskih razmer kot pa subjektivnih ali ozkih interesov nekaterih struktur v delovnih organizacijah. Čeprav je veliko enot v delovnih organizacijah, ki predstavljajo delovno pa tudi ekonomsko celoto, je zavoljo zamagljenih stroškovno-dohodkovnih odnosov le malo možnosti za uveljavljanje decentraliziranega samoupravljanja.

Na podlagi razprav in podatkov smo tudi ugotovili, da so slabo razvite proizvodjalne sile pogosto osnovna ovira prizadevanj za uveljavljanje samoupravnih odnosov v združenem delu. Te sile namreč v sedanjih tržnih razmerah ne pospešujejo načela delitve po delu, temveč v delovnih

organizacijah motivirajo pre-
 livanje kapitala in onemogočajo
 uveljavljanje čistih odnosov med
 enotami. Delovne organizacije se
 zato vedno bolj zavedajo, da je
 možno razvijati samoupravljanje
 le ob nenehnem izpopolnjevanju
 tehnologije, organizacije dela
 itd. V sindikatu pa smo se od-
 ločili, da bomo svojo akcijo
 usmerili tudi na to področje, saj
 menimo, da je boj za samo-
 upravljanje, za uresničevanje
 ustavnih dopolnil, ki zadevajo
 ustanavljanje temeljnih orga-
 nizacij združenega dela, hkrati
 tudi boj za nadaljnji razvoj pro-
 izvajalnih sil. Zato sodimo, da v
 boju za razlaščenje v preteklosti
 nastalih centrov politične moči
 ne gre za politično kampanjo,
 temveč za zagotavljanje takih
 objektivnih pogojev, to je za
 ustvarjanje takšne materialne
 podlage samoupravljanja, ki bo
 sama po sebi terjala v združenem
 delu uveljavitev samoupravnih
 odnosov. Zato povezujemo idejo
 o decentralizaciji samoupravnih
 odnosov z naraščajočo zahtevo
 po združevanju intelekta in ka-
 pitala. Se več, prepričani smo,
 da so takšni integracijski procesi
 objektivna nujnost in pogoj za
 nadaljnji napredek proizvajalnih
 sil, s tem pa tudi samo-
 upravljanja, kot smo ga začrtali
 z enotami združenega dela. Se-
 veda si bomo v sindikatu pri-
 zadevali, da bi se ti procesi v
 združenem delu gradili od te-
 meljnih organizacij naprej, kajti
 vse, kar bomo reševali na kateri-
 koli ravni združenega dela, mora
 biti rezultat samoupravnih od-
 ločitev delavcev v temeljnih
 organizacijah združenega dela.

V našem občinskem sindi-
 kalnem svetu tudi menimo, da
 so zbrane ugotovitve o samo-
 upravnem položaju delavcev v
 enotah združenega dela le prvi
 korak k načrtnemu proučevanju
 samoupravnih in gospodarskih
 odnosov v delovnih orga-
 nizacijah in v širših asociacijah.
 Zato smo sklenili, da v ta pri-
 zadevanja pritegnemo vse tiste
 delovne organizacije, ki jih vpra-
 šanje decentralizacije samo-
 upravljanja tako ali drugače za-
 dene. Nosilec akcije v delovnih
 organizacijah naj bi bile sindi-
 kalne organizacije, ki naj bi
 tudi predlagale samoupravnim
 organom, da imenujejo posebne
 strokovno-politične komisije

katerih naloga bi bila, da vse-
 stransko proučijo realne mož-
 nosti za razvoj samoupravljanja
 in za njegovo decentralizacijo pa
 tudi za njegovo integracijo. V
 sindikatu smo prepričani, da
 bomo lahko le tako koristno
 politično delovali, da bi ustavna
 načela postala tudi dejanska
 družbena praksa delovnih ljudi v
 združenem delu.

BOŽO TRIBUŠON, Iskra, Šempeter pri Novi Gorici

Tudi v Sloveniji je vse več in-
 tegriranih gospodarskih orga-
 nizacij z obrati na različnih pod-
 ročjih v republiki, se pravi na
 območju različnih občin. Miš-
 ljenja sem, da je nujno potrebno

v teh velikih integriranih orga-
 nizacijah zagotoviti tudi bolj
 učinkovito delovanje sindikalne
 organizacije. Zato podpiram do-
 ločbo 11. člena, zadnji odstavek
 predloga statuta, ki govori o
 organiziranju sindikata v in-
 tegriranih združenih podjetjih. V
 teh primerih se namreč pogosto
 pojavljajo problemi, ki jih je
 treba reševati s stališča inte-
 griranega podjetja, sindikalna
 organizacija pa seveda mora po-
 znati svoje mesto in vlogo pri re-
 ševanju takih problemov. Po
 drugi strani pa je potrebno, da
 tudi sindikalni organi zdru-
 ženega podjetja v določenih pri-
 merih pomagajo osnovnim sindi-
 kalnim organizacijam v te-
 meljnih organizacijah zdru-
 ženega dela.

Pravimo, da se aktivnost sindi-
 kataka ne sme odražati samo v
 razpravah. Vemo, da nas vedno

in povsod v praksi čakajo raz-
 lična nedokončana dela in na-
 loge. Vprašajmo se, kakšne po-
 goje in možnosti smo imeli in jih
 imamo za uveljavitev interesov
 našega članstva, ko pa je vsa-
 komur jasno, da s tem povezanih
 nalog ne moremo uresničiti
 samo s političnim delom ali pa z
 občasnimi, lepo zvencimi in
 dobro pripravljenimi govori.

Vsebinska dela osnovnih sindi-
 kalnih organizacij je zelo bo-
 gata. Ko pa skušamo uresničiti
 določen program, denimo de-
 narno pomoč socialno in zdrav-
 stveno ogroženim, organizirati
 rekreacijo, poskrbeti za obisk
 kulturnih prireditev in podobno,
 vidimo, da nam vedno znova
 zmanjka finančnih sredstev.
 Treba je torej angažirati večja
 finančna sredstva, česar pa mno-
 ge osnovne organizacije ne zmo-
 rejo. Ponekod si sicer pomagajo
 tako, da zaprosijo samoupravne
 organe za dotacijo, ki pa ni od-
 visna samo od materialnega po-
 ložaja podjetja. Prav zaradi tega
 je zelo važno, da bi bila osnovna
 sindikalna organizacija mate-
 rialno samostojna, neodvisna od
 dobre volje vodstva podjetja;
 samo v tem primeru bi lahko
 smelo in odločno terjala ures-
 ničitev svojega programa ali
 odpravo nerešenih problemov.

Problemi financiranja sindi-
 kalnih organizacij pa so še bolj
 pereči v združenih gospodarskih
 organizacijah. Kongresu zato
 predlagam, naj priporoči Zvezi
 sindikatov Slovenije, da bi pri
 delu članarine, ki jo plačujejo
 člani sindikata v takih združenih
 integracijskih tvorbah, parti-
 cipirali tudi sindikalni organi te-
 meljnih organizacij združenega
 dela in sindikalni organi na ravni
 integriranega podjetja. Višino te
 participacije naj bi določili spo-
 razumno.

Povedati moram, da tudi del-
 avci integriranih podjetij več-
 krat sprašujemo, za kaj gre tisti
 del članarine, ki jo odvajamo
 višjim sindikalnim vodstvom.
 Dejstvo je, da osnovna sindi-
 kalna organizacija sicer dobi
 pomoč od višjih organov v obliki
 različnih nasvetov, vendar pa se
 mora s konkretnimi problemi
 spoprijemati sama. Da bi vsaj
 delno zagotovili materialno sa-
 mostojnost osnovnih sindikalnih
 organizacij, zahtevamo, da se de-
 litev članarine spremeni v prid
 osnovne organizacije sindikata.

FRANC ŠOLAR, Obalni odbor sindikata delavcev industrije in rudarstva, Koper:

Sodim, da širši krog našega članstva še ni dovolj dobro seznanjen s statuti osnovnih sindikalnih organizacij in zatorej tudi ne more poznati osnovnih nalog svojih organizacij, dolžnosti pa tudi pravic članov sindikata.

Po mojem mišljenju bi moralo biti vodstvo osnovne sindikalne organizacije v neposrednih in čim pogostejših stikih z neposrednimi proizvajalci. Moralo bi imeti posluh za želje, težave in zahteve najširšega članstva, zlasti pa tistega dela z nizkimi osebnimi dohodki. Člani vodstev osnovnih sindikalnih organizacij morajo biti dobri poznavalci razmer in dogajanj v ožji in širši družbeni skupnosti, saj bodo le tako lahko zastopali prava stališča, po potrebi odgovarjali na vprašanja in tako pravočasno reagirali in uveljavljali potrebne ukrepe. Zato bi se morala sindikalna vodstva v prihodnje pogosteje udeleževati različnih izobraževalnih tečajev in si tako pridobivati potrebno znanje za svoje delo.

Z druge strani menim, da bi si morali člani vodstev osnovnih sindikalnih organizacij prizadevati, da bi si pridobili večjo avtoriteto tako pri članstvu kot

tudi pri vodstvih podjetij. Zelo pogosti so namreč primeri, ko mora vodstvo sindikalne organizacije nastopati kot posrednik in usklajevalec med interesi uprave podjetja in strokovnih služb na eni ter interesi neposrednih proizvajalcev na drugi strani, ki so pogosto povsem različni. V takih primerih je nujno temeljito poznavanje razmer, saj bomo le tako opravili svoje poslanstvo in dosegli rešitev, ki bo brez negativnih posledic, skladna tudi s splošnimi družbenimi interesi.

Menim tudi, da mora naša organizacija kar najtesneje sodelovati z drugimi družbeno-političnimi organizacijami. Truditi se moramo, da bi z njimi izoblikovali enotna mnenja ter pri tem upoštevali vse pozitivne predloge in stališča ter na tej podlagi konkretno reševali že znane ali šele nastajajoče probleme. Niti najmanj ne dvomim, da neposredni proizvajalci in vodstva podjetij ne bi podprli uresničevanja na tej osnovi izoblikovanih predlogov in stališč.

Osnovna sindikalna organizacija se tudi ne bi smela zapirati za tovarniški plot, ampak bi morala aktivno sodelovati s sindikalnimi organizacijami drugih, še zlasti sorodnih kolektivov. Na obalnem področju smo letos že imeli tako akcijo, ko smo na pobudo sindikalnih organizacij iz industrijskih delovnih organizacij sklicali sestanek s poslanci obalnega območja, na katerem smo jih seznanili s problemi in tudi s kritičnim položajem nekaterih naših podjetij. Ta skupna akcija je dosegla svoj namen, saj so poslanci lahko spoznali, da nekdo le spremlja njihovo dejavnost in zaupa vanjo. Ugotavljamo, da so se poslanci po tem sestanku zvečine začeli bolj intenzivno zanimati za problematiko svojih volilnih območij. Naj še omenim, da je bila taka akcija koristna tudi zaradi tega, ker so dali zanjo pobudo neposredni proizvajalci. Tako si je sindikalno članstvo izborilo možnost, da je o svojih problemih lahko spregovorilo neposredno in objektivno, brez vsakih pridržkov, brez ovinkarjenja, kakor se največkrat primeri na sestankih v drugačni sestavi.

Zelo važno nalogo osnovnih sindikalnih organizacij prav go-

tovo pomeni skrb za standard članov organizacije. S tem ne mislim zgolj na zagotavljanje boljših materialnih razmer, čeprav je tudi to važno, ampak tudi na prehrano zaposlenih, na ustrezne delovne razmere, zdravstveno varstvo pri delu, otroško varstvo, uspešno razreševanje stanovanjske politike itd.

Delo osnovnih organizacij sindikata bo uspešno samo tedaj, če bo aktivno delal celoten izvršni odbor in ne, da breme pade le na nekaj posameznikov. Če bi bilo tako, bi člani naše organizacije prav gotovo bolj podprli delo svojih izvoljenih predstavnikov; bolje bi poznali tudi svoje pravice in dolžnosti in skupaj bi se hitreje približevali tistemu, čemur pravimo „učinkovitost“ sindikalne organizacije.

JOŽE STRNIŠA: „Unis“ – Rog Ljubljana:

Izvršni odbor naše sindikalne organizacije se v bistvu strinja z načelom podružbljanja stanovanjske problematike, ki ga naš republiški odbor zagotavlja tudi v kongresnih dokumentih. Menimo pa, da v stališčih republiškega vodstva to načelo ni dosledno izpeljano. Za uspešno podružbljanje stanovanjske problematike je namreč treba upoštevati dve načeli. Prvič gre za to, da reševanje socialnih problemov na tem področju ne more pomeniti samo dolžnosti delovne organizacije, ampak nalogo ožje in širše družbene skupnosti, kakor bi se pač odločili. Drugič pa bi v socialistični družbi moralo obveljati načelo, da ima vsakdo, neodvisno od tega, kje je zaposlen, enake začetne možnosti za pridobitev stanovanjske pravice za najemniško ali pa za lastno stanovanje. Prvo načelo ni povsem usklajeno s stališčem našega sindikata, izraženim v kongresnih dokumentih, medtem ko kongresno gradivo o drugem načelu v tako dosledni obliki sploh molči.

Poglejmo najprej, kaj pomeni prvo načelo! Predlagamo namreč, da vse delovne organizacije obvezno prispevajo svoj delež v višini določenega odstotka izplačanih osebnih dohodkov v sklad za gradnjo stanovanj, s katerim bi upravljala samoupravna skupnost, sestavljena iz predstav-

nikov vlagatelj. Ta skupnost bi določila pogoje za pridobitev stanovanj in gradnjo tudi organizirala. Pri tem skladu bi se lahko vsakdo, v odvisnosti od svojega socialnega položaja in odvisnosti od tega, kje je zaposlen, potegoval za stanovanje. To pomeni, da bi tistim z nižjim družinskim osebnim dohodkom sklad omogočal nižjo lastno udeležbo, tistim z višjim dohodkom pa višjo. Pri določeni meji družbenega dohodka pa soudeležbe sklada sploh ne bi bilo.

Ker pa je razumljivo, da v vsaki delovni organizaciji lahko obstajajo tudi izjemni kadrovske problemi, ki jih ni mogoče reševati s pomočjo takih, po regionalnem načelu organiziranih

skladov, naj bi bilo omogočeno vsaki delovni organizaciji, da bi iz sklada skupne porabe oblikovala tudi svoj lastni stanovanjski sklad. Pri tem pa naj bi veljalo pravilo, da ta stanovanjski sklad ne bi mogel nuditi ugodnejših pogojev, kot pa bi jih omogočal regionalni sklad.

To pa že meji na drugo solidarnostno načelo, ki bi ga v bodoče morali uveljavljati. Gre namreč za to, da nihče ne bi mogel priti do stanovanja bodisi lastnega ali najemniškega, po drugi poti, kot pa je družbeno opredeljena. S tem bi namreč družbena skupnost z ene strani vplivala na stanovanjsko politiko glede tega, kolikšen del družbenih sredstev naj se pretaka v zasebno stanovanjsko gradnjo, kar je pomembno zaradi različnih socialnih, urbanističnih,

ekonomskih, prostorskih in še drugih splošnih družbenih vidikov. Po drugi strani pa bi to pomenilo edini način, po katerem bi bili državljani z višjimi osebnimi dohodki objektivno prisiljeni usmerjati več sredstev za stanovanjsko gradnjo, medtem ko so zdaj pri dodeljevanju kreditov in celo stanovanj v objektivno privilegiranem položaju in lahko svoja sredstva vlagajo v druge osebne dobrine, značilne za razviti standard.

Zaradi teh in drugih dejstev predlagam, naj bi dopolnili stališča našega sindikata o podružbljanju družbene politike ter da bi ob tem upoštevali tudi sklepe zadnje konference slovenskih komunistov o socialnem razlikovanju. Konkretno predlagam, naj bi se naš sindikat zavezal za ustanovitev družbenih skladov, o katerih sem govoril, in s pomočjo katerih bi imel vsak zaposlen državljan možnost priti do stanovanja, seveda odvisno od svojega socialnega položaja. Naš strokovni sindikat naj bi se nadalje zavzemal tudi za to, da bi določili družbene kriterije, po katerih lahko navedeni družbeni skladi, organizirani po regionalnem načelu, prav tako pa tudi stanovanjski skladi delovnih organizacij omogočajo prosilcem brez izjem, da bi prišli do lastnih oziroma najemnih stanovanj.

JURIJ ŠUMEČNIK, „Gozdno gospodarstvo“ Slovenj Gradec:

Imam pripombo na VII. poglavje naše programske usmeritve, kjer se drugi stavek glasi: „Ob sedanjih osebnih dohodkih in cenah zavračamo zviševanje najemnin brez sočasnega sistema subvencioniranja najemnin delavcem z nižjimi osebnimi dohodki.“ Menim, da je ta stavek formuliran premalo akcijsko.

Sindikat ne more „zavračati zviševanja najemnin,“ ampak se mora odločiti, da se bo „aktivno zavezalo za spremembo neustreznih razmer...“

Že leta 1965 smo ugotovili, da je treba določiti ekonomske najemnine stanovanj. Določili smo sicer nove najemnine, i že tedaj niso bile, danes pa sploh niso več „ekonomske“. Svojo trditve bi ponazoril na dveh pri-

merih. Gre za dve stanovanji. Najemnina za prvo stanovanje je leta 1965 znašala 40 din, za drugo stanovanje pa 400 din mesečno. Družbeni regres je takrat znašal polovico celotne najemnine, torej 20 din mesečno za prvo in 200 din mesečno za drugo stanovanje. Družbena subvencija se je, kot vemo, z leti zmanjševala, dokler leta 1969 najemnine niso bile zamrznjene. Vseeno pa je nesporna ugotovitev, da je družba najemnine za slaba stanovanja registrirala v enaki meri kot najemnine za dobra ali celo razkošna stanovanja. Razlikovanje pri registriranju je bilo torej ravno obratno, kot pa je predvideno z novimi ukrepi. Sedanja, v začetku omenjena formulacija, žal, dopušča misel, kot da se zavzemamo za tako stanje, kakršno je sedaj, čeprav vemo, da ni in ne more biti sprejemljivo.

Se nekaj besed o tem, da naj se v osnovnih organizacijah zavzemajo za to, da bodo delovne organizacije tudi v bodoče izločale iz osebnih dohodkov najmanj 4% za stanovanjsko gradnjo. To zahtevo sicer podpiram, pomembnejše pa se mi zdi neko drugo vprašanje, namreč, kaj sploh je stanovanjsko vprašanje v naši družbi. Tudi o tem bi se morali v sindikatu izreči.

Mislim, da je s stanovanjskim problemom soočen tisti, ki s svojimi stanovanjskimi razmerami negativno odstopa od normal v kraju, kjer živi. Praksa pa se je izrodila: tako smo glede stanovanjskih vprašanj v splošnih

aktih sicer marsikaj zapisali in „uredili“, sredstva pa smo porabili za različne stvari! Doseči moramo, da bodo sredstva za stanovanjsko gradnjo uporabljena strogo namensko, torej samo za razreševanje stanovanjskih vprašanj. Sindikati pa bi se prav tako morali zavzeti, da bi v samoupravnih aktih delovnih organizacij, mislim na pravilnike o razdeljevanju stanovanj, predvideli vrstni red, ki ga zakon posebej določa. Tovariš Šaubert pravi, naj nas ne bo sram, če se zavzemamo za socialne kriterije. Zdravje, ki je v slabem stanovanju občutno prizadeto, po mojem pomeni zadostno ekonomsko kategorijo in motiv za to našo skrb, da ne govorim o drugih motivih.

Vrstni red bi moral biti približno takle:

- najprej bi moral dobiti stanovanje tisti, ki prebiva v takem stanovanju, ki škodljivo vpliva na zdravje otrok in mladine;

- potem bi moral dobiti stanovanje tisti, ki stanuje v takem stanovanju, ki škodljivo vpliva na zdravje odraslih;

- nato bi kot kriterij lahko upoštevali oddaljenost od centrov, delovnega mesta itd.;

- in slednjič, upoštevali naj bi tudi poslovni interes, ki pa mora biti argumentiran. Dejstvo namreč je, da delavski sveti zelo hitro sprejmejo odločitve o tako imenovanih „kadrovskih stanovanjih“, medtem ko niso tako zelo zavzeti, ko gre za rešitev socialnih problemov.

JOŽE GLOBAČNIK, podpredsednik RS Zveze sindikatov Slovenije

Prepričan sem, da bomo v sindikatih znali izkoristiti možnosti, ki so nam dane s sklepom slovenske ustavne komisije, da vnesemo v ustavno dopolnila slovenske ustave tudi poseben amandma, ki opredeljuje družbenopolitično vlogo sindikata. Ko boste prebrali besedilo tega dopolnila, bo morda kdo dejal, da gre pravzaprav za zadeve, ki smo jih že doslej izvajali v praksi, ko smo sindikat opredeljevali predvsem kot družbenopolitično silo, ki odločilno vpliva in tudi nosi odgovornost za razvijanje samoupravnih družbeno-ekonomskih odnosov. To je de-

loma res, saj smo si dve leti nazaj prizadevali tako opredeliti vlogo sindikatov v statutih delovnih organizacij. Toda zdaj stopamo korak dlje. Predlagani amandma namreč omogoča sindikatom, da predlagajo spremembe posameznega zakona, da lahko javno postavljajo vprašanja in da so dolžni tisti, na katere je naslovljeno vprašanje, tudi odgovoriti. Drugače povedano, mislim, da bomo mogli poslej z veliko manj formalnopravnega napora uresničevati svoje ideje in predloge. Dodati pa tudi moram, da bo taka vloga terjala od nas tudi veliko več miselnega napora.

Ena od prvih možnosti, da to svojo vlogo uveljavimo, bo tedaj, ko bo treba nekaj reči glede ekonomske politike za prihodnje leto pa tudi tedaj, ko bomo razpravljali in sklepali o razvoju v naslednjem obdobju.

V sindikatih bomo bržčas morali sprejeti tisto, kar sedaj, v začetnih razpravah o politiki v prihodnjem letu, nekateri predlagajo – to namreč da ni nobenega smisla tratiti sil z lepimi besedami in obljubami, temveč da je najbolje ponoviti tisto, kar smo lani zapisali, da bomo storili na področju stabilizacije. To je vsekakor realistično spoznanje.

Izhodišča za ekonomski razvoj v letošnjem letu so bila optimistična in so marsikaj obljubljala, marsikaj napovedovala. Res pa je, da teh obljub ne le, da nismo uresničili, temveč se je marsikaj izteklo povsem drugače, kot je bilo predvideno.

Tako smo, denimo, za letošnje predvidevali zaustavitev inflacije na ravni 9 %, namesto tega pa smo jo povečali na 16 %. Za gibanje osebnih dohodkov smo predvidevali 15 % porast, dosegli smo 25-odstotnega. Predvidevali smo, da bodo skupni prejemki prebivalstva za 16 % višji, samo v prvih desetih mesecih pa so porasli za 31 %. Izdatki prebivalstva so v prvih desetih mesecih porasli za 35 %, kar je seveda vplivalo na povečanje uvoza tako reprodukcijskega materiala kot tudi gotovih izdelkov. Predvidevali smo, da bomo izboljšali likvidnost gospodarstva, kar pa nam je očitno prav tako spodletelo. Bolj ali manj smo sicer uspeli obvladovati emisijo denarja, vendar pa je gospodarstvo na svojstven način reagiralo na

ta ukrep, in sicer tako, da je bistveno povečalo hitrost obtoka denarja. Ker pa tudi to ni zadostovalo, je gospodarstvo samo opravilo emisijo denarja – in to tako, da so delovne organizacije druga drugi obljubljele poravnavo obveznosti, te obljube pa so bile izpolnjene v letu 1969 v poprečju v 76 dnevih, v juliju letos pa šele v 104 dnevih.

Tudi nam v sindikatih ne preostane drugega, kot da hladno v prihodnjem letu, sodim, da bi morali v sindikatih vztrajati pri konkretizaciji tistega. Pa ne samo za prihodnje leto, če si želimo postopne stabilizacije!

Ko pa že govorimo o problemih, ki bodo aktualni predvsem v prihodnjem letu, sodim, da bi morali v sindikatih vztrajati pri konkretizaciji tistega kar smo se kot komunisti dogovorili v zvezi s socialnimi razlikovanji. Ne moremo pa se zadovoljiti s tolažbo, češ da bodo že instrumenti ekonomske politike za leto 1972 upoštevali tisto, kar je rekla konferenca Zveze komunistov Slovenije. Tudi ni dovolj, če samo pasivno postavljamo tako zahtevo, kajti dolžni smo tudi sami reči, kje in katere elemente naj bi prihodnje leto vgradili v našo ekonomsko politiko.

V sindikatih se bomo morali že letos izreči o tem, kar je v predlogu izvršnega sveta poimenovano kot „sistem prelivanja in izravnave na način, ki ustreza ciljem družbenoekonomskega razvoja“. Gre za zelo pomembno odločitev, kako rešiti problem prelivanja in izravnave ali kom-

penzacij za nekatere živilske proizvode. Mislim, da se moramo v sindikatih sicer izreči za realne cene teh proizvodov, če hočemo narediti konec nenehnim nihanjem na tržišču. Hkrati s tem pa moramo izoblikovati socialni program ukrepov, da te višje cene ne bi še bolj prizadele standarda delovnih ljudi, saj gre za osnovne življenjske potrebščine, predvsem pa bi morali zagotoviti in rezervirati za to potrebna sredstva. Nekaj podobnega bo treba ukreniti tudi s stanovanjskimi najemninami.

Vsekakor pa bodo sindikati podprli nekatere ukrepe, ki so že predvideni, in sicer:

— da se poveča obseg otroškega varstva za več kot 80 %,

— da se v globalu povečajo pokojnine za 21 %,

— da se sredstva za izobraževanje povečajo za 18 % in drugo.

To pa tudi pomeni, da smo že storili prvi korak pri snovanju našega socialnega programa.

Še nekaj o tem, kako valorizirati kalkulativne osebne dohodke. Ideje o tem so zelo različne — celo take, da bi bilo treba kalkulativne osebne dohodke valorizirati po posameznih skupinah v tem smislu, da bi nova višina predstavljala individualne pravice posameznika. Očitno pa je, da bi nas taka valorizacija privledla to tega, da bi v Sloveniji dobili enega ali dva tarifna pravilnika in tako v bistvu podrli, kar smo s težavo ustvarili v dosedanjem procesu sporazumevanja. Kar pa zadeva obračunske osebne dohodke in njihov obseg, menim, da bo treba tej masi dati tisto funkcijo, ki jo je imela doslej, to je, da ostaja obračunski element. Element socialni, ki je pri tako visoki stopnji inflacije nujen, pa bi bilo najbolje prepustiti delovnim organizacijam, kjer se bo ta politika brez modelov in predpisov zelo dobro uveljavljala ter seveda socialnemu programu izven gospodarske sfere.

In ko že tukaj govorimo o tistih, ki imajo rdeče legitimacije, naj rečem, da si pri sebi približno takole, kot sem zdaj povedal, predstavljam naloge tistih, ki jih imajo. Teh legitimacij nimamo zato, da bi komurkoli kaj ukazovali, temveč jih imamo zato, da delamo tudi na takšnih kongresih, kot je današnji. To

nas obvezuje, da ne ponavljamo samo tega, kar so povedali že drugi, temveč da poskušamo tudi sami iskati rešitve.

ALOJZ DIKAVČIČ, Tovar- na umetnih brusov „Swaty“, Maribor:

Prva konferenca sindikata delavcev industrije in rudarstva v Mariboru je opozorila na nevzdržne razmere na področju rekreacije delavcev, zlasti v času dopustov. Zato tudi želim v svoji razpravi opozoriti na stagnacijo delavskega turizma, na nekatere vzroke za to, želim pa o tem spregovoriti tudi zavoljo tega, ker sodim, da smo v sindikatih z naraščajočimi gospodarskimi problemi postopoma prenašali težišče svojega dela na druga področja, pri čemer smo se premalo zavzeli, da bi zmanjšali, če že ne razrešili krizo, v katero je zašel naš delavski turizem.

Kje so vzroki za kritične razmere na področju dopustniške rekreacije delavcev?

Naj navedem samo nekatere:

Naši počitniški domovi, predvsem tisti ob morju, so zvečine nastali iz stanovanjskih zgradb, gostinskih objektov in zasebnih penzionov. To pa je imelo za posledico veliko razdrobljenost kapacitet, kar nedvomno zvišuje stroške njihovega vzdrževanja. Razen redkih izjem so ti objekti dotrajani, manjkajo jim potrebne sanitarne naprave pa tudi objekti za športno rekreacijo.

Poseben problem pa predstavljajo težnje turističnih središč ob

Jadranu, ki želijo razvijati predvsem tujski turizem. S tem pa so pogojeni številni pritiski na delovne organizacije, naj bi jim odstopile svoje počitniške domove.

Z zakonom o kategorizaciji turističnih objektov smo nedvomno zadali hud udarec nadaljnemu razvoju počitniških domov, saj bo zavoljo ostrih normativov zelo težko zadostiti pogojem, če bo zavoljo pomanjkanja sredstev to sploh izvedljivo!

Prav gotovo pa je ena glavnih ovir za razširjanje in modernizacijo počitniških domov sedanji način kreditiranja turističnih objektov. Objekti, ki povečujejo devizni priliv, so deležni dolgoročnih kreditov ob minimalni lastni udeležbi, k čemur se po navadi pridružijo tudi druge bonitete. Delavski turizem tega ni deležen, možnosti najemanja kreditov za gradnjo počitniških domov so le minimalne, kar pa že je kreditov, so vsi le kratkoročni in povezani z visoko lastno udeležbo, ki pa jo seveda zmore le malokatera delovna organizacija!

Kakšna je torej perspektiva rekreacije našega delovnega človeka, kakšna je perspektiva počitniških domov delovnih kolektivov, ko pa so stroški vzdrževanja vedno višji in ko nenehno preti bojazen, da jih bodo urbani enostavno zbrisali, kot se je v preteklosti že dogajalo?

Želim poudariti, da je nesmiselno zahtevati od delovnih organizacij, da mora postati rekreacija sestavni del poslovne politike, ter da se morajo zavzeti za povečanje kapacitet počitniških domov, saj v sedanjih razmerah vse to ni realno. Zato tudi mislim, da je naša programska osnova v tem primeru premalo dorečena. Sedanje razmere na področju oddiha in rekreacije delavcev namreč terjajo precej več, kot pa smo si zapisali v naš dokument, predvsem pa terjajo celovito akcijo sindikata za rešitev teh vprašanj. V tej aktivnosti bi morali najprej poiskati odgovor na vprašanje, na kakšen način zagotoviti delovnemu človeku možnosti, da bo resnično izkoristil dopust za svojo rekreacijo. Prepričan sem tudi, da bi delovni kolektivi ob primerno zasnovani akciji podprli gradnjo počitniških naselij, z združeva-

njem sredstev delovnih organizacij pa bi lahko bistveno povečali sedanje kapacitete počitniških domov in zgradili sodobna počitniška naselja za potrebe delavskega turizma.

Svojo razpravo pa naj sklenem z mislijo, da smo v sindikatih dolžni poiskati ustrezne rešitve za razvoj delavskega turizma, saj gre za zdravje in počutje delovnega človeka – ta pa je naša glavna skrb!

JOŽE STANONIK, Občinski sindikalni svet Škofja Loka

Problematico počitka, rekreacije in delavskega turizma moramo obravnavati tudi s stališča produktivnosti dela, saj boljše ali slabša fizična in psihična pripravljenost zaposlenih vpliva na njihove delovne učinke. Gre torej za reproduktivno sposobnost, ki je osnova materialnega zadovoljevanja delavskih potreb. Komisija za življenjske in delovne razmere in njena podkomisija za probleme počitka rekreacije in delavskega turizma pri RS ZSS je pri doseganju obravnavanju te problematike ugotovila nekatera zelo zanimiva dejstva. Kapacitete za delavski turizem se že več let občutno zmanjšujejo, posebno tiste, katerih lastniki ali najemniki so delovne organizacije. Počitniške domove podjetja odprodajajo ali pa jih odstopajo komercialnemu turizmu. Mnogo domov ne ustreza več zahtevnemu standardu in pristojni inšpekcijski organi zahtevajo ali sanacijo ali ukinitve. Lastniški odnosi prav tako niso urejeni v mnogih primerih in je upravičena bojazen, da se bo zaradi tega število domov še zmanjšalo. Izkoriščenost domov se giblje med 45 in 90 dnevi letno.

Ce naša organizacija meni, da za delavce, še posebej ljudi z nižjimi osebnimi dohodki in po navadi na težjih delovnih mestih, ni potrebno organizirati oddiha, počitka in rekreacije, pustimo razmere, kakršne so, toda vedeti moramo, da se bomo prav kmalu srečali s posledicami. Če pa menimo, da so oddih, rekreacija in počitek potrebni, pa z razreševanjem teh problemov ne bi smeli več odlašati niti en sam dan. Dejstvo namreč je, da se

uresničujejo obširni programi turistične usmeritve nam najbližjih krajev ob zgornjem Jadranu. Le v bližini Rovinja je predvidena gradnja delavskega turističnega centra. Za ta prostor se že dogovarjajo ljubljanski sindikati. Razen sedanjih in zelo skromnih zmogljivosti pa na 32 kilometrih slovenske obale, žal, niso predvi-

dene nobene možnosti za razvoj delavskega turizma.

Potreba po devizah je povzročila usmeritev v komercialni turizem, ki ga podpirajo s svojim kapitalom domače in tuje banke. Ne bi razpravljaj o tem, kdo je ta kapital zaslužil in tako ustvaril pogoje, da zdaj razvijamo zgolj komercialni turizem! Investicijska sredstva za komercialni turizem so srednjeročna in dolgoročna ter z beneficirano obrestno mero, delavski turizem teh ugodnosti ni deležen. Dušimo ga s kratkoročnimi krediti, če jih sploh kje dajemo. Taka diskriminacijska politika seveda meče zelo slabo luč na vsa prizadevanja, da bi domačemu delavcu zagotovili možnosti za oddih in rekreacijo.

V začetku novembra smo se na sindikatih o tem in še o drugih problemih pogovarjali s predstavniki izvršnega sveta in slovenske turistične zveze. Razgovor je potrdil, da glede razvoja domačega turizma, ki vsebuje tudi delavski turizem, nimamo izdelane nacionalne politike, da jo torej moramo šele izoblikovati. Turistična zveza Slovenije je v zvezi s tem že izoblikovala nekatera stališča. Tako meni, da

je reševanje problematike domačega turizma možno predvsem z združevanjem sredstev delovnih organizacij za gradnjo novih turističnih objektov in centrov, čemur bi morali prilagoditi tudi kreditno politiko bank. Bodoči objekti domačega turizma bi morali biti povsem odprtega tipa. Zaradi diskriminacijske urbanistične politike do objektov domačega turizma bi morali poiskati primerno obliko sodelovanja z nosilci urbanističnih načrtov, saj je domači turizem za nekatere kraje ekonomsko dovolj zanimiv. In če hočemo doseči, da se bodo uslug v objektih, namenjenih domačemu turizmu, lahko posluževali tudi socialno šibkejši ljudje, bi morali razviti „turistično varčevanje“, ki bi ob sodelovanju različnih pristojnih dejavnikov v kratkem času bistveno pripomoglo k razvoju domačega turizma.

Menim, da navedena stališča Turistične zveze Slovenije lahko v celoti sprejmemo. Kot najbolj množična organizacija delavskega razreda pa bi se morali ne le boriti za uveljavljanje teh stališč, ampak bi morali še posebej poudariti pomen delavskega turizma, počitka in rekreacije tako v biološkem kot v gospodarskem smislu. Določiti bi morali tudi nosilce razvoja delavskega turizma.

S tem sem naštel samo nekaj vprašanj, o katerih bi po mojem prepričanju moral izreči svoje mnenje tudi naš sindikat. Ko pa že obravnavam počitek, rekreacijo in delavski turizem, ne morem mimo dejstva, da razvojni projekti naših podjetij dosledno zanemarjajo rekreativne potrebe delavcev. Drži, da to trenutno še ne predstavlja posebnega problema, vseeno pa moramo z njim računati z vsa resnostjo zaradi vedno hitrejšega zmanjševanja števila delovnih ur in uvajanja novih tehnoloških postopkov.

JOŽE JAN, Zveza izumiteljev in avtorjev tehničnih izboljšav Slovenije, Ljubljana:

Če v naši samoupravni družbi danes marsikdaj govorimo o nevarnosti managerskega vodenja, pa nam organizirano spodbujana tehnična pobuda in svoboda ustvarjanja dajeta velike možnosti, da tehnologi ne bi bili več

privresk managerjev, ampak da bodo lahko delovali kar najbolj ustvarjalno in učinkovito ter na samoupravni osnovi. Na ta način bodo tehnološke in reorganizacijske pobude, ki so zdaj v rokah managerskih struktur, prešle v druge roke. Skratka, inovacije oziroma samoupravna organizacija tehničnih investicij pomeni eno največjih možnosti za neposredno sodelovanje samoupravljalcev pri izboljšavanju in pospeševanju tako enostavne kot razširjene reprodukcije, s čimer se bo povečala tudi uspešnost našega samoupravnega sistema. Vemo pa, da naš samoupravni sistem zlasti v gospodarskem smislu dopušča veliko pobud, žal pa v denarju daje zelo slabe rezultate in smo torej pred zelo aktualno nalogo, da bi to spremenili na bolje.

Kakšen je obseg zadeve, o kateri govorimo?

Ce smo doslej pogosto govorili, da ni izumiteljstva, da ni patentov in inovacij, smo govorili o

sadežih ne pa tudi o drevesu. Vse to mora imeti svojo bazo. In kje je ta baza? Sovjetska zveza, ki pomeni vodilno silo na področju tehničnih inovacij in je v tem primeru že prekoslila ZDA, ima po 120.000 izumov na leto, na tehničnih inovacijah pa je po podatkih za leto 1968 delalo 3.257.630 avtorjev. V istem letu so v 320.000 podjetjih v ZDA obravnavali več kot 3 milijone racionalizatorskih predlogov.

Praksa tudi kaže, da je realno pričakovati, da bo vsak deseti

delavec posredoval po en koristen predlog na leto. V Sloveniji bi torej moralo 40 do 50 tisoč avtorjev letno posredovati svoje predloge za izboljšave v tekoči ali razširjeni reprodukciji, da bi bili rezultati njegovega snovanja ne le vidni, ampak tudi uspešni za gospodarstvo. Naši državni podobne države, mislim na stopnjo razvitenosti, že dosegajo tak odstotek inovacij!

Gre torej za to, kaj storiti, da bi nekaj podobnega dosegli tudi pri nas, saj taka zahteva očitno ni pretirana. Mislim, da je treba začeti pri osnovi! V tem smislu je bil pri centralnem odboru Sindikata delavcev industrije in rudarstva v Jugoslaviji že ustanovljen poseben koordinacijski odbor, ki se bo izmenoma sestajal po vseh naših republikah, pripravljal različne seminarje o inovacijski dejavnosti in podobno. Tako se bodo tudi na terenu, če smem uporabiti tak izraz, začeli razčiščevati pojmi, nastajalo bo ugodnejše ozračje, v katerem se bo lažje in tudi hitreje uveljavljala misel o nujnosti kar najhitrejšega izkoriščanja zdaj povsem zanemarjene notranje rezerve, skrite za nerazumevanjem in zavistjo, s katero marsikje spremljajo aktivnost predlagateljev tehničnih izboljšav in drugih koristnih predlogov. Manjka pa nam tudi poslovnosti! Da bi jo spodbujale vsaj na tem področju, so se najbolj množične organizacije – na čelu s sindikati in SZDL – že odločile ustanoviti poseben biro, ki bo delovnim organizacijam in drugim zainteresiranim svetoval in pomagal pri poslovnih zadevah, povezanih z dejavnostjo izumiteljev in avtorjev tehničnih izboljšav.

Naj sklenem: utreti bo treba nove poti tudi na tem področju; poti, ki jih jugoslovanski samoupravni sistem doslej ni poznal, čeprav to pomeni edino možnost za večjo učinkovitost in novo merjenje moči v našem samoupravnem gospodarskem sistemu.

FRANJO KLJUN, Rudarski šolski center Velenje:

V našem centru izobražujemo bodoče delavce – rudarje, kovinarje, električarje, tehnike, rudniške in tehnične električarje

itd. V prihodnjem šolskem letu bomo področja izobraževanja razširili še na druge poklice, ker tako zahteva gospodarstvo v občini in tudi v širši regiji, tako da se bo število naših učencev še povečalo, čeprav jih že zdaj izobražujemo kakih 1000.

Več udeležencev razprave je spregovorilo o težavah, ki v delovnih organizacijah nastajajo zaradi fluktuacije; govorili so kako težko je pridobiti mlade ljudi za določena dela. To velja tudi za delo v rudnikih. Trdim pa, da je najboljši način za pridobitev mladih delavcev za rudarski poklic redno izobraževanje v rudarski šoli. Upoštevajte velike potrebe Rudnika lignita Velenje in drugih rudnikov, pa se za to šolo odloča veliko premalo učencev. Kot delegat rudarskega šolskega centra Velenje prosim kongres, naj podpre prizadevanja rudarjev iz rudnikov Slovenije, ki so pri pristojnih republiških organih že vložili predlog, da bi se skrajšal kadrovski rok v JLA tistim obveznikom, ki bi se odločili za rudarski poklic in so se obvezali, da bodo v rudarstvu zaposleni najmanj do 27. leta starosti.

Dobro je znano, da so poklicne šole, ki so jih v preteklosti ustanavljale gospodarske organizacije, v neenakopravnem položaju s poklicnimi šolami, ki so jih ustanovile družbenopolitične skupnosti. Neenakopravnost je v tem, da poklicne šole pri gospodarskih organizacijah le sifinanciramo, da torej dobivajo le razliko do pokritja stroškov teoretičnega dela izobraževanja,

ne pa tudi stroškov za praktični del tega izobraževanja, kar premajemo druge poklicne šole. Zavaljo tega je skupnost poklicnih šol naše republike že večkrat posredovala pri republiški izobraževalni skupnosti. Le-ta se sicer zaveda problema in je pripravljena v celoti financirati tudi strokovne šole pri gospodarskih organizacijah, vendar pa za to nima dovolj sredstev.

Menimo tudi, da bi morala biti mreža srednjih šol organizirana tako, da bi šole delovale tam, kjer to narekuje potrebe gospodarstva. Tudi študij na višjih in visokih šolah bi morali organizirati tam, kjer industrija zahteva veliko strokovnjakov. Tako mesto je lahko tudi Velenje, ki se hitro razvija in potrebuje vedno več strokovnega kadra.

Dovolite mi, da posredujem še nekaj drugih predlogov, za katere bi želel, da tudi sindikat pove svoje mnenje.

Pogoji gospodarjenja so v sedanjem času zelo težki, bodo pa še težji. Živimo v času, ko imamo še veliko delavcev, ki so edini hranilci družine, zaslužijo pa toliko, da komaj zagotavljajo svoj eksistenčni minimum. Zato mislim, da nikakor ne bi smeli spet ostati pri besedah, ko govorimo o socialnem razlikovanju, ampak bi morali postati bolj zainteresirani za reševanje problemov s tega področja, morali bi hitreje ukrepati in biti bolj učinkoviti.

Delovni in finančni plani, ki jih pripravljamo za prihodnje leto, kažejo, da se takoj na začetku leta 1972 bržčas še ne bomo mogli odločiti za višje osebne dohodke. Ko pa se bomo odločali za njihovo zvišanje, bi le-to moralo zajeti vse kategorije zaposlenih. Da pri tem ne bi zašli v „uravnilovko“, vendar pa začeli z reševanjem problemov socialnega razlikovanja, smo se pri nas odločili za večjo solidarnost delavcev v delovnih kolektivih. Tako bomo v prihodnjem letu pričeli izplačevati interne otroške dodatke v višini 50 din mesečno za vsakega otroka. Samohraniteljem bomo priznali mesečno od 40 do 50 din subvencije. Za izboljšanje prehrane delavcev med delom pa smo zagotovili tople malice vsem zaposlenim. Te malice delno re-

gresiramo vsem zaposlenim, samohranilcem in delavcem z večjimi družinami pa v celoti.

Na ta način smo dosegli, da je znesek za mesečno izplačilo solidarnostnih sredstev, kot temu pravimo, bistveno manjši, kot je bila masa, ki je potrebna za izplačilo povečanih osebnih dohodkov. Tako povečanje pa naše gospodarstvo lahko prenese.

Cprav je s tem navidezno porušeni sistem nagrajevanja po delu, vseeno predlagam, da bi tudi v samoupravne dogovore vključili take načine solidarnosti delavcev. Zavzemamo se tudi za to, da bi se ta sredstva obdavčevala drugače kot se obdavčujejo sredstva za osebne dohodke, morda tako, kot se obdavčujejo sredstva sklada skupne porabe ali pa še manj.

Ob koncu razprave naj predlagam še dopolnitev VI. poglavja programske osnove, ki govori o stanovanjski problematiki. Zavzemam se namreč za valorizacijo kreditov za stanovanjsko izgradnjo. To je nujno, če nečemo, da bodo vsi tisti, ki sedaj varčujejo za stanovanja, izgubili voljo in veselje do varčevanja.

VIKTOR SUŠIN, Steklarna Hrastnik:

Spregovoriti nameravam o tistem poglavju naše programske osnove, ki govori o delovnih razmerjih in o varstvu pri delu, saj le-to pomeni za našega delavca enega najbolj pomembnih vprašanj. Na tem področju namreč nastajajo viri, oblike in razsežnosti socialnega razlikovanja, stabilnost delovnih razmerij pa neposredno pogojuje stopnjo socialne varnosti. Zlasti pa želim spregovoriti o tistem vidiku socialne varnosti delovnega človeka, ki ga opredeljujejo naši predpisi na področju zdravstvenega varstva, invalidskega in pokojninskega zavarovanja.

Ker je bilo o odmeri nadomestil za časa bolezni na tem kongresu že govora, naj dodam samo predlog, da v programsko osnovo vnesemo naslednje dopolnilo:

— Nadomestila za časa bolezni do 30 dni naj za prvih 7 dni ne bi bila nižja od 80 %, kasneje pa ne manjša od 90 % poprečnega osebnega dohodka v zadnjih treh

mesečih pred nastopom bolezni; nikakor pa ne smejo biti ta nadomestila nižja od višine kalkulativnega osebnega dohodka.

Možna pa je tudi naslednja rešitev:

— Nadomestilo, odmerjeno od poprečnega osebnega dohodka v letu pred nastopom bolezni, naj se valorizira z republiškim poprečjem porasta osebnih dohodkov, vendar nadomestilo tudi v tem primeru ne bi smelo biti nižje od KOD.

Kar zadeva obračun nadomestila delavk, ki so na porodniškem dopustu, bi prav tako morali uporabiti enako metodo kot pri nadomestilu za bolniški stalež. To stališče zagovarjam zlasti zavoljo tega, ker nam primeri dokazujejo, da se matere, predvsem pa samohranilke — zavoljo izgube pri osebnih dohodkih — raje odločajo za polni delovni čas, kot pa da bi ostale pri otrocih. Posledice takih odločitev pa so pogosto nepopravljive.

Tudi za invalide tretje kategorije, ki prejemajo nadomestilo zavoljo znatnega osebnega dohodka, se ta razlika odmerja na podlagi poprečja iz leta pred nastankom invalidnosti, upošteva valorizacijo in osebni dohodek, ki ga je dosegel delavec po zaključnem računu. Toda ti revalorizacijski faktorji ne dohitvajo porasta osebnih dohodkov, tako postane sčasoma nadomestilo praktično brez prave vrednosti. Zato predlagam, naj sindikat zahteva spremembo veljavnih predpisov tudi v tem pri-

meru. Razen tega pa bi se morali zavzeti, da bi imeli tudi invalidi tretje kategorije po razporeditvi na novo delovno mesto pravico do beneficiranega delovnega staža, če je seveda njihova invalidnost posledica vpliva težkih delovnih razmer, poklicnih bolezni ali nesreče pri delu.

Kongres in širša javnost pa sem dolžan seznaniti še z dvema problemoma, ki tareta zasavske delavce.

Najprej gre za to, da pri naših občanih iz dneva v dan ugotavljamo čedalje slabše zdravstveno stanje. V naši steklarni, ki zaposluje 1800 delavcev, od tega polovico žensk, tako rekoč iz dneva v dan narašča bolniški stalež. Tako v steklarni dosegamo stopnjo bolniškega staleža, ki presega 10 %, medtem ko vemo, da znaša republiško povprečje le 4,3 %. Res je, da so v steklarni težke delovne razmere, ugotavljamo pa tudi, da na izredno slabo zdravstveno stanje naših delavcev in občanov nasploh odločilno vplivata žveplov dioksid in prah v ozračju. O potrebnih ukrepih so od leta 1965 dalje upravljali že vsi oblastni in politični organi, celo sodišča, vendar so razmere iz dneva v dan slabše.

Drugo vprašanje, ki nas tare, je trboveljska bolnišnica. Razmere v tej ustanovi poskušamo izboljšati s tem, da zbiramo sredstva občanov in delovnih organizacij, ne vemo pa še, ali nas bo v teh prizadevanjih podprla tudi republika. Poudariti moram, da se skorajda vsi zavarovanci iz Zasavja zdravijo v trboveljski bolnišnici, zato nas sedanja negotovost toliko bolj prizadene. To tembolj, kajti medtem ko so razmere v naši bolnišnici vedno bolj zaskrbljujoče, pa gradimo številne hotele in turistične objekte najvišjih kategorij. Ne nasprotujem sicer naložbam v turizem, sem pa hkrati za to, da vložimo več sredstev tudi v zdravstvene institucije.

MAKS SAGADIN: Tovarna volnenih izdelkov Majšperk

Delam v tekstilni tovarni Majšperk; torej v kraju, ki leži sredi nerazvitih Haloz. Že pred vojno sta bili tu tekstilna tovarna in tovarna tanina, saj so takratni lastniki lahko računali s ceneno delovno silo.

Po osvoboditvi sta obe tovarni nadaljevali delo s polno zmogljivostjo. Pričakovali smo, da se bo na našem področju industrija še bolj razvila, da bodo urejene komunalne naprave in da bo urejena prometna povezava s centri. Vendar pa je bil razvoj drugačen. Pred leti smo zaprli tovarno tanina, tekstilna tovarna pa se bori z velikimi problemi, kako naj bi se modernizirala in svoje obrate razširila. Izdelali smo že razvojni program, toda ne moremo dobiti sredstev, da bi ga uresničili. Vemo pa, da drugod po Sloveniji ukinjajo obrate in izmene, ker jim primanjkuje delavcev, z našega nerazvitega področja pa morajo ljudje odhajati na delo v tujino. Število zdomcev stalno narašča; trenutno dela v tujini že 4600 ljudi z našega področja. Ne bi govoril o socialnih problemih družin naših zdomcev. Trdim pa, da stopnjevanje odhajanje na delo v tujino najbolj zgovorno priča o tem, da danes vse preveč razpravljamo o problemih nerazvitih področij, namesto da bi konkretno ukrepali.

Ptuj – kot središče naše občine, je denimo komaj 25 km oddaljen od industrijsko močno razvitega Maribora, vendar se gospodarsko in politično sodelovanje med njima razvija sila počasi. Sindikat delavcev industrije in rudarstva naše občine je navezal stike z mariborskim občinskimi odborom tega sindikata. Sprejeli smo več sklepov o sodelovanju, ki pa jih občinski sindikalni svet v Mariboru doslej še ni dovolj podprl. Zato lahko mirno rečem, da smo laže našli možnosti sodelovanja pri sindikatih v sosednji republiki in v tujini, čeprav bi morali biti prav z najbližjimi sosedji najbolj tesno gospodarsko in politično povezani.

Predvsem zaradi nelikvidnosti, vendar pa tudi zavoľo drugih vzrokov, so se na sploh vsa naša industrijska podjetja znašla v težkem položaju. Pomanjkanje sredstev za razvoj, nizka akumulativnost, sorazmerno visoke družbene obveznosti, stalno spreminjanje prepisov in nihanje cen onemogočajo razširjeno reprodukcijo podjetij na območju ptujske občine.

Nizki osebni dohodki, ki jih prejemajo naši ljudje, pa so vzrok slabe kadrovske strukture.

Znano je, da dobri kadri odhajajo na razvitejša področja ali v tujino, namesto da bi prihajali k nam. To samo še povečuje že tako velike razlike med razvitimi in nerazvitimi področji v naši republiki.

Proizvodni rezultati industrije na našem območju, če ne upoštevamo rezultatov Tovarne glinice in aluminija Kidričevco, ki zaradi velikega znižanja cen na svetovnem trgu letos dosega slabše uspehe, sicer niso slabi, saj se je letos in v primerjavi z minulim letom povečala proizvodnja kar za 23 %. S tem hočem povedati, da se na našem področju trudimo izboljšati poslovne rezultate, vendar kljub temu vedno bolj zaostajamo. O tem priča tudi višina narodnega dohodka, ki je pri nas za 41 % nižji od republiškega povprečja.

Na nerazvitost kaže tudi stopnja zaposlenosti. Od 67.000 prebivalcev naše občine jih je zaposlenih le 11.000 ali 16,5 %. Zaposlitev pa trenutno išče 830 ljudi, med katerimi prevladujejo ženske in mladina.

Dejstva, o katerih sem govoril, jasno pričajo o potrebi, da bi na nerazvitih področjih slednjic le začeli razvijati industrijo v obliki samostojnih podjetij ali dislociranih obratov, saj za pospeševanje tega razvoja navsezadnje že obstaja v naši republiki tudi namenski sklad. Nerazvitosti pa kajpak pogojuje tudi socialno razlikovanje, o katerem zadnje čase veliko razpravljamo. To razlikovanje se začne že pri otrocih, ki zaradi neurejenih in slabo opremljenih šol ter oddaljenosti od centrov le v 50 % primerov z uspehom zaključijo obvezno osemletno šolanje.

Zaradi razmer, v katerih delamo, predlagam, da bi novo izvoljeni republiški odbor eno od svojih sej posvetil zgolj problemom nerazvitih področij. Sindikalne delavce in gospodarstvenike pa v imenu vseh občanov ptujske občine pozivam, naj nam pomagajo tako, da bi tudi na našem območju, če za to seveda obstajajo možnosti, postavili kakšen svoj obrat in pokazali več zanimanja za integracijske procese z našimi podjetji. Prepričan sem namreč, da bi se tudi naš sindikat moral boriti za to, da bi se vsa območja v Sloveniji vsaj približno enako razvijala.

Programska usmeritev Sindikata delavcev industrije in rudarstva Slovenije v obdobju od 1971-75

Na osnovi razprav med članstvom in v organih sindikata o sedanjih in bodočih nalogah Sindikata delavcev industrije in rudarstva Slovenije sprejema III. kongres, ki je zasedal 7. in 8. decembra 1971. leta v Kranju, dokument „PROGRAMSKA USMERITEV SINDIKATA DELAVCEV INDUSTRIJE IN RUDARSTVA SLOVENIJE V OBDOBJU OD 1971. DO 1975. LETA“.

I. SAMOUPRAVNI POLOŽAJ DELAVCEV V ZDRUŽENEM DELU

1. Sedanja tržna gibanja, nelikvidnost, prezadolženost delovnih organizacij in drugi nestabilni pogoji gospodarjenja siromašijo materialno bazo samoupravljanja in bistveno omejujejo temeljne pra-

Delegati volijo

vice in dolžnosti delavcev. Zato kongres zahteva uveljavitev take gospodarske politike, ki bo krepila materialno osnovo samoupravljanja in zagotavljala samoupravne pravice delavcev.

2. Sindikat se zavzema, da se v delovnih organizacijah uveljavi takšen sistem upravljanja, v katerem bo imel vsak član delovne skupnosti možnost vplivati na uresničevanje svojih pravic in dolžnosti iz upravljanja. Pomemben pogoj temu je vsestranska obveščenost, zato bodo osnovne organizacije sindikata teriale izgrajevanje takega sistema obveščanja, ki bo omogočal aktivno vključevanje vseh članov delovne skupnosti v oblikovanje, sprejemanje, izvajanje in kontrolo samoupravnih odločitev, spodbujal nadaljnjo demokratizacijo odnosov, vplival na večjo usklajenost različnih interesov in preprečeval konflikte ter povečeval odgovornost posameznikov, služb in organov upravljanja. Kongres nalaga organizacijam in organom sindikata, da še bolj delujejo pri uresničevanju ustavnih dopolnil o temeljnih organizacijah združenega dela, ki so bistvenega pomena za uresničitev samoupravnega položaja delavcev. V tem vidi kongres tudi enega izmed pogojev, da v nadaljnjem procesu integriranja poprej samostojni kolektivi z integracijo ne bodo razlašeni temeljnih samoupravnih pravic in da se bodo v temeljnih organizacijah združenega dela te izvirne samoupravne pravice delavcev tudi uresničevale.

3. Kongres poudarja nujnost učinkovitejšega razvoja samoupravnih odnosov izven neposredne materialne proizvodnje, denimo v denarnih zavodih, reekspornih podjetjih, v trgovini, socialnem zavarovanju, stanovanjskih podjetjih in drugod, s tem da se vpliv in samoupravni interes proizvajalcev odločilneje uveljavlja tudi na teh področjih. Neurejen položaj v teh dejavnostih povratno vpliva na položaj in odnose proizvodnih gospodarskih organizacij. Občinskim organizacijam sindikata in republiškem svetu ZSS kongres predlaga, da podrobneje prouči uresničevanje samoupravnih odnosov na navedenih področjih.

4. Pomembna osnova samoupravnega položaja delavcev v organizacijah združenega dela so samoupravni akti. Kongres naroča republiškem odboru sindikata, da si tudi v prihodnje prizadeva za izpolnjevanje samoupravnih aktov delovnih organizacij ter za študijsko in analitično spremljanje doseženega. Osnovne organizacije pa kongres zadolžuje, da aktivno soustvarjajo, spremljajo učinkovitost in ustreznost uresničevanja ter izpolnjevanja samoupravnih aktov in se bore za tak položaj v samoupravnih odnosih, da mimo aktivnega sodelovanja sindikalne organizacije ne bo mogoče spre-

jemati odločitev in sklepov. Kongres terja od organizacij in organov sindikata, da se upro slehernim poskusom omejevanja samoupravnih pravic in položaja delavcev v zakonodaji in praksi.

5. Na današnji stopnji družbenega in ekonomskega razvoja se v delovnih organizacijah uveljavljajo različni interesi, nastajajo konfliktna situacija pa tudi prekinitev dela. Kongres nalaga republiškemu odboru sindikata, da v sodelovanju z republiškim svetom ZSS in osnovnimi organizacijami vpliva, da bodo statuti delovnih organizacij predvideli tudi način ravnanja subjektov pri usklajevanju različnih interesov kot tudi pot za razreševanje prekinitev dela. Kongres sodi in se zavzema, da družbenopolitične organizacije s svojo aktivnostjo in politično oceno dogajanj pripomorejo k preprečevanju konfliktov; da se konflikti, če se že pojavijo, ne razrešujejo mimo dogovorjenih norm ravnanja; da se osnovna organizacija sindikata obvezno opredeli do vsebine konflikta.

Kongres obvezuje družbenogospodarske subjekte izven podjetja, da se vključijo v krog razreševanja konfliktnih situacij že v času nastajanja, če so razlogi za tako stanje tudi izven delovne organizacije.

II. GOSPODARJENJE, DOHODEK IN OSEBNI DOHODKI

1. Različni pogoji gospodarjenja so posledica delovanja tržišča, neekonomskih vplivov in tudi razvojne politike. Neodvisno od pogojev gospodarjenja pa kongres sodi, da ni mogoče trajneje podpirati proizvodnje, ki ne zagotavlja minimalne socialne varnosti delavcev in minimalne družbene akumulacije. Terjamo tako politiko primarne in sekundarne delitve, ki bo zagotavljala socialno varnost delavcev in naraščanje družbene akumulacije.

2. Družbeno načrtovanje mora zagotoviti ekonomsko in socialno stabilen in bolj usklajen družbeni razvoj kot doslej. Kongres se zavzema za polno veljavo družbenega načrtovanja, pristojni družbeni in gospodarski dejavniki pa so dolžni skrbeti za življenjsko, pravočasno in neprekinjeno izvajanje družbenih načrtov ne glede na menjava odgovornih izvajalcev. Sindikat se zavzema, da družbeni načrti vsebujejo elemente socialne varnosti, ter zahteva strokovno in politično odgovornost in javnost institucij za družbeno načrtovanje.

3. Normalni spremljevalec blagovnega gospodarstva je težnja k monopolnemu dogovarjanju o trgu in cenah. Kongres nasprotuje sedanjemu načinu formiranja cen, pri katerem je vpliv končnih porabnikov premajhen; trgovine ne smatra kot predstavnik potrošnikov ali končnih porabnikov. Kongres odklanja tako imenovano „samoupravno sporazumevanje“ o cenah, ki v bistvu predstavlja monopoliziranje trga, in predlaga sprejem predpisov, ki bi preprečili monopolno dogovarjanje.

4. Sedanji sistem prispevkov in davkov prizadene zlasti panoge z velikim številom zaposlenih, ker obremenjuje predvsem živo delo. To je vzrok za neenakomerno zaostrovanje pogojev gospodarjenja. Kongres zahteva spremembo takšnega sistema.

5. Kongres sodi, da bi morali pri nadaljnjem izpopolnjevanju davčnega sistema odpraviti dosežane različne stopnje prispevkov na osebne dohodke pri različnih vrstah dela, saj le-te stimulirajo

honorarno delo, delo po pogodbah, delo na domu, provizije ipd. Republiškemu svetu ZSS kongres predlaga, da podrobneje prouči tovrstne možnosti in da predlaga davčnim organom dopolnitve in spremembe veljavnega davčnega sistema.

6. Kongres ugotavlja, da sklenjeni samoupravni sporazumi urejajo le globalno delitev dohodka in osebnih dohodkov. To pomeni, da določanje osnov in meril za delitev dohodka in osebnih dohodkov v delovnih organizacijah še naprej ostaja neokrnjena samoupravna pravica delovnih kolektivov. Kvalitetni kriteriji o udeležbi posameznika v dohodku ostajajo tudi v prihodnje zelo pomembno področje aktivnosti sindikalnih organizacij.

7. Kongres ugotavlja, da so se sindikati močno angažirali pri usmerjanju delitve dohodka in osebnih dohodkov, ter podpira prizadevanja, da se temeljni odnosi v usmerjanju dohodka in osebnih dohodkov tudi vnaprej urejujejo s samoupravnimi sporazumi. Ob tem kongres zadošča celotno sindikalno organizacijo, da si prizadeva čimprej urediti zlasti naslednja načela delitve dohodka in osebnih dohodkov:

– da bodo razlike med osebnimi dohodki delavcev enakih kvalifikacij le posledica različne osebne storilnosti, različnih delovnih razmer in različnega poslovnega rezultata, ki ga dosega delovna organizacija ali temeljna organizacija združenega dela;

– da bo najnižji osebni dohodek v rednem delovnem času in ob normalnem izpolnjevanju delovnih nalog zagotavljal minimum življenjskih potrebščin, dolgoročneje gledano pa tak standard, ki bo omogočal delavcu in njegovi družini ekonomsko in socialno varno življenje;

– da bo delavčev materialni in socialni položaj v delovni organizaciji odvisen od živga in minulega dela, pri čemer si je potrebno še posebej prizadevati, da se kar najbolj pravilno ovrednotijo pravice delavcev iz minulega dela;

– da se sedanji razponi v osebnih dohodkih ne bodo povečevali; nasprotno, ob vse višjih povprečnih osebnih dohodkih bi se morali razponi v osebnih dohodkih v poprečju zmanjšati;

– da se bodo s samoupravnimi sporazumi bolj usklajeno vrednotili tudi nekateri drugi osebni prejemki (ki pomenijo osebne dohodke), ki v prvi fazi

samoupravnega sporazumevanja niso bili usklajeni;

– da se bodo tudi druga področja ustvarjanja in delitve dohodka ter osebnih dohodkov, ki jih je možno in smotno urediti, usklajeno urejevala s samoupravnimi sporazumi.

8. Kongres obvezuje republiški odbor sindikata in republiški svet ZSS, da organizirano spremljata učinkovitost in smotrnost uresničevanja samoupravnih sporazumov. Glede na to, da so samoupravni sporazumi v Sloveniji nastajali pred sprejemom ustavnih sprememb, morata biti oba organa sindikatov pobudnika in se aktivno vključiti v usklajevanje sistema samoupravnega sporazumevanja z ustavnimi dopolnili.

Številne razprave so pokazale, da je potrebno nekatera določila zakona, družbenega dogovora in samoupravnih sporazumov podrobneje proučiti in izpopolniti. Pri tem bomo svoja stališča usklajevali z drugimi sindikati, podpisniki družbenega dogovora ter s podpisniki samoupravnih sporazumov.

III. IZOBRAŽEVANJE, KULTURA, KADRI

1. Kongres vidi v vse večjem znanju delavcev eno od gonilnih sil družbenega napredka ter pomembno osnovo družbenega položaja zaposlenega, zato se zavzema, da bi bilo znanje delavca vsaj tolikšno, da bo sposoben izkoriščati in osvajati novo tehnologijo in da ob tehnoloških spremembah ne bo vedno potencialno nezaposlen. Pri tem kongres še posebej poudarja potrebo, da se delavec ob delu trajno izobražuje za funkcijo dela in samoupravljanja.

2. Kongres se zavzema, da bi delavcu že obvezna šola omogočala izobrazbo za prvo zaposlitev. Delavcem, ki niso dokončali obveznega osnovnega šolanja, mora delovna organizacija omogočiti, da to šolanje dokončajo.

3. Sindikat se zavzema za takšno kadrovsko politiko v delovnih organizacijah, ki bo sposobnim delavcem omogočala sistematično napredovanje; da se bo krepila kadrovska struktura delovnih organizacij; da bodo samoupravni organi nenehno preverjali sposobnosti vodilnih delavcev, ne pa samo ob reelekciji ipd. Posebna skrb sindikata bo veljala delavski mladini, ki se pripravlja za delo ali ki prvič stopa na delo.

4. Sindikat podpira kulturno akcijo ter se zavzema za večjo kulturno raven delavcev in za različne oblike tesnejšega medsebojnega sodelovanja kulturnih institucij z delovnimi organizacijami.

IV. DELOVNE RAZMERE IN VARSTVO PRI DELU

1. Če z modernizacijo tehnike in z novo tehnologijo najtežjih delovnih razmer na posameznih delovnih mestih ne bi mogli odpraviti, so pa vzrok za delovno invalidnost, se bo sindikat zavzemal za beneficiranje delovne dobe na takih delovnih mestih in za druge potrebne ukrepe. Kongres nalaga republiškem odboru, da skrbi za čim bolj usklajeno vrednotenje posebnih delovnih razmer v posameznih samoupravnih sporazumih in med samoupravnimi sporazumi industrijskih panog kot tudi za usklajevanje med področji dejavnosti, ter da da pobudo za čimprejšnjo strokovno proučitev posebnih delovnih razmer; osnovnim organizacijam sindikata pa kongres priporoča, da ob usklajevanju internih aktov s samoupravnimi sporazumi poskrbe za čim pravilnejše in objektivnejše vrednotenje posebnih delovnih razmer.

2. Kongres vztraja, da se postopoma ukine nočno delo žensk in mladine, in sodi, da je potrebno sprejeti tudi sistemske ukrepe, ki bodo delovnim organizacijam omogočali normalno ustvarjanje dohodka. To velja še posebej za tekstilno industrijo. Kongres nalaga republiškem odboru sindikata, da sprti obravnava problematiko nočnega dela žensk in mladine, da zastruje kriterije pri izdajanju soglasij za uvedbo nočnega dela ter da je pobudnik izdelave programov ukinjanja nočnega dela žensk in mladine. Osnovnim organizacijam sindikata pa kongres priporoča, da v svojih delovnih kolektivih spodbudijo izdelavo programov ukinjanja nočnega dela žensk in mladine. Obenem s tem, ko odločno terja ukinjanje nočnega dela

žensk in mladine, pa se kongres zavzema, da ga dotlej, dokler bo kot izjema še obstajalo, pravilno vrednotimo in ustvarjamo čim boljše delovne razmere za delavce v nočnih izmenah dela.

3. Kongres sodi, da je plačevanje dopolnilnih prispevkov za nadporečno število nesreč pri delu – število nesreč pa je povezano z delovnimi razmerami – v nasprotju z načeli vzajemnosti in solidarnosti. Organom sindikatov in ustreznim organom socialnega zavarovanja kongres predlaga, da z republiškim predpisi odpravijo to anomalijo.

4. Republiški odbor sindikata je sprejel enotna izhodišča kot pogoj za dajanje soglasij k samoupravnim sporazumom s področja industrije in rudarstva. Kongres zadolžuje organizacije in organe sindikata, da bodo varovali sprejeta stališča v samoupravnih sporazumih in da si bodo prizadevali uresničiti usklajeno urejanje delovnih razmer in varstva pri delu, kot denimo:

– da se bodo bolj uskladile osnove za različna nadomestila osebnih dohodkov;

– da se bodo pri regresih za dopuste kot pomembni kriteriji upoštevala solidarnostna načela, po katerih bodo delavci z nižjimi osebnimi dohodki in z večjim številom otrok prejeli višji regres;

– da se pri določanju števila dni dopusta kot najpomembnejši kriteriji upoštevalo delovni pogoji, delovna doba, socialno stanje zaposlenega in njegove družine;

– da pri nadomestilih osebnega dohodka za čas boleznih do 30 dni, za trajanje boleznih do prvih 7 dni nadomestila ne bodo nižja od 80 %, od 8 do 30 dni pa ne nižja kot 90 % od osnove, to je poprečnega osebnega dohodka delavca v minullem letu;

– da se bodo realneje določale osnove za obračun nadomestila osebnega dohodka tistih žensk, ki odhajajo na porodniški dopust;

– da v primeru smrti delavca, katere vzrok je nesreča pri delu, delovna organizacija pomaga družini ponesrečenega;

– da delavec pri odhodu v pokoj ali njegova družina v primeru smrti delavca prejme kot izraz solidarnosti kolektiva odpravnino v višini do dveh poprečnih osebnih dohodkov na zaposlenega delavca v podjetju;

– da bo nadurno delo resnično izjemno ter v smislu zakonskih določil; kjer pa je potrebno, ga je treba primerno vrednotiti;

– da bodo delovne organizacije organizirano razvijale rekreacijo svojih delavcev, da se bodo zavzemale za razvoj delavskega turizma ter s tem v zvezi ustanovljale počitniške skupnosti, da ne bodo odprodajale svojih počitniških domov in drugih objektov za rekreacijo, da se bodo zavzemale za delavske športne igre ipd.;

– da se organizira prehrana (in v ta namen zagotovijo sredstva) za vse delavce, še posebej pa za delavce, ki delajo na težkih delovnih mestih in v nočnih izmenah;

– da se uskladijo pravice delavcev v zvezi s prevozom na delo in z dela.

V. DELOVNA RAZMERJA

1. Sindikat se bo zavzemal – zlasti pa naj bi deloval to trajna naloga osnovnih organizacij sindikata –

da proizvodni delavci, ki so zaradi priznanih zmanjšanih delovnih sposobnosti razporejeni na manj zahtevna delovna mesta, ohranijo nezmanjšan osebni dohodek prejšnjega delovnega mesta (tudi to je ena od oblik uredničenja pravic delavcev iz minulega dela).

2. Kongres se odločno zavzema za javnost izplačil iz civilno-pravnih razmerij in tako imenovanega dela po pogodbah, saj so ti prejemki pogosto vir bogatenja in vzrok za socialno razlikovanje, in sicer tako, da jih plačnik izplačuje izvajalcu dela preko blagajne delovne organizacije, v kateri je delavec (izvajalec dela) redno zaposlen. Republiški odbor sindikata bo pozorneje spremljal obseg tovrstnih izplačil.

3. Kongres vztraja, da se ohrani status služb pravne pomoči pri različnih organih sindikatov ter da se pravice teh služb še razširijo, nasprotuje pa predlogom različnih profesionalnih združenj, ki se zavzemajo, naj bi službe pravne pomoči pri sindikatih ne imele več pravice zastopati delavcev v delovnih sporih pred rednim sodiščem.

VI. ZAPOSLOVANJE

1. Zaposlitev predstavlja enega temeljnih elementov socialne varnosti delavcev, zato se kongres zavzema za ustvarjanje možnosti za polno zaposlitev in za stalnost zaposlitve, da bi tako čim manj naših delavcev odhajalo na delo v tujino. Kongres se tudi zavzema za zagotovitev takih pogojev, ki bi pospešili vračanje v tujino zaposlenih delavcev. Republiški odbor bo sodeloval pri obravnavanju pogojev, pod katerimi naša podjetja zaposlujejo delavce na tujem.

2. Glede na to, da so potrebe po kadrih v programih modernizacije močno zapostavljene, kongres zahteva, da delovne organizacije v programih modernizacije in razvoja zagotovijo tudi sredstva za prekvalifikacijo delavcev in za odpiranje novih delovnih mest ter tako preprečujejo „tehnolesno brezposelnost“. Republiški odbor si bo prizadeval, da bodo tovrstna določila vsebovala samoupravni sporazumi, osnovne organizacije sindikata pa naj zagotovijo, da se bo to načelo uveljavilo v samoupravnih aktih oziroma v programih modernizacije delovnih organizacij.

3. Sindikat se zavzema za dosledno spoštovanje zakonskih določil o obveznosti programiranja kadrov v investicijskih načrtih. Da bi odpravili nesoglasja in pogosto zavoljo snubljenja ali preplačevanja kadrov skaljene odnose, predlaga kongres delovnim organizacijam, da z morebitnimi samoupravnimi sporazumi ali drugačnimi dogovori upostavijo moralne norme in načela pri zaposlovanju delavcev med delovnimi organizacijami istih grupacij ali panog.

4. Sindikat vztraja na stališču, da morajo tudi za bodoče ukinitelj rudnikov veljati enake možnosti kot za rudnike, ki so bili ukinjeni doslej (predčasna upokojitve ob določenih pogojih, organizirana prekvalifikacija).

5. V primerih nerentabilne proizvodnje se sindikat zavzema za pravočasno preusmeritev proizvodnih programov delovnih organizacij, s tem da se v ta namen bolj kot doslej izkoristijo sredstva skupnih rezerv gospodarskih organizacij.

VII. STANOVANJSKA PROBLEMATIKA

1. Kongres sodi, da je potrebna takšna sočasnost v politiki prehajanja k strokovnim najemninam, ki jo bo spremljala ustrezna prerazdelitev narodnega dohodka. Ob sedanjih osebnih dohodkih in cenah zavračamo zviševanje najemnin brez sočasnega sistema subvencioniranja najemnin delavcem z nižjimi osebnimi dohodki. Sindikat bo še nadalje aktivno sodeloval pri obravnavanju in razreševanju stanovanjske problematike.

2. Sindikat se zavzema za graditev cenejših najemniških stanovanj s primernim stanovanjskim standardom.

3. Za stanovanjsko gradnjo izločena oziroma zbrana finančna sredstva je potrebno kar najracionalneje uporabiti. Sindikat predlaga ustanavljanje stanovanjskih interesnih skupnosti, v okviru katerih bi delovne organizacije in drugi sovlagatelji združevali in gospodarno uporabljali zbrana sredstva za stanovanja. Stanovanjske interesne skupnosti naj ne pomenijo enostavno odtujevanje sredstev za stanovanjsko gradnjo. Osnovni nosilci usmerjanja stanovanjske gradnje so vlagatelji v stanovanjske interesne skupnosti. Občinske in osnovne organizacije sindikata naj podprejo ustanavljanje stanovanjskih interesnih skupnosti.

4. Kongres z vso resnostjo opozarja, da je potrebno doseči večjo ekonomsko in pravno varnost stanovanjskih varčevalcev, da bi lahko stanovanjsko varčevanje doseglo svoj namen in postalo ena od poti za pridobitev stanovanja.

VIII. ORGANIZIRANOST SINDIKATOV

1. Kongres sodi, da se v vloga in družbeni položaj sindikata kot dela samoupravnega sistema ne izražata le v delovnih skupnostih, temveč v celovitosti družbenih odnosov, zato so v družbeni vlogi in položaju sindikata potrebne jasnejše opredelitve tudi v drugi fazi ustavnih sprememb.

2. Sindikat bo snoval takšne organizacijske vezi in metode dela, ki bodo omogočale vpliv osnovnih in občinskih organizacij na politiko in aktivnost sindikalne organizacije v celoti. Republiški odbor sindikata si bo prizadeval za utrditev občinskih organizacij in za še tesnejše medsebojno sodelovanje.

3. Prizadevali si bomo, da bodo organizacijske oblike dela omogočale izražanje specifičnih interesov delov članstva sindikata in usklajevanje interesov teh delov z interesi preostalega članstva. Delo republiškega odbora bo tudi v prihodnje organizirano pretežno v svetih sorodnih panog kot organiziranih oblikah izražanja specifičnih interesov članstva.

4. Delo sindikata bomo usklajevali z delom drugih posebnih sindikatov v Sloveniji in v Zvezi sindikatov Slovenije.

5. Svojo aktivnost bomo usklajevali z aktivnostjo sindikatov v drugih republikah in v Sindikatu delavcev industrije in rudarstva Jugoslavije.

6. Sindikat se bo zavzemal za stalno izobraževanje sindikalnih kadrov in težil, da se kot najbolj organizirana oblika tovrstnega izobraževanja ustanovi pri republiškem svetu ZSS posebna sindikalna šola.

Prva seja novega republiškega odbora

ČLANI REPUBLIŠKEGA ODBORA SINDIKATA DELAVCEV INDUSTRIJE IN RUDARSTVA SLOVENIJE V NOVEM MANDATNEM OBDOBJU

1. Vinko BABIČ – Rudnik Kanižarica
2. Marijan BERIČIČ – Rudnik živega srebra Idrija
3. Marjan BEZJAK – Tovarna stikalnih naprav, Maribor
4. Tone BIJOT – Tovarna „Muta“
5. Anton BORNŠEK – „EMO“, Celje
6. Franc BUKOVC – Tekstilna tovarna „JUTEKS“, Žalec
7. Janez BUKOVEC – Gozdno gospodarstvo Novo mesto, obrat Trebnje
8. Vule CICMIL – Tovarna „SAVA“, Kranj
9. Jože ČEBELA – Iskra – Commerce, Ljubljana
10. Srečko ČERNE – Kemična tovarna Moste, Ljubljana
11. Rihard ČERPEZ – „Elektrokovina“, Maribor
12. Hinko DERMOL – TGO „Gorenje“, Velenje
13. Alojz DIKAVČIČ – Tovarna umetnih brusov „Swaty“, Maribor
14. Milan DEISINGER – Papirnica Količevo
15. Anton DOLENC – „TOSAMA“, Domžale
16. inž. Janez DULAR – Savske elektrarne, Ljubljana
17. Božo EBERLINC – Strojna tovarna Trbovlje
18. Ivan FARAZIN – Tovarna avtomobilov in motorjev TAM, Maribor
19. Mirko FIRER – Steklarna „Boris Kidrič“, Rogaška Slatina
20. Ivan FRANGEŽ – Občinski sindikalni svet Slovenska Bistrica
21. Franc GLAŽAR – Gozdno gospodarstvo Postojna
22. Jože GLOBAČNIK – RS ZSS, Ljubljana
23. Albert HEILIGSTEIN – „LIBELA“, Celje
24. Jožica HRAST – Tovarna zdravil „KRKA“, Novo mesto
25. Jože HROVAT – „ITAS“, Kočevje
26. Olga HRVATIN – „LESONIT“, Ilirska Bistrica
27. Andrej JANC – INA, Predelava nafte, Lendava
28. Franc JEVNIKAR – „LIFOSTROJ“, Ljubljana
29. Ivan KAMNIK, EGM Dravske elektrarne, HE Zlatoličje
30. Anica KAVČIČ – „PLETENINA“, Ljubljana
31. Franc KLEMENČIČ – TGA Kidričevo
32. Elizabeta KODRIČ – Vozila Gorica, Nova Gorica
33. Jože KOLAR – ZGP „Pomurski tisk“, Murska Sobota

ČLANI PREDSEDSTVA REPUBLIŠKEGA ODBORA SINDIKATA DELAVCEV INDUSTRIJE IN RUDARSTVA SLOVENIJE

Takoj po zaključku kongresa se je sestal na prvi konstitutivni seji novi republiški odbor sindikata delavcev industrije in rudarstva Slovenije in izvolil 19-člansko predsedstvo. Za predsednika odbora je izvolil STJEPANA ŠAUBERTA, za podpredsednika pa SREČKA MLINARIČA. V predsedstvo republiškega odbora so bili izvoljeni: Milan DEISINGER, Jožica HRAST, Olga HRVATIN, Franc JEVNIKAR, Ivo KAMNIK, Elizabeta KODRIČ, Jože KOLAR, Rudi KORTNIK, Ivan KOSIRNIK, Vida LOTRIČ, Bruno RAVNIKAR, Jože STANONIK, Vinko ŠARABON, inž. Božo ŠARLER, Jože ŠIRCELJ, Stanko TADINA in Evgenij VALJAVEC.

Člani republiškega odbora sindikata delavcev industrije in rudarstva Slovenije pa so na tej seji izvolili tudi predsednike posameznih svetov republiškega odbora. Izvoljeni so bili:

- Svet za energetiko – inž. Cveto MAJDIČ
- Svet za črno in barvasto metalurgijo – Ciril VIDRIH
- Svet za kovinsko in elektroindustrijo – inž. Janez ZAPLOTNIK

34. Franc KOBENTAR – Železarna Jesenice
35. Rudi KORTNIK – Rudnik lignita Velenje
36. Ivan KOSIRNIK – Tovarna usnja Kamnik
37. Brane KOZAMERNIK – Gozdno gospodarstvo Kranj
38. Ivan KUGOVNIK – Železarna Ravne na Koroškem
39. Albin LAMPE – Tovarna verig, Lesce
40. Jože LAVRIČ – Lesno industrijsko podjetje Bled
41. Polde LOGONDER – Loške tovarne hladilnikov, Škofja Loka
42. Vida LOTRIČ – Republiški odbor, Ljubljana
43. Mirko LOVRAC – Zasavski premogovniki Trbovlje, rudnik Zagorje
44. inž. Cveto MAJDIČ – Zasavski premogovniki Trbovlje, rudnik Trbovlje
45. Ferdo MAJDIČ – Kartonažna tovarna Ljubljana
46. Janez MENCINGER – Mariborska tekstilna tovarna, Maribor
47. Srečko MLINARIČ – Republiški odbor, Ljubljana
48. Janez OSTERC – „GLIN“, Nazarje
49. Alojz OTONIČAR – „BREST“, Cerknica
50. Ivo PAVINČIČ – „TOMOS“ Koper
51. inž. Franc PEČOVNIK – Termoelektrarna Šoštanj
52. Franc POKLŠEK – Cinkarna, Celje
53. Stanko RAT – „METALNA“, Maribor
54. Bruno RAVNIKAR – „SVILA“, Maribor
55. Danilo ROBLEK – Bombažna predilnica in tkalnica, Tržič
56. Momir SAVIČ – Steklarna Hrastnik
57. Vili SKRT – „TOPER“, Celje
58. Bogomir SMODIŠ – „MEBLO“, Nova Gorica
59. Jože STANONIK – Občinski sindikalni svet, Škofja Loka
60. inž. Branko STERGAR – Industrija usnja Vrhnika
61. Vinko ŠARABON – „Iskra“ – Elektromehanika, Kranj
62. inž. Božo ŠARLER – Gozdno gospodarstvo, Maribor
63. Stjepan ŠAUBERT – Republiški odbor, Ljubljana
64. Jože ŠIRCELJ – ČGP „DELO“, Ljubljana
65. Štefan ŠIMUNOVIČ – „ISKRA“, Tovarna usmerniških naprav, Novo mesto
66. Franc ŠOLAR – Mehanotehnika, Izola
67. Štefan ŠTOK – Rudnik rjavega premoga, Senovo
68. Stanko TADINA – Tovarna avtomobilov in motorjev TAM, Maribor
69. inž. Zoran TRATNIK – „EMO“, Celje
70. Evgenij VALJAVEC – „TEKSTILINDUS“, Kranj
71. Pavel WEINBERGER – „ENERGOINVEST – VARNOST“, Zagorje
72. Franc WEINGERL – „TEKSTINA“, Ajdovščina
73. inž. Štefan VIDA – Industrijski kombinat „KONUS“, Slovenske Konjice
74. Ciril VIDRIH – Rudniki svinca in topilnica, Mežica
75. Cveto VIDOVIČ – Predilnica, Litija
76. Slavko VILČNIK – Konfekcija „LISCA“, Sevnica
77. inž. Janez ZAPLOTNIK – Institut „Milana Vidmarja“, Ljubljana
78. Zvone ŽAGAR – Mestni odbor sindikata delavcev industrije in rudarstva, Ljubljana

– Svet za kemično industrijo, industrijo nekovin in industrijo gume – Alojz DIKAVČIČ

– Svet za gozdarstvo, lesno industrijo ter industrijo papirja in celuloze – Branko KOZAMERNIK

– Svet za tekstilno, usnjarsko in obutveno industrijo – Vili SKRT

– Svet za grafično industrijo in založništvo – Ferdo MAJDIČ

NADZORNI ODBOR REPUBLIŠKEGA ODBORA

1. Vinko FINK – „Kemin“, Ljubljana
2. Stane KENIG – „Hoja“, Ljubljana
3. Marjan SLAPŠAK – „Induplati“, Jarše
4. Jože STRNIŠA, UNIS – ROG, Savlje, Ljubljana
5. Štefan URBANC – „RUNO“, Tržič

REPUBLIŠKA DELEGACIJA ZA ZVEZNI ODBOR SINDIKATA DELAVCEV INDUSTRIJE IN RUDARSTVA JUGOSLAVIJE

1. inž. Janez BARBORIČ – Železarna Štore
2. Marjan BERIČIČ – Rudnik živega srebra, Idrija
3. Marjan ČERNE – Papirnica Količevo
4. Teodor JELEN – Rudnik lignita, Velenje
5. Vida LOTRIČ – Republiški odbor, Ljubljana
6. Rajko OREŠNIK – „ELEKTROKOVINA“, Maribor
7. Ivica PROSEN – „LEK“, Ljubljana
8. Danilo PUGELJ – „TOPOL“ Ilirska Bistrica
9. Stjepan ŠAUBERT – Republiški odbor, Ljubljana
10. Jurij ŠUMEČNIK – Gozdno gospodarstvo, Slovenj Gradec.

DELAVSKA ENOTNOST – Glasilo Zveze sindikatov Slovenije, izdaja ČZP DELAVSKA ENOTNOST v Ljubljani. Glavni in odgovorni urednik MILAN POGAČNIK. Naslov uredništva in uprave: Ljubljana, Dalmatinova 4, poštni predal 313/VI, telefon uredništva 316-672, 323-554. Rokopisov ne vračamo – Tisk ČZP Ljudska pravica, Ljubljana. Posebno izdajo pripravila MILAN GOVEKAR in BOJAN SAMARIN – Foto ANDREJ AGNIČ